examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

Nu bij je boek
mijn.examenbundel.nl
Online oefenen, video's en meer

2024|2025

vwo

Frans

ThiemeMeulenhoff

examen bundel
Slim leren, zeker slagen

Slim leren, zeker slagen met Examenbundel!

Oefenopgaven, samenvattingen, woordjes, examentips en inspiratie: op examenbundel.nl vind je alles om je optimaal voor te bereiden op je examens.

#ikgazekerslagen #geenexamenstress examenbundel.nl

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

2024 | 2025

Arja van Dam
Maran Lubsen

vwo

Frans

ThiemeMeulenhoff

Zo werk je met deze Examenbundel

Gefeliciteerd, je hebt de eerste stap gezet om vol vertrouwen je examen voor dit vak in te gaan! Deze Examenbundel is namelijk de beste voorbereiding, omdat je oefent met echte examenopgaven. Kijk hoe het werkt.

De indeling van het boek

Je Examenbundel bestaat uit verschillende delen:

- **De oriëntatietoets**: krijg snel een eerste indruk hoe je scoort op de verschillende eindtermen.
- **Deel 1 – Voorbereiding op het examen**: de belangrijkste theorie en informatie op een rijtje.
- **Deel 2 – Oefenen met examenteksten**: het echte werk!

Opbouwen met oefenen

Deze Examenbundel helpt je op verschillende manieren bij het oefenen:

- Alle examenteksten zijn gerangschikt naar **moeilijkheidsgraad** (één, twee of drie sterren). Je kunt dus opbouwen van makkelijke naar moeilijke teksten.
- De examenteksten in onderdeel E en F zijn voorzien van **woordenlijsten**. Hierin staan de lastige woorden uit de tekst. De vertaling helpt je om de tekst beter te begrijpen. De antwoorden op de vragen staan op mijnexamenbundel.nl.
- De examenteksten in onderdeel G, H en I hebben een **oriëntatie vooraf**. Deze helpt je om snel een eerste indruk te krijgen van de tekst.
- Je kijkt de examenteksten in deel G, H en I na met de uitgebreide **uitwerkingen** achterin. Daarin staat het juiste antwoord. Maar belangrijker: je krijgt duidelijke uitleg waaróm dit het juiste antwoord is en hoe je daar komt.
- Het examen in deel J kun je zien als de generale repetitie voor het echte examen. De antwoorden en uitwerkingen staan op mijnexamenbundel.nl.

Online oefenen met Mijn Examenbundel

Bij dit boek hoort een online omgeving: **mijnexamenbundel.nl**. Het boek en Mijn Examenbundel werken met elkaar samen.

© ThiemeMeulenhoff

	Boek	Mijn Examenbundel
Maak de balans op	• oriëntatietoets maken • hele examens maken	• nakijken oriëntatietoets • nakijken hele examens *Je scores worden bewaard!*
Leren en oefenen	• oefenen met examenteksten	• extra oefenen op moeilijkheid • uitlegvideo's *Je ziet je voortgang!*
Ook handig	• basiswoordenlijst • register op thema	• overzicht van de examenstof • hulpmiddelen • examentips *Alle belangrijke info bij elkaar!*

Om optimaal gebruik te maken van boek én website, verwijst het boek op handige plekken naar mijnexamenbundel.nl. Dat herken je aan dit icoon:

Voorbeeld

Wil je weten hoe je de toets hebt gemaakt? De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en bekijk je score per vaardigheid. Je scores worden bewaard.

Activeer direct je code voor Mijn Examenbundel

Ga nu naar mijnexamenbundel.nl en maak meteen je account aan. Met de **activatiecode** die je per mail hebt ontvangen of via de ELO van je school, heb je toegang tot alle extra's die bij je boek horen.

Gebruik ook Examenidioom

Wil jij je nóg beter voorbereiden op het eindexamen? Combineer **Examenbundel** dan met **Examenidioom** – vergroot je woordenschat voor betere scores op je talenexamens.

Heel veel succes!

Namens team Examenbundel heel veel succes met je examens! #slimlereniszekerslagen

Heb je een vraag of opmerking over deze Examenbundel? Ga dan naar examenbundel.nl/contact.

Opmerking
De overheid stelt de regels op voor het examen. Bijvoorbeeld wat de examenonderwerpen zijn, welke hulpmiddelen je mag gebruiken en wanneer het examen is. De auteurs en uitgever hebben deze Examenbundel met grote zorg samengesteld. Soms veranderen de regels van de overheid echter of worden er nieuwe afspraken gemaakt over wat die regels betekenen. Raadpleeg daarom altijd je docent of onze website www.examenbundel.nl voor actuele informatie die voor jouw examen van belang is.

© ThiemeMeulenhoff

Inhoud

6 **Slim leren – bepaal je leerroute**

9 **Oriëntatietoets**

23 **Deel 1**
Voorbereiding op het examen

25 **A** **Kennis van land en samenleving**

25 1 Het Franse taalgebied
26 2 Geografie
28 3 Economie, verkeer, religie, culinair
29 4 Staatsinrichting
31 5 Geschiedenis
33 6 Onderwijs
34 7 Veelgebruikte bronnen

36 **B** **Schoolexamen**

36 1 Kijk- en luistervaardigheid
39 2 Gespreksvaardigheid
45 3 Schrijfvaardigheid

55 **C** **Grammatica**

55 1 Woordsoorten
60 2 Woordvolgorde
61 3 Voorzetsels
63 4 Werkwoorden

72 **D** **Centraal examen**

72 1 Leesvaardigheid
77 2 Oefenen met leesstrategieën
93 3 Soorten examenvragen
102 4 Veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling
103 5 Signaalwoorden
107 6 Voor- en achtervoegsels

109 **Deel 2**
Oefenen met examenteksten

111 **E** **Examenteksten met woordenlijst**

112 1 Examen 2019-II: 1 ★
113 2 Examen 2019-II: 12 ★
114 3 Examen 2021-II: 1 ★
115 4 Examen 2021-II: 2 ★

117 5 Examen 2021-II: 3 ★★
120 6 Examen 2021-II: 4 ★★
123 7 Examen 2021-II: 8 ★★
124 8 Examen 2021-II: 9 ★★

126 9 Examen 2021-II: 5 ★★★
129 10 Examen 2021-II: 6 ★★★
132 11 Examen 2021-II: 7 ★★★

135 **F** **2022-II met woordenlijsten**

136 1 Examen 2022-II: 1 ★★
137 2 Examen 2022-II: 2 ★★
139 3 Examen 2022-II: 3 ★★★
142 4 Examen 2022-II: 4 ★★★
145 5 Examen 2022-II: 5 ★★★
147 6 Examen 2022-II: 6 ★★★
150 7 Examen 2022-II: 7 ★★★
152 8 Examen 2022-II: 8 ★★
154 9 Examen 2022-II: 9 ★
156 10 Examen 2022-II: 10 ★

© ThiemeMeulenhoff

158 **G** **Examenteksten met uitwerkingen**

159 1 Examen 2022-I: 1 ★
160 2 Examen 2022-I: 9 ★
162 3 Examen 2022-I: 10 ★
163 4 Examen 2022-I: 11 ★

164 5 Examen 2022-I: 2 ★★
166 6 Examen 2022-I: 4 ★★
168 7 Examen 2022-I: 7 ★★
171 8 Examen 2022-I: 8 ★★

173 9 Examen 2022-I: 3 ★★★
175 10 Examen 2022-I: 5 ★★★
178 11 Examen 2022-I: 6 ★★★

181 Uitwerkingen

193 **H** **2023-I met uitwerkingen**

194 1 Examen 2023-I: 1 ★
195 2 Examen 2023-I: 2 ★
197 3 Examen 2023-I: 3 ★★★
200 4 Examen 2023-I: 4 ★★★
203 5 Examen 2023-I: 5 ★★
205 6 Examen 2023-I: 6 ★★
207 7 Examen 2023-I: 7 ★★
209 8 Examen 2023-I: 8 ★★★
212 9 Examen 2023-I: 9 ★★
214 10 Examen 2023-I: 10 ★
216 11 Examen 2023-I: 11 ★

217 Uitwerkingen

229 **I** **2023-II met uitwerkingen**

230 1 Examen 2023-II: 1 ★
232 2 Examen 2023-II: 2 ★
234 3 Examen 2023-II: 3 ★★
237 4 Examen 2023-II: 4 ★★
239 5 Examen 2023-II: 5 ★★★
242 6 Examen 2023-II: 6 ★★
244 7 Examen 2023-II: 7 ★★★
247 8 Examen 2023-II: 8 ★★★
250 9 Examen 2023-II: 9 ★★
252 10 Examen 2023-II: 10 ★
253 11 Examen 2023-II: 11 ★

255 Uitwerkingen

269 **J** **2024-I**

De antwoorden en uitwerkingen van examen 2024-I vind je op mijnexamenbundel.nl.

Bijlagen

Basiswoordenlijst
Register op thema
Cijferbepaling examens 2022-II, 2023-I en 2023-II

© ThiemeMeulenhoff

Slim leren – bepaal je leerroute

Natuurlijk kun je kriskras door de **Examenbundel** gaan en met die onderdelen oefenen die jou belangrijk lijken. Je kunt het ook systematischer aanpakken en daar is onderstaand stroomschema voor bedoeld. Het stroomschema leidt je op een slimme manier door de bundel en laat je optimaal profiteren van de mogelijkheden die de **Examenbundel** je biedt om je leesvaardigheid op peil te brengen. Dan kun je met vertrouwen het centraal examen tegemoet zien.

september en oktober

Bestudeer D1 (Leesvaardigheid).

Nulmeting: maak de oriëntatietoets op bladzijde 9 en verder.

Meer dan 4 fout.

JA → Bekijk het oefenadvies.

NEE → Bekijk het oefenadvies.

Oorzaak 1: je weet niet hoe je te werk moet gaan. → Bestudeer de leesstrategieën (D2) en soorten vragen (D3).

Oorzaak 2: je begrijpt de meerkeuzevragen niet goed. → Bestudeer de soorten vragen (D3) en veelvoorkomende woorden in de vraagstelling (D4).

Oorzaak 3: gebrek aan woordkennis. →
- Leer de basiswoordenlijst (Frans-Nederlands).
- Leer de signaalwoorden (D5).
- Leer de voorvoegsels (D6).

→ Wil je nog meer oefenen? Gebruik Examenidioom.

Oorzaak 4: gebrek aan achtergrondkennis van Frankrijk en de Franstalige gebieden. → Lees onderdeel A. Test je kennis van land en samenleving op mijnexamenbundel.nl.

!

© ThiemeMeulenhoff

!

januari

Oefen met de examenteksten in onderdeel E.

Oefen met de examenteksten in onderdeel G.

Veel fouten.

JA

Zoek naar de oorzaak en bestudeer de betreffende onderdelen in de bundel (zie het begin van dit stappenplan).

NEE

Maak een heel examen in onderdeel H.

Bereken je cijfer aan de hand van de cijferbepaling achter in de bundel.

Bestudeer de uitwerkingen bij dit examen.

Herhaal nog een keer de signaalwoorden (D5) en de voorvoegsels (D6).

Oefen tot aan het centraal examen verder met hele examens in de onderdelen F, I en J en op mijnexamenbundel.nl.

april

Examen

#

#geenexamenstress

© ThiemeMeulenhoff

Hoe zou je het nu al doen op een examen? De oriëntatietoets geeft je een eerste indruk.

Oriëntatietoets

De oriëntatietoets is speciaal ontwikkeld om je een idee te geven hoe je ervoor staat wat het centraal examen betreft. Het centraal examen toetst verschillende leesvaardigheden (eindtermen).

Deze oriëntatietoets

- geeft een globaal beeld van hoe goed of hoe slecht je deze vaardigheden beheerst;
- bestaat uit opgaven uit examens van voorgaande jaren;
- heeft ongeveer de omvang van een half examen.

De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Als je daar je punten invult, zie je hoe je scoort per vaardigheid. Met het bijbehorende oefenadvies en het stroomschema op bladzijde 6 en 7 kun je daarna verder werken met de Examenbundel.

Tekst 1

Les Français se font tout le temps la bise

Le rite de la bise est une des habitudes les plus mystérieuses du peuple de France.

(1) Voilà une charmante habitude bien de chez nous et qui ne pose pas le moindre problème aux Français. Vu de l'extérieur, c'est une autre histoire. C'est pour le moins une bizarrerie. Une énigme. Pour l'étranger, le fait de frotter ses joues, à n'importe quel moment, aux joues de n'importe qui, est plus proche des mœurs des Inuits que de celles d'un pays civilisé.

(2) Pour les étrangers, le code social de la bise n'est pas toujours transparent : peut-on faire la bise à n'importe qui ? A la famille, aux amis, d'accord. Mais peut-on aussi faire la bise à un supérieur ? Non, mais lui, il peut. Dès la première fois ? Cela dépend… En réalité, il y a peu de certitudes : on ne fait pas la bise à son dentiste, ni au monsieur avec qui on a un entretien d'embauche.

(3) La bise peut être même un enjeu diplomatique : Angela Merkel, fine diplomate, n'a jamais refusé la sienne à Nicolas Sarkozy, qui a eu droit également aux bises de Michelle Obama, qui les a visiblement refusées à Silvio Berlusconi. Il paraît que le président français est mieux armé dans ce domaine qui fait partie du patrimoine national.

(4) Vient enfin une question à laquelle les Français eux-mêmes ne savent pas la réponse : combien ? Deux, trois, quatre ? Une synchronisation parfaite s'impose, car, à défaut, l'un des deux reste suspendu dans les airs avec ses lèvres tendues, ce qui est très gênant. Incapables de donner une explication rationnelle, certains avancent des analyses sociologiques. __3__ les bourgeois, toujours près de leur bien, seraient des adeptes des deux bises et les ouvriers, plus généreux, des quatre. D'autres invoquent des traditions régionales, mais une règle semble impossible à trouver, probablement parce qu'elle n'existe pas.

d'après 150 idées reçues sur la France, Michel Musolino

© ThiemeMeulenhoff

1 Qu'est-ce qu'on peut lire à propos du rite français de la bise dans les deux premiers alinéas ?
Les étrangers ont du mal à comprendre
A à qui on peut faire la bise.
B combien de fois on peut faire la bise.
C comment on peut faire la bise.
D où on peut faire la bise.

2 Wie is selectief in het (zich laten) kussen volgens de derde alinea?
Noteer de voor- en achternaam van de betreffende persoon.

3 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.
A Ainsi,
B D'autant plus que
C De plus,
D Pourtant,

Tekst 2

Il voulait devenir Immortel

Quel projet ambitieux pour un simple lycéen. Arthur Pauly, 15 ans, a envoyé une lettre à la célèbre Académie française l'automne dernier dans laquelle il avait écrit qu'il voulait devenir membre de l'Académie. Ça alors ! Une véritable surprise pour les membres de cette institution, qu'on appelle les Immortels, dont le plus jeune a plus de 60 ans. Mais ce qu'Arthur a écrit dans la lettre qu'il a adressée aux académiciens n'était pas une blague : « Je regrette que la jeunesse ne soit pas représentée (...), je considère cela comme une grande erreur de votre part. » Sa demande est restée sans résultat, mais le souvenir de son courage, lui, pourrait bien devenir immortel !

d'après Ecoute

© ThiemeMeulenhoff

4 Pourquoi Arthur Pauly a-t-il envoyé une lettre à l'Académie française ?
Il voulait
A corriger une faute commise par le plus jeune membre de l'Académie française.
B devenir le délégué des jeunes dans la fameuse Académie française.
C savoir comment il faut se préparer pour devenir membre de l'Académie française.
D se moquer des membres de l'Académie française en leur proposant une idée insolite.

Tekst 3

Parlez-vous « arabish » ?

(1) *Sabah al-khayr* (« Bonjour ») s'écrit « 9aba7 215air ». C'est dans ce langage codé que des milliers de jeunes Arabes transmettent parfois leurs messages et mots d'ordre via leurs téléphones portables, blogs et autres réseaux sociaux. Baptisée « arabish », ou « franco-arabe », si l'on est francophone, cette écriture est composée d'une suite de lettres latines et de chiffres. Elle a été créée spontanément par la génération numérique et s'est révélée très efficace pour déjouer la surveillance policière. A la source de ce phénomène : la majorité des téléphones portables et des ordinateurs utilisent l'alphabet latin. Des sites comme Facebook ou Twitter ne reconnaissent que depuis peu les caractères arabes.

(2) Ce langage doit aussi son succès à son adaptation à la conversation écrite. Pour Roula, une Libanaise de 32 ans qui maîtrise aussi bien l'arabe que le français, « il permet de chatter comme on parle, d'exprimer ses émotions par des exclamations qu'on ne peut pas transcrire en arabe classique ». __6__ l'arabish (contraction d'« arabe » et d'« english ») ne s'emploie que pour de courts messages – quelques phrases au maximum –, les textes plus développés étant rédigés en arabe, en français ou en anglais.

(3) On peut aussi voir dans ce langage chiffré un symbole de résistance, l'arabe traditionnel étant assimilé à la langue du pouvoir. L'arabish devient ainsi le dialecte social d'une génération partageant un horizon globalisé et la volonté de s'émanciper des codes traditionnels.

(4) Prompts à repérer ce qui est « tendance », les publicitaires emploient de plus en plus cette écriture pour cibler la jeunesse. Récemment, la compagnie de téléphone saoudienne Mobily a lancé une campagne pour une ligne prépayée appelée « 7ala » (pour *hala*, « être agréable au goût, sucré, doux »).

d'après Jeune Afrique

5 Pourquoi les jeunes internautes arabes se servent-ils de l'« arabish » d'après le premier alinéa ?
A part vouloir déjouer la police, ils communiquent en « arabish » parce qu'ils veulent
A enrichir la langue arabe classique avec des mots français.
B pouvoir utiliser les nouvelles technologies numériques.
C protester contre les mesures de censure des autorités.

6 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.
A Bref,
B D'ailleurs,
C Même
D Par exemple,

7 A quoi sert le 3ème alinéa ?
A A donner une autre explication pour le succès de l'« arabish » parmi les jeunes Arabes.
B A illustrer que les jeunes Arabes ont des difficultés à apprendre l'arabe traditionnel.
C A montrer à quel point l'arabe traditionnel est assimilé à la langue du pouvoir.
D A relativiser la popularité de l'« arabish » parmi les jeunes Arabes.

8 Comment la dernière phrase du texte se rapporte-t-elle à celle qui précède ?
A Elle en donne la cause.
B Elle en donne un exemple.
C Elle la relativise.
D Elle s'y oppose.

© ThiemeMeulenhoff

Tekst 4

Trop s'asseoir nuit à la santé !

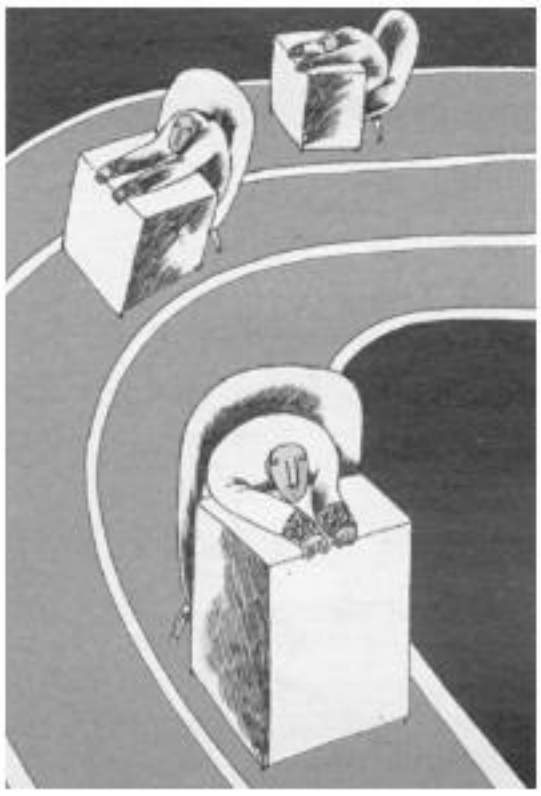

(1) Lorsqu'il est apparu, il y a environ deux cent mille ans, *Homo Sapiens* était proche de la perfection : primate marchant sur deux pieds au poil court, il était adapté à la vie sur terre et ses habitudes alimentaires étaient celles des chasseurs-cueilleurs. Il était doté d'un cerveau très développé, doué de raisonnement abstrait, du langage et d'une faculté d'introspection. Il était plus évolué et plus intelligent que les représentants de toutes les autres espèces. Mais si extraordinaires fussent-ils, ce corps et cet esprit n'étaient pas conçus pour l'existence sédentaire qui s'est petit à petit imposée, du moins dans le monde industrialisé, au cours du dernier siècle. Un mode de vie qui est pratiquement devenu la norme à l'ère d'Internet. « Vous n'êtes pas nés pour vivre comme des bêtes », écrivait Dante dans sa *Divine Comédie*. Ni pour rester assis, pourrait-on ajouter à la lumière des dernières découvertes scientifiques.

(2) Quand il ne dort pas ou ne marche pas, l'homme (ou la femme) du XXIe siècle est constamment assis : à un bureau, à table, devant un écran d'ordinateur ou de télévision. De nouvelles études viennent pourtant nous rappeler que rester assis toute la journée, pendant plusieurs années, peut avoir des conséquences désastreuses pour notre santé. L'activité électrique des muscles s'effondre. « Les muscles deviennent aussi réactifs que ceux d'un cheval mort. Cela peut entraîner notre métabolisme[1)] dans une spirale négative », prévient Marc Hamilton, chercheur au Centre de recherche biomédicale Pennington, aux Etats-Unis.

(3) Quand on est assis, la consommation de calories stagne à une par minute, soit trois fois moins que si l'on marchait, ce qui augmente les risques de diabète et d'obésité. Certaines enzymes fonctionnent moins bien, entraînant une chute du « bon » cholestérol. Au fil des ans, les effets peuvent être encore plus graves. Une recherche a montré que le taux de mortalité des hommes assis plus de six heures par jour est supérieur de 20% à celui de ceux qui passent moins de trois heures par jour sur une chaise. Chez les femmes, l'écart atteint même 40%.

(4) Le pire, affirment les spécialistes de la question, c'est que ces dommages sont souvent néfastes. Passer neuf heures par jour derrière un bureau ruine la santé, et peu importe que l'on aille ensuite à la salle de

noot 1 le métabolisme = de stofwisseling

© ThiemeMeulenhoff

sport ou que l'on s'installe devant la télé. L'inactivité nuit à tous, obèses comme marathoniens. « Rester trop souvent en position assise est funeste », résume Marc Hamilton. Il contredit également l'idée répandue qu'il suffit de suivre un régime et de faire de l'exercice trois ou quatre fois par semaine pour annuler les effets d'un travail sédentaire.

(5) Plutôt que de vivre comme il y a deux cent mille ans, la solution tiendrait en quatre lettres : NEAT (Non-Exercise Activity Thermogenesis, production d'énergie sans activité sportive). Pour limiter les dégâts de trop s'asseoir, il suffit par exemple de se baisser pour refaire ses lacets ou de pratiquer n'importe quelle activité, pourvu que l'on ne soit pas assis. S'il faut « suivre le chemin de la vertu et de la connaissance », comme le recommandait Dante, encore faut-il le faire debout.

d'après Courrier international

De eerste alinea is inhoudelijk opgebouwd uit twee delen.

9 Qu'est-ce qui est vrai d'après le 5ème alinéa ?
Citeer de eerste twee woorden van de zin waarmee het tweede gedeelte van de alinea begint.

« L'activité … spirale négative" » (lignes 37-42)

10 Comment ce passage se rapporte-t-il à la phrase qui précède ?
A Il l'affaiblit.
B Il la résume.
C Il l'explique.
D Il s'y oppose.

11 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de derde alinea.
1 En marchant, on utilise le double des calories qu'on utilise étant assis.
2 Selon des recherches, les hommes meurent plus souvent que les femmes suite à un travail sédentaire.
Noteer het nummer van elke bewering, gevolgd door 'wel' of 'niet'.

12 Qu'est-ce qui est vrai d'après le 4ème alinéa ?
A De plus en plus de gens ont tendance à surestimer l'effet positif d'un régime équilibré.
B En exerçant un travail sédentaire, les gens qui sont maigres courent moins de risques que les obèses.
C Les spécialistes mettent trop l'accent sur le rapport entre l'inactivité et l'obésité.
D Le travail sédentaire nuit à la santé de chaque individu, même si on fait du sport régulièrement.

13 Qu'est-ce que le dernier alinéa illustre ?
A A quel point les activités sportives qui demandent beaucoup d'effort nuisent à la santé.
B Comment on peut réduire les conséquences fâcheuses d'une existence sédentaire.
C Pourquoi il vaudrait mieux revenir aux conditions de vie d'il y a deux cent mille ans.
D Que les pensées de l'écrivain Dante sont encore en vogue de nos jours.

© ThiemeMeulenhoff

Tekst 5

« Pourquoi les hommes courent-ils l'aventure ? »

Sociologue et anthropologue, David Le Breton étudie la prise de risques et ses symboliques. Auteur d'une vingtaine d'ouvrages, il évoque pour *Muze* l'aventure d'hier et d'aujourd'hui, ce qui a changé.

(1) Muze : L'aventure de nos jours, elle est comment à vos yeux ?
David Le Breton : Aujourd'hui, l'aventure réclame la lumière crue des projecteurs. La « nouvelle aventure » se déroule sur la scène télévisuelle : le journaliste met en valeur les performances, métamorphoses et exploits, inédits dans l'histoire de l'humanité, réalisés par des êtres d'exception… Quand ce ne sont pas les paroles, les images, la morale particulière des cadrages ou une musique exaltent la situation.

(2) La notion d'aventure suit-elle la marche de la société ?
Oui, la notion implique un lien particulier au social. L'aventure traditionnelle, avec l'exigence qui l'animait, touchait une poignée d'individus souvent en rupture de ban, solitaires, courageux. Ils venaient de tous les milieux sociaux, mais formaient à leur insu une sorte d'aristocratie du courage et de la mise en question de soi. Partir était alors rompre les amarres et se livrer aux incertitudes du chemin. L'aventure incarnait la face nocturne de l'homme. Moi, je vois la véritable aventure bien loin des projecteurs et dans l'humilité de ceux qui ne souhaitent pas forcément « communiquer » sur les événements qu'ils vivent. Dans le dépouillement, le partage, l'anonymat, aller au bout de soi, seul.

(3) A quel besoin humain répond l'aventure ?
A une volonté de rompre avec soi et de se réinventer, de franchir une ligne sans plus rien pour vous relier aux autres. L'aventure implique une lutte contre l'adversité, celle des hommes ou des éléments. Elle projette l'individu dans une autre

© ThiemeMeulenhoff

dimension de son existence, loin de ses repères familiers ou de toute forme de routine personnelle. Elle induit une intensité d'être sans mesure avec la vie quotidienne, elle est un décrochage absolu de tous les repères qui justement créent la sécurité.

(4) Quel regard portez-vous sur les adolescents qui partent à l'aventure ?

Je suis __17__. Ce sont souvent les parents qui poussent leurs enfants à faire un 8 000 mètres ou à traverser l'Atlantique (avec, bien sûr, portable et instruments pour une communication permanente). Il s'agit d'une course à la « première ». On n'est vraiment plus dans l'aventure, mais dans le spectacle, l'orgueil personnel. Je travaille depuis longtemps sur les conduites à risque des jeunes. Ainsi, on peut dire qu'un adolescent n'a pas une conscience de la mort irréversible et tragique. Il sait qu'elle existe, mais il pense que la mort est pour les autres, pas pour lui, car lui il est « spécial », ce n'est pas un « bouffon » comme les autres.

(5) Pour les professions risquées, quel sens a le danger ?

Le risque pour gagner sa vie n'est guère valorisé. Cela me heurte souvent. On connaît par exemple le taux de mortalité des marins bretons ou des ouvriers du bâtiment, mais leur salaire n'est guère à la hauteur. Un pilote de Formule 1 est payé une fortune pour prendre quelques risques dans un univers infiniment plus sécurisé que la mer ou le bâtiment. Un photographe de guerre est sans doute mieux payé qu'un marin, mais il choisit son métier en ayant conscience des dangers. Je crois que là aussi il y a une aventure au sens noble du terme : aller au bout de sa volonté de témoigner, au risque de l'enlèvement, de la blessure ou de la mort.

d'après Muze

---

14 Que peut-on déduire de ce que dit David Le Breton au premier alinéa ?
A l'opposé de l'aventure d'hier, celle d'aujourd'hui
A comporte beaucoup plus de risques.
B est plus originale mais moins sensationnelle.
C est une pure création médiatique.
D se déroule dans des circonstances authentiques.

15 Que dit David Le Breton au 2ème alinéa ?
A Ceux qui osent s'approcher des projecteurs font preuve de courage.
B La véritable aventure s'accomplit dans le silence.
C Les plus grands aventuriers sont ceux qui osent sortir de l'anonymat.
D L'esprit aventurier n'est plus réservé à l'aristocratie.

16 A quel besoin humain l'aventure répond-elle d'après le 3ème alinéa ?
Au besoin humain
A d'échapper à la réalité de tous les jours.
B de faire preuve de son originalité.
C de prendre des risques inacceptables.
D d'être supérieur aux autres.

© ThiemeMeulenhoff

17 Choisissez les mots qui manquent au 4ème alinéa.
A assez critique
B bien optimiste
C plutôt fier
D un peu jaloux

18 Qu'est-ce qui est vrai d'après le 5ème alinéa ?
David Le Breton
A aimerait que les photographes de guerre gagnent plus d'argent à l'avenir.
B croit qu'il est possible de diminuer presque tous les dangers des professions risquées.
C est choqué par le grand nombre de gens qui se moquent des risques qu'ils courent dans leur job.
D regrette que les marins et les ouvriers du bâtiment soient si mal payés, malgré les risques qu'ils courent.

Tekst 6

La dictature des maths

(1) « Le monde parle en langage mathématique », écrivait Galilée. L'école française aussi, pourrait-on ajouter, tant cette discipline y occupe une place centrale. A tous les niveaux, jongler avec les fonctions, les équations ou les notions les plus abstraites détermine la réussite. Les forts en maths voient toutes les portes s'ouvrir devant eux, pendant que les autres souffrent ! Les études portant sur les cours particuliers que les familles font donner à leurs enfants font bien ressortir que ces heures supplémentaires sont majoritairement dédiées aux fractions et équations, dès le début du collège. Sans les maths, donc, peu de chance !

(2) Les comptes rendus du rapport sur l'enseignement des disciplines scientifiques dans le primaire et le secondaire montrent combien cette domination fait jouer un rôle assez peu confortable à une discipline qui chez nombre de nos voisins est importante, certes, mais à peine plus que les autres ! Ainsi, la majorité des jeunes qui choisissent la filière S (scientifique) ne le font pas pour les sciences mais pour s'assurer le meilleur avenir possible…

(3) D'un côté, il y a quasi-obligation à réussir dans cette discipline, afin de réaliser un parcours scolaire sans

© ThiemeMeulenhoff

trop de fautes pour accéder au métier de son choix… De l'autre, ce positionnement sur un piédestal entraîne une regrettable confusion sur le sens de cet apprentissage. On oublie souvent son côté discipline de culture autant que son côté formateur des esprits, puisque son intérêt se réduit pour une bonne part au tri des élèves qu'elle permet… Les maths seraient devenues un outil de sélection plutôt qu'un outil de formation.

d'après Le Monde de l'éducation

« A tous … du collège. » (lignes 5-17)

19 Comment ce passage se rapporte-t-il à la phrase qui précède ?

A Il en donne la cause.
B Il l'affaiblit.
C Il l'appuie.
D Il s'y oppose.

« la filière S » (regel 29)

20 Wat is voor de meeste leerlingen het belangrijkste motief om voor dit profiel te kiezen volgens de tweede alinea?

Wiskunde is volgens de laatste alinea in meerdere opzichten een nuttig vak.

21 Welk(e) aspect(en) wordt/worden volgens de schrijver echter veelal uit het oog verloren?

1 son côté discipline de culture (regel 41-42)
2 son côté formateur des esprits (regel 42-43)
3 (les maths comme) un outil de sélection (regel 46-47)

Noteer het nummer / de nummers van het/de betreffende aspect(en).

© ThiemeMeulenhoff

Tekst 7

La chicha, pas si sympa !

Cette pipe à eau s'utilise avec un mélange de tabac et de mélasse aromatisée destinée à donner à la fumée une saveur et un arôme fruités. Traditionnellement utilisée en Afrique, en Asie et au Moyen-Orient, la chicha s'est popularisée ces dernières années avec l'ouverture de bars à chicha en Europe. Selon une enquête, 13,4% des 15-19 ans fument la chicha de façon occasionnelle ou fréquente. « On fume en soirée entre amis avec une chicha qu'un copain a rapportée du Maroc », raconte Laura, élève de terminale.

23, selon Bertrand Dautzenberg, président de l'Office français de prévention du tabagisme (OFPT), le volume d'une bouffée de chicha est plus de 20 fois supérieur à celui d'une bouffée de cigarette, et 40 bouffées d'une chicha intoxiquent autant que deux paquets ! Un test réalisé par 60 millions de consommateurs en partenariat avec le Comité national contre le tabagisme (CNCT) alertait aussi sur la composition des tabacs à chicha parfumés. Dans l'un d'entre eux, parfumé à la pomme, le taux de sucre était de 37%, et les arômes de vanille se trouvaient à des concentrations de 2 à 5 fois supérieures à celles autorisées pour la cigarette.

d'après Les Dossiers de l'Actualité

22 Laquelle ou lesquelles des constatations suivantes est/sont vraie(s) d'après le texte ?

1 En Afrique, en Asie et au Moyen-Orient, la popularité de la chicha ne cesse de diminuer.
2 Les jeunes préfèrent le tabac parfumé à la pomme aux autres tabacs à chicha parfumés.

A La première.
B La deuxième.
C Les deux.
D Aucune.

© ThiemeMeulenhoff

23 Laquelle ou lesquelles des constatations suivantes est/sont vraie(s) d'après le texte ? Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.

A Ainsi
B Cependant
C En plus
D Par conséquent

Wil je weten hoe je de toets hebt gemaakt? De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en bekijk je score per vaardigheid. Je scores worden bewaard.

© ThiemeMeulenhoff

Deel 1

Voorbereiding op het examen

A Kennis van land en samenleving

In dit onderdeel vind je een overzicht van de belangrijkste feiten over Frankrijk. Je krijgt informatie over de geografische ligging, de staatsinrichting, de geschiedenis en het onderwijssysteem van Frankrijk. In al deze onderwerpen zie je culturele aspecten terug van de Franse samenleving. Ook vind je in dit onderdeel een overzicht van veelgebruikte Franstalige kranten en tijdschriften. Het gaat om bronnen waaruit vaak geput wordt bij het selecteren van examenteksten.

Kennis van deze informatie helpt bij het sneller begrijpen van veel examenteksten. Ook is het een voordeel bij het maken van kijk- en luistertoetsen. De schuingedrukte woorden zijn Franse woorden die handig zijn om te kennen.

A 1 Het Franse taalgebied

Over de hele wereld wordt Frans gesproken: als moedertaal, als tweede taal, als administratieve of als onderwezen taal. Deze verspreiding van de Franse taal heet *la francophonie*. In Europa wordt in de volgende landen, of in een deel daarvan, Frans gesproken.

- Frankrijk (*République Française*)
  Het dialect van Parijs en het omliggende Île-de-France ontwikkelde zich in de dertiende eeuw tot een geschreven taal, het *françois*. Deze taal zou zich uiteindelijk tot het moderne Frans ontwikkelen. Naast het Frans bestaat er in Frankrijk een aantal regionale talen en dialecten, maar het gebruik daarvan daalt. Het gaat bijvoorbeeld om Frans-Vlaams, Bretons en Francoprovençaals. Deze talen worden vaak denigrerend *patois* (brabbeltaal) genoemd.
- België (*Royaume de Belgique*)
  In het zuidelijk deel van België, onder de lijn Duinkerken-Brussel-Luik, wordt Frans gesproken. Dit deel van België heet Wallonië (*la Wallonie*). Het noordelijke deel van België heet Vlaanderen. Het Vlaams is een dialect van het Nederlands. Al generaties lang voeren Vlamingen en Walen een taalstrijd in België.
- Zwitserland (*Suisse, Confédération Helvétique*)
  In het noordwestelijk en westelijk deel van Zwitserland wordt Frans gesproken. Steden als Genève en Lausanne zijn geheel Franstalig.
- Luxemburg (*Grand-duché de Luxembourg*)
  Het Letzenburgs is de officiële taal, maar Frans is de wettelijke taal. 16% van de bevolking heeft het Frans als moedertaal en deze taal wordt door circa 88% van de bevolking begrepen.

Buiten Europa wordt in diverse landen Frans als eerste of als tweede taal gesproken:

- De overzeese gebiedsdelen van Frankrijk, dat wil zeggen gebieden die (deels) onder Frans bestuur staan. Het gaat om de *départements et régions d'Outre-mer (DOM-ROM)*, oftewel Guadeloupe, Frans-Guyana, Mayotte, Martinique en Réunion. Daarnaast zijn er de *collectivités d'Outre-mer (COM)*, zoals het Franse deel van Sint-Maarten, Nieuw-Caledonië en Frans-Polynesië.
- Landen in Azië zoals Laos, Cambodja en Vietnam (maakten vroeger deel uit van de Franse kolonie Indochina).
- Oud-koloniën in Afrika zoals Marokko, Algerije, Tunesië, Mali en Senegal.
- Gebieden waar ooit Franse kolonisten zijn neergestreken, zoals Louisiana (VS) en Québec (Canada).

© ThiemeMeulenhoff

In 29 landen is het Frans de officiële taal. Over de hele wereld zijn er 274 miljoen mensen die Frans kunnen spreken, 212 miljoen hiervan spreken de taal dagelijks. Voor ongeveer 77 miljoen mensen is Frans de moedertaal. Frans komt daarmee op de veertiende plaats in de lijst van meest gesproken talen wereldwijd.
De Franse taal is, ondanks de sterke opkomst van het Engels in de vorige eeuw, tot op heden een belangrijke taal in internationale betrekkingen. Men gebruikt nog steeds Franse termen in de posterijen en in het verkeer. Ook in de Europese Unie speelt het Frans een belangrijke rol, al gaat die relatief achteruit door de uitbreiding van de Unie. In 2012 was het Frans de vierde meest gesproken taal binnen de EU.

In Nederland is het Frans lang de voertaal geweest van de elite. Dit valt bijvoorbeeld te zien aan het Nederlandse wapen, waar *Je maintiendrai* (ik zal handhaven) in staat. Naarmate de invloed van Frankrijk afnam in Europa, nam het gebruik van de Franse taal ook in ons land af. Toch zijn er in onze taal nog altijd meer woorden afgeleid van het Frans dan van het Engels.

Frankrijk is trots op haar taal. De *Académie Française* houdt zich officieel bezig met de bescherming van de Franse taal en cultuur. Veel programma's op televisie zijn origineel Franstalig of worden Frans ondertiteld.

A 2 Geografie

L'Hexagone
Frankrijk, officieel de Franse Republiek (*la République française*), is qua oppervlakte na Rusland en de Oekraïne het grootste land van Europa. Frankrijk grenst aan België, Luxemburg, Duitsland, Zwitserland, Italië, Monaco, Andorra en Spanje. De grenzen van Frankrijk zijn voornamelijk natuurlijke grenzen: het Kanaal (*la Manche*) en de Ardennen in het noorden, de Atlantische Oceaan (*l'Océan Atlantique*) in het westen, de Pyreneeën in het zuidwesten, de Middellandse Zee (*la Méditerranée*) in het zuiden, de Alpen in het zuidoosten en de Jura, de Vogezen en de Rijn in het oosten.

 © ThiemeMeulenhoff

Frankrijk heeft, inclusief de overzeese regio's, een oppervlakte van 672.369 km² en ongeveer 67 miljoen inwoners. *La France métropolitaine* is het Frankrijk zonder haar overzeese gebieden. Frankrijk, dat vanwege de zeshoekige vorm ook wel *l'Hexagone* genoemd wordt, is naar oppervlakte het grootste land binnen de Europese Unie.

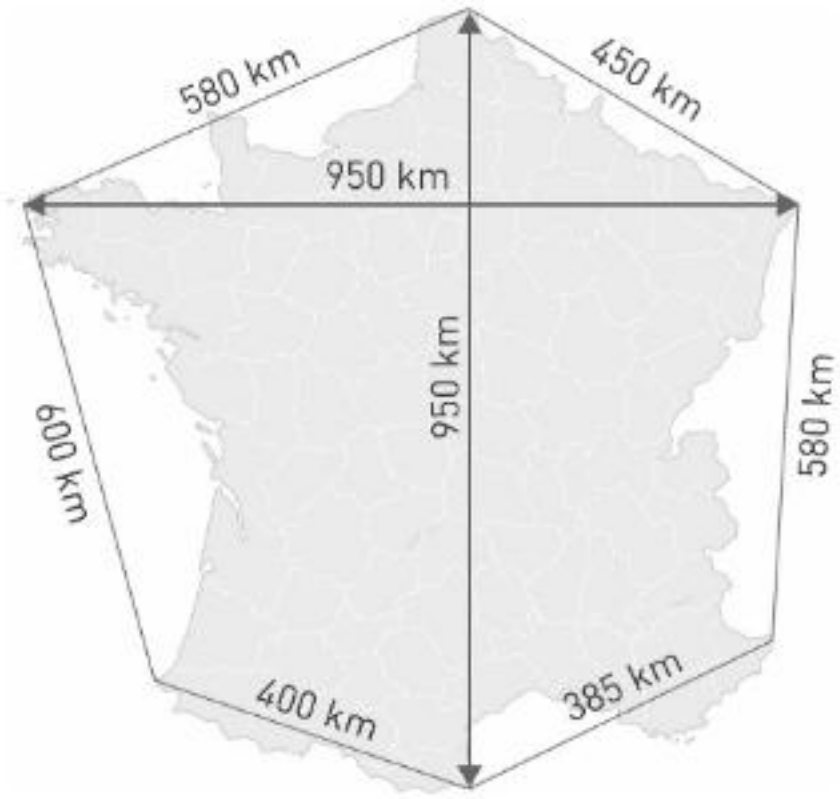

Klimaat en natuur

Het grootste deel van Frankrijk heeft een gematigd zeeklimaat met relatief milde winters, geen extreem hete zomers en neerslag gedurende het hele jaar. De Franse Alpen, die in het zuidoosten van Frankrijk liggen, hebben een hooggebergteklimaat. Relatief veel neerslag, koudere winters en relatief koele zomers kenmerken dit klimaat. Langs de zuidoostkust die van de grens met Spanje tot aan de grens met Italië loopt, heerst een Middellandse Zee- ofwel mediterraan klimaat met warme, droge zomers en relatief milde winters.

Frankrijk is naar West-Europese begrippen tamelijk dunbevolkt. Er is veel natuurschoon in een enorm afwisselend landschap van laagvlakten (Noord-Frankrijk, Bordeaux), kusten (Noordzee, Atlantische oceaan, Middellandse Zee), oude gebergten en hoogvlakten (Ardennen, Vogezen, Centraal Massief) en jonge bergketens (Alpen, Pyreneeën), heuvellandschappen (Bourgogne), vulkanen (Auvergne), rivieren (Rhône, Loire, Seine) en kloofdalen (Ardèche, gorges du Verdon).

La douce France is, dankzij haar milde klimaat en variatie aan landschappen, een geliefd vakantieland voor miljoenen toeristen uit binnen- en buitenland.

Stad en platteland

Parijs is een van de bekendste hoofdsteden ter wereld, befaamd om zijn architectuur, musea, mode en keuken. De lichtstad (*Ville Lumière*) vormt het hart van het politieke, economische, (multi)culturele en sociale leven in Frankrijk. Met ruim 12,5 miljoen inwoners in het hele stedelijke gebied (*l'agglomération*), inclusief de voorsteden (*banlieues*) en het stedelijk randgebied (*la couronne périurbaine*) is Parijs de grootste stad van Frankrijk. De grootste steden na Parijs zijn respectievelijk Marseille, Lyon, Toulouse en Nice.

Ongeveer 75% van de bevolking woont in de stad. Daarom wordt er in Frankrijk verschil gemaakt tussen het stedelijk gebied (*la ville*) en het platteland (*la campagne*).

Het platteland kent al jaren een gestage demografische leegloop (*l'exode rural*). Nieuwe generaties kiezen voor huisvesting en werk in één van de stedelijke gebieden. Winkels, scholen, huisartspraktijken en boerenbedrijven sluiten hun deuren, met alle gevolgen van dien voor de achterblijvers.

© ThiemeMeulenhoff

A 3 Economie, verkeer, religie, culinair

Industrie en landbouw
Frankrijk is een van de belangrijkste economische mogendheden van de wereld en is de initiatiefnemer van de G8, het forum van de acht rijkste industrielanden. De landbouw speelt in Frankrijk een grotere rol dan in andere industrielanden. Belangrijke exportproducten van Frankrijk zijn machines, chemische producten, auto's, metalen, vliegtuigen, elektronische apparatuur, vee, granen, fruit en luxegoederen (parfum, sieraden). Frankrijk is één van de belangrijkste producenten van wijn in de wereld.

Verkeer en vervoer
Frankrijk is een autoland. Peugeot, Citroën en Renault zijn drie beroemde automerken. Het wegennet (*le réseau de transport*) omvat een miljoen kilometer verharde autosnelwegen (*autoroutes*) en snelwegen (*routes nationales* en *routes départementales*). Op de meeste *autoroutes* wordt tol (*péage*) geheven. Via de groene bordjes *Bison Futé* (de indiaan met de naam 'Slimme Bizon' is de mascotte van de Franse verkeersdienst), *Itinéraire Bis* of kortweg *BIS* van de Franse verkeersinformatiedienst kun je deze tolwegen omzeilen.

Daarnaast heeft Frankrijk een uitgebreid spoorwegnet, waaronder een netwerk van hogesnelheidslijnen voor de TGV (*Train à Grande Vitesse*) dat zich sinds 1981 vanuit Parijs in alle windrichtingen en ook naar het buitenland vertakt. Via de Kanaaltunnel (*le tunnel sous la Manche*) is er ook een spoorverbinding met Groot-Brittannië.
Een groot deel van het vervoer wordt door de Franse Spoorwegen *S.N.C.F.*(*Societé Nationale des Chemins de fer Français*) verzorgd. Alle grote steden in Frankrijk hebben een luchthaven.

Scheiding van kerk en staat
Frankrijk beschikt niet over statistieken die gedetailleerde informatie geven over hoeveel Fransen praktiserend religieus zijn en tot welke geloofsgemeenschappen zij behoren. Dat heeft alles te maken met de strikte scheiding van kerk en staat (*la laïcité*) die al in 1905 tot stand kwam. Dat betekent dat dergelijke statistieken bij wet verboden zijn. Cijfers van een Europees onderzoeksbureau wijzen uit dat 70% van de Fransen officieel rooms-katholiek is. 70% van de Fransen zegt echter ook geen enkele vorm van geloof aan te hangen. De islam is de tweede religie van het land (6%), gevolgd door het protestantisme (2%).
Artikel 1 van de Franse grondwet garandeert vrijheid van geloof. De *laïcité* veronderstelt echter dat de Franse overheid geen enkele bemoeienis heeft met de kerk en daarom strikt neutraal is. In 2004 stelde de overheid een fel bestreden

 © ThiemeMeulenhoff

verbod in op het dragen van religieuze symbolen in openbare gebouwen en op het werk.
In 2013 werd, ondanks massale protesten, het homohuwelijk mogelijk in Frankrijk.

Eten, 'un art de vivre'
Eten is een manier van leven waarvan de hele Franse samenleving doordrongen is. De Franse gastronomie geniet van een wereldwijde faam vanwege haar kwaliteit en diversiteit. Elk jaar recenseren kranten chef-koks en worden Michelinsterren toegekend of afgenomen van prestigieuze restaurants. Culinaire fijnproeverij beperkt zich niet alleen tot de *haute cuisine*. Ook regionale gerechten vormen een belangrijk onderdeel van de Franse keuken.
De kwaliteit van het eten speelt een grote rol, maar het sociale leven eromheen ook. Collega's lunchen vaak buiten de deur tijdens de *pause-déjeuner*, families brengen veel tijd samen door met lekker eten (*faire la bonne chère*). Ook in Frankrijk winnen zowel junkfood (*la malbouffe*) als ecologisch verantwoord eten (*la bonne bouffe*) terrein.

A 4 Staatsinrichting

Staatshoofd, regering en volksvertegenwoordiging
Frankrijk is een democratische republiek. Franse burgers (*citoyens*) kiezen hun staatshoofd, *le Président de la République française*, voor een periode van vijf jaar (*le quinquennat*). Na de eerste ambtstermijn mag de Franse president nog eenmaal herkozen worden. De Franse president heeft veel macht. Hij kan de regering benoemen en ontslaan en hij kan het parlement eenmaal voortijdig ontbinden en vervroegde parlementsverkiezingen uitschrijven zonder zelf af te treden. De president woont in het *Palais de l'Elysée* en werkt in het *Hôtel de Matignon*.
De Franse volksvertegenwoordiging (*le Parlement*) bestaat uit de Nationale Vergadering (*l'Assemblée Nationale*) en de Senaat (*le Sénat*). De *Assemblée Nationale* wordt om de vijf jaar rechtstreeks gekozen. Frankrijk kent een districtenstelsel.

Bestuurlijke indeling
De bestuurlijke indeling van Frankrijk bestaat uit zes lagen:
- nationaal niveau: Franse staat (*l'Etat français*);
- regio (*région*);
- departement (*département*);
- arrondissement (*arrondissement*);
- kanton (*canton*);
- gemeente (*commune*).

In de Franse grondwet worden territoriale collectiviteiten (*collectivités territoriales de la République*) gedefinieerd. Daaronder vallen de gemeentes, de departementen inclusief de overzeese departementen (*départements d'outre-mer, DOM*), de regio's inclusief de overzeese regio's (*régions d'outre-mer, ROM*), bijzondere territoriale collectiviteiten (Corsica) en de overzeese collectiviteiten (Saint-Pierre-et-Miquelon, les îles Wallis et Futuna, la Polynésie française) die een andere status hebben dan de DOM.

Sinds 1 januari 2016 bestaat Frankrijk uit 18 regio's, inclusief het eiland Corsica en de eerder genoemde overzeese regio's.

Het departement (*département*) is de derde bestuurslaag in Frankrijk, te vergelijken met provincies in België en Nederland. Frankrijk telt 101 departementen. De 96 departementen, die behoren tot de *Métropole*, zijn gerangschikt op alfabetische

© ThiemeMeulenhoff

volgorde en zijn genummerd. Het hoofd van het departement is de prefect (*le préfet*), de vertegenwoordiger van de centrale regering, het departementaal bestuur wordt de prefectuur (*préfecture*) genoemd. Hoofd van de gemeente is de burgemeester (*le maire*).

Politieke partijen

Frankrijk kent een meerpartijenstelsel. De belangrijkste partijen zijn:

Centrum:	La République en marche! (REM, partij van de huidige president Emmanuel Macron); Mouvement Démocrate (MoDem);
Rechts:	Les Républicains (LR); L'Union des démocrates et indépendants (UDI);
Links:	Parti socialiste (PS); Parti radical de gauche (PRG); Europe écologie Les Verts (EELV);
Extreem rechts:	Rassemblement National (RN, partij van Marine Le Pen);
Extreem links:	La France insoumise (FI); Parti communiste français (PCF).

© ThiemeMeulenhoff

A 5 Geschiedenis

Prehistorie en oudheid
Uit archeologische vondsten is gebleken dat Frankrijk al sinds de prehistorie wordt bewoond. Rond 1000 voor Christus drongen Galliërs, een Keltisch volk uit de Rijnvallei, het huidige Frankrijk binnen. De geschreven geschiedenis van Frankrijk begon rond 600 voor Christus met Griekse nederzettingen in Zuid-Frankrijk. De belangrijkste kolonie was Massilia, het huidige Marseille.
In 52 voor Christus bracht Julius Caesar heel Gallië onder Romeins bewind. Latijn, de taal van de Romeinen, ligt aan de basis van de romaanse talen zoals het Italiaans, het Spaans en het Frans. De overwinning van Caesar wordt dan ook beschouwd als het begin van de Franse nationale geschiedenis.

Middeleeuwen
In 486 versloeg Clovis, koning der Franken, de Romeinen. Onder deze koning bekeerde Frankrijk zich tot het Christendom. Na Clovis' dood viel het Frankische rijk uiteen. Pas in de achtste eeuw wist keizer Karel de Grote (*Charlemagne*) Frankrijk weer te herenigen. Tijdens zijn regering kenden kunst, cultuur en religie een belangrijke opleving. Na Karels dood vielen Noormannen Frankrijk binnen. Uiteindelijk kwam Normandië onder hun bestuur.
Frankrijk deed tussen 1096 en 1270 mee aan vier van de negen kruistochten naar Palestina. De Honderdjarige Oorlog (1337-1453) tussen Frankrijk en Engeland kende een keerpunt in 1429, toen Jeanne d'Arc Orléans veroverde op de Engelsen. De heldin die Frankrijk redde, stierf op jonge leeftijd op de brandstapel en werd in 1920 heilig verklaard.

Zestiende en zeventiende eeuw
Dankzij oorlogen en huwelijken onderging Frankrijk in de zestiende eeuw de invloed van de Italiaanse Renaissance. De protestante Reformatie leidde in Frankrijk in dezelfde eeuw tot bloedige godsdienstoorlogen die in 1598 werden beëindigd met het Edict van Nantes.
In de zeventiende eeuw, de pruikentijd, maakte Frankrijk, onder het bewind van Lodewijk XIV (1643-1715), de Zonnekoning (*Le Roi soleil*), een bloeitijd door. Lodewijk regeerde vanuit Versailles als een absoluut vorst *('l'Etat, c'est moi')* over het land. Niet alleen op cultureel maar ook op politiek gebied was Frankrijk toonaangevend in Europa. Ondertussen vestigde Frankrijk zich als koloniale macht in West-Indië, Afrika en Amerika.

Achttiende eeuw
De Verlichting, de cultureel-filosofisch en intellectuele stroming in het Europa van de achttiende eeuw, bracht grote wijzigingen in het denken over religie, kunst, wetenschap en politiek. De nieuwe inzichten gingen gepaard met kritiek op de absolute monarchie en de in wezen nog altijd religieuze standenmaatschappij. Bovendien verarmde Frankrijk in snel tempo toen het een aantal oorlogen verloor. De diepe onvrede over de privileges van koning en kerk leidde tot de Franse Revolutie. Met de bestorming van de Bastille op 14 juli 1789 veranderde Frankrijk voor altijd. In 1792 werd de Republiek, met als idealen *Liberté, Egalité et Fraternité*, uitgeroepen. Tegenstanders van de revolutie stierven ten tijde van De Terreur onder de guillotine. De veertiende juli (*quatorze juillet*) is nog altijd de nationale feestdag van Frankrijk. Op die dag wordt elk jaar het begin van de Franse Revolutie herdacht met parades en vuurwerk.

© ThiemeMeulenhoff

Negentiende eeuw
De eerste republiek bestond niet lang. Al in 1799 pleegde de succesvolle Corsicaanse generaal Napoleon Bonaparte een staatsgreep. Onder zijn bewind werd een nieuwe grondwet opgesteld en werden belastingen eerlijker verdeeld. In 1804 kroonde hij zichzelf tot keizer. Ten tijde van de Napoleontische oorlogen veroverde het Franse leger grote delen van Europa en Afrika. De keizer benoemde zijn broer Lodewijk Napoleon tot koning van Holland.

Europa heeft aan Napoleon belangrijke hervormingen te danken. Tijdens zijn keizerrijk werden wegen en kanalen aangelegd en het rechts rijden werd ingevoerd. De gezondheidszorg en het onderwijs werden verbeterd. De burgerlijke stand zoals wij die kennen, werd in het leven geroepen en het metrieke stelsel werd ingevoerd. Toch wilden de bezette Europese landen zich bevrijden van Napoleon. Na een aantal oorlogen werd hij in 1815 verslagen in de Slag bij Waterloo. Hij werd verbannen naar het eiland Sint-Helena voor de Afrikaanse kust, waar hij in 1821 stierf.
Na de val van Napoleon volgde er een tijd van revoluties en elkaar afwisselende staatsvormen. In 1870 werd Frankrijk weer een republiek. In 1889 werd de Eiffeltoren gebouwd ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling die in Parijs werd gehouden, honderd jaar na de Franse Revolutie.

Twintigste en eenentwintigste eeuw
De Eerste Wereldoorlog (*La Grande Guerre*, 1914-1918) werd in Europa met name op de Franse slagvelden uitgevochten. Vier jaar lang leverden de legers vanuit de loopgraven een hopeloze oorlog tegen elkaar. Op 11 november 1918 werd in Compiègne de Wapenstilstand (*L'Armistice*) getekend. Die dag is in Frankrijk nog steeds een nationale feestdag.
De Tweede Wereldoorlog startte voor Frankrijk in juni 1940, toen Hitler Frankrijk binnenviel. Het Franse verzet werd geleid door generaal De Gaulle, die later president van Frankrijk zou worden. Op 6 juni 1944 (D-day) landden de geallieerden op de stranden van Normandië. Vandaaruit begon de opmars van de geallieerden naar de door de Duitsers bezette gebieden.
Na de Tweede Wereldoorlog wilden verschillende Europese landen samenwerken om een volgende oorlog te voorkomen. Frankrijk is een van de grondleggers van de Europese Unie (*Union Européenne*), is lid van de NAVO (*OTAN*) en heeft een permanente zetel in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (*Nations Unies*).
In de tweede helft van de twintigste eeuw kwamen veel Franse koloniën in opstand. Ze streefden naar zelfstandigheid en dit leidde tot burgeroorlogen in Indochina (Vietnam, Laos, Cambodja) en Algerije. Door dekolonisatie van deze landen kozen velen voor een bestaan in Frankrijk. Hierdoor werd Frankrijk een multiculturele samenleving. Tegenwoordig is bijna 10% van de bevolking een immigrant of een nakomeling daarvan. Dit heeft gevolgen gehad voor het politiek spectrum: de extreemrechtse partij Front National kan rekenen op een groot deel van het electoraat. In 2017 deed lijsttrekker Marine le Pen mee met de Franse presidentsverkiezingen.
Frankrijk heeft in de eenentwintigste eeuw al meerdere keren te maken gehad met aanslagen van IS (*Etat Islamique*). In 2015 vond er een aanslag plaats op de redactie van het satirische tijdschrift *Charlie Hebdo* in Parijs, waarbij twaalf doden vielen. Later in het jaar vonden in Parijs diverse aanslagen plaats, waarbij zeker 130 doden vielen. In 2016 vielen 84 doden bij een aanslag in Nice. De aanslagen hangen wellicht samen met Frankrijks proactieve houding in buitenlandse conflicten. Het land is, in vergelijking met andere NAVO-landen, vaker bereid tot actie. Frans militair ingrijpen in voormalige koloniën, steun aan regimes of de bereidheid om regimes omver te werpen, leidden tot kritiek in binnen- en buitenland.

 © ThiemeMeulenhoff

Symbolen, vlag en volkslied
Het nationale symbool van Frankrijk, terug te vinden op Franse euromuntstukken en postzegels, is *Marianne*. Zij belichaamt de 'Triomf van de Republiek' (1789).
De haan, mascotte van het Franse voetbal, is onlosmakelijk verbonden met de Gallische wortels van Frankrijk. De koppige Galliërs (*Astérix*) kregen de Romeinse bijnaam gallus, wat haan betekent. De haan staat symbool voor strijdlust en onverschrokkenheid.
De vlag van Frankrijk (*drapeau de la France*, in Frankrijk ook wel *drapeau tricolore*, *drapeau bleu-blanc-rouge*, *drapeau français* en soms *le Tricolore* genoemd) is de oudste verticale driekleur ter wereld.
De *Marseillaise* was oorspronkelijk het verzetslied van de burgers (*bourgeoisie*) tegen de adel. Ten tijde van de Franse revolutie werd dit lied uitgeroepen tot Frans volkslied (*hymne national*).

A 6 Onderwijs

Het onderwijs in Frankrijk wordt centraal bestuurd vanuit het ministerie van onderwijs (*Ministère de l'Education Nationale*). Frankrijk is verdeeld in dertig onderwijsdistricten (*académies*) waar een groot deel van de uitvoering van het onderwijsbeleid plaatsvindt. Aan het hoofd van een *académie* staat een *recteur* die in het *rectorat* zetelt en benoemd is door de staat als de officiële vertegenwoordiger van de minister van onderwijs. De *recteur* draagt de volledige verantwoordelijkheid voor alle onderwijsaangelegenheden in het lager en voortgezet onderwijs in de *académie* met inbegrip van de lerarenopleidingen.
Het onderwijs in Frankrijk is verplicht voor kinderen van zes tot zestien jaar. Het school-/academisch jaar loopt van september/oktober tot eind juni.
Het Franse onderwijs bestaat uit drie lagen:

Basisonderwijs (*Enseignement primaire*)
Franse kinderen kunnen vanaf drie (soms twee) jaar naar de kleuterschool, de *école maternelle*. Van hun zesde tot hun twaalfde jaar gaan zij naar de basisschool, de *école élementaire*.

Voortgezet onderwijs (*Enseignement secondaire*)
Het voortgezet onderwijs in Frankrijk draagt de naam *enseignement secondaire* en bestaat uit een vierjarig *collège* (onderbouw) en een driejarig *lycée* (bovenbouw). De bovenbouw wordt afgesloten met het behalen van het *Diplôme du Baccalauréat* (*le Bac*). Dit diploma kan worden behaald aan een *lycée général*, *lycée technologique* of een *lycée professionnel*.
Het diploma op het *lycée général* wordt behaald in één van de drie algemeen vormende richtingen:
- *Série L* (*Littéraire*), vergelijkbaar met ons profiel Cultuur en Maatschappij;
- *Série ES* (*Economique et Social*), vergelijkbaar met ons profiel Cultuur en Economie;
- *Série S* (*Scientifique*), vergelijkbaar met onze profielen Natuur en Gezondheid en Natuur en Techniek.

Hoger onderwijs (*Enseignement supérieur*)
Het Franse hoger onderwijs kent een grote verscheidenheid aan instellingen en diploma's. Er zijn in beginsel twee typen hoger onderwijs: het universitaire onderwijs en het onderwijs aan gespecialiseerde instellingen, zowel privé als publiek. De *Grandes Ecoles* maken hier ook onderdeel van uit. Deze - meestal particuliere - instellingen verschillen van universiteiten vanwege het soort onderwijs en specialisaties, de wettelijke status, financiering en het onderwijsniveau. De

© ThiemeMeulenhoff

instellingen werden ten tijde van Napoleon opgericht om te voldoen aan de behoefte aan hoog opgeleide professionele arbeidskrachten. Het zijn vaak selectieve en prestigieuze instellingen die studenten klaarstomen voor hooggeplaatste functies in het bedrijfsleven, de politiek en het militaire apparaat.

LE SYSTÈME SCOLAIRE FRANÇAIS

	ans	**Université**		
	25	Doctorat (thèse)		
	24		**Grandes Ecoles**	
	23			
	22	Master	3	
	21		2	**Formations courtes**
	20	Licence	1	
	19		Prépa 2	D.U.T ou B.T.S.
	18		Prépa 1	
	17	***Lycée***	Terminale	
Instructions Obligatoire	16		1	
	15		2	
	14	***Collège***	3	
	13		4	
	12		5	
	11		6	
	10	***Ecole primaire***	CM 2	
	9		CM 1	
	8		CE 2	
	7		CE 1	
	6		CP	
	5	***Ecole Maternelle***	Grande section	
	4		Moyenne sections	
	3		Petite section	
	Age	**Ecole**	**Niveau**	

A 7 Veelgebruikte bronnen

De teksten die gebruikt worden als examenteksten op het centraal examen, zijn vaak overgenomen uit een van de grotere kranten en tijdschriften uit Frankrijk. Onderaan de tekst staat vermeld uit welke bron de tekst afkomstig is. Voordat je aan een tekst begint (bij de oriëntatie vooraf), is het raadzaam eerst te kijken of er een bronvermelding staat: het kan je een idee geven wat voor soort tekst je kunt verwachten.
Frankrijk kent een groot aanbod van regionale kranten, met nieuws uit de stad of de regio, zoals de regionale editie *Le Parisien* van het nationale dagblad *Aujourd'hui en France*. Ook *La voix du Nord, Nice-Matin, Le Journal du Pays Basque* en *Dépêche du Midi* zijn regionale bladen.
Hieronder vind je een overzicht van de meest gebruikte bronnen.

L'Actu is een dagblad voor jongeren dat het nieuws serieus én met humor brengt.

Ça m'intéresse is een populairwetenschappelijk maandblad.

Le Canard Enchaîné is een satirisch weekblad gevuld met nieuws, humor en satire, strips en besprekingen van literatuur, theater, opera en films.

© ThiemeMeulenhoff

Courrier international is een Franstalig weekblad dat de beste artikelen uit de internationale pers aanbiedt.

Les Dossiers de l'Actualité is een jongerenmaandblad vol achtergronden bij de actualiteit.

Ecoute is een maandblad voor liefhebbers van Frankrijk. Daarnaast worden taaloefeningen aangeboden. Het magazine heeft een aantal extra's, bijvoorbeeld een supplement voor leraren.

L'Express is een opinietijdschrift dat vergelijkbaar is met *HP/De Tijd* en is rechts georiënteerd. Het magazine bevat artikelen over politiek, economie, wetenschap, maatschappij en cultuur.

Le Figaro is het oudste nationale Franse dagblad dat nog steeds wordt uitgegeven. De krant werd opgericht in 1826. *Le Figaro* is een rechtse en centrumrechtse krant. *Le Figaro Magazine* is de bijlage bij de krant.

Libération, in de wandelgangen *Libé* genoemd, is een links-liberaal dagblad, in 1973 mede opgericht door Jean-Paul Sartre.

Métro is een (digitaal) dagblad en nieuwssite.

Le Monde is een links-liberaal Frans dagblad, dat als een van de belangrijkste van het land wordt beschouwd, te vergelijken met de Nederlandse NRC.

Le Nouvel Observateur is het meest vooraanstaande Franse opinietijdschrift en wordt sinds 2014 simpelweg *L'Obs* genoemd. Het behandelt vooral politieke, zakelijke en economische onderwerpen en heeft een groot netwerk aan correspondenten over de hele wereld. Het is gematigd links van signatuur.

Le Parisien (en haar landelijk verspreide kopblad *Aujourd'hui en France*) is een dagblad dat in Île de France uitgegeven wordt. Er zijn tien regionale edities van *Le Parisien*. Qua oplage is het de grootste krant van Frankrijk. De krant is uitgesproken rechts, vergelijkbaar met de Nederlandse *Telegraaf*.

Phospore is een serieus tijdschrift voor jongeren.

Science et vie (en **Science et vie junior**) is een populairwetenschappelijk (jongeren)tijdschrift, te vergelijken met de Nederlandse *Kijk*.

Wil je op een leuke manier je kennis van land en samenleving testen? Maak de quiz op mijnexamenbundel.nl.

B Schoolexamen

In dit onderdeel krijg je informatie over de drie taalvaardigheden die op het schoolexamen getoetst worden. Je leest wat je kunt verwachten op het examen en aan welke eisen je moet voldoen. Ook vind je hier handige tips over hoe je je het beste kunt voorbereiden op dit gedeelte van het eindexamen.

B 1 Kijk- en luistervaardigheid

Kijk- en luistervaardigheid wordt (naast schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid) als onderdeel van het schoolexamen getoetst. De weging van de onderdelen van het schoolexamen wordt door elke school zelf bepaald. Om te weten te komen welke weging jouw school aan de toets kijk- en luistervaardigheid geeft, is het raadzaam het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van jouw school te raadplegen.

De meeste scholen maken voor de toetsing van kijk- en luistervaardigheid gebruik van de toetsen die het Cito hiervoor ontwikkelt. Bij de samenstelling van deze toetsen is gebruikgemaakt van interviews, nieuws, reclameboodschappen, discussies, documentaires, reportages, lifestyle- en actualiteitenprogramma's en productdemonstraties. Het gaat daarbij om bestaand, authentiek materiaal, dat deels afkomstig is van buitenlandse omroeporganisaties.

De toets bestaat uit een audiodeel (ongeveer twintig vragen) en een videodeel (ook ongeveer twintig vragen). Deze twee onderdelen worden in principe direct na elkaar afgenomen met eventueel een korte pauze. De totale kijk- en luistertoets duurt ongeveer vijftig minuten (inclusief pauze ongeveer één uur).

De toets bestaat hoofdzakelijk uit meerkeuzevragen die in het Frans zijn gesteld. Soms zijn er in de toets ook invulvragen opgenomen. De gesproken tekst wordt dan onderbroken door een pieptoon. Je moet kiezen welke van de twee in je opgavenboekje vermelde woorden of woordgroepen het best op de plaats van de pieptoon past.

Tijdens het kijken en luisteren krijg je een fragment (van maximaal 8 minuten) waarbij je de vragen nog niet ziet. Het is aan te raden om tijdens dit fragment aantekeningen te maken. Na het fragment volgt een lange pauze waarin je tijd krijgt om de opgaven (die in het Nederlands zijn gesteld) te lezen en meteen te beantwoorden.

Bij de kijk- en luistertoets wordt getoetst of je de volgende vaardigheden beheerst (eindtermen):
- aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
- de hoofdgedachte van een tekst aangeven;
- de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
- conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de spreker(s);
- anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek;
- aantekeningen maken als strategie om een tekst aan te pakken.

Vanaf augustus 2007 zijn deze eindtermen gekoppeld aan de niveaus van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK werd ontwikkeld met de volgende doelen:
- de samenwerking tussen allerlei Europese onderwijsinstituten in de verschillende landen te stimuleren;
- een stevige basis te vormen voor een wederzijdse erkenning van diploma's en certificaten;
- leerlingen, studenten en leraren behulpzaam te zijn bij hun activiteiten.

© ThiemeMeulenhoff

Het ERK heeft voor iedere vaardigheid zes niveaus vastgesteld waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is. Voor kijk- en luistervaardigheid zijn de niveaus als volgt omschreven:

A1	Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en mijn directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken.
A2	Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen.
B1	Ik kan hoofdpunten begrijpen wanneer in duidelijk uitgesproken standaardtaal wordt gesproken over vertrouwde zaken die ik regelmatig tegenkom op mijn werk, school, vrije tijd, enzovoort. Ik kan de hoofdpunten van veel radio- of tv-programma's over actuele zaken of over onderwerpen van persoonlijk of beroepsmatig belang begrijpen, wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk wordt gesproken.
B2	Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaardtaal begrijpen.
C1	Ik kan een langer betoog begrijpen, zelfs wanneer dit niet duidelijk gestructureerd is en wanneer relaties slechts impliciet zijn en niet expliciet worden aangegeven. Ik kan zonder al te veel inspanning tv-programma's en films begrijpen.
C2	Ik kan moeiteloos gesproken taal begrijpen, in welke vorm dan ook, hetzij in direct contact, hetzij via radio of tv, zelfs wanneer in een snel moedertaaltempo gesproken wordt, als ik tenminste enige tijd heb om vertrouwd te raken met het accent.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

Het eindniveau kijk- en luistervaardigheid is voor het vwo vastgesteld op B2.

Voorbereiding

Een goede voorbereiding op de kijk- en luistertoets is zo vaak mogelijk naar in het Frans gesproken teksten luisteren. Hoe vaker je Frans hoort, hoe beter je luistervaardigheid zal worden. Dat kun je doen door middel van:

- de luisteroefeningen in de methode die op jouw school wordt gebruikt;
- het oefenen met Cito-toetsen van voorgaande jaren;
- het regelmatig bekijken van Franstalige tv-programma's;
- het beluisteren van Franstalige radioprogramma's;
- het bekijken van Franstalige dvd's;
- het bekijken van Franstalige filmpjes, bijvoorbeeld op internet.

Omdat de kijk- en luistertoets ongeveer vijftig minuten duurt en het van groot belang is om je gedurende deze tijd volledig te kunnen concentreren, is het raadzaam ook tijdens het oefenen volledige concentratie op te brengen. Je langere tijd goed concentreren is een vaardigheid die geoefend kan worden.

© ThiemeMeulenhoff

Hoewel je tijdens de toets niet veel tijd hebt om je voorkennis te mobiliseren, kan het je helpen om al enige kennis te hebben opgedaan over de landen waar Frans gesproken wordt. In deze bundel is een onderdeel opgenomen onder de titel *Kennis van land en samenleving* op bladzijde 25 en verder. Bestudeer deze pagina's goed. In het algemeen is een brede, algemene kennis een voordeel tijdens het maken van de kijk- en luistertoets. De gekozen geluidsfragmenten kunnen immers over zeer uiteenlopende onderwerpen gaan.

Het spreekt vanzelf dat een grote woordenschat kan bijdragen aan het behalen van een goed resultaat voor de kijk- en luistertoets. Leer dus de basiswoordenlijst goed (zie bijlage achter in deze bundel).
Bestudeer ook de lijst met signaalwoorden (D5). De signaalwoorden kunnen je helpen bepaalde verbanden beter te begrijpen.

Aantekeningen maken tijdens de toets heeft meestal niet veel zin, ook al is het wel geoorloofd. Daar zijn de fragmenten te kort voor. Het is echter wel een goede oefening bij de voorbereiding op de kijk- en luistertoetsen.

Tip Bel eens met een klasgenoot in het Frans. Het helpt je goed te focussen op het Frans en het stimuleert in één klap ook je gespreksvaardigheid.

Tijdens de toets

Dan is het zover: je gaat de toets maken. Ook nu zijn er verschillende punten te noemen waarop je kunt letten:

- Zorg allereerst dat je ontspannen zit. Laat niets je afleiden van het luisteren. Een goede concentratie tijdens de hele toets is erg belangrijk om tot een goed resultaat te komen.
- Luister tijdens de inleiding goed. Je krijgt een eerste indruk van het onderwerp van de tekst zodat je je daarop kunt voorbereiden. Ook kun je tijdens de inleiding alvast wennen aan de stem(men) van de spreker(s).
- Na de inleiding en het eventuele voorbeeld is er een korte pauze. Gebruik deze pauze om de eerste vraag en de antwoordmogelijkheden door te lezen. Daarna kun je je aandacht volledig richten op het luisteren naar het fragment waarover de vraag gaat.
- Schrijf na het geluidsfragment jouw antwoord snel op en lees in de rest van de pauze weer de volgende vraag en de antwoordmogelijkheden. Ga tijdens de hele toets op deze manier te werk.
- Laat je niet van de wijs brengen als je niet elk woord kunt verstaan of begrijpen. Je hoeft niet alles precies te verstaan om toch tot het goede antwoord te komen.
- Let ook op klemtoon en intonatie – dat kan je zoektocht naar het antwoord vergemakkelijken.
- Als je het antwoord op een vraag niet weet of je hebt een bepaald fragment niet goed kunnen verstaan, kies dan toch in de pauze een antwoord en lees vervolgens de volgende vraag. Het uitstellen van het kiezen van een antwoord heeft geen zin, want je hoort het fragment immers maar één keer. En als je te lang twijfelt, heb je te weinig tijd om de volgende vraag te lezen.
- Bij het videodeel is vooral de gesproken tekst van belang. De antwoorden op de vragen zijn voornamelijk daar te vinden. De videobeelden hebben veelal een ondersteunende functie. Zo kun je soms iets afleiden aan een gezichtsuitdrukking, waardoor je extra goed luistert naar de tekst die daarbij gesproken wordt. Zorg in ieder geval dat de beelden je niet afleiden of uit je concentratie halen!

© ThiemeMeulenhoff

B 2 Gespreksvaardigheid

Gespreksvaardigheid wordt (naast kijk- en luistervaardigheid en schrijfvaardigheid) getoetst als onderdeel van het schoolexamen. Hoe zwaar de verschillende onderdelen van het schoolexamen wegen, bepaalt elke school zelf. Om te weten te komen welke weging jouw school aan de toets gespreksvaardigheid geeft, is het raadzaam het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van jouw school te raadplegen.

Er wordt bij gespreksvaardigheid onderscheid gemaakt tussen *gesprekken voeren* (*mondelinge interactie*) en *spreken* (*mondelinge productie*). Je wordt op beide onderdelen getoetst.
Het Europees Referentiekader (ERK) heeft voor deze twee onderdelen van gespreksvaardigheid, net als voor de andere taalvaardigheden, een aantal niveaus vastgesteld, waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is.

B 2.1 Gesprek voeren

Het onderdeel gesprek voeren houdt in dat je een gesprek voert met een of meer gesprekspartners. Hierbij ben je afwisselend spreker en luisteraar. Er is dan sprake van 'mondelinge interactie'.

Wat moet je kunnen?
Er wordt bij het schoolexamen van je verwacht dat je het volgende kunt in een gesprek (eindtermen):
- adequaat reageren in sociale contacten;
- informatie vragen en verstrekken;
- uitdrukking geven aan gevoelens;
- zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden;
- strategieën toepassen om een gesprek voortgang te doen vinden.

Het ERK beschrijft de niveaus voor het voeren van een gesprek als volgt:

A1	Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreektempo te herhalen of opnieuw te formuleren en me helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen.
A2	Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrijp om het gesprek zelfstandig gaande te houden.
B1	Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in een gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).
B2	Ik kan zodanig deelnemen aan een vloeiend en spontaan gesprek dat normale uitwisseling met moedertaalsprekers redelijk mogelijk is. Ik kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin mijn standpunten uitleggen en ondersteunen.

© ThiemeMeulenhoff

C1	Ik kan mezelf vloeiend en spontaan uitdrukken zonder merkbaar naar uitdrukkingen te hoeven zoeken. Ik kan de taal flexibel en effectief gebruiken voor sociale en professionele doeleinden. Ik kan ideeën en meningen met precisie formuleren en mijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
C2	Ik kan zonder moeite deelnemen aan welk gesprek of discussie dan ook en ben zeer vertrouwd met idiomatische uitdrukkingen en spreektaal. Ik kan mezelf vloeiend uitdrukken en de fijnere betekenisnuances precies weergeven. Als ik een probleem tegenkom, kan ik mezelf hernemen en mijn betoog zo herstructureren dat andere mensen het nauwelijks merken.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

Voor vwo Frans is het eindniveau voor een gesprek voeren vastgesteld op B1+. Het ERK beschrijft dit niveau als een zeer goed B1-niveau, waarbij de nadruk ligt op het uitwisselen van meer informatie dan op het gewone B1-niveau. Er wordt een net iets grotere deelname aan de gesprekken gevraagd dan op B1-niveau.

Wat kun je verwachten op het examen?
De gesprekken die je gaat voeren voor het examen gespreksvaardigheid, kunnen formeel of informeel zijn, zowel 'face to face' als telefonisch gevoerd worden, ze kunnen met jongeren of met volwassenen, binnen en buiten de kennissenkring, in persoonlijke of maatschappelijke sfeer zijn.

De gesprekken die aan bod kunnen komen, zijn als volgt onder te verdelen:

- **informele gesprekken**
  In deze gesprekken laat je bijvoorbeeld zien dat je je gevoelens kunt uiten en dat je kunt reageren op de gevoelens van anderen. Het kan ook zijn dat je iemand moet geruststellen of dat je je persoonlijke mening geeft over een onderwerp dat je goed kent.
- **bijeenkomsten en vergaderingen**
  Hierbij laat je zien dat je een standpunt kunt verwoorden en dat je enigszins mee kunt doen aan een discussie. Je vertelt bijvoorbeeld iets over de keuze voor een bepaalde schoolexcursie en je legt uit waarom daarvoor gekozen is.
- **zaken regelen**
  In zo'n gesprek probeer je een probleem op te lossen of je geeft een klacht door. Hierbij moet je denken aan gesprekjes over een verkeerde levering van een bestelling of een aangifte bij de politie.
- **informatie uitwisselen**
  Je hebt informatie opgevraagd of die heb je al tot je beschikking en die geef je vervolgens door in een gesprek. Je kunt hierbij denken aan een kaartje reserveren voor een concert of aan een sollicitatiegesprek.

De gesprekken gaan over het algemeen over thema's die bekend zijn, zoals over bekende personen, huisdieren, het dagelijks leven, school of studie, werk, sport, uitgaan.

Tip Vraag aan je docent wat er van je verwacht wordt bij het voeren van een gesprek, zodat je precies weet waarop je je kunt voorbereiden.

© ThiemeMeulenhoff

Voorbereiding
Het is niet zo gemakkelijk om je voor te bereiden op het voeren van een gesprek in het Frans. Het is vaak lastig te organiseren en het kost veel tijd. Toch is veel oefenen het sleutelwoord. Dat oefenen zul je vooral veel op school doen.

Tip Bel eens met een klasgenoot in het Frans. Je gesprek kan over van alles en nog wat gaan, maar je kunt ook een onderwerp afspreken.

Er bestaan ook internationale sociale netwerken die mensen die een vreemde taal willen leren, met elkaar in contact brengen. Zo kun je beter Frans leren spreken met een moedertaalspreker en help je Franstaligen om Nederlands te leren.

Tip Misschien ken je zelf iemand in Frankrijk. Voer dan op internet gesprekken met die persoon, bijvoorbeeld via Skype.

Als je oefent met het voeren van een gesprek in het Frans, kun je ook elkaar beoordelen en elkaar feedback geven. Let bijvoorbeeld op de volgende punten:
- Is de bijdrage aan het gesprek adequaat; wordt er ook een relatief lange bijdrage geleverd?
- Wordt het taalgebruik (indien nodig) aangepast aan de situatie en de gesprekspartner(s)?
- Wordt de hoofdzaak en de intentie overgebracht zonder misverstanden te veroorzaken?
- Is de woordenschat toereikend om over dit onderwerp te kunnen spreken?
- Is de grammatica redelijk correct?
- Is het spreektempo redelijk? (NB Je mag (vaak) pauzeren om na te denken over hoe je woorden of zinnen zult formuleren.)
- Is de bijdrage aan het gesprek duidelijk verstaanbaar? (NB Je mag best een accent hebben of enkele woorden verkeerd uitspreken.)

Tip Pas strategieën toe om tekorten in je kennis te compenseren of om het gesprek gaande te houden (zie onder B2.3).

B2.2 Spreken

Het onderdeel spreken van gespreksvaardigheid houdt in dat je een gesproken tekst produceert waarnaar door een of meerdere personen geluisterd wordt. Dit wordt 'mondelinge productie' genoemd.

Wat moet je kunnen?
Er wordt van je verwacht bij het schoolexamen dat je het volgende kunt bij het onderdeel spreken (eindterm):
- verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en daarbij zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden.

© ThiemeMeulenhoff

Het ERK beschrijft de niveaus voor spreken als volgt:

A1	Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven.
A2	Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven.
B1	Ik kan uitingen op een simpele manier aan elkaar verbinden, zodat ik ervaringen en gebeurtenissen, mijn dromen, verwachtingen en ambities kan beschrijven. Ik kan in het kort redenen en verklaringen geven voor mijn meningen en plannen. Ik kan een verhaal vertellen of de plot van een boek of film weergeven en mijn reacties beschrijven.
B2	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interessegebied. Ik kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten.
C1	Ik kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen geven over complexe onderwerpen en daarbij subthema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.
C2	Ik kan een duidelijke, goedlopende beschrijving of redenering presenteren in een stijl die past bij de context en in een doeltreffende logische structuur, zodat de toehoorder in staat is de belangrijke punten op te merken en te onthouden.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

Voor vwo Frans is het eindniveau voor spreken vastgesteld op B1+. Het verschil met B1 is gelegen in de keuze van onderwerpen: wat minder persoonlijk en wat meer gericht op het gebied van cultuur, politiek en economie.

Wat kun je verwachten op het examen?
Bij het onderdeel spreken gaat het maar om één ding: adequaat presenteren van verworven informatie. Adequaat houdt in dat je in staat bent om zodanig in het Frans over een bepaald onderwerp te spreken dat een ander het goed kan begrijpen, maar adequaat betekent ook dat je dat aantrekkelijk weet te brengen. Bijvoorbeeld met behulp van audiovisuele middelen, zoals PowerPoint.

De volgende twee spreekactiviteiten zijn bij de toetsing mogelijk:

- **een monoloog houden**
  Een monoloog kan een beschrijving zijn van een bepaalde gebeurtenis of een verslag doen van iets wat je hebt gezien of hebt gelezen. Het kan zijn dat je bijvoorbeeld iets moet vertellen over een bezienswaardigheid in jouw woonplaats of dat je een boek bespreekt dat je hebt gelezen. Of je vertelt iets over je toekomstplannen.
- **een publiek toespreken**
  Hierbij moet je denken aan het geven van een presentatie die je hebt voorbereid. Na afloop of tussendoor moet je ook in staat zijn om vragen over je presentatie te beantwoorden.

Tip Vraag aan je docent wat er van je verwacht wordt voor spreekvaardigheid, zodat je precies weet waarop je je kunt voorbereiden.

© ThiemeMeulenhoff

Voorbereiding
Ook hier geldt: veel oefenen! Door veel te luisteren naar anderen die in het Frans iets proberen duidelijk te maken en door zelf veel te spreken, ontdek je vanzelf je zwakke punten.
Wat belangrijk is bij het houden van een presentatie in het Nederlands, is dat natuurlijk ook als je die in het Frans houdt. Zorg dat je goed voorbereid bent: oefen voor de spiegel en/of voor vrienden of familieleden. Bedenk bij een presentatie welke vragen je kunt verwachten en denk alvast na over hoe je je antwoord kunt formuleren.

Houd er bij je voorbereiding rekening mee waarop je straks beoordeeld wordt. Er zal zeker gelet worden op:
- inhoud (volledigheid, uitvoerigheid, begrijpelijkheid)
- woordenschat en woordgebruik
- grammaticale correctheid
- vloeiendheid
- uitspraak

Tip Wees niet bang om fouten te maken en raak niet in paniek als je iets niet weet. Val terug op compensatiestrategieën die je kunnen helpen (zie B2.3).

B2.3 Handige uitdrukkingen en compensatiestrategieën

Zowel bij het voeren van een gesprek als bij spreken in het openbaar kun je baat hebben bij uitdrukkingen en zinnen die regelmatig te gebruiken zijn. Hieronder vind je een overzicht daarvan.

Handige uitdrukkingen en zinnen
- **een gesprek beginnen en afsluiten**
  Je me permets de vous signaler que …
  J'aimerais vous faire remarquer que …
  Pardonnez-moi, …
  J'aimerais terminer par cette observation.
  Tout est devenu clair à vos yeux?
- **bedanken, je verontschuldigen, feliciteren en uitnodigen**
  J'aimerais vous remercier.
  Je vous prie de bien vouloir m'excuser.
  Félicitations à l'occasion du résultat de votre examen.
  J'aimerais vous inviter pour …
- **verzoeken om verduidelijking of herhaling**
  Excusez-moi, j'aimerais vous poser une question.
  Je vous prie de bien vouloir répéter.
  Je ne comprends pas ce que vous dites, répétez s'il vous plaît.
- **informatie vragen en verstrekken**
  J'aimerais avoir des renseignements sur …
  J'aimerais en savoir davantage sur …
  Est-ce que vous pourriez m'informer sur …?
  Pour de plus amples informations, adressez-vous à …
- **uitdrukking geven aan gevoelens**
  Je suis bien content(e).
  Je suis désolé(e).
  Tout cela m'est égal.
  Ce qui me rend triste, c'est que … .
  Cela ne me plaît pas.

© ThiemeMeulenhoff

- **zaken of personen beschrijven**
  C'est un objet/une chose/un truc avec lequel/laquelle …
  L'objet est …
  Il a l'air sympathique.
  Je vous décrirai son physique.
- **een mening geven en vragen**
  Je suis d'avis que …
  A mon avis, …
  Quelle est votre opinion?
- **voorstellen doen tot een oplossing**
  J'aimerais vous faire une proposition.
  Comment peut-on résoudre ce problème?
- **bepleiten, klagen en onderhandelen**
  Je vous prie de le faire différemment.
  Je vous prie de bien vouloir réfléchir.
  Je me plains de ce traitement.

Als je een woord niet kent, kun je een compenserende strategie gebruiken. Dat is een manier om toch duidelijk te maken wat je bedoelt, zonder het woord te hoeven gebruiken dat je niet kent. Hieronder vind je een overzicht daarvan.

Compensatiestrategieën

- **een omschrijving geven**
  On l'utilise pour …
  On le trouve …
- **een algemene term geven**
  C'est une sorte de …
  En général …
- **jezelf nadenktijd geven**
  Alors …
  Bon ben …
  Voyons …
- **je gesprekspartner om hulp vragen**
  Vous savez ce que je veux dire.
  Quel est le nom?
  Quel est le mot français?
- **goed naar je gesprekspartner luisteren en indien mogelijk woorden die hij/zij gebruikt herhalen**
  In je antwoord gebruik je reeds genoemde woorden. Er wordt je bijvoorbeeld gevraagd:
  Vous croyez que le gouvernement néerlandais agit bien pendant la crise bancaire?
  Antwoord: Je crois que *pendant la crise bancaire* …

© ThiemeMeulenhoff

B 3 Schrijfvaardigheid

Schrijfvaardigheid wordt (naast kijk- en luistervaardigheid en gespreksvaardigheid) als onderdeel van het schoolexamen getoetst. De weging van de onderdelen van het schoolexamen wordt door elke school zelf bepaald. Om te weten te komen welke weging jouw school aan de toets schrijfvaardigheid geeft, is het raadzaam het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) van jouw school te raadplegen.

Bij het onderdeel schrijfvaardigheid wordt getoetst of je de volgende vaardigheden beheerst (eindtermen):
- adequaat reageren in schriftelijke contacten met doeltaalgebruikers;
- informatie vragen en verstrekken;
- verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en daarbij zaken of personen beschrijven en uitdrukking geven aan gevoelens en standpunten verwoorden;
- op de computer een tekst schrijven.

Vanaf augustus 2007 zijn deze eindtermen gekoppeld aan de niveaus van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK heeft voor schrijfvaardigheid, net als voor de andere taalvaardigheden, een aantal niveaus vastgesteld, waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is. Voor schrijfvaardigheid zijn de niveaus als volgt omschreven:

A1	Ik kan een korte, eenvoudige ansichtkaart schrijven, bijvoorbeeld voor het zenden van vakantiegroeten. Ik kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld mijn naam, nationaliteit en adres op een hotelinschrijvingsformulier.
A2	Ik kan korte, eenvoudige notities en boodschappen opschrijven. Ik kan een zeer eenvoudige persoonlijke brief schrijven, bijvoorbeeld om iemand voor iets te bedanken.
B1	Ik kan een eenvoudige, samenhangende tekst schrijven over onderwerpen die vertrouwd of van persoonlijk belang zijn. Ik kan persoonlijke brieven schrijven waarin ik mijn ervaringen en indrukken beschrijf.
B2	Ik kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala van onderwerpen die betrekking hebben op mijn interesses. Ik kan een opstel of verslag schrijven, informatie doorgeven of redenen aanvoeren ter ondersteuning vóór of tégen een specifiek standpunt. Ik kan brieven schrijven waarin ik het persoonlijk belang van gebeurtenissen en ervaringen aangeef.
C1	Ik kan me in duidelijke, goed gestructureerde tekst uitdrukken en daarbij redelijk uitgebreid standpunten uiteenzetten. Ik kan in een brief, een opstel of een verslag schrijven over over complexe onderwerpen en daarbij de voor mij belangrijke punten benadrukken. Ik kan schrijven in een stijl die is aangepast aan de lezer die ik in gedachten heb.
C2	Ik kan een duidelijke en vloeiend lopende tekst in een gepaste stijl schrijven. Ik kan complexe brieven, verslagen of artikelen schrijven waarin ik een zaak weergeef in een doeltreffende, logische structuur, zodat de lezer de belangrijke punten kan opmerken en onthouden. Ik kan samenvattingen van en kritieken op professionele of literaire werken schrijven.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

© ThiemeMeulenhoff

Het eindniveau schrijfvaardigheid is voor het vwo vastgesteld op B1.

Elke school kan zelf bepalen hoe schrijfvaardigheid precies getoetst wordt. En ook hoeveel tijd je krijgt voor de schrijfopdracht. Meestal is dat ongeveer anderhalf uur. Veel scholen kiezen ervoor om je een zakelijke brief te laten schrijven. Je krijgt dan bijvoorbeeld de opdracht om een brief of e-mail te schrijven naar de beheerders van een Franse camping om informatie op te vragen. Of je moet een sollicitatiebrief schrijven. Soms mag je ook uit twee verschillende briefonderwerpen kiezen. Ook kun je twee (kortere) schrijfopdrachten krijgen die je in die anderhalf uur moet doen.

Maar jouw school kan ook voor een andere schrijfopdracht kiezen. Hieronder staat een overzicht met schrijfopdrachten waaruit gekozen kan worden.

- **Een brief of e-mail**

Veel scholen kiezen dus voor een zakelijke brief of e-mail om de schrijfvaardigheid te toetsen, maar het kan ook een persoonlijke brief of e-mail zijn. Als onderwerpen voor de zakelijke brief wordt vaak gekozen voor een reservering op een camping of een hotel, een klachtenbrief of een sollicitatiebrief met een cv voor een vakantiebaan in het buitenland.
Een persoonlijke brief kan een brief aan een vriend of vriendin zijn of een andere bekende en die kan over van alles gaan: een verhuizing, een bijbaantje of andere dingen die je hebt meegemaakt. Het kan ook zijn dat je je gevoelens moet beschrijven, bijvoorbeeld dat je ergens verdrietig over bent of boos. Of je moet je mening geven over een onderwerp.

- **Aantekeningen, berichten, formulieren**

Je kunt ook de opdracht krijgen om bepaalde informatie te noteren. Dan moet je bijvoorbeeld een klacht opschrijven en doorgeven aan een ander of een telefonische boodschap kort noteren. Of je maakt een routebeschrijving of een ander soort bericht. Ook kan het zijn dat je een formulier moet invullen, bijvoorbeeld een schadeformulier na een aanrijding of een sollicitatieformulier.

- **Vrij schrijven**

Helemaal vrij is dit natuurlijk niet: je krijgt wel een opdracht! Je moet bijvoorbeeld een stukje schrijven over je familie, je leefomstandigheden, je school of je huidige of meest recente baantje.

De interpunctie ziet er in het Frans wat anders uit dan in het Nederlands. Een uitroepteken, een vraagteken, een dubbele punt en een puntkomma worden in het Frans altijd voorafgegaan door een spatie. Voor een komma of een punt aan het eind van de zin komt nooit een spatie. Ook worden er in Franse teksten andere aanhalingstekens gebruikt, namelijk « deze ». Deze aanhalingstekens worden *guillemets* genoemd, of ganzenvoetjes. Let ook hier op de spatie: na het eerste aanhalingsteken en vóór het tweede. Dus als je de door jou geschreven tekst er echt Frans uit wilt laten zien, kun je gebruikmaken van deze interpunctieregels.

© ThiemeMeulenhoff

B3.1 Wat je moet weten

Het spreekt vanzelf dat een zo groot mogelijke, actieve woordenschat het maken van een schrijfopdracht vergemakkelijkt. Je moet eigenlijk een beetje kunnen denken in het Frans waardoor je je zinnen gemakkelijker produceert. Door veel te lezen in het Frans (boeken, krant) en door te kijken naar Franse tv-programma's, te luisteren naar Franse teksten en Franse internetsites te bezoeken, vergroot je vanzelf je woordenschat en maak je je de Franse zinsbouw eigen. Kijk nog eens goed naar de basiswoordenlijst (in de bijlage achter in deze bundel) of daar woorden bij staan die voor schrijfvaardigheid ook van belang zouden kunnen zijn. Ook een gedegen kennis van de grammatica en met name van de werkwoordvervoegingen is heel belangrijk om een goede schrijfopdracht te kunnen maken.

Bestudeer ook de lijst met signaalwoorden (D5). Signaalwoorden kunnen je helpen om bepaalde verbanden in je tekst duidelijker te maken en om de overgang van de ene naar de andere alinea soepel te laten verlopen.

Omdat sommige schrijfopdrachten gaan over een situatie in Frankrijk, kan het nuttig zijn om meer te weten over het land. In deze bundel is een onderdeel opgenomen onder de titel *Kennis van land en samenleving* op bladzijde 25 en verder, dat je kunt bestuderen.

Voor het schrijven van zowel een persoonlijke als een zakelijke brief bestaan er vaste uitdrukkingen en er is ook een vaste briefindeling. In deze paragraaf zie je daar voorbeelden van. Bestudeer die goed: dat scheelt je veel kostbare tijd!

Persoonlijke brief

De volgende onderdelen komen voor in een persoonlijke brief:

1 plaatsnaam, datum
- Deze zet je over het algemeen links bovenaan. De meest gebruikelijk manier is als volgt: Bordeaux, le 14 mars 2024
- Je zet 'le' voor de datum en je schrijft de naam van de maand met een kleine letter.
- 1e wordt: le 1er mars

2 aanhef
- 'Beste' is in het Frans: 'cher' / 'chère' / 'chers' / 'chères'. Je schrijft dus bijvoorbeeld 'Chère Nicole' of 'Chers amis'.
- Achter de aanhef zet je een komma.

3 feitelijke boodschap
- Vrienden en alle familieleden spreek je aan met 'tu' (enkelvoud) en 'vous' (meervoud).
- In het Nederlands begin je een brief niet snel met 'ik'; in het Frans mag dat wel en kun je dus beginnen met 'je'.

4 afsluiting
- Je sluit je brief af met bijvoorbeeld 'Mille amitiés' of 'Cordialement'.
- Achter de afsluiting zet je een komma.

5 handtekening/naam afzender
- Je sluit af met je handtekening. Bij een goede bekende kan dat ook met alleen je voornaam zijn.
- Bij goede vrienden kun je voor je voornaam nog 'ton' of 'ta' schrijven.

© ThiemeMeulenhoff

Persoonlijke brief

1

2

3

4

5

© ThiemeMeulenhoff

Zakelijke brief
De volgende onderdelen komen voor in een zakelijke brief:

1 je eigen naam en adres
Je voornaam schrijf je helemaal op of je zet 'Mme' of 'M.' voor je voorletters.
De plaatsnaam schrijf je in hoofdletters.

2 naam en adres van geadresseerde
Deze staan links onder je eigen naam en adres. Bijvoorbeeld:
Office du Tourisme de Montpellier
30, Allée Jean de Lattre De Tassigny
34000 MONTPELLIER

3 plaatsnaam, datum
- Deze zet je over het algemeen onder de naam en het adres van de geadresseerde.
  De meest gebruikelijk manier is als volgt: Bordeaux, le 14 mars 2024
- Je zet 'le' voor de datum en je schrijft de naam van de maand met een kleine letter.
- 1e wordt: le 1er mars

4 aanhef
- Bij deze brieven gebruik je steeds de aanhef:
  Madame / Monsieur
  Mesdames / Messieurs

5 feitelijke boodschap
- Als er achter de aanhef een komma staat, begin je de brief met een kleine letter.
- De geadresseerde spreek je aan met 'vous', met daarbij als bezittelijk voornaamwoord 'votre' of 'vos'.

6 afsluiting
- Je sluit de brief af met een lange zin als:
  - o Dans l'espoir de recevoir une réponse favorable de votre part, je vous prie d'agréer Monsieur (of Madame / Mademoiselle of Messieurs / Mesdames / Mesdemoiselles), l'expression de mes sentiments distingués.
    (Betekenis: Hoogachtend, …)
  - o Dans l'espoir de vous lire sous peu, je vous remercie à l'avance, je vous prie d'agréer Monsieur (of Madame / Mademoiselle of Messieurs / Mesdames / Mesdemoiselles), l'expression de mes meilleurs sentiments.
    (Betekenis: In de hoop snel van u te vernemen, bij voorbaat dank en vriendelijke groet, …)
  - o Veuillez croire, Monsieur (of Madame / Mademoiselle of Messieurs / Mesdames / Mesdemoiselles), à mes sentiments les plus distingués.
    (Betekenis: Hoogachtend, …)
- Achter de afsluiting schrijf je nooit een komma.

7 handtekening en je naam
- Je sluit af met je handtekening en je naam.

8 bijlage
- Als je een bijlage meestuurt, vermeld je die hier. Dat kan bijvoorbeeld je cv zijn bij een sollicitatiebrief.

© ThiemeMeulenhoff

Zakelijke brief

1

2

3

4

5

6

7

8

© ThiemeMeulenhoff

E-mail
Aan een e-mail, ook wel courriel genoemd, worden minder strikte regels gesteld dan aan een zakelijke brief, maar er zijn wel regels. Een e-mail dient kort en bondig te zijn. Vaak wordt de beleefdheidsvorm van de impératif gebruikt in plaats van een omschrijvende zin, bijvoorbeeld 'envoyez-moi' (stuur mij) in plaats van 'pourriez-vous m'envoyer'. Ook aanhef en afsluiting zijn informeler van stijl, bijvoorbeeld 'bonjour' als aanhef, 'salutations distinguées' (vriendelijke groeten), 'merci d'avance' (bij voorbaat dank) of 'à+' (tot later) in plaats van de formelere formules bij een zakelijke brief.

Sollicitatiebrief
Als je een sollicitatiebrief (une lettre de candidature, une demande d'emploi) moet schrijven voor de schrijfvaardigheidstoets, moet daar in elk geval een verwijzing naar de bron voorkomen waar de vacature is aangetroffen, bijvoorbeeld de krant of website waar je een advertentie hebt gezien). Verder moet je aangeven waarom jij de ideale persoon bent om deze vacature te vervullen. Je vertelt dus iets over je opleiding, eigenschappen, beschikbaarheid en ervaring. Ook beschrijf je wat je motivatie is voor deze baan. Aan het eind van de brief verwijs je naar een bijgevoegd cv. In een cv geef je op een bondige manier alle informatie over jou op een rijtje. Hieronder zie je hoe dat er in het Frans uitziet.

Renseignements personnels

nom:	voornaam/voornamen voluit en achternaam
adresse:	volledig adres
téléphone:	+31 plus het telefoonnummer (zonder de eerste 0)
e-mail:	e-mailadres
date et lieu de naissance:	geboortedatum en -plaats
nationalité:	nationaliteit
statut/etat civil:	burgerlijke status, bijvoorbeeld célibataire, marié(e)
formation:	baccalauréat, études universitaires
stages:	stages
vie professionelle:	beroepservaring
langues:	beheerste talen
références:	referenties

Deze lijst kun je eventueel nog verder aanvullen met vermelding van hobby's, vrijwilligerswerk, studentenvereniging, sporten.

Accenten op hoofdletters
Accenten op hoofdletters worden in het Frans vaak weggelaten. Dat zie je zelfs in examenteksten. De Académie Française geeft als richtlijn aan dat bij voorkeur accenten op (gewone) hoofdletters moeten worden geplaatst. In het Frans laat je accenten in ieder geval nooit weg in eigennamen en in gevallen waar er onduidelijkheid over de betekenis kan ontstaan.

© ThiemeMeulenhoff

Veelgebruikte uitdrukkingen bij het schrijven van een Franse brief
(Met de *schuingedrukte* woorden maken Nederlanders vaak fouten.)

Lettre:
Je vous remercie *de* votre lettre *DU* 13 avril.
Je vous remercie *de* votre réponse.
C'est hier que j'ai reçu votre lettre.
A ma grande joie j'ai reçu ta lettre.
La raison pour laquelle je vous écris est la suivante: ...
Il y a deux mois je vous ai écrit pour la dernière fois.
J'ai reçu ta lettre il y a trois semaines.
J'espère que vous me *répondrez* sous peu.
J'espère recevoir une réponse rapide de votre part.
Est-ce que tu as bien reçu ma lettre?
Je te remercie cordialement *de* ta lettre que j'ai reçue il y a trois jours.
Je vous remercie à l'avance *de* la peine que vous vous donnez.
J'attends votre réponse avec impatience.

Individu:
J'aimerais me présenter.
Ci-inclus je t'envoie une photo d'identité.
Je m'appelle ... et j'habite à ...
J'ai dix-sept ans.
Tu peux me parler *de* toi-même?
Je suis un garçon/une jeune fille âgé(e) de dix-sept ans.
Pendant le week-end j'aime sortir en discothèque.
Je suis sportif/sportive et j'adore *la* danse.
Je joue au football et *au* tennis.
Je suis relativement grand(e), assez grand(e), relativement petit(e).

Lycée:
Je suis *en* seconde/*en* première/*en* terminale.
Voilà mes options: néerlandais, français, allemand, anglais, histoire, mathématiques, sciences naturelles, sciences sociales, histoire de l'art, biologie et économie.
Je suis assez *fort(e)* en maths, je ne suis pas très doué(e) pour les langues.
Le bac se fera en mai./Je passerai mon bac au mois de mai.
Bien sûr j'espère *l'avoir*.
J'espère *ne pas* échouer aux examens.

Invitations:
Nous nous réjouissons *de* t'accueillir pendant l'été à venir.
Tu viens me voir cet été?
Merci beaucoup de ton invitation. Je te remercie *de* ton invitation.
Je me réjouis *de* te revoir en juillet.
Je regrette *de* ne pas pouvoir te recevoir en Hollande en juillet.
Je regrette que tu ne puisses venir en Hollande.
Réponds-moi vite pour me faire savoir si tu peux venir.
J'apprécie beaucoup votre invitation.
J'accepterai votre invitation avec plaisir, n'en doutez pas!
Je regrette *de* devoir décliner votre invitation.

Vœux:
Pourrais-tu m'envoyer ...
J'aimerais ...
J'aimerais savoir si vous ...
Si possible nous aimerions ...

© ThiemeMeulenhoff

Idées:
Je crois que ...
Je suis convaincu(e)/persuadé(e) que ...
J'en conviens que ...
Pour moi, ...
Je ne comprends pas que ...

Informations:
Comment vas-tu?
Pourrais-tu m'écrire si ...
Pourriez-vous me répondre au plus vite?
Je vous remercie à l'avance *de* vos *renseignements*.

Réclamations:
Je suis très déçu(e) *d'apprendre que* ...
Je regrette *de* devoir vous informer que ...
Ce qui m'a beaucoup déplu c'est que ...

Excuses:
Je te prie de bien vouloir m'excuser.
J'espère que tu ne m'en veux pas trop de ...
Je m'excuse de ...
J'espère que vous ne m'en voulez pas trop de ...

Sentiments:
J'ai le plaisir d'apprendre que ...
Bon anniversaire!
Je te souhaite bon courage!
Je te souhaite Joyeux Noël et Bonne Année!
J'espère que ta santé s'améliorera rapidement.
Nous avons été très choqués *d'apprendre* que ...
Je te présente mes condoléances ainsi qu'à ta mère.

B3.2 Oefenen met schrijven

In voorbereiding op de schrijftoets is het belangrijk om veel te oefenen met schrijven in het Frans. Dat kun je bijvoorbeeld doen door:

- het maken van schrijfoefeningen die in de leerboeken staan die op jouw school gebruikt worden;
- het oefenen met de briefconventies, zoals die hiervoor onder punt 1 staan;
- te corresponderen per brief of per e-mail met Franssprekende mensen.

Op veel scholen mag je de schrijfopdracht op de computer maken. Dan stuur je de opdracht daarna per mail naar je docent of je maakt een print en levert die in. Zorg dat je de letters met accenten en andere afwijkende letters gemakkelijk kunt vinden, zoals: â, è, ç. Vraag je docent of je de spellingcontrole mag gebruiken tijdens het examen.

© ThiemeMeulenhoff

B3.3 Tijdens de toets

Zorg dat je je goed concentreert tijdens de toets. Lees de opdracht zorgvuldig en bedenk wat je eerst gaat doen en wat daarna. Bedenk wat je zo ongeveer wilt schrijven en maak daarvan aantekeningen.

Zoek die woorden op in een woordenboek waarvan je weet dat je die wilt gebruiken maar de betekenis in het Frans niet goed kent. Gebruik daarvoor een goed en redelijk recent woordenboek, het liefst een Nederlands-Frans plus een Frans-Nederlands woordenboek om eventueel te dubbelchecken wat je hebt opgezocht. Zorg ervoor dat je de in het woordenboek gebruikte afkortingen kent, want dat scheelt zoeken en dus tijd. Schrijf niet eerst in het Nederlands, maar direct in het Frans. Dat scheelt je kostbare tijd.

In een briefopdracht staat altijd hoeveel woorden je moet gebruiken. Tel, terwijl je je brief schrijft, regelmatig het al geschreven aantal woorden. Je komt dan aan het eind van de brief niet voor de verrassing te staan dat er nog een groot aantal woorden ontbreekt of dat je te veel woorden hebt gebruikt. Anders moet je op het laatst nog ergens zinnen invoegen of schrappen, wat de samenhang van je brief niet bevordert.

Tip Kies niet meteen de eerste betekenis in het woordenboek maar check of je echt de goede betekenis en vertaling hebt. Als je bijvoorbeeld het woord kruk wilt opzoeken, kom je minstens drie verschillende woorden in het Frans tegen: de vertaling van een barkruk, een deurkruk of een onhandig iemand.

Maak een brief eerst in het klad. Pas als je daarover tevreden bent, maak je de nette versie in de standaardindeling. Zorg dus dat je genoeg tijd overhoudt om de brief in het net te schrijven. Dit geldt natuurlijk niet als je de brief direct op de computer schrijft: dan corrigeer je direct in je document.

Check na het schrijven van de schrijfopdracht of alles klopt. Kijk nog eens goed of je alles vermeld hebt wat in de opdracht gevraagd werd. Heb je alle onderdelen in de goede volgorde beschreven? Heb je goede overgangen tussen de verschillende zinnen en alinea's gemaakt? Controleer of de werkwoordsvormen juist zijn en of de bijvoeglijke naamwoorden overeenkomen met het zelfstandig naamwoord. Kijk ook of de bijwoorden goed zijn gebruikt. Staan er geen grammatica- en spelfouten? Is de zinsbouw correct? Past je taalgebruik bij de schrijfopdracht? Op deze punten wordt je schrijfopdracht zeker beoordeeld door je docent.

Controleer de volgende punten bij een brief:
- Heb je de goede indeling gehanteerd?
- Heb je de goede formules toegepast?
- Hanteer je de vous-vorm consequent?
- Gebruik je de conditionnel juist? Dat is namelijk de beleefdheidsvorm bij uitstek en dus uitermate geschikt voor een (zakelijke) brief.

Op mijnexamenbundel.nl vind je handige aanvullende filmpjes met uitleg bij de verschillende schoolexamenonderdelen.

© ThiemeMeulenhoff

C Grammatica

Bij het leren van een taal kom je ook de regels van die taal tegen, de grammatica. Als het goed is, heb je die regels aardig onder de knie tegen de tijd dat je examen gaat doen. In dit onderdeel vind je een beknopte en heldere samenvatting van de belangrijkste Franse grammatica.
Je kunt het als naslagwerk gebruiken bij het oefenen voor de schoolexamens schrijf- en gespreksvaardigheid. De opgenomen voorbeelden dienen als ondersteuning bij het zelfstandig bestuderen van de stof.

C 1 Woordsoorten

Je vindt hier een kort overzicht van zelfstandige naamwoorden en de bijbehorende lidwoorden, van bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden en van een behoorlijk aantal voornaamwoorden. Bij de bijvoeglijke naamwoorden en de bijwoorden horen ook de trappen van vergelijking.

C1.1 Lidwoord

Het onbepaalde lidwoord in het Frans is *un* of *une* voor het enkelvoud en *des* voor het meervoud. *Un/une* vertaal je met 'een', *des* vertaal je niet. De bepaalde lidwoorden in het Frans zijn: *le, la* en *l'* voor het enkelvoud en *les* voor het meervoud. Je vertaalt ze met 'de' of 'het'.

In combinatie met het voorzetsel *à* of *de* kan het bepaald lidwoord veranderen:

à + le = au	à + la = à la	à + l' = à l'	à + les = aux
de + le = du	de + la = de la	de + l' = de l'	de + les = des

In tegenstelling tot het Nederlands gebruik je in het Frans wel een lidwoord bij:
- landennamen: *la France, le Portugal, les Etats-Unis*
- data: *le 14 juillet*
- titel/beroep gevolgd door een eigennaam: *la reine Beatrix*
- algemene begrippen: *Les Anglais sont sportifs.*
- sporten: *jouer au foot / au tennis*
- muziek: *jouer du piano / de la guitare*

In het Frans gebruik je een delend lidwoord om een onbepaalde hoeveelheid aan te geven. In het Nederlands staat er in dat geval geen lidwoord! De delende lidwoorden in het Frans zijn *du, de l', de la* en *des*:
***du** pain, **de l'**eau, **de la** viande et **des** fruits* – brood, water, vlees en fruit

Let op!
Na een hoeveelheidswoord of een ontkenning verandert het delend lidwoord in *de/d'*. Bijvoorbeeld:
*du vin – beaucoup **de** vin, pas **de** vin*

C1.2 Zelfstandig naamwoord

Het zelfstandig naamwoord is mannelijk of vrouwelijk. Dat kun je zien aan het lidwoord dat erbij hoort. Je kunt het zelfstandig naamwoord in het meervoud zetten door er een -s achter te zetten.
Uitzonderingen zijn: -x blijft -x, -s blijft -s, -z blijft -z, -al wordt -aux, -au wordt -aux, -eu wordt eux. Bijvoorbeeld: *le cheval – les chevaux, le neveu – les neveux*

Let op!
Altijd meervoud zijn: *les vacances, les devoirs, les lunettes, les mathématiques, les environs, les frais*.
Andere bijzondere vormen zijn:
oeil – yeux
travail – travaux
genou – genoux

C1.3 Bijvoeglijk naamwoord

Het bijvoeglijk naamwoord past zich qua vorm aan het zelfstandig naamwoord aan waar het bij hoort: mannelijk, vrouwelijk, enkelvoud of meervoud.

- vrouwelijk enkelvoud krijgt -e: *La femme est grand**e***.
- mannelijk meervoud krijgt -s: *Les paquets sont grand**s***.
- vrouwelijk meervoud krijgt -es: *Les maisons sont grand**es***.

Uitzonderingen bij vrouwelijke bijvoeglijke naamwoorden zijn:

- -e blijft -e: *un sac rouge – une jupe rouge*
- -er wordt -ère: *la premi**ère** fois*
- -et wordt -ète: *elle est inqui**ète***
- -x wordt -se: *une femme malheureu**se***
- -f wordt -ve: *Anne est sporti**ve***
- bij -el, -en, -as, -on en -eil verdubbelt de medeklinker: *la fille est mign**onne**, une anci**enne** élève*

Uitzonderingen bij bijvoeglijke naamwoorden in het meervoud zijn:

- -s blijft -s: *les puls sont gris*
- -x blijft -x: *les vieu**x** livres*
- -al wordt -aux: *les concours nation**aux***
- -au wordt -aux: *ils sont be**aux***

Let op!
De volgende woorden hebben een onregelmatige vrouwelijke vorm. Het meervoud staat erachter.
beau (bel), belle – beaux, belles
nouveau (nouvel), nouvelle – nouveaux, nouvelles
vieux (vieil), vieille – vieux, vieilles
De vormen *bel, nouvel* en *vieil* komen voor mannelijke woorden die beginnen met een klinker of een stomme h.

De meeste bijvoeglijke naamwoorden staan achter het zelfstandig naamwoord. Sommige staan er juist voor, bijvoorbeeld: *beau, haut, jeune, vieux, bon, long, gros, mauvais, joli, petit, grand, méchant, dernier, autre, nouveau, meilleur*.

Let op!
Bijvoeglijke naamwoorden die van landen zijn afgeleid hebben een kleine letter: *du fromage français*. Maar: *le Français* (de inwoner).

C1.4 Bijwoord

Het bijwoord wordt in het Frans afgeleid van het bijvoeglijk naamwoord. Eindigt het bijvoeglijk naamwoord op een klinker? Zet dan -ment achter de mannelijke vorm: *calme – calmement*. Eindigt het bijvoeglijk naamwoord op een medeklinker? Zet dan -ment achter de vrouwelijke vorm: *heureux – heureusement*. Eindigt het bijvoeglijk naamwoorden op -ent/-ant? Gebruik dan -emment/-amment om het bijwoord te vormen: *récent – récemment, méchant – méchamment*.

 © ThiemeMeulenhoff

Let op!
Onregelmatig zijn: *bon – bien, meilleur – mieux, mauvais – mal, rapide – vite, long – longtemps.*

C1.5 Trappen van vergelijking

De vergrotende trap maak je door *plus* voor het bijwoord of bijvoeglijk naamwoord te zetten. Bijvoorbeeld:
*Anne travaille **plus** dur que Paul.* – Anne werkt harder dan Paul.
De overtreffende trap maak je door *le/la/les plus* voor het bijvoeglijk naamwoord of bijwoord te zetten. Bijvoorbeeld:
*Pauline est **la plus** intelligente.* – Pauline is het intelligentst.

Let op!
Als het bijvoeglijk naamwoord voor het zelfstandig naamwoord staat, komt de overtreffende trap ook ervoor te staan. Bijvoorbeeld:
*C'est une **jolie** fille.* – Het is een leuk meisje.
*C'est **la plus jolie** fille.* – Het is het leukste meisje.

C1.6 Voornaamwoorden

Voornaamwoorden zijn woorden die naar iets of iemand verwijzen. Hieronder zie je een opsomming van verschillende voornaamwoorden.

Persoonlijk voornaamwoord

- Als het persoonlijk voornaamwoord **onderwerp** van de zin is, gebruik je: *je (j'), tu, il, elle, on, nous, vous, ils, elles.*
- Als het persoonlijk voornaamwoord **lijdend voorwerp** is, gebruik je: *me (m'), te (t'), le (l'), la (l'), nous, vous, les, les.*
- Als het persoonlijk voornaamwoord **meewerkend voorwerp** is, gebruik je: *me (m'), te (t'), lui, lui, nous, vous, leur, leur.*
- De beklemtoonde vormen zijn: *moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles.* Deze beklemtoonde vormen gebruik je na een voorzetsel (*C'est pour moi.*), bij nadruk (*C'est moi qui ai dit ça.* – **Ik** heb dat gezegd.) of alleenstaand, dat wil zeggen zonder bijbehorend werkwoord (*Merci toi aussi.* – Jij ook bedankt.).

Het persoonlijk voornaamwoord als lijdend en meewerkend voorwerp staat vóór de persoonsvorm, behalve als er een infinitief in de zin staat: *il **la** voit, il veut **la** voir.*
Het persoonlijk voornaamwoord als lijdend en meewerkend voorwerp staat ná de persoonsvorm in de gebiedende wijs: *Donne-**moi**!*
En het komt vóór de persoonsvorm in de gebiedende wijs met ontkenning: *Ne **me** quitte pas!*

En / y

De woorden *en* en *y* kunnen ook tot de voornaamwoorden worden gerekend. Beide woorden worden meestal vertaald met een vorm van 'er': er, ermee, ervan, maar je kunt het niet door elkaar gebruiken.

- *En* vervangt een voorzetselvoorwerp met het voorzetsel *de*. Bijvoorbeeld: *Il souffre d'une maladie. Il **en** souffre.* – Hij lijdt aan een ziekte. Hij lijdt **eraan**.
- *Y* vervangt een voorzetselvoorwerp met alle andere voorzetsels. Bijvoorbeeld: *Il pense à son travail. Il **y** pense.* – Hij denkt aan zijn werk. Hij denkt **eraan**.

Als er een infinitief in de zin staat, staan *y* en *en*, net als de persoonlijke voornaamwoorden, meteen voor de infinitief. Bijvoorbeeld:
*Je veux **la** voir.* – Ik wil haar zien.
*Il veut **y** aller.* – Hij wil ernaartoe gaan.

© ThiemeMeulenhoff

Als er geen infinitief is, staan *y* en *en*, net als de persoonlijke voornaamwoorden, voor de persoonsvorm.
*Je **la** vois.* – Ik zie haar.
*Il **y** pense.* – Hij denkt eraan.
Y en *en* staan achter de andere persoonlijke voornaamwoorden en *y* staat altijd voor *en*. Bijvoorbeeld:
*Je **lui en** donne quatre.* – Ik geef haar er vier van.
*Il **y en** a beaucoup.* – Er zijn er veel.

Bezittelijk voornaamwoord
Bezittelijke voornaamwoorden kunnen zelfstandig en niet-zelfstandig gebruikt worden.

Als het bezittelijk voornaamwoord niet-zelfstandig wordt gebruikt, kijk dan naar het zelfstandig naamwoord waar het bij hoort voor het kiezen van de juiste vorm.
- Voor mannelijke woorden en vrouwelijke woorden die met een klinker of stomme h beginnen, gebruik je: *mon, ton, son, notre, votre, leur*.
- Voor vrouwelijke woorden gebruik je: *ma, ta, sa, notre, votre, leur*.
- Voor woorden in het meervoud gebruik je: *mes, tes, ses, nos, vos, leurs*.

Bijvoorbeeld:
Sarah a perdu son portable. – Sarah is haar mobiel verloren.

Als het bezittelijke voornaamwoord zelfstandig wordt gebruikt, kijk dan waar het bezittelijke voornaamwoord naar verwijst voor het kiezen van de juiste vorm.
- Bij verwijzen naar mannelijk enkelvoud: *le mien, le tien, le sien, le nôtre, le vôtre, le leur*.
- Bij verwijzen naar vrouwelijk enkelvoud: *la mienne, la tienne, la sienne, la nôtre, la vôtre, la leur*.
- Bij verwijzen naar mannelijk meervoud: *les miens, les tiens, les siens, les nôtres, les vôtres, les leurs*.
- Bij verwijzen naar vrouwelijk meervoud: *les miennes, les tiennes, les siennes, les nôtres, les vôtres, les leurs*.

Bijvoorbeeld:
Mon portable est plus moderne que le tien. – Mijn mobiel is moderner dan die van jou.

Aanwijzend voornaamwoord
Ook aanwijzende voornaamwoorden kunnen zelfstandig en niet-zelfstandig gebruikt worden.

Bij niet-zelfstandig gebruik kijk je naar het zelfstandig naamwoord dat erachter staat.
- Voor mannelijk enkelvoud gebruik je: *ce*.
- Voor vrouwelijk enkelvoud gebruik je: *cette*.
- Voor meervoud gebruik je: *ces*.
- Voor mannelijke woorden die met een klinker of een stomme h beginnen, gebruik je: *cet*.

Bijvoorbeeld:
J'ai vu cette femme hier. – Ik heb die vrouw gisteren gezien.

Als het aanwijzend voornaamwoord zelfstandig wordt gebruikt, kijk dan waar het naar verwijst.
- Bij verwijzen naar mannelijk enkelvoud: *celui*.
- Bij verwijzen naar vrouwelijk enkelvoud: *celle*.
- Bij verwijzen naar mannelijk meervoud: *ceux*.
- Bij verwijzen naar vrouwelijk meervoud: *celles*.

Celui, celle, ceux, celles worden altijd gevolgd door een van deze drie mogelijkheden:
1 *-ci*, bijvoorbeeld: *Je voudrais celui-ci*.
2 een betrekkelijke bijzin, bijvoorbeeld: *Je voudrais celle que je vois là*.
3 *de* en een zelfstandig naamwoord, bijvoorbeeld: *Je voudrais ceux de ma soeur*.

 © ThiemeMeulenhoff

Betrekkelijk voornaamwoord
Een betrekkelijk voornaamwoord verwijst naar een voorafgaand zinsdeel. In het Nederlands gebruik je daarvoor woorden als: die, dat, wie, welk. In het Frans gebruik je de volgende betrekkelijke voornaamwoorden:

- Als het betrekkelijk voornaamwoord **onderwerp** van de bijzin is, gebruik je *qui*. Bijvoorbeeld:
  La fille qui est arrivée hier.
- Als het betrekkelijk voornaamwoord **lijdend voorwerp** van de bijzin is, gebruik je *que*. Bijvoorbeeld:
  La fille que j'ai rencontrée.
- Als het betrekkelijk voornaamwoord **na een voorzetsel** komt, gebruik je bij personen *qui* en bij zaken: *lequel, laquelle, lesquels, lesquelles*. Bijvoorbeeld:
  La fille à qui je pense.
  La maison dans laquelle Voltaire a vécu.
  Le village auquel je pense.
- Als het betrekkelijk voornaamwoord **na het voorzetsel *de*** komt, worden die samen vervangen door *dont*, zowel voor personen als voor zaken. Bijvoorbeeld:
  La fille dont il parle.
  La voiture dont il est content.

Als je in het Nederlands 'wat' of 'datgene wat' gebruikt, gebruik je in het Frans:

- *ce qui*, als het **onderwerp** van de bijzin is, bijvoorbeeld:
  Il ne sait pas ce qui te gêne.
- *ce que*, als het **lijdend voorwerp** van de bijzin is, bijvoorbeeld:
  Je ne comprends pas ce qu'il dit.

Vragend voornaamwoord
De vorm van het vragend voornaamwoord hangt af van de functie in de zin:

- wie als onderwerp: *qui*, bijvoorbeeld: *Qui a fait cela?*
- wie als lijdend voorwerp: *qui* of *qui est-ce que*, bijvoorbeeld: *Qui avez-vous vu? Qui est-ce que vous avez vu?*
- wat als onderwerp: *qu'est-ce qui*, bijvoorbeeld: *Qu'est ce qui vous irrite?*
- wat als lijdend voorwerp: *que of qu'est-ce que*, bijvoorbeeld: *Qu'est-ce que vous avez fait?*
- welke (bijvoeglijk gebruikt) : *quel, quelle, quels, quelles*, bijvoorbeeld: *Quelle voiture avez-vous achetée?*
- welke (zelfstandig gebruikt) : *lequel, laquelle, lesquels, lesquelles*, bijvoorbeeld: *Laquelle de ces marques préfères-tu?*

Onbepaald voornaamwoord

quelques	sommige, enkele, een paar (bijvoeglijk gebruikt)
quelques-un(e)s	sommige, enkele (zelfstandig gebruikt)
chaque	elke (bijvoeglijk gebruikt)
chacun(e)	elk (zelfstandig gebruikt)
quelque chose	iets
rien	niets
quelqu'un	iemand
personne	niemand
tout le/toute la	de/het hele
tous les/toutes les	alle
tout	alles, ieder, erg
tous	allen
tout le monde	iedereen

© ThiemeMeulenhoff

C 2 Woordvolgorde

De woordvolgorde in een zin wijkt in het Frans af van de volgorde in het Nederlands. In een bevestigende zin is de woordvolgorde in het Frans:
(bepaling +) onderwerp + gezegde + lijd.vw + meew.vw (+ bepaling). Plaats- en tijdsbepalingen komen vooraan in de zin of achteraan. Bijvoorbeeld:
Demain, nous allons faire une promenade avec Anne. – Morgen gaan we met Anne een wandeling maken.
Hier, il a donné un cadeau à Anne à Paris. – Gisteren heeft hij Anne een cadeau gegeven in Parijs.

Let op!
Het gezegde moet in het Frans bij elkaar staan.

In een vragende zin zijn er drie mogelijkheden:
- Een zin met ***est-ce que***: *est-ce que* + onderwerp + gezegde + lijdend voorwerp + meewerkend voorwerp (+ bepaling), bijvoorbeeld:
  Est-ce que tu as donné un cadeau à Anne à Paris? – Heb jij Anne een cadeau gegeven in Parijs?
- **Inversie**: persoonsvorm + onderwerp. Dit kan alleen als het onderwerp een persoonlijk voornaamwoord is. Je zet een streepje tussen de persoonsvorm en het persoonlijk voornaamwoord. Bijvoorbeeld:
  As-tu reçu un cadeau? – Heb jij een cadeau gekregen?
- **Spreektaal**: onderwerp + persoonsvorm, bijvoorbeeld:
  Tu as reçu un cadeau? – Heb jij een cadeau gekregen?

Als je het onderwerp van de zin wilt beklemtonen, dan gebruik je *c'est … qui*. Bijvoorbeeld:
*C'est **toi** qui as fait cela?*
Als je andere zinsdelen wilt beklemtonen, dan gebruik je *c'est … que*. Bijvoorbeeld:
*C'est **hier** que je suis arrivé.*

Ontkenningen bestaan in het Frans uit twee delen. Het eerste deel (*ne*) zet je voor de persoonsvorm. Het tweede deel zet je meteen achter de persoonsvorm.
Dit geldt voor: *ne … pas, ne … plus, ne … pas non plus, ne … que, ne … aucun, ne … rien, ne … jamais, ne … pas encore*. Bijvoorbeeld:
*Il **ne** téléphone **jamais**.*
Bij *ne … personne* en *ne … nulle part* zet je *ne* voor de persoonsvorm en het tweede deel van de ontkenning na het hele gezegde. Bijvoorbeeld:
*Je **n'**ai vu **personne**.*

© ThiemeMeulenhoff

C 3 Voorzetsels

In het onderstaande schema vind je de meest gebruikte voorzetsels die afwijken van de Nederlandse.

aan

aan de straat/weg; aan de kust	**sur** la route de Marseille; **sur** la côte
aan zee	**au bord de** la mer
aan de ene kant	**d**'un côté

bij

in de nabijheid van	Il habite **près de** la gare.
bij iemand	Anne est **chez** sa mère.
in gezelschap van	Paul est **avec** son copain.
op zak hebben	Je n'ai pas d'argent **sur** moi.

door

door de stad	Elles se promenaient **par** la ville.
door de regen	Il marche **à travers** la pluie.

in

in bed	**au** lit
in Japan (mannelijk land)	**au** Japon
in Frankrijk (vrouwelijk land)	**en** France
in mei (maand)	**en** mai
in de lente	**au** printemps
in de zomer, in de herfst, in de winter	**en** été, **en** automne, **en** hiver
in het weekend	**pendant** le weekend

met

met zijn vieren	Ils sont quatre. (NIET: avec quatre)
met iemand	Patrick est là, **avec** sa copine.
met het vliegtuig + ding	Le paquet vient **par** avion.
met het vliegtuig + persoon	Nadia est venue **en** avion.
met de fiets	**en** vélo / **à** bicyclette
met de auto; met de bus	**en** voiture; **en** bus
met Pasen	**à** Pâques

naar

naar de dokter	**chez** le médecin
naar de uitgang	**vers** la sortie
de trein naar Lyon	le train **à destination de** Lyon
naar Frankrijk (vrouwelijk land)	**en** France
naar Denemarken (mannelijk land)	**au** Danemark
naar de Verenigde Staten (meervoudig land)	**aux** Etats-Unis

om

tijdstip	**à** midi
reden	Il va à Paris **pour** voir le Louvre.
rondom	**autour du** village
om de tien minuten	**toutes** les dix minutes

op

op tafel	**sur** la table
op straat	**dans** la rue
op een kantoor	**dans** un bureau

© ThiemeMeulenhoff

op school	**à** l'école
op de tweede verdieping	**au** deuxième étage
op de tv; op de radio	**à** la télé; **à** la radio
op een dag	**un jour**
op deze wijze	**de** cette façon
op dit moment (nu)	**en** ce moment
op dat moment (toen)	**à** ce moment-là

over

praten over	parler **de**
over een week	**dans** une semaine
het gaat over ...	il s'agit **de** ...
een brug over de rivier	un pont **sur** la rivière

tot

tot aan Parijs	**jusqu'à** Paris
tot aan het eind	**jusqu'à la** fin
tot morgen	**à** demain
tot mijn verbazing	**à** mon étonnement

uit

uit België; uit Italië	**de** Belgique; **d**'Italie
de trein uit Metz	le train **en provenance de** Metz
uit zijn zak	Il prend ses clés **dans** sa poche.
uit een glas	J'ai bu **dans** ce verre.
uit (door) het raam	Regarde **par** la fenêtre.
uit beleefdheid	**par** politesse
uit het hoofd leren	apprendre **par** coeur

voor

ten behoeve van	Il achète un cadeau **pour** sa copine.
van tijd	Il arrive **avant** huit heures.
van plaats	Il se trouve **devant** l'écran.
bedankt voor	Merci **pour** ces fleurs.

Let op!
De voorzetsels *en, à* en *de* moeten altijd worden herhaald; de andere voorzetsels mag je herhalen, maar het hoeft niet.
*Elle est allée **en** Espagne et **en** Italie.* – Zij is naar Spanje en Italië gegaan.
*Il est parti **pour** la Suisse et l'Allemagne.* – Hij is vertrokken naar Zwitserland en Duitsland.

© ThiemeMeulenhoff

C 4 Werkwoorden

Werkwoordstijden, hulpwerkwoorden, vervoegingen: hier vind je de hoofdregels op een rijtje.

C4.1 Het gebruik van de werkwoordstijden

1 Als je iets wilt **beschrijven** uit het verleden, gebruik je de **imparfait** (onvoltooid verleden tijd).
Je lisais un livre. – Ik was een boek aan het lezen. (Ik las een boek.)

2 Als je een **actie** wilt weergeven uit het verleden, gebruik je de **passé composé** (voltooid tegenwoordige tijd).
Il a mangé un hotdog et après, il est allé à la plage. – Hij heeft een hotdog gegeten en is daarna naar het strand gegaan.

3 Als iets **zojuist is gebeurd**, gebruik je **venir de** (de **passé récent**).
Il vient de partir. – Hij is zojuist vertrokken.

4 Als iets **nabije toekomst** is, gebruik je **aller + infinitief** (de **futur proche**).
Je vais faire du shopping. – Ik ga inkopen doen.

5 Als iets **toekomst** is, gebruik je de **futur**.
En juin, je passerai mon bac. – In juni zal ik eindexamen doen.

6 Als je **beleefd** wilt zijn, gebruik je de **futur du passé**.
Pourriez-vous me dire … – Zou u me kunnen zeggen …

7 De **subjonctif** (aanvoegende wijs) gebruik je:
- na een werkwoord in de hoofdzin dat:
  - o een gevoel aangeeft
    *Je suis triste que tout **soit** fini.*
  - o een wens of wil aangeeft
    *Je veux qu'il **parte**.*
  - o een noodzaak aangeeft
    *Il faut qu'il **parte**.*
  - o een twijfel/onmogelijkheid aangeeft
    *Je doute qu'il **vienne**.*
- na de volgende voegwoorden: *bien que, quoique, pour que, afin que, de sorte que, sans que, à condition que, avant que, de peur que, pourvu que, à moins que.*

8 De **passé simple** lijkt op de betekenis van de passé compassé en geeft eveneens een actie weer uit het verleden. Deze tijd wordt echter alleen in geschreven taal gebruikt, zoals in romans.

9 Het **participe présent** (onvoltooid deelwoord) kan als bijvoeglijk naamwoord worden gebruikt: *une langue vivante*.
Het **participe présent** kan ook een bijzin inluiden. Je vertaalt hem dan met:
- die, dat: *Un garçon parlant français.* – Een jongen die Frans spreekt.
- omdat, toen, terwijl: *Arrivant en retard, il a manqué son train.* – Omdat hij te laat kwam, heeft hij zijn trein gemist.

10 De **gérondif** (= en + participe présent) heeft hetzelfde onderwerp als de hoofdzin en kun je meestal vertalen met 'door te' of 'terwijl': *Je l'ai rencontré en entrant dans la salle.* – Ik kwam hem tegen terwijl **ik** de zaal binnenging.

© ThiemeMeulenhoff

11 De **lijdende vorm** wordt gemaakt door het hulpwerkwoord *être* te gebruiken, gevolgd door een voltooid deelwoord; *être* betekent in dit geval 'worden'. Er staat altijd bij door wie de handeling wordt verricht.
*Il **est** arrêté par la police.* – Hij wordt gearresteerd door de politie.
*Il **était** arrêté par la police.* – Hij werd gearresteerd door de politie.
*Il **a été** arrêté par la police.* – Hij is gearresteerd (geworden) door de politie.

C4.2 Hulpwerkwoorden

Vrijwel alle werkwoorden worden in de voltooide tijd met *avoir* vervoegd. Sommige worden met *être* vervoegd. Dit zijn: *aller, venir, arriver, partir, entrer, sortir, monter, descendre, rentrer, retourner, rester, tomber naître, mourir* en alle wederkerende werkwoorden (bijvoorbeeld *se laver, se rencontrer*).

C4.3 Accord: de être-regel en de avoir-regel

Als een werkwoord met *être* wordt vervoegd, dan past de uitgang van het voltooid deelwoord zich aan bij het onderwerp. Bij vrouwelijk enkelvoud komt er een -e achter, bij mannelijk meervoud een -s en bij vrouwelijk meervoud -es. Bijvoorbeeld:
*Jean s'est lavé. Anne s'est lavé**e**.*
*Jean et Pierre sont allé**s**. Anne et Hélène sont allé**es**.*

Als een werkwoord met *avoir* wordt vervoegd, dan past de uitgang van het voltooid deelwoord zich aan bij het lijdend voorwerp als dat voorafgaat aan het gezegde. Bij vrouwelijk enkelvoud komt er een -e achter, bij mannelijk meervoud een -s en bij vrouwelijk meervoud -es. Bijvoorbeeld:
*Tu as vu Christine et Marie? Oui, je les ai vu**es**.*

C4.4 Voorzetsel bij werkwoorden

De constructie werkwoord + *de* + infinitief vertaal je in het Nederlands vaak met 'om te'. Werkwoorden die altijd gevolgd worden door *de* + infinitief zijn: *décider de, demander de, refuser de, essayer de, oublier de, proposer de, promettre de, permettre de*. Bijvoorbeeld:
*Il refuse **de** manger.* – Hij weigert **om te** eten.

Werkwoorden die altijd gevolgd worden door *à* + infinitief zijn: *aider à, apprendre à, inviter à, continuer à, commencer à, réussir à*. Bijvoorbeeld:
*Elle apprend **à** conduire.* – Ze leert **om** auto **te** rijden.

Werkwoorden die altijd zonder voorzetsel gebruikt worden (in tegenstelling tot het Nederlands) zijn: *aimer, adorer, préférer, détester, compter, espérer*.
Elle aime danser. – Zij houdt **van** dansen.
Il espère reussir. – Hij hoopt **te** slagen.

C4.5 Onpersoonlijke werkwoorden

Het onderwerp bij onpersoonlijke werkwoorden is altijd *il*. De persoonsvorm staat altijd in het enkelvoud.

il y a	er is, er zijn
il faut	het is nodig, het moet
il s'agit de	het gaat over
il neige, il pleut	het sneeuwt, regent
il fait du vent; il fait du soleil	het waait; het is zonnig

© ThiemeMeulenhoff

Let op!
Il y a in combinatie met een tijdsaanduiding, betekent altijd 'geleden', bijvoorbeeld: *il y a trois heures* – drie uur geleden.

C4.6 Vervoegingen

Het Frans kent vier groepen regelmatige werkwoorden die je volgens de volgende schema's kunt vervoegen. De uitgangen zijn vetgedrukt. Er zijn zo'n vijftig onregelmatige werkwoorden. Na deze vier groepen vind je de vervoegingen van de werkwoorden *être* en *avoir*.

WERKWOORDEN OP -ER

infinitif	**participe présent**	**participe passé**	**présent**	**passé simple***
danser	dansant (stam: dans-)	dansé	je danse tu danses il danse	je dans**ai** tu dans**as** il dans**a** nous dans**âmes** vous dans**âtes** ils dans**èrent**
futur je danser**ai** tu danser**as** il danser**a** nous danser**ons** vous danser**ez** ils danser**ont**	**présent (meervoud)** nous dans**ons** vous dans**ez** ils dans**ent**	**passé composé** j'ai dansé tu as dansé il a dansé nous avons dansé vous avez dansé ils ont dansé	**impératif (enkelvoud)** danse!	
futur du passé je danser**ais** tu danser**ais** il danser**ait** nous danser**ions** vous danser**iez** ils danser**aient**	**imparfait** je dans**ais** tu dans**ais** il dansait nous dans**ions** vous dans**iez** ils dans**aient**			
	subjonctif que je dans**e** que tu dans**es** qu'il dans**e** que nous dans**ions** que vous dans**iez** qu'ils dans**ent**			
	impératif (meervoud) dansons! dansez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

WERKWOORDEN OP -IR

infinitif	**participe présent**	**participe passé**	**présent**	**passé simple***
finir	finissant (stam: finiss-)	fini	je finis tu finis il finit	je fin**is** tu fin**is** il fin**it** nous fin**îmes** vous fin**îtes** ils fin**irent**
futur je finir**ai** tu finir**as** il finir**a** nous finir**ons** vous finir**ez** ils finir**ont**	**présent (meervoud)** nous finiss**ons** vous finiss**ez** ils finiss**ent**	**passé composé** j'ai fini tu as fini il a fini nous avons fini vous avez fini ils ont fini	**impératif (enkelvoud)** finis!	
futur du passé je finir**ais** tu finir**ais** il finir**ait** nous finir**ions** vous finir**iez** ils finir**aient**	**imparfait** je finiss**ais** tu finiss**ais** il finiss**ait** nous finiss**ions** vous finiss**iez** ils finiss**aient**			
	subjonctif que je finiss**e** que tu finiss**es** qu'il finiss**e** que nous finiss**ions** que vous finiss**iez** qu'ils finiss**ent**			
	impératif (meervoud) finissons! finissez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

WERKWOORDEN OP -RE

infinitif	**participe présent**	**participe passé**	**présent**	**passé simple***
vendre	vendant (stam: vend-)	vendu	je vends tu vends il vend	je vend**is** tu vend**is** il vend**it** nous vend**îmes** vous vend**îtes** ils vend**irent**
futur je vendr**ai** tu vendr**as** il vendr**a** nous vendr**ons** vous vendr**ez** ils vendr**ont**	**présent (meervoud)** nous vend**ons** vous vend**ez** ils vend**ent**	**passé composé** j'ai vendu tu as vendu il a vendu nous avons vendu vous avez vendu ils ont vendu	**impératif (enkelvoud)** vends!	
futur du passé je vendr**ais** tu vendr**ais** il vendr**ait** nous vendr**ions** vous vendr**iez** ils vendr**aient**	**imparfait** je vend**ais** tu vend**ais** il vend**ait** nous vend**ions** vous vend**iez** ils vend**aient**			
	subjonctif que je vend**e** que tu vend**es** qu'il vend**e** que nous vend**ions** que vous vend**iez** qu'ils vend**ent**			
	impératif (meervoud) vendons! vendez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

WERKWOORDEN OP -EVOIR

infinitif	**participe présent**	**participe passé**	**présent**	**passé simple***
recevoir	recevant (stam: recev-)	reçu	je reçois tu reçois il reçoit	je reç**us** tu reç**us** il reç**ut** nous reç**ûmes** vous reç**ûtes** ils reç**urent**
futur (oi valt weg) je recevr**ai** tu recevr**as** il recevr**a** nous recevr**ons** vous recevr**ez** ils recevr**ont**	**présent (meervoud)** nous recev**ons** vous recev**ez** ils **reçoivent**	**passé composé** j'ai reçu tu as reçu il a reçu nous avons reçu vous avez reçu ils ont reçu	**impératif (enkelvoud)** reçois!	
futur du passé (oi valt weg) je recevr**ais** tu recevr**ais** il recevr**ait** nous recevr**ions** vous recevr**iez** ils recevr**aient**	**imparfait** je recev**ais** tu recev**ais** il recev**ait** nous recev**ions** vous recev**iez** ils recev**aient**			
	subjonctif que je **reçoive** que tu **reçoives** qu'il **reçoive** que nous recev**ion**s que vous recev**iez** qu'ils **reçoivent**			
	impératif (meervoud) recevons! recevez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

HET WERKWOORD ÊTRE

infinitif	**participe présent**	**participe passé**	**présent**	**passé simple***
être	étant	été	je suis tu es il est	je fus tu fus il fut nous fûmes vous fûtes ils furent
futur je serai tu seras il sera nous serons vous serez ils seront	**présent (meervoud)** nous sommes vous êtes ils sont	**passé composé** j'ai été tu as été il a été nous avons été vous avez été ils ont été	**impératif (enkelvoud)** sois!	
futur du passé je serais tu serais il serait nous serions vous seriez ils seraient	**imparfait** j'étais tu étais il était nous étions vous étiez ils étaient			
	subjonctif que je sois que tu sois qu'il soit que nous soyons que vous soyez qu'ils soient			
	impératif (meervoud) soyons! soyez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

HET WERKWOORD AVOIR

infinitif avoir	**participe présent** ayant	**participe passé** eu	**présent** j'ai tu as il a	**passé simple*** j'eus tu eus il eut nous eûmes vous eûtes ils eurent
futur j'aurai tu auras il aura nous aurons vous aurez ils auront	**présent (meervoud)** nous avons vous avez ils ont	**passé composé** j'ai eu tu as eu il a eu nous avons eu vous avez eu ils ont eu	**impératif (enkelvoud)** aie!	
futur du passé j'aurais tu aurais il aurait nous aurions vous auriez ils auraient	**imparfait** j'avais tu avais il avait nous avions vous aviez ils avaient			
	subjonctif que j'aie que tu aies qu'il ait que nous ayons que vous ayez qu'ils aient			
	impératif (meervoud) ayons! ayez!			

* de passé simple hoef je alleen te kunnen herkennen

© ThiemeMeulenhoff

C4.7 Moeilijk te herkennen voltooide deelwoorden

voltoooid deelwoord	infintief	
assis	s'asseoir	gaan zitten
cru	croire	geloven, denken, menen
bu	boire	drinken
dû	devoir	moeten
été	être	zijn
eu	avoir	hebben
fallu	falloir	moeten, nodig hebben
lu	lire	lezen
mis	mettre	zetten, leggen, aantrekken
né	naître	geboren worden
plu	plaire	bevallen, leuk vinden
plu	pleuvoir	regenen
pris	prendre	nemen
pu	pouvoir	kunnen
su	savoir	weten
tu	taire	(ver)zwijgen
valu	valoir	waard zijn
vécu	vivre	leven
voulu	vouloir	willen
vu	voir	zien

© ThiemeMeulenhoff

D Centraal examen

Dit onderdeel gaat dieper in op het centraal examen, dus op de toetsing van leesvaardigheid. In de eerste paragraaf lees je wat je kunt verwachten op het centraal examen en aan welke eisen je moet voldoen. In de tweede paragraaf wordt aan de hand van een (stukje) tekst of een vraag het gebruik van de leesstrategieën gedemonstreerd. De derde paragraaf gaat over de soorten examenvragen. De vierde paragraaf geeft je inzicht in het gebruik van veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling. In de laatste twee paragrafen vind je een opsomming van de belangrijkste signaalwoorden en een lijst met voor- en achtervoegsels.

D 1 Leesvaardigheid

In het centraal examen voor de moderne vreemde talen wordt uitsluitend leesvaardigheid getoetst. De toetsing van de overige vaardigheden gebeurt in het schoolexamen. Het eindcijfer is het gemiddelde van het schoolexamencijfer en het cijfer behaald voor het centraal examen. Dat betekent dat leesvaardigheid 50% van het eindcijfer uitmaakt! Reden genoeg om (zonder de andere vaardigheden daarmee tekort te willen doen) jouw leesvaardigheid op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Dat doe je onder meer door vaak en intensief te oefenen met examenteksten.

Het centraal examen bestaat uit tien tot twaalf korte, middellange en lange teksten. Je kunt allerlei teksten verwachten: krantenartikelen, ingezonden brieven, interviews, boekbesprekingen. Over deze teksten moet je 40 tot 45 vragen beantwoorden. Deze vragen zijn verdeeld over een aantal vraagsoorten:

1 gesloten vragen:
   - meerkeuzevragen
   - meerkeuze-invulvragen
2 voorgestructureerde vragen:
   - combinatie-/matchingvragen
   - beweringenvragen
   - ordeningsvragen
3 citeervragen
4 open vragen

Deze verschillende vraagsoorten worden in onderdeel D3 uitgebreider besproken. De meeste vragen leveren bij een juist antwoord één punt op. Enkele open vragen kunnen bij een volledig juiste beantwoording soms twee of zelfs drie punten opleveren. De open vragen zijn in het Nederlands, de meerkeuzevragen in het Frans gesteld. Het examen leesvaardigheid duurt 2½ uur.

Op het centraal examen wordt getoetst of je de volgende leesvaardigheden beheerst (eindtermen):

1 aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte;
2 de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven;
3 de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven;
4 relaties tussen delen van een tekst aangeven;
5 conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de auteur.

Vanaf augustus 2007 zijn deze eindtermen gekoppeld aan de niveaus van het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK heeft voor iedere vaardigheid zes niveaus

© ThiemeMeulenhoff

vastgesteld waarbij A1 het laagste en C2 het hoogste niveau is. Voor leesvaardigheid zijn de niveaus als volgt omschreven:

A1	Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.
A2	Ik kan zeer korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen.
B1	Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen.
B2	Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.
C1	Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen, en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.
C2	Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structureel of linguïstisch complexe teksten, zoals handleidingen, specialistische artikelen en literaire werken.

Bron: Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (Common European Framework of References for Languages)

Het examen leesvaardigheid voor het vwo bestaat uit iets meer opgaven op B2-niveau dan op B1-niveau.

Naast het vaak en intensief oefenen met examenteksten om je voor te bereiden op het examenonderdeel leesvaardigheid is het goed de volgende punten door te nemen. Je vindt er nuttige tips tussen voor het examen en het biedt je een handreiking bij wat je nog kunt bestuderen.

Voorkennis

Voordat je een tekst begint te lezen, is het verstandig na te gaan wat je al weet over het onderwerp van de tekst, zonder dat je die tekst eerst hebt gelezen. Die kennis noem je voorkennis. Daarvoor moet je er natuurlijk wel eerst achterkomen wat het onderwerp is. Doe het zo:

- Bekijk de titel, de ondertitel, eventueel de illustraties, de tussenkoppen en een eventuele inleiding en probeer zo te ontdekken wat het onderwerp van de tekst is.
- Als je weet wat het onderwerp is, ga dan bij jezelf na wat je al over dit onderwerp weet. Zo mobiliseer je je voorkennis.
- Probeer vervolgens een voorspelling te doen over de inhoud. Kijk daarvoor goed om wat voor soort tekst het gaat (interview, ingezonden brief, recensie, reclametekst, enzovoort) en let ook op de bron (krant (en welke krant), tijdschrift, folder). Of je een tekst kunt begrijpen, heeft ook te maken met wat je verwacht te lezen. Een voorspelling doen geeft je houvast bij het lezen, omdat je dan gaat kijken of je voorspelling al dan niet klopt.
- Je kunt je voorkennis uitbreiden door op te hoogte te blijven van wat er in de wereld gebeurt. Lees regelmatig een (Franstalige) krant en kijk naar (Franstalige) nieuwsuitzendingen.

© ThiemeMeulenhoff

- Het bestuderen van het onderdeel *Kennis van land en samenleving* in deze **Examenbundel** kan er eveneens toe bijdragen je voorkennis over Frankrijk en Franstalige landen te vergroten (zie ook onder *Kennis van land en samenleving*, bladzijde 76).

Leesstrategieën
Hoe je een tekst leest, hangt af van het soort tekst en wat je ermee wilt. Een telefoonboek lees je niet op dezelfde manier als een roman en een roman lees je ook weer anders dan een gebruiksaanwijzing.
Door de lay-out te bekijken en de bronvermelding en iets van de tekst te lezen, kun je vrij snel het soort tekst bepalen. Daarmee weet je ook iets van het doel van de schrijver van de tekst: wil de schrijver je informatie verstrekken of zijn mening ventileren of gaat het om nog iets anders? Vervolgens bekijk je de vragen bij de tekst om te kunnen bepalen hoe je de tekst gaat lezen. Daarbij kun je gebruik maken van een of meer van de volgende leesstrategieën, afhankelijk van het soort vraag dat je moet beantwoorden.

a **voorspellen** (zie onder *Voorkennis*, bladzijde 73)
b **skimmen**
Je doel is snel te weten te komen waar de tekst in grote lijnen over gaat. Je let op de titel, de illustraties, de tussenkoppen, de inleiding, de eerste en laatste zinnen van alinea's en je probeert zo een idee van de inhoud te krijgen.
c mobiliseren van je **voorkennis** (zie onder *Voorkennis*, bladzijde 73)
d de **structuur** van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken (zie onder *Signaalwoorden*, bladzijde 76)
e **scannen**
Je doel is het vinden van een bepaald gegeven in de tekst. Je leest niet alles wat er staat, maar je let bijvoorbeeld op bepaalde trefwoorden of op symbolen.
f **gedetailleerd lezen**
Je doel is het goed begrijpen van een tekst. Je let op hoofd- en bijzaken, op de grote lijnen en op de details. Je leest en herleest om de tekst zo goed mogelijk te begrijpen.
g **woordbetekenissen afleiden** of raden met behulp van de context (zie onder *Omgaan met moeilijke woorden*, bladzijde 75).

Overigens sluit de ene manier van lezen de andere niet uit! Het kan voorkomen dat je begint met skimmen of scannen en dat je daarna moet overgaan op gedetailleerd lezen. Dat is mogelijk als blijkt dat je aanvankelijk voor de verkeerde strategie hebt gekozen of als je niet alle bij een tekst behorende vragen met dezelfde strategie kunt beantwoorden. Je moet je dus steeds afvragen welke leesstrategie het best past bij de vraag die je wilt gaan beantwoorden.

Tip In D2 vind je een aantal losse examenteksten. Aan de hand van de vragen bij deze teksten wordt het gebruik van de verschillende leesstrategieën gedemonstreerd.

Veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling
Zoals al werd aangegeven bestaat het grootste deel van de vragen bij het centraal examen uit meerkeuzevragen die in het Frans zijn gesteld. Om tot een goed antwoord te komen is het natuurlijk van essentieel belang dat je de vraag goed begrijpt. In de vraagstelling komen bepaalde woorden en uitdrukkingen regelmatig voor.

Tip In D4 vind je een lijst met veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling. Het is raadzaam om deze lijst goed te bekijken en nog beter is het om de woorden uit je hoofd te leren.

 © ThiemeMeulenhoff

Omgaan met moeilijke woorden

Bij het lezen van de examenteksten en het beantwoorden van de daarbij behorende vragen is de kans groot dat je een aantal Franse woorden tegenkomt die je niet kent. Hoe meer woorden je kent, hoe minder dat zal voorkomen, maar je zult vrijwel nooit elk woord begrijpen. Nu hoeft dat ook niet altijd. Je kunt een zin, een alinea of een tekst als geheel prima begrijpen zonder de betekenis van alle woorden afzonderlijk te kennen. Het is dus belangrijk dat je alleen probeert achter de betekenis te komen als dat voor het beantwoorden van een vraag echt belangrijk is.

Als je vindt dat je de betekenis van een bepaald woord echt moet weten, ligt het voor de hand een woordenboek te gebruiken. Toch is dat niet altijd nodig. Je kunt misschien kostbare tijd sparen door eerst te proberen op een van de volgende manieren achter de betekenis te komen:

- Kijk voor je begint te lezen of er al woorden of begrippen vertaald of uitgelegd zijn. Die woorden vind je als voetnoot onder de tekst.
- Probeer of je de betekenis kunt raden door het woord te vergelijken met het Nederlands of met een andere taal, bijvoorbeeld 'dangereux' (Frans) – 'dangerous' (Engels).
- Kijk of er een bekend element in zit, bijvoorbeeld 'mal' (slecht) in 'maltraiter' (slecht behandelen).
- Kijk bij afleidingen of je het grondwoord kent en het voor- of achtervoegsel waardoor je achter de betekenis kunt komen, bijvoorbeeld bij 'insupportable': 'support' is het grondwoord, het voorvoegsel is 'in-' en het achtervoegsel '-able' = onverdraaglijk.
- Kijk goed naar de context. Vaak kun je de betekenis van een woord te weten komen als je de woorden en de zinnen in de omgeving van het bewuste woord (de context) begrijpt.
- Let op de vragen die in het Nederlands over de tekst gesteld worden. Een vraag in het Nederlands geeft soms ook de vertaling van het moeilijke woord prijs.

Pas als je er echt van overtuigd bent dat je de betekenis van een woord moet weten en je hebt deze niet op een andere manier kunnen vinden, ga je het bewuste woord opzoeken.

Bij het centraal examen is het toegestaan om verschillende woordenboeken te gebruiken. Naast een Frans-Nederlands en een Nederlands-Frans woordenboek is ook een Nederlands woordenboek toegestaan.

Bedenk bij het gebruik van een woordenboek het volgende:

- Werk met een redelijk nieuw woordenboek.
- Werkwoordsvormen vind je niet in het woordenboek. Herleid deze tot de infinitief (het hele werkwoord) en zoek die op.
- Meervoudsvormen van zelfstandige naamwoorden staan ook niet in het woordenboek. Probeer het enkelvoud te achterhalen en zoek dat op.
- Zoek je de betekenis van een samengesteld zelfstandig naamwoord, zoek dan eerst het hele woord op. Is dat niet in het woordenboek opgenomen, zoek dan de afzonderlijke delen op.
- Veel woorden hebben meerdere betekenissen. Kies niet lukraak de eerste betekenis, maar kijk welke vertaling het best in de context past.

Tip Lees regelmatig Franse kranten en tijdschriften en kijk naar de Franse televisie. Hoe groter je woordenschat wordt, hoe minder je hoeft op te zoeken.

© ThiemeMeulenhoff

Signaalwoorden

Bij een aantal vragen wordt er van je verwacht dat je het verband tussen delen van de tekst kunt aangeven (zie eindterm 4). Om dat goed te kunnen, is kennis van de zogeheten signaalwoorden erg belangrijk. Zij kunnen zowel het verband tussen zinnen (of delen van zinnen) onderling als tussen verschillende alinea's aangeven.

Tip In de lijst met signaalwoorden in D5 vind je de meest voorkomende signaalwoorden. Leer de betekenis van deze woorden (Frans-Nederlands) en onthoud ook het verband dat ze aangeven.

Voorvoegsels en achtervoegsels

Bij het raden van de betekenis van moeilijke woorden (zie onder *Omgaan met moeilijke woorden*, bladzijde 75) kan een goede kennis van voor- en achtervoegsels je helpen. Door een voor- of achtervoegsel aan een woord toe te voegen ontstaat er een nieuw woord met een nieuwe betekenis, bijvoorbeeld: 'possible – *im*possible' (mogelijk – *on*mogelijk). Als je de voor- en achtervoegsels kent, wordt het gemakkelijker om in examenteksten de betekenis van woorden af te leiden.

Tip In de lijst in D6 vind je de meest voorkomende voor- en achtervoegsels. Leer de betekenis van de voor- en achtervoegsels die je nog niet kent.

Kennis van land en samenleving

Je doet er als eindexamenkandidaat goed aan de belangrijkste feiten over het Franstalige gebied te kennen. Je moet dan denken aan de volgende onderwerpen:

- hoofdzaken van de staatsinrichting;
- belangrijke gebeurtenissen uit de recente geschiedenis;
- belangrijke geografische gegevens;
- hoofdzaken van het onderwijssysteem;
- opvallende verschillen met de Nederlandse cultuur.

Als je over deze onderwerpen het een en ander weet, heb je ook al een grotere voorkennis (zie onder *Voorkennis*, bladzijde 73) die je zeker zal helpen bij teksten die over Frankrijk en andere (deels) Franstalige landen gaan.
Op bladzijde 25 en verder staat een overzicht van belangrijke feiten over deze landen.

Tip Kijk ook eens op de website mijnexamenbundel.nl. Daar vind je een aantal vragen die bedoeld zijn om je kennis met betrekking tot het onderwerp land en samenleving te testen.

Basiswoordenlijst

De basiswoordenlijst (in de bijlage achter in deze bundel) is een lijst van woorden die in de examenteksten van het centraal examen de laatste jaren veelvuldig zijn voorgekomen. Het is aan te raden deze lijst goed te bekijken en de woorden die je (nog) niet kent te leren (Frans-Nederlands). Het spreekt vanzelf dat deze woordenlijst niet volledig is: woorden zijn ook aan mode onderhevig en er vallen altijd woorden aan toe te voegen.

Interpunctie

Sinds 2015 wordt in de examenteksten van Frans de Franse interpunctie aangehouden. Die ziet er iets anders uit dan in het Nederlands. Een uitroepteken, een vraagteken, een dubbele punt en een puntkomma worden in het Frans altijd voorafgegaan door een spatie. Voor een komma of een punt aan het eind van de zin komt nooit een spatie. Ook worden er in Franse teksten andere aanhalingstekens gebruikt, namelijk

© ThiemeMeulenhoff

« deze ». Deze aanhalingstekens worden *guillemets* genoemd, of ganzenvoetjes. Ook hier komt er een spatie bij: na het eerste aanhalingsteken en vóór het tweede.

D 2 Oefenen met leesstrategieën

Bij het oefenen van leesvaardigheid kunnen leesstrategieën je helpen om sneller tot beter tekstbegrip te komen:

a voorspellen, bijv. op basis van de titel, plaatjes, opvallende woorden, leestekens
b skimmen, d.w.z. de tekst snel en globaal doorlezen om een idee te krijgen waar die over gaat
c je voorkennis gebruiken met betrekking tot het onderwerp van de tekst
d de structuur van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken
e scannen, d.w.z. selectief lezen om bepaalde informatie in de tekst te vinden
f gedetailleerd lezen om details grondig uit te pluizen
g woordbetekenissen afleiden of raden met behulp van de context of meermalen gegeven informatie

© ThiemeMeulenhoff

D 2.1 Leesstrategie a

Leesstrategie a

voorspellen, bijvoorbeeld op basis van de titel, plaatjes, opvallende woorden en leestekens

Voordat je een tekst gedetailleerd gaat lezen, kun je in bepaalde gevallen al voorspellen waar de tekst in grote lijnen over gaat. Je kunt een indruk van de tekst krijgen door bijvoorbeeld te letten op: de titel, plaatjes (met of zonder bijschrift), vetgedrukte, cursieve of anderszins opvallende woorden, kopjes boven alinea's, opsommingen (met opsommingstekens), tabellen of schema's.

Vacances dernière minute

www.lastminute.com
www.degriftour.com
Le site leader en la matière propose un large panel de formules: avion et hôtel, camping, circuits, location d'appartements et une sélection de vols secs au meilleur prix. Moteur de recherche ergonomique qui limite le temps de connexion.

www.easyvoyage.com
Un site qui renvoie aux offres des principaux tour-opérateurs. Grand choix de formules (vols, séjours, circuits, week-ends) et des hôtels testés avant de figurer sur le site. Paiement en ligne non obligatoire. Vous pouvez aussi vous déplacer à l'agence (Carlson Wagonlit Montparnasse).
Renseignements: 01.44.25.94.00.

www.promovacances.com
Entre les maxi promos et les départs de dernière minute – à moins de quinze jours –, vous trouverez la destination de vos rêves sur ce site.

www.bourse-des-vols.com
Un site idéal pour trouver le vol au meilleur prix. Mais attention, vous ne choisirez certainement pas vos dates!

www.odyssea.net
La spécialité du site? Des offres sur mesure pour les étudiants. Week-ends et courts séjours, surtout en Europe, à bas prix. Cela paraît louche mais ce n'est pas le cas. Les voyages se font tout simplement en bus et les hôtels ne sont pas toujours des 4 étoiles.

www.nouvelles-frontieres.fr
Et la rubrique «1, 2, 3 partez» ouverte de 10 à 19 heures, du lundi au vendredi. Vous y trouvez des offres de vols et de séjours invendus. Vous pourrez bénéficier de réductions de 30% à 50%. Les quantités sont limitées et l'achat en ligne est vivement conseillé.

«Phosphore»

© ThiemeMeulenhoff

Bij het lezen van de titel begrijp je natuurlijk direct waar de tekst over zal gaan: over lastminutevakanties. Het plaatje bevestigt dit vermoeden. Kijkend naar de kopjes zie je verschillende websites genoemd. De tekst zal dus gaan over websites waar je een lastminutevakantie kunt boeken.

D 2.2 Leesstrategie b

Leesstrategie b

skimmen: de tekst snel en globaal doorlezen om een idee te krijgen waar die over gaat

Bekijk bij lange(re) teksten de titel en de (eventueel aanwezige) tussenkopjes en illustraties. Lees dan de inleiding (meestal de eerste of de eerste en de tweede alinea). Let vooral op werkwoorden en zelfstandige naamwoorden en sta niet te lang stil bij een woord dat je niet direct kent. Doe hetzelfde met de eerste en laatste zinnen van de volgende alinea's.
Vaak is het bij lange teksten ook mogelijk de tekst in drie stukken te verdelen: inleiding, middenstuk en slot. In dat geval kun je volstaan met het skimmend lezen van de inleiding en het slot. Op die manier krijg je vaak een goed idee van de inhoud van de tekst.
Bij korte(re) teksten met meer alinea's is het slim om alleen de eerste en de laatste alinea door te lezen. Vooral bij examenvragen die toetsen of je de inhoud van een korte tekst onder woorden kunt brengen, is deze leesstrategie een handig middel om het goede antwoord te vinden.

Le marché des consommateurs musulmans est en expansion

La copie de Barbie version musulmane est un succès

(1) Elle ressemble à une Barbie, mais elle n'a ni maillot de bain ni petit ami et... de plus petits seins. C'est Fulla, la poupée musulmane. Brune aux yeux marron, Fulla porte un tchador noir quand elle sort mais reste en jupe quand elle est chez elle. Ses créateurs expliquent qu'elle représente les valeurs de l'islam comme la modestie, le respect et la dévotion à Dieu. Destinée aux fillettes du Moyen-Orient, Fulla incarne la femme musulmane idéale. Dans la publicité, on la voit réciter la prière et préparer un gâteau pour une amie. Plus de 1,3 million de poupées ont déjà été vendues depuis le lancement de ce modèle, il y a deux ans. Le succès

© ThiemeMeulenhoff

de Fulla rappelle que les musulmans représentent un marché de 1,25 milliard de personnes.
(2) Les entreprises se lancent donc dans le marketing pro-islamique. Le brasseur hollandais Heineken a créé la Fayrouz, une bière sans alcool. Une compagnie coréenne de télécommunications vend des téléphones portables qui montrent la direction de La Mecque, pour faciliter les cinq prières quotidiennes. Aux Etats-Unis, la société Hallmark, éditrice de cartes de voeux, a ajouté à sa collection la carte spéciale ramadan. A Paris, un fast-food sert uniquement de la viande halal, c'est-à-dire conforme à la loi islamique.

1 Que peut-on conclure du 2e alinéa?
A Certaines entreprises internationales refusent de produire pour le monde islamique.
B Certains pays arabes interdisent les produits venus de l'Occident.
C L'introduction de la poupée Fulla a un effet positif sur l'économie du Moyen-Orient.
D Plusieurs entreprises internationales produisent des marchandises proislamiques.

Bij een tekst met maar één vraag bekijk je altijd eerst de vraag voordat je de tekst gaat lezen. Je kunt vaak aan de vraag zien hoe je de tekst moet gaan lezen.
In dit geval moet je gaan bepalen wat voor conclusie je kunt trekken uit de tweede alinea. Daar lees je dat verschillende internationale bedrijven zich toeleggen op producten voor de islamitische markt. Heineken kwam met een speciaal alcoholvrij bier en een Koreaanse provider heeft een mobieltje bedacht dat de richting naar Mekka aangeeft. Ook worden nog voorbeelden uit Amerika en Parijs opgevoerd. Antwoord D is na het skimmen dus het juiste antwoord.

D 2.3 Leesstrategie c

Leesstrategie c

voorkennis gebruiken met betrekking tot het onderwerp van de tekst

Het gebruiken van voorkennis is een goede manier om een eventueel gebrek aan woordkennis te compenseren. Je hoeft niet alle (moeilijke) woorden te kennen of op te zoeken om toch te weten waar de tekst over gaat. Bovendien heb je vaak op basis van je voorkennis al een bepaalde verwachting over de inhoud van de tekst. Deze verwachting geeft je houvast bij het lezen, omdat je dan gaat kijken of deze al dan niet klopt.

© ThiemeMeulenhoff

Parlez-vous SMS?

Bi1 sur!!!

(1) Le SMS est devenu en quelques années le moyen favori de communication des jeunes. Plus de 80% des 15-24 ans l'utilisent chaque jour. La majorité avoue même préférer envoyer ces messages que de communiquer de vive voix au téléphone.

(2) Discret et peu coûteux, le SMS nécessite une certaine habileté pour écrire un message à partir d'un clavier de portable (chaque touche correspondant à plusieurs lettres ou chiffres) et une gymnastique intellectuelle pour comprendre ce langage. Car les adeptes du SMS ont développé leur propre langage, un langage écrit qui tient compte du nombre limité de lettres et de chiffres par message, avec des raccourcis et des abréviations. Pour communiquer rapidement, il faut écrire en phonétique, remplacer des syllabes par des lettres et réduire les mots à leur plus simple expression: qu devient k, «j'ai acheté» s'écrit ght, «c'est quoi» change en cékoi ou ckoi. Les abréviations en tous genres sont aussi utilisées: stp (s'il te plaît), asap (as soon as possible), Ri129 (rien de neuf), MDR (mort de rire).

(3) Ces sortes de mini rébus sur petit écran sont généralement destinées à un petit cercle d'amis. Ils sont souvent incompréhensibles à toute autre personne... ce qui renforce encore le sentiment d'appartenance à un groupe avec son langage et ses codes.

Waarschijnlijk heb je net als de meeste jongeren zelf een mobiele telefoon en gebruik je die ook om te sms'en. Als dat zo is, heb je al een behoorlijke voorkennis over het onderwerp: de populariteit van sms'en. Je weet al hoe je sms't, je kent de verschillende gebruiksmogelijkheden en je bent op de hoogte van sms-taal. Die voorkennis helpt je bij het beantwoorden van de vragen over dit onderwerp.

© ThiemeMeulenhoff

D2.4 Leesstrategie d

Leesstrategie d

structuur van de tekst(delen) ontdekken en gebruiken

Zoals je in D1 kunt lezen, wordt er van je verwacht dat je op het centraal examen verschillende leesvaardigheden beheerst. Eén daarvan is relaties tussen delen van een tekst aangeven. Daarbij moet je denken aan hoe alinea's zich bijvoorbeeld tot elkaar verhouden of het kunnen herkennen van verwijzingen, voorbeelden, argumenten, conclusies of herhalingen. Inzicht in de structuur of opbouw van een tekst helpt je daarbij.

Marc Raquil, l'athlète qui nous fait craquer

Il est le premier lauréat du prix de la personnalité de l'année de *Phosphore*.

Q _____?

Réponse 1: «J'ai commencé à 18 ans. J'en garde encore le souvenir précis, j'étais allé m'inscrire avec un copain au club de Maisons-Alfort, au mois de novembre. Et en hiver, tu commences par le cross. C'est un truc de fous quand t'es gamin, il fait froid, tu cours dans la boue, en plus c'est une épreuve d'endurance... Mon copain, il a tenu deux mois!

Moi, c'est pas ce que j'aimais le plus, mais comme je gagnais des courses, ça m'a donné envie d'aller plus loin... Sans ça, j'aurais arrêté aussi. Et puis j'ai eu la chance de rencontrer des entraîneurs qui ont su me motiver. Dès l'été suivant, je suis passé sur le 400m et j'ai tout de suite obtenu ma première sélection en équipe de France! C'était parti,

même si je n'ai pas été bon tout de suite...»

Q_____?

Réponse 2: «L'accueil que j'ai reçu du public cet été, c'est le truc le plus énorme que j'aie jamais connu.

© ThiemeMeulenhoff

Quand je m'apprêtais à monter sur le podium, pour la remise des médailles, on m'a dit: "J'espère que t'as prévu tes boules Quies[1]..." A l'appel de mon nom, j'ai cru que c'était moi le champion du monde, tellement y avait d'ambiance! Après ça, j'ai été très demandé, pour passer dans des émissions de télé, faire des photos...

Mais bon, j'ai pas l'impression d'être célèbre, pas comme un Zidane, qui ne peut pas sortir dans la rue. Moi, je continue d'aller faire du shopping dans le supermarché et je ne suis pas harcelé par les fans. Et puis je sais rester critique sur moi, je suis bien entouré, et par des gens qui n'ont rien à voir avec le milieu de l'athlé. Je sais également que je vais retomber dans l'oubli des médias, mais ça m'embête pas, loin de là.»

Q _____?

Réponse 3: «Moi, je sais comment je travaille, j'ai un programme imposé par la fédération et le ministère, je subis des prises de sang tous les deux mois, des contrôles inattendus trois ou quatre fois dans l'année... J'ai beaucoup plus à perdre qu'à gagner en prenant des drogues. Quand tu te charges, tu risques d'avoir un cancer, un arrêt du cœur, des trucs comme ça... 40 ans, je trouve ça quand même jeune pour mourir.»

Q _____?

Réponse 4: «C'est comme tout le monde, j'aime bien les vêtements. J'aime pas sortir habillé comme un vagabond, quoi! Pour les cheveux, ça fait longtemps que je les teins en blond. En fait, je fais ça à chaque début de saison. Mon entraîneur me dit toujours: "Tant que t'as pas les cheveux blonds, c'est que t'es pas en forme."»

Q _____?

Réponse 5: «Je veux être au top pour les jeux Olympiques d'Athènes, l'an prochain. Le record du monde? Non, c'est pas faisable... à moins de subir des injections toute la nuit et j'aime pas les piqûres! *(Rires.)* J'espère descendre autour des 44s 50, 44s 30, tourner au niveau du record d'Europe de l'Allemand Thomas Schönlebe (44s 33).»

noot 1 des boules Quies = oordoppen

In het interview met Marc Raquil zijn de vragen weggelaten.

1 Geef voor elk antwoord van Marc Raquil aan welke vraag erbij hoort. Noteer eerst het nummer van het antwoord, gevolgd door de letter van de bijbehorende interviewvraag. Als je klaar bent, blijven er twee vragen over.

Vraag a: Est-ce que vous vous dopez pour avoir de meilleures performances?
Vraag b: Vous aimez être une idole?
Vraag c: Vous avez eu une enfance heureuse?
Vraag d: Quelle est votre ambition?
Vraag e: Vous avez le temps de sortir?
Vraag f: Vous avez toujours été passionné par l'athlétisme?
Vraag g: Vous prêtez beaucoup d'attention à votre physique?

© ThiemeMeulenhoff

Ook dit is een tekst met maar één vraag. Bekijk dus eerst de vraag voordat je de tekst gaat lezen. Bij deze tekst zijn de vragen van het interview weggelaten. Je moet gaan bepalen bij welke antwoorden de vragen horen. Lees van de vijf antwoorden steeds de eerste en de laatste zin. Daarmee krijg je een eerste idee wat het onderwerp van de vraag kan zijn. Zoek vervolgens bij de vragen of er naar dat onderwerp gevraagd wordt. Lees vervolgens het antwoord gedetailleerd om te controleren of de vraag er inderdaad bij past.
In het eerste antwoord staat dat Marc Raquil pas op zijn achttiende is begonnen met atletiek en hoe goed hij daarin bleek te zijn. Daarbij past dus vraag f.
Het tweede antwoord begint Marc Raquil met te zeggen hoe hij het enthousiasme van het publiek ervaart, waarbij vraag b zou kunnen passen. Na even verder lezen, zie je dat dat klopt.
Antwoord 3 moet je bijna helemaal lezen voordat het woord drugs (des drogues) valt. Je leest dan dat hij meer te verliezen dan te winnen heeft met drugs. De vraag waarin geïnformeerd wordt naar drugs, is vraag a.
In de eerste zin van antwoord 4 zegt Marc Raquil dat hij van kleding houdt. Even verder lees je dat hij zijn haar blondeert. In vraag g wordt gevraagd naar zijn uiterlijk, dus die vraag hoort bij dit antwoord.
In het laatste antwoord vertelt hij wat nog denkt te bereiken in zijn sport zijn en daarbij past vraag d.

© ThiemeMeulenhoff

D 2.5 Leesstrategie e

Leesstrategie e

scannen: selectief lezen om bepaalde informatie in de tekst te vinden

Bij een aantal vragen is het de bedoeling dat je één bepaald gegeven in een tamelijk lange tekst vindt. In die gevallen is het onverstandig om alles (gedetailleerd) te lezen. In plaats daarvan moet je letten op bepaalde tref- of kernwoorden. Zo scan je een tekst naar specifieke informatie. Dat doe je als je informatie zoekt in bijvoorbeeld een campinggids, een filmrecensie of een folder.

Gagas des mangas

Ils représentent 22% des bandes dessinées vendues, leurs ventes ont augmenté de 28% par rapport à l'année dernière et c'est une des catégories d'ouvrages les plus volées en librairie. Cette année, les librairies sont envahies par le phénomène manga.

La France serait même sur le point de devenir le deuxième marché mondial (après le Japon, bien sûr). Autre surprise: on croyait ce genre le privilège des garçons fans de jeux vidéo et de télé, mais on voit que son lectorat français est plus féminin que celui de la BD franco-belge. 60% des lecteurs de mangas seraient des lectrices, d'après l'éditeur toulonnais Soleil! Pas étonnant donc que ce dernier se consacre à la publication de mangas pour les jeunes filles. On vous présente trois familles de mangas pour filles.

Shôjo

Ces mangas sont destinés à des filles qui adorent les histoires d'amour. Les histoires sont romantiques à souhait (de beaux garçons draguent des filles aux grands yeux larmoyants, ou vice-versa) et invraisemblables (notamment quand ils mettent en scène des «magic girls», étranges créatures aux pouvoirs surnaturels). Le style des dessins alterne réalisme et esquisses plus enfantines.

Josei

Ce sont les «femmes» (c'est-à-dire «les plus de 25 ans») qui sont visées. Finies les histoires d'amour à l'eau de rose, la vraie vie (celle dans laquelle on doit payer ses factures d'électricité) commence: les héroïnes couchent avec des hommes qui ne sont pas tous des princes charmants, loin de là, elles se font même tromper. Les scénarios sont beaucoup plus réalistes que dans les shôjos.

© ThiemeMeulenhoff

Kowaï
Pour la petite histoire, ce terme («qui fait peur» en japonais) est une particularité française. Au Japon, on parle en effet d'«horror manga» pour désigner ces ouvrages destinés aux adolescentes. Ils mettent en scène le folklore traditionnel japonais, ou adaptent certaines croyances occidentales (les vampires, etc.). La plupart des auteurs sont des femmes, qui apprécient le côté psychologique de la chose et ajoutent de l'humour et des scènes érotiques à leurs scénarios.

Je wilt je zusje voor haar 10e verjaardag verrassen met een mangastrip. Ze is dol op verhalen waarin de liefde een grote rol speelt.

1 Geef van elk soort manga aan of deze wel of niet geschikt is om haar cadeau te doen.
Noteer de naam van elke soort, gevolgd door 'wel' of 'niet'.

Bij dit soort teksten kun je vaak door te scannen snel het goede antwoord vinden. Natuurlijk lees je eerst de vraag goed. Je wilt weten of de genoemde mangastrips geschikt zijn voor je zusje van 10, die dol is op verhalen waarin de liefde een grote rol speelt. Bij de eerste titel die genoemd wordt, Shôjo, staat meteen al in de eerste regels dat deze mangas geschikt zijn voor meisjes die dol zijn op liefdesverhalen. Je hoeft dus niet verder te lezen over deze mangastrip, maar scant de volgende titel, Josei. Al in de eerste regel lees je dat deze bestemd is voor vrouwen van boven de 25 jaar. Niet geschikt dus voor een meisje van 10. Je gaat snel door naar de derde titel en ziet dat deze mangastrip bestemd is voor liefhebbers van horror: niet geschikt dus voor je zusje.

© ThiemeMeulenhoff

D 2.6 Leesstrategie f

Leesstrategie f

gedetailleerd lezen om details grondig uit te pluizen

In veel gevallen is het noodzakelijk om een tekst of een deel van de tekst gedetailleerd te lezen om een vraag te kunnen beantwoorden. Dit betekent dat je de inhoud van het betreffende tekstgedeelte goed moet napluizen en soms tegelijkertijd moet proberen verbanden te leggen of te ontdekken.

Choisir son look

(1) Etre bon(ne) élève, c'est bien, mais il faut également soigner les apparences. Un critère très important dans une société qui voue un culte au physique. Pour Céleste, cette pression «impitoyable» s'exerce d'abord entre nous, les jeunes, que ce soit pour séduire ou pour s'intégrer. «Pour plaire aux garçons, on doit être blonde, mince, pas trop petite, pas trop grande, bien habillée... énumère-t-elle. Pour entrer dans un groupe, il faut s'habiller comme les autres, faire mine comme eux de se moquer de son look, ou au contraire y prêter la plus grande attention.» Il faut répondre à toute une série de codes, pour ne pas être considéré comme «le boutonneux à lunettes en chemise blanche à qui personne ne parle. Même s'il peut être le plus sympa»!

(2) Dégueulasse, surtout parce que les diktats de mode et de beauté appliqués aux filles mais aussi aux garçons sont tout simplement impossibles à atteindre. Le psychiatre Christophe André s'est amusé à transporter les mensurations de la poupée Barbie à l'échelle adulte. Il a obtenu des chiffres inhumains: 85-46-73! Les mannequins elles-mêmes flirtent avec l'anorexie, quand elles ne sont pas carrément retouchées sur ordinateur, donc irréelles.

(3) Et pourtant, ces images représentent un idéal à atteindre, en particulier pour les jeunes: entre 18 et 24 ans, les filles sont ainsi 13% à souhaiter un poids correspondant à la maigreur, et 63% à considérer que «grossir, c'est devenir hors norme»! Trop petits, trop gros, trop maigres, les garçons ne sont pas non plus épargnés par les diktats de l'apparence. Comme Chris, qui s'interroge sur les forums de phosphore.com: «Pour plaire aux filles, faut-il être bien musclé ou normalement musclé?» Eh bien, mieux vaut oser apparaître tels quels, sans (trop de) maquillage ni retouches Photoshop, ce serait cool.

«il faut également soigner les apparences» (regel 1-2)

1 Noteer twee redenen waarom jongeren volgens Céleste aandacht moeten besteden aan hun uiterlijk.

© ThiemeMeulenhoff

Ook bij deze tekst hoort maar één vraag en je moet dus eerst de vraag lezen. Uit de vraag blijkt dat er twee redenen zijn waarom jongeren volgens Céleste aandacht moeten besteden aan hun uiterlijk. Jij moet uitzoeken welke dat zijn. Je eerste oriëntatie op de tekst brengt je niet veel verder. Op basis van de titel kun je de vraag niet beantwoorden en een illustratie ontbreekt. Ook een eventuele poging om skimmend (bijvoorbeeld door het lezen van de eerste en laatste zin) het antwoord te vinden, zal je niet verder helpen. Dan zit er niets anders op dan de tekst gedetailleerd te gaan lezen.
Het antwoord vind je in regel 7-8. Hier staat dat jongeren aandacht aan hun uiterlijk moeten besteden om in de smaak te vallen bij de andere sekse en ook om erbij te horen. Beide redenen worden in detail toegelicht in regel 8-15.

D 2.7 Leesstrategie g

Leesstrategie g

woordbetekenissen afleiden of raden met behulp van de context of meermalen gegeven informatie

Niet in alle gevallen kun je de betekenis van een woord in het woordenboek vinden. Dat is lastig als dat woord zo belangrijk is dat je de betekenis nodig hebt voor het begrijpen van de tekst of een tekstgedeelte. Door goed te kijken naar de context kun je toch vaak achter de betekenis van zo'n woord komen. Ook kost het minder tijd als je de betekenissen van woorden kunt afleiden uit andere talen of van andere woordsoorten.

La vie en couleurs

L'autre jour, le proviseur du lycée est venu dans ma classe pour nous parler des classes préparatoires. Il nous a dit qu'il fallait vite s'inscrire parce qu'il y avait encore beaucoup de places dans la prépa du lycée. Places qui, si elles restent libres, seront prises par des immigrés. On a demandé où était le problème! Il a répondu qu'il fallait voir avec nos parents puisque ce sont eux qui payent les impôts... C'est ce même proviseur qui a critiqué publiquement deux filles qui s'embrassaient intimement dans la cour. Quand les gens comprendront-ils que ce sont les différences qui font la richesse de l'humanité? La peinture, c'est mieux en couleurs. La vie, c'est mieux en couleurs. Les gens, c'est pareil, c'est mieux en couleurs. Alors cultivons les différences.
Déborah

© ThiemeMeulenhoff

1 Quelle est l'attitude de Déborah à l'égard du proviseur du lycée?
Elle se montre
A arrogante.
B compréhensive.
C enthousiaste.
D indignée.

Om de vraag te kunnen beantwoorden, moet je erachter zien te komen hoe Déborah praat over de directeur van de school. Daarvoor moet je de hele tekst lezen. In de tekst komen verschillende moeilijke woorden voor. Die hoef je echter niet allemaal te kennen om de tekst te begrijpen. Zo komen de woorden 'préparatoires' en 'prépa' voor in de tekst. Deze woorden hebben dezelfde stam en de betekenis daarvan is voor beide af te leiden uit zowel het Nederlands als het Engels: prepareren, voorbereiden. Verder ken je het woord 's'inscrire' misschien niet en begrijp je door het Nederlandse inscriptie dat het 'zich inschrijven' betekent.
Maar ook zonder de betekenis van deze woorden kun je uit de tekst begrijpen dat Déborah zich boos maakt over de uitlatingen van de directeur waarbij ze benadrukt dat het leven mooier en rijker wordt door veelkleurigheid (mieux en couleurs) en verschillen (différences) tussen mensen. Deze woorden zijn eveneens te herleiden uit het Engels. Om de vraag goed te kunnen beantwoorden, is het belangrijk dat je de betekenis van de antwoorden goed kent. A en C zullen geen probleem opleveren doordat je de woorden in het Nederlands kent, maar die zijn niet juist. Dan blijven B en D over. Van B kun je de stam 'comprendre' herkennen, waardoor je op begripvol uitkomt. Dat is Déborah ook niet, waardoor alleen antwoord D overblijft: verontwaardigd (indignée). Dit woord zou je nog kunnen herkennen uit het Engelse 'indignant'.

© ThiemeMeulenhoff

D 2.8 Meerdere leesstrategieën

Meerdere leesstrategieën

Bij de voorgaande teksten is steeds één leesstrategie uitgelegd naar aanleiding van een tekst met slechts één vraag. In ieder examen staan ook teksten met meerdere vragen. Je kunt dan meestal niet alle vragen met behulp van dezelfde leesstrategie beantwoorden. Je zult bij elke vraag moeten bepalen welke leesstrategie je het best kunt gebruiken om tot het juiste antwoord te komen. Het kan zelfs voorkomen dat je bij één vraag meerdere leesstrategieën gebruikt.

Patrice Huerre dirige une clinique pour lycéens

«L'absentéisme doit être pris au sérieux»

(1) Le nombre d'élèves absents (5%) est aujourd'hui le plus élevé jamais enregistré. Comment expliquez-vous cette évolution?

Patrice Huerre: il y a de l'incertitude chez les parents qui ne savent plus s'ils ont le droit de critiquer le comportement de leurs enfants. Ils ont peur de perdre l'affection de leurs enfants. Cette génération cherche donc le dialogue. Ce qui est d'ailleurs souvent une bonne idée.

(2) A quel âge l'absentéisme est-il le plus fréquent?

Après 16 ans, quand la scolarité n'est plus obligatoire. Les lycéens se comportent comme des «consommateurs de cours». L'absentéisme concerne surtout les garçons. Quand ils ne vont pas bien, ils manifestent, plus que les filles, leurs troubles par des actes: absentéisme, violences, désobéissance...

(3) Dans les cas les plus extrêmes, qu'est-ce qui est à l'origine de l'absentéisme?

Cela peut être une angoisse intérieure (phobie scolaire, dépression...) ou une angoisse liée à la violence (intimidation, terreur...). L'absentéisme mérite alors qu'on y prête attention. Une sanction n'est pas nécessaire, mais il faut prendre le temps de com-

prendre avant d'agir. Un dialogue entre l'élève, ses parents, et des professeurs, est nécessaire. Si cela ne suffit pas, l'avis d'un psychologue peut être utile. En effet, c'est un âge où l'on a beaucoup de pensées nouvelles de toutes sortes, sexuelles notamment. Ces pensées leur semblent menaçantes. Alors, certains jeunes se taisent, ils n'en parlent pas. Conclusion des profs: ils ne s'intéressent à rien, alors que c'est justement le contraire, ils s'intéressent trop aux choses.

© ThiemeMeulenhoff

(4) Quelle est la responsabilité de l'école?

Pour motiver les __5__ , elle doit adapter ses méthodes pédagogiques à l'évolution de la société. Cela peut être l'utilisation de nouvelles technologies et l'organisation de rencontres avec des élèves qui aiment bien fréquenter l'école.

(5) Les parents doivent-ils être sanctionnés pour l'absence de leurs enfants?

La sanction n'est une bonne chose que dans des cas très particuliers. Si cela concerne un cas sur 100, c'est le maximum! Les parents sont le plus souvent de bonne volonté, mais ils ne savent plus que faire. Il faut les aider.

«Comment ... évolution?» (lignes 3-4)

1 Que peut-on conclure de la réponse de Patrice Huerre?
- **A** Beaucoup de jeunes n'acceptent plus l'autorité de la part de leurs professeurs.
- **B** Beaucoup de parents ont des problèmes à imposer des règles à leurs enfants.
- **C** De plus en plus de jeunes osent discuter ouvertement de leur absentéisme à l'école.
- **D** De plus en plus de parents trouvent normal que leurs enfants s'absentent de l'école.

2 De quelle différence entre garçons et filles est-il question au 2e alinéa?
- **A** Les filles ont plus de problèmes personnels que les garçons.
- **B** Les filles se comportent plus en adulte que les garçons.
- **C** Les garçons manquent plus de cours que les filles.
- **D** Les garçons ont plus d'ambition à l'école que les filles.

3 Qu'est-ce qui est à l'origine de l'absentéisme selon le 3e alinéa?
Le fait que
- **A** les élèves sont confrontés à de mauvais horaires des cours.
- **B** les jeunes ont du mal à choisir entre école, job et passe-temps.
- **C** les jeunes se trouvent dans une période de vie assez difficile.
- **D** les parents n'ont presque pas le temps de s'occuper de leurs enfants.

4 Comment doit-on réagir au problème de l'absentéisme selon Patrice Huerre?
On doit
- **A** attendre que le jeune en parle lui-même.
- **B** chercher la cause du problème.
- **C** consulter tout de suite un bon psychologue.
- **D** imposer des sanctions assez sévères.

5 Remplissez le mot qui manque dans la ligne 49.
- **A** élèves
- **B** parents
- **C** profs
- **D** psychologues

«Les parents ... leurs enfants?» (lignes 56-58)

6 Comment peut-on résumer la réponse de Patrice Huerre à cette question?
- **A** Non, jamais.
- **B** Oui, bien sûr.
- **C** Plutôt pas.

© ThiemeMeulenhoff

Bij je eerste oriëntatie op de tekst (leesstrategie a) kom je met de titel, de illustratie en de vetgedrukte vragen al een stuk verder: de tekst gaat duidelijk over absentie op school. Zelf zul je daar ook het een en ander van weten zodat je wellicht bij het beantwoorden van de vragen je voorkennis kunt inzetten (leesstrategie c). Aan de structuur van de tekst zie je dat de tekst een interview is. Dat kan je helpen om sneller te ontdekken waar je het antwoord op een vraag kunt vinden (leesstrategie d).

1 De eerste vraag verwijst naar de eerste vraag van het interview. Patrice Huerre wordt in het interview gevraagd naar een verklaring voor de stijging van het aantal spijbelende leerlingen. Jij krijgt nu de vraag wat je uit zijn antwoord kunt concluderen. Je kunt verwachten dat het antwoord direct onder de vraag te vinden zal zijn (leesstrategie e). Daarna lees je dit stukje tekst gedetailleerd om het juiste antwoord (B) te vinden (leesstrategie f).

2 De tweede vraag vraagt naar een verschil tussen meisjes en jongens als het om spijbelen gaat. Er wordt verwezen naar de tweede alinea, dus je weet dat je daar het antwoord zult kunnen vinden (leesstrategie e). Vervolgens ga je gedetailleerd lezen (leesstrategie f) en vind je het antwoord (C).

3 Ook deze vraag verwijst naar een duidelijke plek in de tekst, namelijk de derde alinea. Om het goede antwoord te vinden, ga je deze alinea skimmen (leesstrategie b). Het antwoord vind je in regel 38-40. Het antwoord moet dus C zijn.

4 Bij vraag 4 kun je proberen het antwoord te vinden door eerst alleen de eerste en de laatste regels van alinea 3 te lezen (skimmen, leesstrategie b). Toch zul je daarna moeten besluiten de hele alinea gedetailleerd (leesstrategie f) te gaan lezen, want Patrice Huerre geeft een aantal opties aan hoe het spijbelprobleem aangepakt kan worden. Bij gedetailleerd lezen (leesstrategie f) vind je het juiste antwoord: B.

5 Bij een meerkeuze-invulvraag moet je de tekst rondom het 'gat' altijd gedetailleerd (leesstrategie f) lezen. Bij een dergelijke vraag is het erg belangrijk dat je het tekstdeel goed begrijpt omdat je meestal op zoek moet naar de structuur van tekstdelen (leesstrategie d) of naar verbanden tussen tekstdelen of alinea's. Soms zijn de invulmogelijkheden signaalwoorden. Uiteraard is het dan van belang dat je de signaalwoorden en het verband dat ze aangeven, goed kent (zie ook D5 signaalwoorden).
Lees de vier antwoordmogelijkheden en probeer ze te vertalen. Lees vervolgens de tekst rondom de invulling, dus regel 47-55. Als blijkt dat je op basis van deze regels het antwoord nog niet (zeker) weet, moet je de context uitbreiden. Begin dan te lezen bij regel 41. Daaruit zal blijken dat alleen met invulling A de alinea één logisch geheel wordt.

6 Bij deze vraag moet je samenvatten wat het antwoord is van Patrice Huerre op de vraag of ouders beboet moeten worden voor het spijbelen van hun kinderen. Hiervoor moet je het antwoord van Patrice Huerre gedetailleerd lezen (leesstrategie f). Al in de eerste zin lees je dat het antwoord nee is, behalve in uitzonderlijke gevallen. Meestal zijn de ouders van goede wil en verdienen ze hulp en geen straf. Het antwoord moet dus C zijn.

 © ThiemeMeulenhoff

D 3 Soorten examenvragen

Het centraal examen bestaat uit tien tot twaalf korte, middellange en lange teksten. Je kunt allerlei teksten verwachten: krantenartikelen, ingezonden brieven, interviews, boekbesprekingen. Over deze teksten moet je 40 tot 45 vragen beantwoorden. Het examen leesvaardigheid duurt 2½ uur.

De vragen zijn verdeeld over een aantal vraagsoorten:
1 gesloten vragen:
   • meerkeuzevragen
   • meerkeuze-invulvragen
2 voorgestructureerde vragen:
   • combinatie-/matchingvragen
   • beweringenvragen
   • ordeningsvragen
3 citeervragen
4 open vragen

De meeste vragen leveren bij een juist antwoord één punt op. Enkele open vragen kunnen bij een volledig juiste beantwoording soms twee of zelfs drie punten opleveren. De open vragen zijn in het Nederlands, de meerkeuzevragen in het Frans gesteld.

De gesloten vragen die in de examens voorkomen, maken samen ongeveer 60 procent van de scorepunten uit en de andere vraagvormen ongeveer 40 procent.

Wil je weten hoe je deze vragen aanpakt? Hierna vind je per soort vraag een oplossingsstrategie. De antwoorden vind je aan het eind van dit onderdeel. In onderdeel G, H en I kun je oefenen met examenteksten waarin in de *Oriëntatie vooraf* aanwijzingen staan over hoe je bepaalde vragen aanpakt. In de *Uitwerkingen* vind je ook uitgebreide oplossingsstrategieën voor de verschillende vraagsoorten.

D 3.1 Gesloten vragen

Meerkeuzevragen

Een meerkeuzevraag is een vraag over (een deel van) de tekst waarbij je kunt kiezen uit een beperkt aantal antwoorden, waarvan er één het juiste antwoord is.

Strategie:
- Zorg ervoor dat je de vraag en de bijbehorende antwoorden goed begrijpt. Zoek de woorden die je niet begrijpt op.
- Kijk goed of de vraag over de hele tekst gaat of alleen over een alinea.
- Als je te vaak het foute antwoord kiest, probeer het dan op de volgende manier aan te pakken: beantwoord eerst de vraag voor jezelf zonder naar de antwoorden te kijken. Pas nadat je voor jezelf het antwoord hebt geformuleerd, kijk je naar de antwoorden. Zit jouw antwoord erbij? Kies dan dat antwoord als het correcte antwoord.

© ThiemeMeulenhoff

Le HEMA à l'assaut du marché international ?

(1) Le HEMA est une réelle institution aux Pays-Bas qui existe depuis 1926. Son nom signifie littéralement « entreprise néerlandaise des prix unitaires à Amsterdam (Hollandse Eenheidsprijzen Maatschappij Amsterdam) ». L'entreprise a été fondée par Leo Meyer et Arthur Isaac, le directeur général du magasin « De Bijenkorf », l'équivalent de nos Galeries Lafayette. La première filiale a ouvert ses portes dans la Kalverstraat, rue piétonne et commerçante, à Amsterdam.
(2) Le HEMA était à l'origine un magasin qui vendait des produits à des prix choc. Toutes les marchandises étaient mises en vente à des prix unitaires de 25 et 50 centimes. En 1928, on a décidé d'élargir cette gamme de prix en proposant également des produits à 10 centimes, 75 centimes et même 1 florin. Ce système a continué jusqu'à la fin de la Deuxième Guerre Mondiale.

1p **1** De qui et de quoi l'auteur parle-t-il aux deux premiers alinéas ?
A Des clients et de l'assortiment du HEMA.
B Des fondateurs et des prix unitaires du HEMA.
C Du directeur général et du premier magasin HEMA.
D Du personnel et de la qualité des produits du HEMA.

Meerkeuze-invulvragen

Een meerkeuze-invulvraag is een vraag waarbij uit de tekst een woord, woordgroep of zin is weggelaten. Je kunt kiezen uit een beperkt aantal antwoorden, waarvan er één het juiste antwoord is.

Strategie:
- Lees de zin (of zinnen) voor en na de open plek gedetailleerd.
- Bekijk de antwoordmogelijkheden en probeer de betekenis van onbekende woorden te raden. Lukt dat niet, zoek ze dan op in het woordenboek.
- Vul de antwoordmogelijkheden een voor een in en kijk of je een goed lopende en inhoudelijk kloppende zin krijgt. Als je een signaalwoord moet invullen, let dan ook op het verband tussen de zinnen voor en na de open plek.

© ThiemeMeulenhoff

(2) Comme beaucoup de psychologues, vous en voyez de plus en plus en consultation. Quelle est l'ampleur du phénomène?
Il y a trente ans, les enfants tyrans représentaient 2% de mes patients. L'écrasante majorité, plus de 90%, était constitué de jeunes qui souffraient d'un manque de confiance en soi ou de problèmes de personnalité. Aujourd'hui, c'est __2__. La plupart des enfants qui passent par mon cabinet présentent une intolérance à l'autorité parentale. On ne peut évidemment pas calquer ces statistiques au niveau national : seuls ceux qui ne vont pas « bien », comme on dit, consultent. Mais cela témoigne d'une tendance lourde. Ils sont de plus en plus nombreux.

1p **2** Choisissez les mots qui manquent au 2ème alinéa.
A assez simple
B moins grave
C plutôt l'inverse
D toujours pareil

D 3.2 Voorgestructureerde vragen

Combinatie-/matchingvragen

Een combinatie-/matchingvraag is een vraag waarbij je de juiste combinatie(s) moet maken uit twee gegeven groepen. Bij een combinatie-/matchingvraag moet je de verschillende elementen aan een bepaalde alinea koppelen. De elementen uit de vraag kunnen bijvoorbeeld losse woordjes, zinsgedeelten of tussenkopjes zijn.

Strategie:
- Lees eerst de aangeboden elementen uit de vraag.
- Lees daarna de eerste alinea en kijk welk element hierbij past.
- Ga op dezelfde manier te werk bij de overige elementen.
- Meestal blijven er één of twee elementen over.

Tip:
- Denk eraan dat je ieder element maar één keer mag gebruiken.

© ThiemeMeulenhoff

Roland-Garros, tous fous de balles

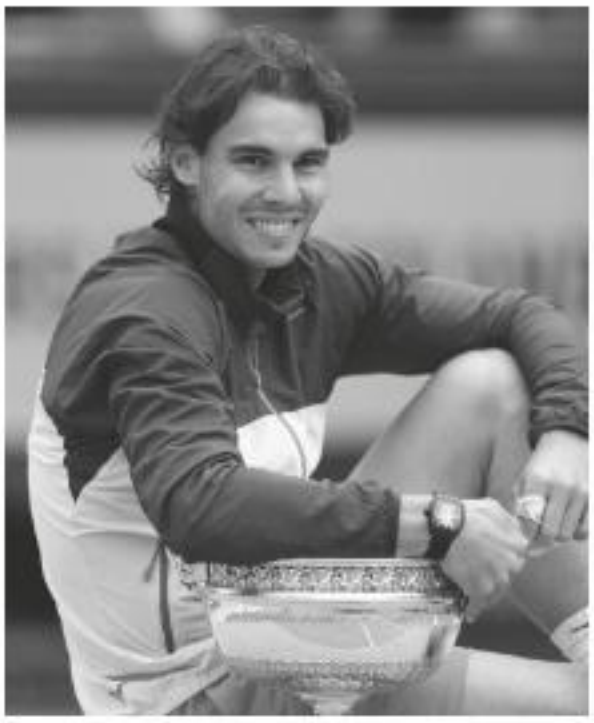

(1) Dans le silence, des milliers de spectateurs attendent la fin d'un échange super entre deux joueurs de tennis de classe internationale. Nous sommes au stade Roland-Garros, à l'ouest de Paris. Ce jour-là, l'Espagnol Rafael Nadal remporte son neuvième titre contre le Serbe Novak Djokovic. Depuis 82 ans, le tournoi de Roland-Garros est un événement sportif et médiatique très important, qui réunit chaque année les meilleurs joueurs du monde. Ils vont essayer de remporter le trophée suprême et gagner la somme énorme de 1 650 000 euros ! Des millions de passionnés dans le monde entier suivent chaque année la compétition devant leur écran de télévision.

(2) Le tournoi rassemble les passionnés du tennis. D'une part il y a les stars comme par exemple le chanteur Patrick Bruel ou l'actrice Michelle Laroque. Chaque année ils reviennent pour suivre les compétitions de Roland-Garros. D'autre part il y a la foule d'amateurs anonymes. Arnaud Bernard, 33 ans, de Tours et amoureux fou de la compétition, en fait partie : « J'adore Roland-Garros, c'est une chance d'avoir un tournoi comme cela en France ! Déjà petit, quand je revenais de l'école, je prenais mon goûter devant la télévision en regardant les matchs. Encore aujourd'hui, j'en regarde le plus possible. Ce qui m'a toujours frappé, c'est la bonne ambiance. »

(3) Roland-Garros doit son nom à un pionnier de l'aviation française qui réussit la première traversée aérienne de la Méditerranée en 1913. Si la création de ce tournoi date de 1925, il n'aura lieu pour la première fois qu'en 1928, date de la construction du stade Roland-Garros. Durant la Seconde Guerre mondiale (1940-1945), le tournoi sera interrompu, et le stade transformé en centre de détention pour les étrangers. Après cette période sombre de l'Histoire, Roland-Garros retrouve rapidement sa célébrité, et devient, en 1968, le premier tournoi « open » du grand Chelem.

(4) A la fin des années 70 et au début des années 80, c'est l'enthousiasme général du public pour le tennis qui contribue à la grande réussite du tournoi de Roland-Garros. Le stade devient un lieu mythique du tennis international. Les succès du Suédois Björn Borg ou encore du Tchécoslovaque Ivan Lendl, feront également de Roland-Garros un tournoi essentiel.

© ThiemeMeulenhoff

2p **3** Koppel elke gebeurtenis (1, 2, 3, 4) aan het juiste jaartal/de juiste periode (a, b, c, d, e). Noteer het nummer van elke gebeurtenis gevolgd door de letter van het jaartal/de periode dat/die erbij hoort.

Let op: je houdt één jaartal/periode over.
1 Het stadion Roland-Garros wordt gebouwd.
2 Het stadion Roland-Garros wordt gebruikt als gevangenis.
3 Het toernooi Roland-Garros wordt in het leven geroepen.
4 Het eerste 'open' toernooi vindt plaats op Roland-Garros.

a 1913
b 1925
c 1928
d 1940-1945
e 1968

Beweringenvragen

Een beweringenvraag is een vraag waarbij je van een aantal beweringen uit twee antwoordmogelijkheden de juiste moet kiezen (*juist/onjuist*, *wel/niet* enzovoort).

Strategie:
- Lees de tekst globaal om een indruk te krijgen van de inhoud.
- Lees de eerste bewering en zoek het tekstgedeelte waar deze bewering over gaat.
- Lees dat tekstgedeelte nog eens goed en bepaal of de bewering wel of niet klopt.
- Doe hetzelfde met de overige beweringen.

Tips:
- Als er over een bepaalde bewering niets wordt gezegd, is die fout.
- Gebruik altijd de woorden zoals in de vraag aangegeven (*juist/onjuist*, *wel/niet*).

(5) Certains sportifs s'en plaignent. Les vrais passionnés de tennis, ceux qui paient pour entrer, sont généralement moins bien placés que les invités des entreprises, surtout à partir des quarts de finale. Et les loges sont souvent vides entre 12 et 14 heures, quand les gens déjeunent. Ce qui n'est pas le cas dans les autres grands tournois. Les joueurs n'aiment pas ça...
(6) Autre inconvénient, pour les sponsors, celui-là : à cette heure, qui est celle de prime time en Asie, les télévisions du monde entier diffusent des images de sièges vides. Fâcheux pour les marques qui veulent attirer l'attention des marchés en plein essor comme celui d'Asie... Pour occuper les loges désertées, les entreprises invitent désormais des invités supplémentaires. Lesquels sont priés de lever le camp dès que les occupants initiaux ont terminé leurs repas.

1p **4** Geef van elke bewering aan of deze wel of niet wordt gedaan in de laatste twee alinea's.
1 En général, les invités des entreprises ont de meilleures places que les vrais fans de tennis.
2 Les joueurs qui participent au tournoi n'aiment pas que les spectateurs soient absents à l'heure du déjeuner.
3 Les sponsors apprécient qu'en Asie les émissions de Roland-Garros attirent de plus en plus de téléspectateurs.
Noteer het nummer van elke bewering, gevolgd door 'wel' of 'niet'.

© ThiemeMeulenhoff

Ordeningsvragen

Een ordeningsvraag is een vraag waarbij je delen van de tekst (meestal alinea's) in de juiste volgorde moet zetten.

Strategie:
- De alinea's zijn als het ware losgeknipt. Je moet ze weer in de juiste volgorde zetten.
- Lees alle alinea's zorgvuldig door en let daarbij vooral op de eerste en laatste zin van elke alinea.
- De eerste zin van een alinea moet logisch aansluiten op de laatste zin van de vorige alinea.
- Als je klaar bent, lees je de tekst nog een keer door om te beoordelen of de volgorde klopt.

Tips:
- Kijk goed of er in de alinea's signaalwoorden staan. Signaalwoorden geven een aanwijzing voor de opbouw van de tekst.

Compote de pommes

Pour garnir une crêpe :

- une belle pomme
- 30 grammes de beurre
- 45 grammes de sucre en poudre
- de la vanille en poudre

Commencer par éplucher la pomme.

a Tourner le tout avec une cuillère, puis laisser cuire à feu doux pendant environ 5 minutes dans la casserole.

b Ensuite, couper la pomme en petits morceaux.

c Après ces 5 minutes, regarder si les pommes se réduisent en compote.

d Mettre ces petits morceaux dans une casserole avec le beurre, le sucre et la vanille.

Enfin, garnir la crêpe avec la compote et servir chaud.

1p **5** Het begin en het eind van het recept voor "Compote de pommes" zijn gegeven. De overige aanwijzingen (a, b, c en d) staan door elkaar.
Zet de letters (a tot en met d) in de juiste volgorde.

© ThiemeMeulenhoff

D 3.3 Citeervragen

Een citeervraag is een vraag waarbij je antwoordt door middel van een citaat uit de tekst of door een of enkele woorden uit de tekst op te schrijven, bijvoorbeeld de eerste twee woorden van een zin.

Strategie:
- Lees de vraag goed door, zodat je weet waar je naar op zoek moet.
- Als de vraag ook met een citaat wordt ingeleid, zorg er dan voor dat je alle woorden uit dat citaat begrijpt.

Tips:
- Bij citeren moet je letterlijk overnemen uit de tekst. Vertaal de woorden dus niet in het Nederlands.
- Kijk goed wat er gevraagd wordt. Als alleen de eerste twee woorden van een zin worden gevraagd, moet je niet ook het einde van de zin opschrijven.

(4) Dans les années 90, le HEMA a commencé son expansion à l'étranger en ouvrant ses premiers magasins en Belgique. Depuis, le HEMA a également ouvert des magasins en Allemagne, au Luxembourg et en France bien évidemment, où il existe actuellement plusieurs magasins, dont la plupart en région parisienne.

1p **6** « Le HEMA à l'assaut du marché international ? »
Citeer de eerste twee woorden van de zin waarin de schrijver voor het eerst op de titel terugkomt.

D3.4 Open vragen

Een open vraag is een vraag waarbij je het antwoord zelf moet formuleren door middel van een of enkele woorden of enkele zinnen in het Nederlands.

Strategie:
- Lees de tekst globaal om een indruk van de inhoud te krijgen.
- Lees de vraag en zoek het tekstgedeelte waar deze vraag over gaat.
- Zorg ervoor dat je de zinnen in dit tekstgedeelte goed begrijpt.
- Formuleer je antwoord altijd in het Nederlands, behalve als het anders is aangegeven. Als je in het Frans antwoordt, levert dat 0 punten op.
- Bepaal of een kort antwoord volstaat waarbij je slechts een of enkele woorden hoeft te geven of dat je een lang antwoord (volledige zin) moet opschrijven.
- Lees het tekstgedeelte nog eens goed en beoordeel of je antwoord klopt en volledig is.

Le fauteuil numéro 32

(1) Il se passe décidément des drôles de choses à l'Académie française, cette fameuse institution chargée de normaliser et de perfectionner la langue de Molière. Parmi les 40 sièges numérotés, occupés par les académiciens, il y en a un qui n'inspire pas du tout confiance : le fauteuil numéro 32. Certains diront que c'est simplement le fruit du hasard, d'autres iront jusqu'à parler de véritable malédiction. Il reste que depuis des siècles, les occupants de ce fauteuil ont, au mieux, été exclus de l'Académie ; au pire, ils sont décédés.

© ThiemeMeulenhoff

1p **7** « Il se … l'Académie française » (regel 1-2)
Wat is leden van de Académie française met stoelnummer 32 in het verleden overkomen volgens de eerste alinea?
Vul het onderstaande aan tot een complete zin.
Leden van de Académie française met stoelnummer 32 … of …

Antwoorden

1p **1 B**

1p **2 C**

2p **3 1 = c; 2 = d; 3 = b; 4 = e**
Indien vier antwoorden goed: 2 punten; indien drie antwoorden goed: 1 punt; indien twee of minder antwoorden goed: 0 punten.

2p **4 1 = wel; 2 = niet; 3 = niet**
Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of geen antwoorden goed: 0 punten.

1p **5 b-d-a-c**

1p **6 Dans les**

1p **7 (Leden van de Académie française met stoelnummer 32) hebben de Académie française moeten verlaten of zijn overleden / zijn uit de Académie française gezet of zijn overleden.**

© ThiemeMeulenhoff

D 4 Veelvoorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling

Hieronder vind je woorden en uitdrukkingen die veel voorkomen in examenvragen. Weten wat er wordt gevraagd, is de eerste stap op weg naar het goede antwoord. Het is aan te bevelen om deze lijst goed te bekijken. Wanneer een (groot) aantal woorden en uitdrukkingen jou niet bekend voorkomt, is het zelfs raadzaam om ze te leren. Je hebt namelijk tijdens het examen niet veel tijd om woorden op te zoeken.

Algemene vragen

Comment peut-on ***caractériser*** ...?	*kenmerken*
En quoi consiste ...?	*Waaruit bestaat ...?*
Comment peut-on ***expliquer*** ...?	*uitleggen*
Par quel mot peut-on ***remplacer*** ...?	*vervangen*
Le pronom personnel 'il' ***renvoie à*** ...	*verwijst naar*

Vragen met betrekking tot de hoofdgedachte

Qu'est-ce que le texte dit de ...?	*Wat staat er in de tekst over ...?*
Quel est ***l'essentiel*** du premier alinéa?	*het belangrijkste*
Que peut on ***lire*** dans ce passage?	*lezen*
Qu'est-ce que le premier alinéa nous ***apprend***?	*leert*
Qu'est-ce qui ***ressort*** du premier alinéa?	*uitkomen, naar voren komen*
Comment peut-on ***résumer*** ...?	*samenvatten*
De quoi ***s'agit-il*** ?	*Waarover gaat*
Dans quel sens ...?	*In welke betekenis ...?*
A quoi ***sert*** le passage ...?	*Waartoe dient*
Qu'est-ce que cela ***signifie*** ...?	*betekent*
Qu'est-ce qui est ***décrit*** au premier alinéa?	*beschreven*
Qu'est-ce qui rend le mieux le contenu du premier alinéa?	*Wat geeft het beste de inhoud weer ...?*

Vragen met betrekking tot tekstverbanden en functies van tekstgedeelten

Comment cette phrase se rapporte-t-elle à la phrase qui précède?	*Hoe verhoudt zich deze zin tot ...*
Dans quel but *l'auteur a-t-il écrit cet article?*	*Met welk doel ...*
Que peut-on conclure *...?*	*Wat kan men concluderen ...?*
Que peut-on ***déduire*** ...?	*afleiden*
Quelle en est ***la raison***?	*de reden*
À quels mots ***se rapporte*** 'ils' ...?	*Waarop heeft ... betrekking*
À quoi servent ces exemples?	*Waartoe dienen ...?*

Interpretatievragen

Qu'est-ce qui est vrai d'après ...?	*Wat is waar ...*
Qu'est-ce que le premier alinea ***illustre***?	*laat zien*
Pourquoi est-ce que l'auteur ***ajoute*** ...?	*voegt toe*
Sur quoi veut-il ***attirer l'attention***?	*aandacht vestigen op*
Quelle est ***l'attitude*** de l'auteur?	*houding*
Sur quoi l'auteur ***se base***-t-il?	*Waarop baseert ... zich*
Pourquoi l'auteur ***compare***-t-il ...?	*vergelijkt*
Que peut-on dire de l'attitude de l'auteur ***à l'égard de*** ...?	*ten opzichte van*
Pourquoi l'auteur ***emploie***-t-il ...?	*gebruikt*
Comment ***exprime***-t-il ...?	*drukt ... uit*
Sur quoi ***se fonde***-t-il ...?	*Waarop baseert ... zich*
Qu'est-ce que l'auteur veut ***illustrer*** par cette phrase?	*illustreren, verduidelijken*
Qu'est-ce que l'auteur veut ***indiquer*** ...?	*aanwijzen, vaststellen*

© ThiemeMeulenhoff

Pourquoi l'auteur ***mentionne***-t-il ...?	*vermeldt*
Que dit l'auteur ***à propos*** de ...?	*over*
Qu'est-ce que l'auteur ***reproche*** ...?	*verwijt*
Qu'est-ce que l'auteur ***se demande*** ...?	*vraagt zich af*
Selon l'auteur	*volgens*
Qu'est-ce que l'auteur ***souligne*** ...?	*onderstreept, verduidelijkt*
De quel ton l'auteur parle-t-il ?	*op welke toon*

D 5 Signaalwoorden

Signaalwoorden geven het verband aan tussen (delen van) zinnen en tussen alinea´s. Ze geven belangrijke informatie over de opbouw van een tekst of tekstgedeelte. Zo kunnen signaalwoorden bijvoorbeeld een opsomming aankondigen of duidelijk maken dat er sprake is van een reden of een verklaring. Let er dus goed op, want bij het beantwoorden van vragen bij een tekst zijn signaalwoorden een belangrijk hulpmiddel. Hieronder vind je een aantal veelvoorkomende signaalwoorden, ingedeeld in categorieën. Deze categorieën geven het verband aan waarnaar de signaalwoorden verwijzen.

beperking / relativering	
à la fois	tegelijkertijd
au fond	eigenlijk
d'ailleurs	trouwens
du reste	trouwens, overigens
en résumé	samenvattend
par ailleurs	trouwens
proprement dit	eigenlijk
quant à	wat betreft
tantôt ... tantôt	nu eens ... dan weer
toujours est-il que	zoveel is zeker dat

bevestiging	
à juste titre	terecht
avec raison	met reden
bien sûr	natuurlijk
certainement	natuurlijk, vanzelfsprekend
certes	zeker
effectivement	inderdaad
en effet	inderdaad
évidemment	natuurlijk, vanzelfsprekend
naturellement	natuurlijk, vanzelfsprekend
sans doute	waarschijnlijk

doel / middel	
à l'aide de	met behulp van
afin de	om (te), opdat
afin que	om (te), opdat
pour que	opdat

© ThiemeMeulenhoff

nadruk	
d'autant plus que	temeer daar
davantage	meer
de même	zelfs
en fait	eigenlijk
même	zelfs
non seulement … mais aussi	niet alleen … maar ook
non seulement … mais encore	niet alleen … maar ook
notamment	vooral, in het bijzonder
particulièrement	in het bijzonder, vooral
surtout	vooral
voire	zelfs

mogelijkheid / waarschijnlijkheid	
il se peut	het kan (zijn)
peut-être	misschien
possible	mogelijk
probable(ment)	waarschijnlijk

gevolg / conclusie	
ainsi	zo
alors	dus
bref	kortom
de cette façon	op die manier, aldus
de sorte que	zodat
donc	dus
enfin	ten slotte
en fin de compte	uiteindelijk
en somme	kortom, samengevat
finalement	ten slotte, uiteindelijk
il en résulte que	hieruit volgt dat
or	welnu
par conséquent	dientengevolge, als gevolg daarvan
si bien que	zozeer dat

reden / oorzaak / verklaring	
à cause de	vanwege
aussi (aan begin zin)	dan ook
car	want
c'est pourquoi	daarom
c'est- à- dire	dat wil zeggen
c'est pour cela que	daarom
c'est pourquoi	daarom, dat komt omdat
c'est que	daarom, dat komt omdat
comme (aan het begin van de zin)	daar, omdat, aangezien

© ThiemeMeulenhoff

d'autant plus que	temeer omdat, temeer daar, zeker omdat
en effet	inderdaad
grâce à	dankzij
parce que	omdat
puisque	omdat immers, aangezien, daar
suite de	ten gevolge van

tegenstelling

à l'inverse	omgekeerd
alors que	terwijl (met tegenstelling)
au contraire	daarentegen, integendeel
au lieu de	in plaats van
à moins que	tenzij
bien que	hoewel
cependant	toch, echter, evenwel
d'un côté ... d'un autre côté	enerzijds ... anderzijds
d'une part ... d'autre part	enerzijds ... anderzijds
en revanche	daarentegen
il est vrai que ... mais	weliswaar ... maar
loin de	verre van
mais	maar
malgré	ondanks
néanmoins	niettemin
on a beau (+ hele werkwoord)	hoe ... ook, hoewel
par contre	daarentegen
pourtant	toch, echter, evenwel
quand même	toch, echter, evenwel
quoique	hoewel
si (+ alle tijden)	ook al, hoewel
sinon	zo niet
soit ... soit	hetzij ... hetzij
tandis que	terwijl (met tegenstelling)
tout de même	toch, echter, evenwel
toutefois	toch, echter, evenwel

toelichting / vergelijking

ainsi	zo, op die manier
de cette façon	aldus, op die manier
autant ... que	evenals, evenzeer als
ainsi que	evenals
aussi que	evenals
c'est le cas	dat is het geval
comme	zoals
comme si	alsof (maar het is niet zo)
moins que	minder dan

© ThiemeMeulenhoff

par exemple	bijvoorbeeld
plus que	meer dan

tijd / verandering in tijd	
alors que	terwijl
après que	nadat
avant que	voordat
depuis	sinds
depuis que	sinds
dès que	zodra
désormais	voortaan
jusqu'à ce que	totdat
lors de	tijdens
lorsque	toen
pendant que	terwijl
quand	wanneer, toen
tout à coup	plotseling
tout de suite	meteen

uitbreiding / opsomming	
à partir de	vanaf
après tout	alles welbeschouwd
aussi	ook
bref	kortom
également	ook, eveneens
d'abord	ten eerste
de plus	bovendien
en général	over het algemeen
en outre	bovendien, daarenboven
en plus	bovendien, ook nog
enfin	ten slotte, uiteindelijk
ensuite	vervolgens
et	en
finalement	ten slotte
puis	dan, vervolgens
tout compte fait	alles welbeschouwd

voorwaarde	
à condition que	op voorwaarde dat
à moins que	tenzij
au cas où	in het geval dat
pourvu que	mits
si	als

© ThiemeMeulenhoff

D 6 Voor- en achtervoegsels

Woorden kunnen onder andere worden gevormd met behulp van voorvoegsels en achtervoegsels. Zo ontstaan er nieuwe woorden met een nieuwe betekenis.
Voorbeelden van voorvoegsels: venir (komen) - *re*venir (terugkomen); propriétaire (eigenaar) - *co*propriétaire (mede-eigenaar); actif (actief) - *in*actif (niet actief)
Enkele achtervoegsels: rêver (dromen) - rêv*erie* (dromerij), chauffeur (chauffeur) - chauff*ard* (wegpiraat), bleu (blauw) - bleu*âtre* (blauwachtig).
Voor- en achtervoegsels geven dus een zeer belangrijk betekenisaspect weer.
In deze lijst vind je veelvoorkomende voor- en achtervoegsels. Als je ze kent, wordt het gemakkelijker om in examenteksten de betekenis van woorden af te leiden.

voorvoegsels

ab-, abs-	ver van	abstraction *(ver van de werkelijkheid)*
ad-, a-	naar	avenir *(toekomst)*
anté-	voor	antéposer *(vooropplaatsen)*
anti-	tegen	anti-rouille *(antiroest)*
cis-	aan deze zijde	cisalpin *(aan deze zijde van de Alpen)*
co-, col-, cor-	mede-, met	copropriétaire *(mede-eigenaar)*, collaboration *(medewerking)*
dé-, dis-	los (van), weg, ont-	démoraliser *(ontmoedigen)*, disparaître *(verdwijnen)*
dys-	slecht	dyscalculie *(rekenzwakte)*
ex-	voormalig(e)	ex-mari *(ex-man)*
	(naar) buiten	exporter *(uitvoeren)*
extra-	zéér	extra-fin *(zéér fijn)*
	buiten	extraordinaire *(buitengewoon)*
hyper-	te veel	hypersensible *(overgevoelig)*
in-, il-, im-, ir-	in-, on-, niet	infiltrer *(infiltreren)*, illisible *(onleesbaar)*, impatient *(niet geduldig)*, irrégulier *(onregelmatig)*
inter-	tussen	international *(internationaal)*
néo-	nieuw-, pas-, jong-	néonatal (*pasgeborene*)
per-	dwars doorheen	perforer *(perforeren, doorboren)*
post-	na-	postérité *(nageslacht)*
pro-	voor-	prospérité *(voorspoed)*
re-, ré-, r-	weer-, terug-, her-	se réabonner *(weer een abonnement nemen)*, revenir *(terugkomen)*, retrouver *(hervinden)*
rétro-	terug-	rétrospection *(terugblik)*
semi-	half-	semi-produit *(halffabricaat)*
sous-	onder-	sous-titrer *(ondertitelen)*
sub-	onder-	subalterne *(ondergeschikt)*
super-, supra-	boven	superlatif *(overtreffend)*
trans-	aan de andere zijde	transalpin *(aan de andere zijde van de Alpen)*
	dwars door	transsibérique *(dwars door Siberië)*
ultra-	in hoge mate	ultra-gauche *(uiterst links)*

© ThiemeMeulenhoff

achtervoegsels

-able	-baar, -lijk	comparable *(vergelijkbaar)*, raisonnable *(redelijk)*
-ade	verschillende betekenissen	baignade *(het baden)*, fusillade *(het fusilleren)*
-age	-ing	arrosage *(begieting)*
-ant(e/s/e)	-end	chantant *(zingend)*
-ard	geeft niet zo'n positieve betekenis aan	chauffard *(wegpiraat)*, motard *(motormuis)*
-âtre	-achtig	bleuâtre *(blauwachtig)*, douceâtre *(zoetachtig)*
-erie	-ij	rêverie *(dromerij)*, boulangerie *(bakkerij)*
-et, -ot,	geeft familiair taalgebruik aan	jeunet *(jonkie)*, petiot *(ukkepuk)*
-ible	-baar, -lijk	tangible *(tastbaar)*, possible *(mogelijk)*
-ique	-tig, -isch	héroïque *(heldhaftig)*, ironique *(ironisch)*
-ment	verschillende betekenissen	finalement *(uiteindelijk)*, heureusement *(gelukkig)* règlement *(regeling)*, remembrement *(herverkaveling)*
-ot	geeft aan dat het om een verkleinwoord gaat	Jeannot *(Jantje)*
-tion	-heid, -ing, -ie	modération *(gematigdheid)*, punition *(bestraffing)*, définition *(definitie)*
-uble	-baar	soluble *(oplosbaar)*
-ure	verschillende betekenissen	déchirure *(scheur)*, gravure *(prent)*

Wil je je optimaal voorbereiden op het centraal examen leesvaardigheid? Op mijnexamenbundel.nl vind je handige aanvullende filmpjes met tips en uitleg.

© ThiemeMeulenhoff

Deel 2

Oefenen met examenteksten

Bronvermelding

Een opsomming van de gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij het examen behorende correctievoorschrift.

E

Examenteksten met woordenlijst

In dit onderdeel vind je onder de teksten een aantal woorden vertaald. Deze woorden komen minder vaak voor of hebben in deze tekst een specifieke betekenis. De vertaling kan je helpen bij het begrijpen van de tekst. Je hoeft deze woorden niet te leren. Woorden die wel frequent voorkomen en waarvan je de betekenis dus moet kennen, zijn verzameld in de basiswoordenlijst, achter in deze **Examenbundel**. Overigens hoef je niet van elk onbekend woord de betekenis te achterhalen. Lees daarvoor nog eens *Omgaan met moeilijke woorden* in D1 op bladzijde 75.

Let op dat je een open vraag altijd in het Nederlands beantwoordt, behalve als het anders is aangegeven. Als je in het Frans antwoordt, levert dat 0 punten op.

De examenteksten zijn gerangschikt naar moeilijkheidsgraad (één, twee en drie sterren).

De antwoorden en uitwerkingen staan op mijnexamenbundel.nl.

© ThiemeMeulenhoff

E 1 EXAMENtekst★ **2019-II: 1** met woordenlijst

« L'enfer des enfers »

Le phare Ar-Men, « Le Rocher » en Breton, se trouve en Bretagne, tout au bout de la chaussée de Sein, au large de la Pointe du Raz. Il est surnommé « l'enfer des enfers ». Les gardiens de phare classaient les postes de surveillance en fonction de leur difficulté. En début de carrière, ils étaient affectés en « enfer » : les phares les plus difficiles d'accès, en pleine mer. Plus tard, ils pouvaient aller au « purgatoire » : des postes d'observation bâtis sur une île, __1__ faciles à ravitailler et parfois habités. Enfin, venait le « paradis » : une fin de carrière en douceur dans un phare situé sur la côte.

De tous les enfers, Ar-Men était sans doute le pire : les gardiens y restaient totalement isolés entre deux et trois semaines, dans des conditions climatiques redoutables. La relève, souvent retardée, n'était possible que par temps calme et le ravitaillement parfois impossible. Record du gardiennage le plus long : trois mois et 10 jours.

d'après Ça m'intéresse Questions & Réponses, août 2017

3 chaussée: *weg* **3-4** au large de: *ter hoogte van* **6** gardiens de phare: *vuurtorenwachters*
6-8 classaient … en fonction de leur difficulté: *deelden ... in naar moeilijkheidsgraad*
9 affectés: *toegewezen* **13** purgatoire: *vagevuur* **15** ravitailler: *bevoorraden* **21** relève: *aflossing*
23 gardiennage: *toezicht*

1 Choisissez le mot qui manque dans le texte.
A aussi **B** moins **C** plus

De vuurtoren Ar-Men in Bretagne heeft om meerdere redenen de bijnaam « L'enfer des enfers ».

2 Geef van elk van de onderstaande redenen aan of deze wel of niet in de tekst wordt genoemd.
1 Vuurtorenwachters leefden er volledig afgesloten van de buitenwereld.
2 De weersomstandigheden waren er vreselijk.
3 De wisseling van de wacht werd er regelmatig uitgesteld.
4 De bevoorrading was er soms onmogelijk.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

 © ThiemeMeulenhoff

E 2 EXAMENtekst★ 2019-II: 12 met woordenlijst

Au diable la baguette !

L'heure de gloire du pain de mie est arrivée, du moins en France. Le marché représente plus de 500 millions d'euros par an. À la mi-juin, la plus grande boulangerie industrielle de France a ouvert ses portes à Châteauroux, sur une surface équivalant à six terrains de foot. Cette usine va produire 160 millions de paquets de pain de mie par an, et cela presque exclusivement pour le marché français.

Pourquoi les Français aiment-ils soudainement tant le pain industriel ? Sans doute possède-t-il l'avantage d'être pratique et de se conserver plus longtemps. De nos jours, on a de moins en moins le temps de passer quotidiennement à la boulangerie, comme le veut la tradition. Dans les grandes villes, les habitudes ont également changé : le traditionnel déjeuner entrée-plat-dessert est de plus en plus remplacé par le snacking, surtout chez les jeunes. Plus de 2 milliards de sandwichs ont été vendus en France l'an dernier, dont plus d'un tiers à base de pain de mie et non plus de baguette. L'autre élément de réponse se trouve dans un marketing adroit. Le pain de mie Harrys se présente comme un *American sandwich*. « D'inspiration américaine », explique Géraldine Fiacre, directrice marketing de Barilla, « la marque reflète la modernité et la liberté. »

d'après Courrier international du 23 au 29 juillet 2015

titel au diable la baguette: *weg met het stokbrood* **1** pain de mie: *witbrood*
3 boulangerie industrielle: *broodfabriek*

© ThiemeMeulenhoff

« L'heure … en France. » (lignes 1-2)

1 Geef van elk van de onderstaande verklaringen voor dit fenomeen aan of deze wel of niet overeenkomt met de tekst.

En France,

1 l'habitude d'aller chaque jour chez le boulanger se perd.
2 le déjeuner traditionnel est en voie de disparition.
3 le pain de mie est meilleur marché que la baguette.
4 le nombre de boulangers qui font leur pain eux-mêmes ne cesse de diminuer.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

E 3 EXAMENtekst★ 2021-II: 1 met woordenlijst

Pourquoi les chevaux de Camargue sont-ils blancs ?

L'origine de cette race de chevaux typiquement française et élevée dans les pâturages de Camargue soulève bien des interrogations. Pour certains, l'ancêtre préhistorique du Camargue serait le « cheval de Solutré », dont on a retrouvé de nombreux ossements dans la région lyonnaise. D'autres affirment que le Camargue aurait des origines asiatiques et que ses aïeux auraient été amenés en France par les troupes d'Hannibal… Mais tout cela n'explique pas la couleur blanche de sa robe. Les chercheurs ont peut-être trouvé la solution : les insectes parasites, notamment les taons, prennent un malin plaisir à piquer les chevaux. Selon les scientifiques, les taons sont attirés par les couleurs sombres et

titel chevaux de Camargue: *paarden uit de Camargue, een moerasgebied in het zuiden van Frankrijk*
1 élevée: *gefokt* **2** pâturages: *graslanden* **2** soulève: *roept … op* **3** ancêtre: *voorouder*
4 ossements: *beenderen* **6** aïeux: *voorouders* **8** robe: *vacht* **10** taons: *dazen, paardenvliegen*
10 prennent un malin plaisir: *scheppen er een boosaardig genoegen in* **11** sombres: *donkere*

© ThiemeMeulenhoff

repoussés par le blanc. Au fil des années, il semblerait que les chevaux aux robes plus foncées aient succombé, tandis que les chevaux blancs, peu affaiblis par les piqûres, auraient fini par donner naissance à la race camarguaise.

d'après Questions clés sciences-Hors-série

13 plus foncées: *donkerdere*

1 Qu'est-ce qui est vrai d'après le texte ?

A La couleur blanche des chevaux de Camargue serait le résultat d'une évolution de cette race pour se défendre contre les taons.

B Les chevaux de Camargue auraient une robe blanche pour mieux se protéger contre la chaleur du soleil du Midi.

C Les chevaux de Camargue devraient leur robe blanche à leurs origines asiatiques.

D Les prés dans lesquels les chevaux de Camargue broutent contiendraient des substances favorisant leur blancheur.

E 4 EXAMENtekst★ 2021-II: 2 met woordenlijst

Qui a choisi le soldat inconnu ?

Le 11 novembre 2018, c'est le centenaire de l'armistice de la Grande Guerre, avec hommage de rigueur au soldat inconnu. L'idée de ce symbole est née en France à la fin du conflit. À l'automne 1920, nos voisins d'outre-Manche annoncent organiser la

1 centenaire: *honderdjarig jubileum* **1** armistice: *wapenstilstand* **2** Grande Guerre: *Eerste Wereldoorlog*
2 avec hommage de rigueur: *met het verplichte eerbetoon*

commémoration du soldat inconnu… britannique. Pour l'opinion française, il est inacceptable qu'en France rien ne se passe. Une campagne de presse relate le chagrin de milliers de familles qui pleurent leurs disparus dont on n'a jamais identifié le corps. Quelques jours avant le 11 novembre, les députés adoptent à la hâte une loi et déterminent qu'un anonyme reposera sous l'Arc de Triomphe. On a donné l'ordre aux généraux de « faire exhumer le corps d'un militaire dont l'identité n'a pas pu être établie » dans huit régions du front. Reste à savoir comment désigner celui qui représentera tous les autres pour l'éternité parmi ces huit élus. La charge en revient à un jeune soldat d'infanterie, Auguste Thin. Serré dans un uniforme tout neuf, il est muni d'un bouquet d'œillets blancs et rouges qu'il doit poser sur l'un des huit cercueils. Son régiment est le 132e. Les chiffres 1, 3 et 2 additionnés font 6. Au sixième cercueil, il s'arrête. Une plaque de cuivre y sera apposée avec ces mots : « Ici repose un soldat français mort pour la patrie ».

d'après Ça m'intéresse Questions & Réponses, août-octobre 2018

4 d'outre-Manche: *aan de overkant van het Kanaal* **5** commémoration: *herdenking* **7** relate: *vertelt*
9 députés: *parlementsleden* **9-10** à la hâte: *in allerijl* **10** reposera: *zijn laatste rustplaats zal vinden*
11 faire exhumer: *laten opgraven* **12** établie: *vastgesteld* **14** élus: *uitverkorenen*
16 il est munis d': hij heeft bij zich **16** œillets: *anjers* **17** cercueils: *doodskisten*
19 plaque de cuivre: *koperen plaat* **19** apposée: *aangebracht*

1 Geef van elke vraag aan of die in de tekst wordt beantwoord.

1 Pourquoi la commémoration du soldat inconnu britannique a-t-elle eu lieu avant celle du soldat inconnu français ?
2 Qui a décidé de la commémoration du soldat inconnu français ?
3 Dans combien de régions du front a-t-on exhumé les restes humains d'un militaire non identifié pour choisir le soldat inconnu ?
4 Comment Auguste Thin a-t-il choisi le soldat qui représente tous les soldats morts pour la France pendant la Grande Guerre ?

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

 © ThiemeMeulenhoff

E 5 EXAMENtekst★★ 2021-II: 3 met woordenlijst

Les lettres d'amour ont plus qu'une valeur sentimentale

(1) Il n'y a pas que dans les librairies que la correspondance amoureuse est en vogue. Le récent succès de l'édition Gallimard avec les échanges entre Albert Camus et Maria Casarès en témoigne. La lettre d'amour est beaucoup appréciée sur le marché des autographes. Ainsi, en décembre 2017, l'enchère a atteint la somme de 280 000 euros pour une lettre enflammée de Napoléon à Joséphine, lors de la première vente du fonds de manuscrits et autographes d'Aristophil à Drouot[1] et qui a pourtant démarré très timidement.

(2) On revient de loin. Voilà vingt-trois ans, la collectionneuse suisse Anne-Marie Springer se donnait de la peine à convaincre de l'importance de ces correspondances privées. « Ce n'était pas un sujet recherché », raconte-t-elle. « On trouvait ça banal, peu intéressant par rapport à un document officiel. Mais, pour moi, c'était un joli moyen de transmettre l'idée d'une certaine époque à ma fille. Aujourd'hui, on n'écrit plus ce genre de textes, on fonctionne par SMS ou mail. »

(3) Aujourd'hui, elle a collectionné quelque 2000 lettres permettant de toucher de près à l'intimité des grands noms de l'Histoire et des Lettres. « C'est très intéressant sur le plan sociologique et psychologique », poursuit-elle. « __3__, en lisant les lettres d'Edith Piaf à ses différents amants, on découvre qu'elle était amoureuse de l'amour plus que d'un homme en particulier, qu'elle avait foi en Dieu et en l'humanité. »

(4) Les prix varient beaucoup selon

noot 1 Drouot = de naam van een groot veilinghuis in Parijs

3 est en vogue: *in de mode is* **6** en témoigne: *is er het bewijs van*
6-7 est beaucoup appréciée: *is heel populair* **8** autographes: *handgeschreven documenten*
9 enchère: *veiling* **11** enflammée: *vurige* **13** fonds: *collectie*
16 on revient de loin: *men moest van ver komen* **17** collectionneuse: *kunstverzamelaarster*
21 sujet recherché: *gewild onderwerp* **26** idée: *denkbeeld*

© ThiemeMeulenhoff

le prestige de l'auteur et l'intensité amoureuse. « Une belle lettre d'un personnage secondaire n'aura pas grand intérêt », résume le marchand parisien Frédéric Castaing. Les lettres de Victor Hugo sont un classique du genre. « L'écrivain a vécu presque cent ans, il a eu une femme, une maîtresse officielle, Juliette Drouet, et d'autres encore. Ses lettres sont moins rares que celles de poètes qui ont eu une vie moins longue », observe Adrien Legendre, spécialiste chez Christie's.

(5) Pour le prix, tout dépend si la lettre comporte juste un passage amoureux, ou si c'est le sujet de la missive. Selon la nature du contenu, une lettre de Victor Hugo à Juliette Drouet vaudrait entre 3000 et 4000 euros. Inversement, un courrier de la muse au poète se négocie entre 800 et 1200 euros. Dans des cas exceptionnels, les prix explosent. Anne-Marie Springer a acheté en octobre 2017 un carnet amoureux d'Hugo pour 217 500 euros chez Sotheby's. « C'est un témoin du début de leur relation, entre mars et juin 1834, lorsqu'il écrivait presque au jour le jour en présence de Juliette Drouet pour qu'elle lise les lettres avant de s'endormir », explique Anne Heilbronn, spécialiste chez Sotheby's.

(6) Les missives amoureuses de Marcel Proust sont bien plus rares. En mai 2016, Sotheby's proposait une de ses lettres de reproches à son amant le compositeur Reynaldo Hahn. L'auteur de *À la Recherche du temps perdu* y laissait éclater son amertume : « Je crois seulement que de même que je vous aime beaucoup moins, vous ne m'aimez plus du tout. » Ce témoignage inédit s'est vendu 45 000 euros. Eh oui, la lettre d'amour originale a de beaux jours devant elle.

d'après Le Monde,
le 12 février 2018

43-44 intensité amoureuse: *mate waarin de liefde wordt beschreven* **60** missive: *brief*
63 inversement: *omgekeerd* **64** se négocie: *brengt … op* **68** carnet: *notitieboekje*
72-73 au jour le jour: *dagelijks* **84-85** laissait éclater son amertume: *liet zijn bitterheid de vrije loop*
88 témoignage inédit: *ongepubliceerde getuigenis*

1 Qu'est-ce qui ressort du premier alinéa ?
A La lettre d'amour doit sa popularité aux sociétés de vente aux enchères telles que Drouot.
B La lettre d'amour fait fureur aussi bien dans les librairies que dans les sociétés de vente aux enchères.
C La valeur estimée des lettres d'amour d'Albert Camus à Maria Casarès pâlit devant celle des lettres de Napoléon à Joséphine.
D Les lettres d'amour entre Napoléon et Joséphine ont été vendues à un nouveau prix record en décembre 2017.

« Anne-Marie Springer … correspondances privées » (lignes 18-20)

2 Comment Anne-Marie Springer considère-t-elle ces correspondances privées d'après le 2ème alinéa ?
Elle les considère comme
A des bijoux calligraphiques.
B des documents insignifiants.
C des témoignages à valeur historique.
D des vestiges d'une splendeur passée.

© ThiemeMeulenhoff

3 Choisissez les mots qui manquent au 3ème alinéa.
A En résumé
B En revanche
C Par ailleurs
D Par exemple

4 Qu'est-ce qu'on apprend au 4ème alinéa ?
A Le prestige de Victor Hugo déterminerait pour une grande partie le prix de ses lettres d'amour.
B Le prix des lettres d'amour de Victor Hugo serait plus élevé s'il avait eu plus de maîtresses.
C Les lettres d'amour de Victor Hugo auraient moins de valeur s'il avait vécu plus longtemps.

5 Qu'est-ce qui est vrai d'après le 5ème alinéa ?
A Comme le carnet amoureux de Victor Hugo témoigne du début de sa relation avec sa muse, il n'a pas rapporté grand-chose.
B Étant donné que les lettres de Juliette Drouet à Victor Hugo étaient assez rares, ce courrier se négocie à un prix relativement élevé.
C Le carnet de Victor Hugo qu'Anne-Marie Springer a acheté chez Sotheby's contient peu de passages amoureux.
D Les prix de la correspondance amoureuse peuvent parfois monter de manière exorbitante.

6 Qu'est-ce qu'on lit au dernier alinéa concernant la lettre proposée par Sotheby's en mai 2016 ?
A C'est une missive amoureuse dans laquelle l'intensité de l'amour est écrasante.
B C'est une missive amoureuse de la part d'un compositeur prestigieux.
C C'est une missive amoureuse originale de Marcel Proust.

© ThiemeMeulenhoff

E 6 **EXAMEN**tekst★★ **2021-II: 4** met woordenlijst

La France et la petite reine

(1) D'abord, il y a les voitures qui vous frôlent à chaque dépassement. Puis les livreurs en stationnement qu'il faut éviter, les scooters qui déboulent de nulle part et les portières qui s'ouvrent brusquement. Sans oublier les tessons de bouteilles, les feuilles mortes, les bandes blanches, les caniveaux... Bienvenue dans l'enfer du cycliste en milieu urbain, qui se transforme en trompe-la-mort à chaque trajet domicile-travail. Les inconditionnels du vélo font d'ailleurs figure d'exception. Seuls 3% des Français l'enfourchent tous les jours, ce qui ne place pas le pays dans le peloton de tête européen. Un comble pour une patrie qui s'assoupit avec bonheur devant les paysages du Tour de France.

(2) Berceau de la bicyclette, la France aurait pourtant tout intérêt à encourager massivement ce mode de locomotion. Selon une tribune publiée par 213 députés et sénateurs de tous bords, « le tout-voiture est une impasse » et le vélo ne présente que des avantages : simple d'utilisation, économique, écologique, rapide, accessible à tous et bon pour la santé, il permet de lutter contre tous les maux reprochés aux véhicules motorisés, qu'il s'agisse du bruit, de la chaleur générée, de la congestion des centres-villes, des émissions de gaz à effet de serre, etc.

(3) Alors pourquoi un tel retard par rapport aux Pays-Bas, modèle du genre dans l'Union européenne ? Pour Olivier Schneider, président de la Fédération française des usagers de bicyclette, le cycliste souffre d'abord d'un déficit d'image : « On pense tout de suite au bobo parisien. À celui qui fait 2 kilomètres à Vélib pour se donner bonne conscience. » Un donneur de leçons qui protège la planète, mais brûle les feux, enchaîne les queues de poisson, bouscule les piétons, cogne les portières et les rétros. Avant même

2 qui vous frôlent: *die langs je heen scheren* **2 à** chaque dépassement: *elke keer als ze je inhalen*
3 livreurs en stationnement: *stilstaande bestelauto's* **5** déboulent: *opduiken* **7** tessons: *scherven*
8-9 bandes blanches: *witte strepen* **9** caniveaux: *goten* **10-11** milieu urbain: *stedelijk gebied*
13 inconditionnels du vélo: *fietsliefhebbers* **15** l'enfourchent: *stappen er ... op* **18** comble: *hier: jammer*
19 s'assoupit avec bonheur: *vrolijk wegdommelt* **21** berceau: *bakermat* **23** massivement: *op grote schaal*
23-24 mode de locomotion: *manier van voortbewegen* **24** tribune: *forum*
26 de tous bords: *van alle politieke gezindten* **26** le tout-voiture: *de alomtegenwoordigheid van auto's*
27 impasse: *dood spoor* **34** chaleur générée: *opgewekte warmte* **34** congestion: *verkeersopstopping*
35-36 émissions de gaz à effet de serre: *uitstoot van broeikasgassen* **43** déficit d'image: *imagoschade*
45 Vélib: *openbare fiets* **46** pour se donner bonne conscience: *om zijn geweten te sussen*
47 donneur de leçons: *moraalridder* **48** brûle les feux: *door rood rijdt*
49 enchaîne les queues de poisson: *mensen de weg afsnijdt* **50** bouscule: *hier: van de sokken rijdt*
50 piétons: *voetgangers* **50** cogne: *tegen ... stoot* **51** rétros: *zijspiegels*

© ThiemeMeulenhoff

d'être dépeint en bobo, le cycliste était vu en prolo incapable de s'acheter une voiture, ou en alcoolo ayant perdu son permis pour quelques verres de trop.

(4) « En France, le vélo n'est tout simplement pas perçu comme un mode de déplacement, mais comme un loisir », déplore Stein van Oosteren, attaché à l'ambassade des Pays-Bas, à Paris. Fondateur de l'association FARàVélo, il se prête souvent au test de Google Images pour illustrer son propos. Si l'on tape le mot néerlandais *fietser*, on y voit des femmes et des hommes de tout âge, en ville le plus souvent. **__4__**, la même recherche en français offre un panel monotone d'hommes en collant Lycra, colorés et casqués. Deux visions et, de fait, deux politiques distinctes en matière d'aménagement de l'espace urbain.

(5) Pour la plupart des pro-vélos, l'objectif n'est évidemment pas de convertir tous les usagers de la route, certains professionnels (taxis, livreurs, artisans) ne pouvant pas lâcher le volant. Mais ce qu'ils ne comprennent pas, c'est que chaque jour, en Île-de-France, des millions de trajets motorisés soient inférieurs à 5 kilomètres. La raison ? « Les gens se sentent en insécurité sur le vélo », regrette Olivier Schneider, en s'appuyant sur une enquête : 90% des personnes interrogées qui laissent leur vélo au garage le font par crainte de l'accident, loin devant la fatigue supposée d'un trajet, l'idée de défier les intempéries ou le risque de se le faire dérober.

(6) Ce sentiment d'insécurité résulterait d'un problème d'infrastructures, d'après les associations. Dans la plupart des grandes villes, il existe peu de pistes cyclables dignes de ce nom. Ainsi, elles sont rarement « protégées » et très peu sont ininterrompues, rectilignes et dépourvues de caniveaux. La loi sur l'air et l'utilisation rationnelle de l'énergie doit améliorer le quotidien des cyclistes. Selon la loi, toute rénovation des voies urbaines doit intégrer pistes cyclables et marquages au sol. Mais, dans les faits, « elle n'est pas appliquée », poursuit Olivier Schneider. « Les maires préfèrent payer une amende de 2000 euros. Ils nous disent : 'Chez moi, personne ne prend le vélo, il n'y a pas besoin de pistes.' Mais s'il n'y en a pas, vous ne faites pas de vélo ! »

d'après l'Express,
le 11 juillet 2018

---

52 bobo: *yup* **53** prolo: *proleet* **60** déplore: *betreurt* **63** se prête: *werkt ... mee* **65** tape: *invult*
70 panel: *reeks* **71** collant: *nauwsluitende outfit* **72** de fait: *in feite* **87** s'appuyant: *zich baseert*
90 loin devant: *ver voor* **91** fatigue supposée: *veronderstelde vermoeidheid*
92 défier les intempéries: *slechte weersomstandigheden te moeten trotseren* **93** dérober: *beroven*
100 protégées: *hier: gescheiden* **101** ininterrompues: *aaneengesloten* **101** rectilignes: *recht*
101-102 dépourvues de: *vrij van* **107-108** marquages au sol: *wegmarkeringen*
108 dans les faits: *in werkelijkheid*

1 Qu'est-ce qui est vrai d'après le premier alinéa ?
En France,
A le nombre de victimes de la route parmi les cyclistes a chuté de 3%.
B les citadins sont incités à effectuer le trajet domicile-travail en vélo.
C le Tour de France attire de plus en plus d'inconditionnels du vélo.
D le vélo peine à s'imposer comme un moyen de transport quotidien.

2 Qu'est-ce qui ressort du 2ème alinéa ?
A à quel point les problèmes causés par la circulation automobile ont augmenté
B comment les véhicules motorisés devraient être chassés des centres- villes
C depuis quand la France a un problème avec le « tout-voiture »
D pourquoi il vaudrait mieux favoriser le vélo au détriment des véhicules motorisés

3 Qu'est-ce que l'on apprend sur le bobo parisien au 3ème alinéa ?
A Il ne respecte pas le code de la route en faisant du vélo.
B Il préfère le vélo quand il va sortir en ville pour boire un coup.
C Il prend le vélo parce qu'il ne peut pas se permettre le luxe d'une voiture.
D Il se sert du vélo pour gagner du temps en se déplaçant en ville.

4 Choisissez les mots qui manquent au 4ème alinéa.
A En effet
B En outre
C En résumé
D En revanche

« chaque jour … 5 kilomètres » (lignes 81-84)
5 Laquelle des raisons suivantes **n'**est **pas** mentionnée au 5ème alinéa ?
A la crainte de ne pas arriver à temps au travail
B le désir de se déplacer en sécurité
C le risque du mauvais temps
D l'idée de se faire voler son vélo

6 Que lit-on sur les maires au dernier alinéa ?
A Ils appliquent la loi fidèlement et admettent le problème du manque de pistes cyclables.
B Ils respectent la loi et mettent tout en œuvre pour améliorer la sécurité des cyclistes.
C Ils transforment la loi et proposent une rénovation rigoureuse du réseau routier.
D Ils transgressent la loi et ferment les yeux sur le besoin de pistes cyclables.

© ThiemeMeulenhoff

E 7 EXAMENtekst★★ 2021-II: 8 met woordenlijst

De la musique pour apprendre à lire

La musique adoucit les mœurs, mais elle facilite aussi l'apprentissage de la lecture. C'est la conclusion de chercheurs canadiens, à l'issue d'une étude menée dans une école primaire située dans un quartier aisé de Gatineau (Québec) auprès d'une centaine d'enfants de 7 et 8 ans. Concrètement, deux groupes d'élèves ont suivi chacun un programme d'apprentissage de la lecture (francophone) visant les mêmes objectifs. Mais le second groupe a aussi été initié au rythme et à la mélodie. Dans ce cadre, moins de temps était consacré à la lecture pour laisser de la place aux activités musicales. Les enfants frappaient de courts rythmes avec leurs doigts, mains ou pieds. Ils répétaient des chansons ou des textes de rap avec des « percussions corporelles » ou quelques instruments.

Résultat, ces élèves ont assimilé le vocabulaire mieux que ceux n'ayant pas suivi l'enseignement musical. À l'issue de l'expérience, ils identifiaient un peu plus le sens des mots, en particulier les mots concrets (objets, aliments, etc.), et leurs formes grammaticales (marques du pluriel, du genre…). Comment expliquer cet impact de la musique ? Parmi les pistes possibles, les chercheurs mentionnent « la présence de nouveaux mots de vocabulaire dans les chansons et les textes de rap présentés ». Les chercheurs de l'étude suggèrent donc aux enseignants d'envisager une méthode interdisciplinaire du français et de la musique.

d'après Sciences Humaines, mars 2017

1 adoucit: *verzacht* **1** mœurs: *omgangsvormen* **2-3** apprentissage de la lecture: *leren lezen*
4-5 à l'issue d': *na voltooiing van* **6** quartier aisé: *welgestelde buurt*
12-13 visant les mêmes objectifs: *dat dezelfde doelen voor ogen had* **14** initié: *ingewijd*
16 consacré à: *besteed aan* **21** chansons: *songteksten* **22** percussions corporelles: *bodypercussie*
24 assimilé: *zich eigen gemaakt* **31-32** marques du pluriel, du genre: *meervouds- en geslachtsvormen*
34 pistes: *aanknopingspunten*

© ThiemeMeulenhoff

1 Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tekst.

1 Onderzoek heeft uitgewezen dat leerlingen van 7 en 8 jaar beter leren lezen als ze beschikken over muzikaal talent.
2 Voor het onderzoek zijn de leerlingen verdeeld over twee groepen, waarvan er één naast het leren lezen een muziekinstrument naar keuze heeft leren bespelen.
3 De leerlingen die behalve het onderwijs in lezen ook muzikaal onderwijs hebben genoten, hebben zich de woordenschat beter eigen gemaakt dan degenen die enkel hebben leren lezen.
4 De onderzoekers denken dat het gebruik van nieuwe woorden in liedjes en rapteksten een positieve invloed kan hebben op het proces van leren lezen.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

E 8 **EXAMEN**tekst★★ **2021-II: 9** met woordenlijst

Éloge de la lenteur

(1) À première vue, il peut paraître difficile de comprendre la polémique sur l'abaissement de la vitesse à 80 km/h sur certaines routes françaises. Pourquoi avoir horreur d'adopter une mesure qui pourrait sauver des centaines de vies ? Sommes-nous si pressés d'arriver à destination, quelle qu'elle soit, que nous ne puissions ralentir un peu, pour le bien de tous ? À moins qu'on ne touche là une corde plus sensible de notre rapport au monde : notre exigence de vitesse et d'accélération, véritables promesses de la modernité.

(2) Nous applaudissons tous lorsqu'un nouveau service surgit dans le monde du *fast*, qui pourrait nous faire économiser quelques minutes. Nous nous réjouissons quand s'ouvre une nouvelle ligne de transport rapide. **__2__**, dès qu'Internet ne fonctionne pas comme il faut, et qu'il nous faut attendre quelques longues secondes avant qu'une page ne s'affiche, nous nous agaçons. Nous nous emportons quand « notre » métro s'arrête brusquement entre deux stations, et qu'il nous semble perdre un peu de notre temps si précieux. Car c'est bien de cela qu'il s'agit : le temps nous apparaît désormais comme une ressource rare dont il faut savoir faire bon usage. Comment, autrement, réussir à voir tous les films, à lire tous les romans, à dîner avec tous ces amis qui devraient enrichir nos vies, et pour qui nous peinons à trouver une place dans notre agenda si fourni ?

(3) Les études sociologiques sont claires : nous n'avons jamais eu autant de temps libre. Et pourtant, plus nous en accumulons, plus nous semblons en manquer. Comme si, à trop le secouer, nous avions fini par casser son grand sablier, et que le temps désormais devait nous filer entre les doigts. Et nous voilà,

0 éloge: *lofzang* **0** lenteur: *traagheid* **2** polémique: *schriftelijke discussie* **3** abaissement: *verlaging*
5-6 avoir horreur d' adopter une mesure: *een hekel hebben aan het invoeren van een maatregel*
8 pressés: *gehaast* **8-9** quelle qu'elle soit: *wat die ook maar moge zijn*
10 ralentir: *langzamer gaan* **10** bien: *welzijn* **11** à moins qu': *tenzij*
11-12 on ne touche là une corde plus sensible: *we hier een gevoeliger snaar raken*
13 exigence de vitesse: *verlangen naar snelheid* **16** nous applaudissons tous: *we juichen het allemaal toe*
19-20 nous nous réjouissons: *we verheugen ons* **25** s'affiche: *wordt weergegeven*
25-26 nous nous agaçons: *we ergeren ons* **26** nous nous emportons: *we worden kwaad*
32-33 ressource rare: *schaarse hulpbron* **38** peignons: *moeite doen* **39** si fourni: *overvolle*
43 accumulons: *opbouwen* **45** secouer: *schudden* **46** sablier: *zandloper* **47** filer: *glippen*

© ThiemeMeulenhoff

comme le lapin blanc d'*Alice au pays des merveilles*, condamnés à nous sentir en retard, toujours attendus à un rendez-vous quelque part. Alors, au bout de cette journée que nous aurons vécue au pas de course, c'est souvent moins le souvenir de ce que nous avons fait qui nous occupe que le regret de ce que nous avons raté. **(4)** Peu suspect de ce syndrome de « accélérite aiguë », le romancier Jean Giono opposait à « la flèche du temps » la « rondeur des jours », cette forme éternelle et statique qui seule nous offre un sentiment de complétude : « La civilisation a voulu nous persuader que nous allons vers quelque chose, un but lointain. Nous avons oublié que notre seul but, c'est vivre et que vivre nous le faisons chaque jour et tous les jours et qu'à toutes les heures de la journée nous atteignons notre but véritable si nous vivons. » Loin, alors, du dynamisme, de l'innovation, de l'accumulation : pour se réapproprier le monde comme nos vies, il est urgent de ralentir.

d'après Le Un,
le 17 janvier 2018

49 lapin: *konijn* **50** condamnés: *gedoemd* **54** au pas de course: *in sneltreinvaart*
57 raté: *gemist* **59** accélérite aïgue: *acute acceleritis* **60** flèche: *pijl* **64** complétude: *volledigheid*
65 persuader: *overtuigen* **73** accumulation: *opeenhoping* **74** se réapproprier: *terug te winnen*

« Pourquoi avoir … de tous ? » (lignes 5-10)

1 Comment ce passage se rapporte-t-il à la phrase qui précède ?
A Il en donne la conséquence.
B Il l'affaiblit.
C Il l'élabore.
D Il s'y oppose.

2 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.
A Ainsi
B À l'inverse
C Bref
D En outre

3 Citeer de **twee** Franse woorden uit de tweede alinea waarmee de schrijver het begrip 'tijd' vergelijkt.

« Comment, autrement, … si fourni ? » (lignes 34-39)

4 L'auteur le dit de quel ton ?
Il le dit d'un ton
A admirateur.
B inquiet.
C neutre.
D railleur.

5 Van welke schijnbare tegenstrijdigheid is er sprake in de derde alinea wat betreft het verschijnsel 'vrije tijd'?
Vul de volgende zin aan:
We hebben … en toch …

« accélérite aiguë » (regel 59)

6 Hoe kunnen we volgens de schrijver het hoofd bieden aan dit syndroom? (laatste alinea)

© ThiemeMeulenhoff

E 9 EXAMENtekst★★★ 2021-II: 5 met woordenlijst

Ce que ressentent les plantes

Selon Stefano Mancuso, fondateur de la neurobiologie végétale, les plantes sont dotées des cinq sens. Son livre « L'intelligence des plantes » est devenu un best-seller, traduit en 21 langues.

(1) Le Point : Vous soutenez que les végétaux sont intelligents. Mais l'état « végétatif » n'est-il pas ce qui est le plus lointain d'une intelligence humaine ?

Stefano Mancuso : La plupart des définitions de l'intelligence se réfèrent à des propriétés typiquement humaines, comme créer des concepts abstraits ou utiliser des instruments. C'est une erreur. L'intelligence est une caractéristique biologique, un phénomène de la vie. Il n'est pas possible d'imaginer une forme de vie qui ne soit pas intelligente. Quand on dit qu'un homme est dans un état végétatif, on évoque une absence de perception. C'est absurde, parce que les végétaux sont beaucoup plus sensibles que les animaux. Ne pouvant pas fuir, les plantes ne peuvent survivre qu'en sentant tout ce qui change autour d'elles.

(2) Selon vous, les plantes auraient cinq sens, comme les hommes.

Commençons par **2-1**. Les plantes sentent les vibrations. Si nous faisons pousser des racines de haricots dans un verre d'eau et que nous plaçons sur un côté du verre un haut-parleur qui produit des vibrations à 200 ou 300 hertz, les racines se tournent, pour se développer, vers l'origine du son. Les plantes sont sensibles à ces fréquences parce que ce sont celles de l'eau qui coule. Prenons ensuite **2-2**: pour les plantes, la lumière, c'est l'énergie. Si notre haricot est près d'une source de lumière, il pousse en se dirigeant vers elle. Vient ensuite **2-3**. Cette fois, nous plaçons deux haricots dans deux verres. Nous caressons légèrement la plante A quelques minutes par jour et ne touchons pas la plante B. Au bout de deux semaines, la plante A est restée naine alors que la B a grandi normalement. La plante ressent le contact comme quelque chose de risqué. Qu'en est-il de **2-4**? Si

0 neurobiologie végétale: *neurobiologie van gewassen* **0** sont dotées des: *beschikken over*
0 sens: *zintuigen* **2** végétaux: *planten* **7-8** se réfèrent à: *gaan over* **8** propriétés: *hier: eigenschappen*
9-10 concepts: *begrippen* **12** caractéristique: *eigenschap* **17** évoque: *roept ... op*
17-18 absence de perception: *afwezigheid van bewustzijn* **27** vibrations: *trillingen* **29** pousser: *groeien*
30 haricots: *bonen* **32** haut-parleur: *luidspreker* **37** coule: *stroomt* **41** lumière: *licht*
45 caressons: *strelen* **49** naine: *klein* **50** ressent: *voelt*

© ThiemeMeulenhoff

on stresse un groupe de plantes, par exemple en taillant les feuilles, elles produisent des substances volatiles qui sont reconnues par les plantes voisines. Ces dernières commencent à leur tour à produire des substances chimiques destinées à les protéger d'éventuels insectes. Enfin, le goût, très lié à l'odorat. Les racines fouillent le sol à la recherche d'aliments « appétissants » : nitrate, phosphate ou potassium.

(3) Vous avez un faible pour les extrémités radiculaires des plantes. Pourquoi ?

Darwin voyait les plantes comme des hommes à l'envers : la tête dans la terre et les pieds en l'air. Les racines ne sont pas statiques, elles explorent le terrain. S'il y a un obstacle, elles le contournent. Elles s'orientent pour trouver la zone la plus riche en matériel nutritif. Elles sentent la gravité, la lumière, l'oxygène, les métaux pesants, la résistance du terrain. Chacune des pointes des racines est capable de percevoir au moins 20 indices physiques ou chimiques différents. Elles sont plus sophistiquées qu'un GPS ! Un épi de blé a 600 millions d'extrémités radiculaires, un arbre en a des centaines de milliards.

(4) Les plantes utilisent-elles leur intelligence dans leur vie sexuelle ?

Bien sûr ! Normalement, les plantes utilisent les insectes pour transporter le pollen et leur donnent en échange un nectar. C'est un rapport d'égalité. Mais les orchidées, grâce à une capacité d'imitation sans équivalent dans le règne animal, produisent une fleur qui imite la forme de la femelle de l'insecte qu'elles veulent attirer. Puis elles produisent les phéromones que l'insecte femelle de l'espèce en question produit lorsqu'elle est prête à l'union sexuelle. Les mâles commencent d'abord à sentir le parfum de l'orchidée ; puis ils touchent avec les pattes la « fausse femelle » pour en tester la peau ; enfin, ils s'accouplent. Là, l'orchidée leur plante sur la tête deux cornes qui servent à transporter le pollen ! La tromperie est telle que, durant la période de la floraison des orchidées, les insectes mâles ne s'accouplent plus avec les femelles de leur espèce. Les femelles en déduisent qu'il n'y a plus de mâles dans le coin et finissent par donner vie sans accouplement. Pour certaines plantes qui ont beaucoup de fleurs, la stratégie est contraire. Une fois qu'elle a été visitée par un insecte, la fleur change de couleur pour dire : moi, c'est fait, prends-en une autre.

(5) Nous connaissons seulement 10% des plantes qui existent sur la planète...

L'an dernier, on a découvert 2500 nouvelles espèces. Mais on ignore combien d'espèces inconnues disparaissent. Peut-être entre 10 et 100 par jour. Or notre nourriture et 9 médicaments sur 10 proviennent du petit nombre d'espèces que nous

53 stresse: *nerveus maken* **54** en taillant: *door te snoeien* **55** substances volatiles: *geursubstanties*
60 goût: *smaak* **61** odorat: *reukzin* **62** fouillent: *graven zich in* **63** appétissants: *smakelijk*
66 extrémités radiculaires: *worteluiteinden* **69** à l'envers: *omgekeerde*
72-73 elles le contournent: *gaan ze eromheen* **74-75** matériel nutritif: *voedingsstoffen*
75 gravité: *zwaartekracht* **76** oxygène: *zuurstof* **76-77** métaux pesants: *zware metalen*
79 de percevoir: *waar te nemen* **80** indices: *signalen* **81** plus sophistiquées: *complexer*
82 épi de blé: *korenaar* **83** extrémités radiculaires: *wortelpunten*
91 rapport d'égalité: *gelijkwaardige relatie* **93** sans équivalent: *ongeëvenaarde* **95** femelle: *vrouwtje*
103 fausse femelle: *nepvrouwtje* **105** s'accouplent: *paren* **105** là: *op dat moment*
106 cornes: *hier: stuifmeelklompjes* **107** pollen: *stuifmeel* **108** tromperie: *bedrog*
108 telle que: *dusdanig* **109** période de la floraison: *bloeiperiode* **112** en déduisent: *leiden hieruit af*
114-115 sans accouplement: *zonder te hebben gepaard* **117** contraire: *tegenovergesteld*

© ThiemeMeulenhoff

connaissons. On devrait réfléchir aux trésors d'informations contenus dans les milliers d'espèces que nous ne connaîtrons jamais parce qu'elles
135 disparaîtront avant que nous les ayons découvertes. Il est très important de conserver la biodiversité et les écosystèmes, car le futur de l'humanité en dépend.

d'après Le Point, le 29 mars 2018

132 trésors d'informations: *schat aan informatie* **132** contenus: *verpakt*

« C'est une erreur. » (ligne 11)

1 Qu'est-ce que Stefano Mancuso considère comme une erreur d'après le premier alinéa ?
Le fait de croire que
A le niveau de sensibilité des plantes serait supérieur à celui des animaux.
B l'intelligence des végétaux serait plus évoluée que celle des êtres humains.
C l'intelligence serait une propriété spécifique de l'homme.

In de tweede alinea zijn vier woorden weggelaten (2-1, 2-2, 2-3, 2-4).

2 Vul telkens het juiste woord in
a la vue
b le toucher
c l'odorat
d l'ouïe
Noteer achter elk nummer de juiste letter.

3 Qu'est-ce qui **n'**est **pas** mentionné au 3ème alinéa ?
Les racines
A constituent le radar des plantes.
B donnent de la solidité aux plantes.
C explorent la terre nourricière.
D sont très sophistiquées.

4 Geef van elke eigenschap aan of die overeenkomt met de vierde alinea.
1 Orchideeën krijgen een bloem die qua vorm het vrouwtje van het insect dat ze willen lokken nabootst.
2 Orchideeën produceren een stof die het signaal afgeeft van een vrouwelijk insect dat bereid is te paren.
3 Orchideeën kunnen via twee methodes hun stuifmeel afgeven aan mannelijke insecten.
4 Orchideeën die zijn bevrucht veranderen van kleur om te kunnen pronken.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

5 Quel est le message de Stefano Mancuso d'après le dernier alinéa ?
Il faut que l'homme
A découvre de nouvelles espèces pour développer des médicaments.
B prenne mieux conscience de l'intérêt de la richesse en espèces.
C réfléchisse sur la multiplication des différentes espèces.
D se donne la peine d'étudier les espèces comestibles.

 © ThiemeMeulenhoff

E10 EXAMENtekst★★★ 2021-II: 6 met woordenlijst

Les maths expliquent le monde

Pour le mathématicien Ian Stewart, les équations[1] ont changé notre vie.

(1) Le Point : Les maths seraient le meilleur outil pour comprendre la réalité. Pour quelle raison ?

Ian Stewart : Les mathématiques sont depuis longtemps la principale source d'une compréhension profonde du monde par la science. La biologie se sert ainsi des mathématiques pour percevoir le fonctionnement des écosystèmes ou des fonctions d'un organisme. Elles nous permettent de poser des questions sur le principe de : « Et si ? » et d'y répondre d'une manière précise. Elles nous enseignent les conséquences des théories. Je ne pense pas qu'il soit désormais possible de concevoir la moindre science utile sans mathématiques. Notre civilisation ne peut plus fonctionner sans un apport scientifique massif...

(2) Comment les équations peuvent-elles changer le monde, pour paraphraser l'un de vos livres ?

Les équations résument notre compréhension des fondements profonds des lois naturelles en relations simples et précises. Les mathématiques, ensuite, nous laissent déduire les conséquences de cette structure profonde. Les conséquences d'une idée mathématique basique peuvent aller très loin. Par exemple l'équation d'onde, conçue à partir d'une réflexion sur la façon dont les cordes d'un violon vibrent, a été une étape-clé dans les découvertes des ondes radio. Et, donc, de la radio, des radars, de la télévision, des modes de communication modernes, du GPS, etc. Si personne n'avait mis cette équation sur le papier, nous

noot 1 l'équation = de vergelijking

0 mathématicien: *wiskundige*
6-7 compréhension profonde du monde par la science: *diepgaand wetenschappelijk begrip van de wereld*
18 concevoir: *begrijpen* **21-22** apport scientifique massif: *enorme wetenschappelijke bijdrage*
25 paraphraser: *omschrijven* **27** résument: *vatten ... samen* **28** fondements profonds: *grondslagen*
29 relations: *verbanden* **34** idée mathématique basique: *wiskundig basisidee* **36** conçue: *opgezet*
36-37 à partir d'une réflexion: *vanuit een gedachte* **37** cordes: *snaren* **38-39** étape-clé: *cruciale stap*

© ThiemeMeulenhoff

serions encore coincés avec les moyens de communication du XVIIIe siècle…

(3) Même invisibles, les mathématiques font alors partie de notre quotidien…

D'une façon triviale, elles le font dès que nous remplissons un formulaire fiscal, achetons quelque chose ou qu'un fermier compte ses vaches. Elles sont __3__ partout, tout le temps. Les mathématiques rendent notre vie possible. Si nous branchons une bouilloire parce que nous voulons de l'eau chaude, nous utilisons le réseau électrique, des centrales qui sans les mathématiques ne pourraient exister.

(4) La théorie du chaos est-elle une révolution ?

Au cours des cinquante dernières années, depuis que le chaos a émergé comme une sous-branche des mathématiques, beaucoup d'usages scientifiques de cette théorie ont vu le jour. Notre idée de la formation du système solaire et de son évolution a été bouleversée. Les méthodes de prévisions météorologiques ont été repensées. Du chaos a été découvert dans le comportement des animaux. Le chaos explique un vieux mystère : pourquoi le plancton est-il si divers alors qu'il occupe une niche écologique ? Il a un impact sur les pacemakers… Mais, surtout, la découverte du chaos nous enseigne que certaines lois simples n'ont pas besoin d'explication et, inversement, que des comportements complexes peuvent avoir des causes simples. Cela exige de nouvelles façons de penser la science.

(5) Que peut-on attendre des maths aujourd'hui ?

Le grand buzz, aujourd'hui, c'est le big data. Les ordinateurs peuvent collecter, archiver et manipuler d'immenses quantités de données. Le grand problème est de parvenir à en extraire quelque chose d'utile. Ce qui est en partie un problème mathématique : quelle en est la structure ? Les interactions entre mathématiques et informatique se multiplient – dans les deux sens. Les ordinateurs peuvent aider les mathématiciens à penser d'une façon nouvelle et les mathématiques peuvent éclairer les programmes informatiques. Les sciences de la vie sont une source immense de nouveaux problèmes mathématiques. Un exemple : l'équation d'Alan Turing, mathématicien anglais, dans les années 50, qui avait mis au jour, à partir des taches sur le pelage des animaux, une structure complexe existant dans la nature à différentes échelles, a longtemps été méprisée par les biologistes. Elle a récemment fait un come-back remarquable, grâce à la biochimie moderne et à des expériences plus poussées.

(6) Votre passion pour les mathématiques est née quand vous aviez 13 ou 14 ans. Tout le monde peut-il prendre plaisir à une équation ou à un problème mathématique ?

Peut-être, à condition d'être soumis aux bons stimuli étant enfant. Curieusement, la plupart des enfants sont fascinés par les chiffres et les

45 serions … coincés: *hier: zouden opgescheept zitten* **51** triviale: *onopvallende*
58 bouilloire: *waterkoker* **67** émergé: *ontwikkeld* **67** sous-branche: *subtak*
70 ont vu le jour: *zijn ontstaan* **74** ont été repensées: *zijn herzien* **79** niche: *hier: afgebakende plek*
84 inversement: *omgekeerd* **86** exige: *vereist* **96** extraire: *uit … te halen*
104 éclairer: *begrijpelijk maken* **111** mis au jour: *aan het licht gebracht* **112** pelage: *vacht*
114 échelles: *niveaus* **115** méprisée: *geminacht* **119** poussées: *hier: geavanceerde*
125-126 à condition d'être soumis aux bons stimuli: *mits je de juiste prikkels krijgt*

© ThiemeMeulenhoff

formes, __6__, au fil du temps, beaucoup perdent cette fascination. Les mathématiciens sont sans doute ceux à qui cela n'est pas arrivé…

d'après Le Point,
le 23 juillet 2015

129 au fil du temps: *na verloop van tijd*

1 Qu'est-ce qui est vrai d'après le premier alinéa ?
A Des sciences telles que la biologie permettent de voir clair dans les mathématiques.
B Ian Stewart regrette que certaines sciences se servent moins des mathématiques que d'autres.
C Les mathématiques aident à trouver des réponses nettes à des questions hypothétiques.

2 Laquelle ou lesquelles des constatations suivantes correspond(ent) au 2ème alinéa ?
1 À condition qu'elles soient élémentaires, les équations nous permettent de mieux prédire les changements qui ont lieu dans le monde.
2 L'équation d'onde a constitué un grand pas en avant dans l'évolution des moyens de communication.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune

3 Choisissez le mot qui manque au 3ème alinéa.
A donc
B ensuite
C néanmoins

4 Qu'est-ce qui ressort du 4ème alinéa ?
La théorie du chaos
A a beaucoup influencé les recherches scientifiques.
B a été surestimée dans le passé.
C a expliqué de nombreux phénomènes climatologiques.
D a fait surgir plus de questions que de réponses.

5 Quelle est l'idée principale au 5ème alinéa ?
A Dans le domaine de la biologie, il semble préférable de faire un usage plus étendu des mathématiques.
B Dans le domaine des ordinateurs, l'informatique commence à céder la place aux mathématiques.
C L'interaction entre les mathématiques et la biochimie se révèle être complexe.
D L'interaction entre l'informatique et les mathématiques prend un grand essor.

6 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.
A à la fois
B bien sûr
C d'autant plus que
D mais

© ThiemeMeulenhoff

E11 EXAMENtekst★★★ 2021-II: 7 met woordenlijst

Sous les pavés la ferme

(1) Non sans fierté et avec un immense sourire, il dépose la barquette sur la table. « Voyons si vous retrouvez le goût de votre enfance », glisse Guillaume Fourdinier, le jeune patron de la société Agricool. Soigneusement rangées dans leur emballage, les fraises dévoilent une belle robe rouge et leur parfum réveille les papilles. Sauf que les fraises produites par Agricool n'ont jamais reçu un seul rayon de soleil, qu'elles ne proviennent pas du Sud-Ouest, et n'ont donc pas été acheminées par camions réfrigérés. Elles viennent d'être cueillies, en plein cœur de Paris, au fond d'un… conteneur. Quoi ? Une grosse boîte opaque en guise de jardin ?

(2) Depuis quelques années, grâce aux nouvelles technologies, l'agriculture urbaine trace son sillon dans les lieux les plus imprévus des grandes villes – caves, parkings souterrains, etc. « Les pratiques de base de ces fermes sont parfois ancestrales, comme celles de l'hydroponie, qui consiste à faire pousser des graines dans un substrat hors-sol gorgé d'eau et de nutriments », rappelle Guillaume Fourdinier. En France, les maraîchers ont depuis longtemps généralisé cette pratique horticole pour la production de tomates. Mais, si les grands principes restent les mêmes, l'hydroponie n'a plus les mêmes objectifs. Il s'agit non pas de produire à grande échelle, mais de mettre en place des circuits qui sont courts et respectueux de l'environnement.

(3) Aujourd'hui, les fermiers des villes utilisent des substrats recyclables, donc plus écolo. Les injections

0 pavés: *straatstenen* **2-3** barquette: *bakje* **5** glisse: *fluistert* **8** dévoilent: *tonen*
10 réveille les papilles: *kietelt de smaakpapillen* **14-15** acheminées: *vervoerd*
15 camions réfrigérés: *koelwagens* **17-18** conteneur: *container* **18-19** opaque: *ondoorzichtig*
19 en guise de: *bij wijze van* **22** trace son sillon: *hier: komt steeds meer voor*
23 imprévus: *onvoorziene* **26** ancestrales: *eeuwenoud* **27** hydroponie: *hydrocultuur*
28 graines: *zaden* **29** gorgé: *doordrenkt* **32** maraîchers: *groentekwekers* **33** généralisé: *toegepast*
33 pratique horticole: *tuinbouwpraktijk* **38** à grande échelle: *op grote schaal*
39 mettre en place: *opzetten*

© ThiemeMeulenhoff

de nutriments sont pilotées par ordinateur et s'effectuent en circuit fermé, ce qui permet d'économiser beaucoup d'eau et de réduire les déchets. Chaque jour, on voit fleurir de nouveaux projets de fermes urbaines. Yumi, une start-up installée à Paris, a fait de la culture de jeunes pousses, dont celle de radis, de moutarde et de brocoli, sa spécialité. Trop fragiles, ces variétés ne trouveraient pas leur place dans un champ. C'est ici que l'agriculture urbaine prend tout son sens parce qu'elle permet d'avoir un produit à forte valeur ajoutée et cultivé de la manière la plus écolo possible », raconte Pablo Lassale, étudiant en agronomie.

(4) Clef de voûte du développement fulgurant de l'agriculture urbaine : la recherche. Agricool en a fait sa spécialité en lui consacrant un centre de 1500 mètres carrés en banlieue parisienne. Là sont testés en permanence de nouveaux climats dans 50 conteneurs de taille réduite. « Cela nous permet d'évaluer le meilleur taux de CO_2 pour nos fraises ou la bonne température », explique Guillaume Fourdinier. Mais pas seulement. À force d'observations, les ingénieurs se sont rendu compte que les fraisiers préfèrent un cycle de nuit plus court. Agricool surveille ainsi ses plantes : des sondes mesurent en temps réel leurs besoins. Et des lumières LED collent au cycle d'évolution des fraises. « Le spectre lumineux change en fonction des périodes de floraison », précise Guillaume.

(5) Autant d'efforts qui finissent par payer, puisque la productivité des fraisiers a été multipliée par 120 par rapport à une agriculture classique. Une courbe de croissance explosive ! Non seulement les produits poussent en moins de temps, ils contiennent aussi plus de nutriments que ceux équivalents des supermarchés. Chez Yumi, on a aussi effectué des calculs énergétiques. « Notre champion, c'est le chou rouge. Il suffit d'en consommer de 5 à 10 grammes par jour pour couvrir nos besoins en vitamines K, C et E », promet Pablo Lassale.

(6) Malgré ces chiffres éloquents, l'agriculture urbaine n'a pas pour but de remplacer l'agriculture traditionnelle. « C'est économiquement impossible », admet le jeune étudiant. En revanche, les fermes n'ont pas fini de coloniser les villes. Leur automatisation pourrait même accélérer le processus. La première phase a consisté à montrer qu'elles fonctionnent. La seconde va permettre à des personnes qui ne connaissent rien à l'agriculture de gérer leur propre installation. Ainsi, Agricool prépare l'adoption de ses conteneurs par le grand public. « Nous avons cinq personnes qui développent des programmes facilitant la vie des utilisateurs. Ainsi, la lumière de notre ferme s'allume automatiquement, les cycles d'irrigation sont parfaits… » Même la ruche à bourdons – essentielle pour la pollinisation – s'ouvre et se ferme en

49 fleurir: *hier: opstarten* **51** installée: *gevestigde*
52-53 a fait de la culture de jeunes pousses: *heeft jonge scheuten gekweekt*
58 prend tout son sens: *komt tot zijn recht* **64** clef de voûte: *hoeksteen*
65 fulgurant: *razendsnelle* **73** taux de CO2: *CO_2-gehalte* **76** à force d': *dankzij heel veel*
78 fraisiers: *aardbeiplanten* **80** sondes: *sensoren* **82** collent: *volgen*
83 cycle d'évolution: *ontwikkelingsstadium* **84-85** change en fonction des: *verandert afhankelijk van*
87-88 autant d'efforts qui finissent par payer: *zoveel moeite die uiteindelijk zijn vruchten afwerpt*
91 courbe de croissance: *groeicurve* **96-97** calculs énergétiques: *energieberekeningen*
103 éloquents: *veelzeggende* **109** coloniser: *hier: vaste grond … vinden*
124-125 ruche à bourdons: *bijenkorf* **126** pollinisation: *bestuiving*

© ThiemeMeulenhoff

fonction du nombre de fleurs, grâce à un logiciel de reconnaissance d'images !

d'après L'Express, le 14 février 2018

---

1 Qu'est-ce qu'on lit au premier alinéa ?
A Guillaume Fourdinier a réussi à cultiver des fraises dans des circonstances jusqu'ici inhabituelles.
B Les emballages que Guillaume Fourdinier utilise pour ses fraises ne nuisent pas à l'environnement.
C Les fraises de Guillaume Fourdinier ont un meilleur goût que celles provenant du Sud-Ouest.

2 Quelle constatation **ne** correspond **pas** au 2ème alinéa ?
Dans l'agriculture urbaine,
A les végétaux poussent dans des endroits inattendus.
B les végétaux sont cultivés de manière écologique.
C on a quelquefois recours à des pratiques horticoles à l'ancienne.
D on se sert de l'hydroponie pour réaliser une production en masse.

3 Pourquoi l'auteur mentionne-t-il la start-up Yumi au 3ème alinéa ?
Pour donner un exemple d'un projet de ferme
A où l'agriculture urbaine constitue une véritable chance.
B où les technologies visent à diminuer les ordures.
C qui est pionnier de l'emploi de substrats écologiques.
D qui s'est spécialisé dans la culture de plantes exotiques.

« la recherche » (regel 65-66)
4 Welk(e) van de volgende aspecten wordt/worden volgens de vierde alinea onderzocht?
1 het vermeerderen van gewassen
2 de temperatuur in de container
3 de behoefte van planten aan licht
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

In vergelijking met de traditionele landbouw is de opbrengst van de planten van Yumi groter.
5 Welk ander voordeel van deze planten wordt genoemd in de vijfde alinea?

6 Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de laatste alinea.
1 À long terme, l'agriculture urbaine aspire à subvenir à elle seule aux besoins alimentaires des consommateurs.
2 Afin d'envahir les villes, l'agriculture urbaine mise sur des experts en automatisation.
3 Grâce à la haute technologie, Agricool réussit à cultiver des produits à des prix réduits.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

Wil je weten hoe je deze examenteksten hebt gemaakt? Bekijk de antwoorden en uitwerkingen op mijnexamenbundel.nl.

© ThiemeMeulenhoff

F

2022-II met woordenlijsten

In dit onderdeel kun je oefenen met een heel examen. Net als bij onderdeel E vind je onder elke tekst een woordenlijst met de vertaling van woorden die in deze tekst een speciale betekenis hebben of die niet vaak voorkomen.

Boven elke tekst wordt de moeilijkheidsgraad aangegeven door middel van sterren, waarbij de teksten met drie sterren het moeilijkst zijn.

De antwoorden en uitwerkingen staan op mijnexamenbundel.nl. Als je daar je punten invult, zie je ook meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

© ThiemeMeulenhoff

F 1 **EXAMEN**tekst★★ **2022-II: 1** met woordenlijst

Un trompe-l'œil géant

Pour les 30 ans de la pyramide de verre bâtie par Ieoh Ming Pei, l'artiste JR a imaginé ce trompe-l'œil géant. Installé à la place des bassins et des pavés, un décor en noir et blanc transforme la cour du Louvre. On voit un gouffre d'où surgit ce qui semble être les fondations de la pyramide. Elle-même s'agrandit de plusieurs dizaines de mètres et révèle un monde caché : des portes secrètes, des excavations, des ruines antiques.

400 étudiants, fans et amis de l'artiste se sont mis en bleu de travail, ont pris un balai, l'ont trempé dans la colle et ont posé 2000 bandes de 10 mètres chacune sur le sol et les bassins. Ce sont ces grandes feuilles qui forment l'illusion finale. Pas facile à faire : les volontaires ne voyaient pas grand-chose – uniquement des motifs entre gris clair et gris foncé. Et ils ne connaissaient pas le motif final. Ils ont collé pendant quatre jours.

JR a pris la photo depuis le haut de l'aile Sully du Louvre. Ensuite, l'œuvre a été abîmée. Comme le dit JR sur son site : « Les images, comme la vie, sont éphémères. » Le soleil a séché la colle, les pas des visiteurs ont taché et vite déchiré

0 trompe-l'œil: *optische illusie* **1** verre: *glazen* **3** bassins: *vijvers* **3** pavés: *straatstenen*
4 gouffre: *afgrond* **6** révèle: *onthult* **7** excavations: *opgravingen* **10** balai: *bezem*
10 trempé: *doopten* **10** colle: *lijm* **11** bandes: *stroken* **12** feuilles: *vellen* **17** aile: *vleugel*
18 abîmée: *beschadigd* **19** éphémères: *vergankelijk* **20** déchiré: *gescheurd*

© ThiemeMeulenhoff

les bandes de papier. La beauté de cette photo prise à l'aurore, c'est aussi la grâce d'un court instant.

d'après Phosphore du 15 mai 2019

22 aurore: *zonsopgang* **22** grâce: *bekoring*

2p **1** Geef van elke vraag aan of de tekst deze beantwoordt.
1 Qu'est-ce que le trompe-l'œil géant dévoile ?
2 Comment les volontaires ont-ils réalisé le trompe-l'œil géant ?
3 Quelle était la réaction des visiteurs face au trompe-l'œil géant ?
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

F 2 EXAMENtekst★★ 2022-II: 2 met woordenlijst

De barbares à acceptables

C'est une première : l'Académie française s'est positionnée en faveur de la féminisation des noms de métiers. L'institution, créée en 1634, a toujours été hostile à ces changements. Mais face à la sollicitation de nombreuses femmes confuses quant à
5 la façon dont elles doivent mentionner leur métier, les membres de l'Académie française ont enfin tranché : « Il n'existe aucun obstacle de principe (...). Toutes les évolutions

1 s'est positionnée: *heeft zich uitgesproken* **1-2** en faveur de: *ten gunste van; vóór*
4 sollicitation: *verzoek* **6** tranché: *de knoop doorgehakt*

visant à faire reconnaître dans la langue la place aujourd'hui reconnue aux femmes dans la société peuvent être envisagées. » En revanche, les Immortels n'ont pas l'intention de « dresser une liste exhaustive des noms de métiers et de leur féminisation inscrite dans l'usage ou souhaitable », ni « d'édicter des règles de féminisation des noms de métiers ». Ainsi, il sera désormais possible de parler, si on le souhaite, d'« autrice », de « pompière » ou de « cheffe ». Un changement de cap radical, si l'on se rappelle qu'en 2014 l'Académie considérait les noms « professeure, recteure, sapeuse-pompière, auteure, ingénieure… » comme « contraires aux règles ordinaires de dérivation » et qu'ils constituaient « de véritables barbarismes » !

d'après Écoute, juillet 2019

9-10 être envisagées: *in aanmerking worden genomen* **10** Immortels: *Onsterfelijken*
11 exhaustive: *uitputtende* **13** édicter: *uit … vaardigen*
16 changement de cap radical: *radicale koerswijziging* **19** dérivation: *afleiding*

« les membres de l'Académie française ont enfin tranché » (lignes 5-6)

1p **2** De quelle décision s'agit-il d'après le texte ?
A la décision d'accepter la féminisation des noms de métiers
B la décision de décourager la féminisation des noms de métiers
C la décision d'édicter des règles de féminisation des noms de métiers
D la décision de dresser une liste complète de la féminisation des noms de métiers

1p **3** Met welke andere Franse benaming worden de « membres de l'Académie française » aangeduid in de tekst?

 © ThiemeMeulenhoff

F 3 EXAMENtekst★★★ 2022-II: 3 met woordenlijst

Le mont-de-piété

(1) Quand on pénètre dans ce lieu, on se croirait au sein d'un service d'administration comme les autres : il y a des guichets, un distributeur de tickets, et des fauteuils pour attendre son tour. Rien ne laisse penser que nous nous trouvons dans une institution vieille de plusieurs siècles : le mont-de-piété, appelé aujourd'hui « crédit municipal ».

(2) Remontons le temps. Dans l'Italie du XVème siècle, à Pérouse, un moine franciscain veut s'opposer aux usuriers qui pratiquent des taux d'intérêt énormes, parfois 130%. Il imagine alors un établissement qui prête de l'argent aux pauvres contre un objet de valeur. Cet objet est appelé le « gage ». Les taux d'intérêt sont faibles et servent uniquement à couvrir les frais de fonctionnement : c'est le *monte di pietà*, « mont-de-piété » en français.

(3) Le concept est importé en France en 1610. D'abord à Avignon, puis dans d'autres villes. Ces établissements ne sont pas uniquement fréquentés par les pauvres. Au XIXème siècle, le fils du roi Louis-Philippe, qui est très joueur, met en gage une montre pour payer une dette de jeu. Quand on lui demande où est sa montre, il répond, un peu gêné, qu'il l'a oubliée chez sa tante. Depuis, les monts-de-piété sont aussi surnommés « ma tante ». En 1918, ils prennent le nom de « crédits municipaux ».

(4) Il y a 100 ans, les gages étaient souvent des objets de première

0 mont-de-piété: *pandjeshuis* **2** au sein d': *te midden van; bij* **4** guichets: *balies, loketten*
10 crédit municipal: *gemeentekrediet* **11** remontons le temps: *laten we teruggaan in de tijd*
13 moine franciscain: *franciscaner monnik* **14** usuriers: *woekeraars* **19** gage: *onderpand*
21 frais de fonctionnement: *onkosten* **30-31** qui est très joueur: *die veel van gokken houdt*
31 met en gage: *verpandt* **32** dette de jeu: *gokschuld*

© ThiemeMeulenhoff

nécessité : linge de maison, ustensile de cuisine, matelas… Aujourd'hui, les objets déposés sont surtout des bijoux. Derrière la vitre du guichet, un expert estime la valeur du bien. Quand c'est un objet qui sort de l'ordinaire, des timbres rares par exemple, il fait appel à un expert extérieur. Une fois la valeur estimée, le crédit municipal propose immédiatement une somme en liquide. La banque ne vous donnera pas de l'argent aussi rapidement.

(5) Les crédits municipaux sont souvent pleins pendant les périodes de l'année où les gens ont particulièrement besoin d'argent, comme au moment de payer les impôts ou à Noël. Les clients du mont-de-piété ne sont pas tous dans la grande pauvreté. L'historienne Pauline Peretz qui a écrit un livre sur le crédit municipal de Paris, *Au prêt sur gage*, donne, entre autres, l'exemple suivant : « Il y a la bourgeoise du 16e arrondissement qui vient engager les bijoux offerts par son mari pendant qu'il est en voyage d'affaires pour se payer un week-end avec son amant. »

(6) Le client a un an pour rembourser la somme prêtée s'il veut récupérer son objet. Sinon, il doit payer des taux d'intérêt, pour que le crédit municipal garde l'objet une année supplémentaire. Et ainsi de suite. Quand le client rembourse la somme prêtée et paye les taux d'intérêt, il peut récupérer son gage. En moyenne, les objets restent 9 à 10 mois, mais d'autres restent plus longtemps. Au crédit municipal de Paris, une femme de 18 ans a mis en gage une parure de bijoux. Elle est revenue les récupérer seulement 54 ans plus tard, en ayant payé les taux d'intérêt pendant tout ce temps ! Si le client ne peut (ou ne veut) plus payer les taux d'intérêt, alors l'objet est mis en vente aux enchères.

(7) En travaillant sur le crédit municipal de Paris, Pauline Peretz a remarqué que plus de la moitié des usagers étaient des femmes d'origine étrangère. L'explication ? « L'objet roi du mont-de-piété, c'est le bijou en or, et ce sont majoritairement les femmes qui les possèdent. Dans les cultures à dot, elles les ont reçus pour leur mariage et elles en ont la propriété. Elles sont donc libres de décider quand transformer l'or en argent et de l'usage qui sera fait de l'argent. Cet or leur permet aussi de dissimuler leurs besoins, lorsqu'elles viennent l'engager » explique l'historienne. **10** le mont-de-piété permet à ces femmes d'obtenir de l'argent sans devoir en demander à leur mari ou à leur famille. Et surtout, sans que personne ne le sache. »

d'après Écoute, mars 2019

41-42 ustensile de cuisine: *keukengerei* **42** matelas: *matrassen* **46-47** qui sort de l'ordinaire: *bijzonder*
51-52 somme en liquide: *contant bedrag* **66** bourgeoise: *gegoede burgerij* **70** amant: *minnaar*
71 pour rembourser: *om terug … te betalen* **72** récupérer: *ophalen* **84** parure de bijoux: *sieradenset*
90 enchères: *veiling* **97** majoritairement: *voornamelijk* **99** dot: *bruidsschat*
105 dissimuler: *verbergen* **106** engager: *verpanden*

© ThiemeMeulenhoff

1p **4** Qu'est-ce qu'on apprend sur le mont-de-piété au premier alinéa ?
A C'est une institution très ancienne.
B C'est un phénomène archaïque et dépassé.
C Il n'a pas l'air d'un service d'administration.
D Il sera bientôt remplacé par le crédit municipal.

1p **5** À quoi renvoie le mont-de-piété d'après le 2ème alinéa ?
A à la municipalité italienne où on a commencé à prêter de l'argent
B à la somme servant à compenser les coûts liés au service de prêt
C à une maison pour les pauvres gens qui a existé au XVème siècle
D à un monastère à Pérouse où a habité le fondateur de l'établissement

1p **6** Qu'est-ce que le 3ème alinéa illustre ?
A à quel point le fils du roi Louis-Philippe était attaché à sa montre
B pourquoi les monts-de-piété sont surnommés « ma tante »
C que les monts-de-piété sont fréquentés surtout par les pauvres
D quels étaient les gages les plus populaires au XIXème siècle

1p **7** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 4ème alinéa ?
A Aujourd'hui, la plupart des objets qui sont mis en gage sont des objets de tous les jours.
B Depuis cent ans, la nature des objets qui servent de gage n'a guère changé.
C En déposant un objet au crédit municipal, le client s'assure d'un prêt d'argent rapide.
D En général, on consulte un expert extérieur pour déterminer la valeur des objets déposés.

1p **8** Que montre l'exemple dont parle Pauline Peretz dans son livre *Au prêt sur gage* (5ème alinéa) ?
A que les bijoux ont toujours été le gage favori des Parisiens et le sont encore de nos jours
B que les crédits municipaux ne sont pas seulement fréquentés par les pauvres
C qu'on compte surtout des femmes parmi les clients des crédits municipaux

1p **9** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au 6ème alinéa ?
1 Il est rare que les clients réclament les objets qu'ils ont mis en gage en moins d'un an.
2 Le crédit municipal garde le gage plus qu'un an à condition que le client paie des taux d'intérêt.
A la première
B la deuxième
C les deux

1p **10** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.
A Ainsi,
B Comme si
C De plus,
D Toutefois,

© ThiemeMeulenhoff

F 4 EXAMENtekst★★★ 2022-II: 4 met woordenlijst

Le génie des plantes

(1) Longtemps délaissée au profit de la zoologie, l'étude des plantes et des arbres connaît un regain d'intérêt inédit. Les scientifiques découvrent que, sous leur apparente simplicité, les végétaux cachent une intelligence et des talents d'adaptation extrêmement complexes. L'humanité a beau conquérir la planète, avec ses villes à perte de vue et son réseau tentaculaire de routes commerciales, elle ne pèse finalement que 0,01% de tout le poids de la vie sur Terre, appelé biomasse. Même l'ensemble des animaux reste loin, très loin de la domination du monde végétal (82%).

(2) En s'intéressant de plus près à ces organismes verts, la recherche révèle l'étendue inattendue de leurs sens. Qui pourrait croire, par exemple, qu'une plante peut voir ? « Aussi incroyable que cela puisse paraître, elle arrive à percevoir son environnement en analysant la lumière reçue », affirme Elzbieta Frak, de l'Institut National de la Recherche Agronomique. « Bien sûr, elle ne possède pas des yeux comme nous, mais une multitude de cellules sensibles à la lumière. »

(3) Une jeune plante module sa croissance en fonction de ce qu'elle voit. « Si elle détecte une forte proximité de concurrentes, elle poussera avec moins de ramifications et va grandir en hauteur, allonger ses feuilles, afin d'optimiser son ensoleillement », détaille Elzbieta Frak. « Ces informations lui servent à adapter sa morphologie pour vivre plus longtemps : on oublie souvent que les végétaux ne peuvent pas se déplacer vers un meilleur environnement ! »

(4) Pour survivre, les plantes utilisent aussi d'autres mécanismes qui semblaient, jusqu'ici, réservés aux organismes dotés d'un cerveau, comme la mémoire ou l'apprentissage. Le mimosa pudique, surnommé « sensitive », se révèle particulièrement doué. Au moindre contact, il replie délicatement ses feuilles. En examinant cette propriété, Stefano Mancuso, biologiste italien de renommée mondiale, a fait une découverte étonnante. « Nous étions curieux de savoir si ces plantes étaient susceptibles de se souvenir d'un stimulus inoffensif déjà éprouvé et de le différencier d'un autre », écrit-il dans *La Révolution des plantes*. Il les a soumises à deux tests. D'abord, les faire chuter de 10

0 génie: *hier: slimme brein* **1** délaissée: *verwaarloosd* **1** au profit de: *ten gunste van*
3-4 connaît un regain inédit: *staat opeens weer volop in de belangstelling*
5 apparante: *ogenschijnlijke* **7** adaptation: *aanpassingsvermogen* **11** tentaculaire: *uitgestrekte*
31 module: *past ... aan* **32** en fonction de: *op basis van* **35** ramifications: *uitlopers*
37-38 afin d'optimiser son ensoleillement: *om zo veel mogelijk zonlicht op te vangen*
40 morphologie: *vorm* **48** dotés: *met* **50** mimosa pudique: *kruidje-roer-me-niet*
55-56 de renommée mondiale: *wereldberoemde* **60** inoffensif: *onschadelijke*

© ThiemeMeulenhoff

centimètres de hauteur, à répétition. Les premières fois, la « sensitive » replie ses feuilles, avant de les maintenir ouvertes les fois suivantes. Simple fatigue ? La réponse vient au second test : soumises à des secousses horizontales différentes, les mêmes feuilles se referment aussitôt. Elles ont appris à juger les premières sensations sans danger, mais se méfient des nouvelles.

(5) Parmi toutes les facultés des plantes, les chercheurs étudient aussi leurs aptitudes d'entraide. À la tête du bien nommé laboratoire *Arbre*, Francis Martin dépeint certaines de ces relations dans *Sous la forêt*. « J'y décris par exemple la symbiose entre les champignons et les arbres. Dans le sol, chacune de leurs petites racines s'entremêle aux filaments de ces entités fongiques, dix fois plus fins qu'un cheveu et allant jusqu'à quelques mètres. Un même champignon peut connecter plusieurs arbres entre eux. » Dans cette structure dense, il se tient un marché biologique aussi inattendu qu'indispensable : le roi des forêts offre à ses alliés des sucres produits par ses feuilles, en échange des éléments minéraux puisés par les filaments.

(6) Dans la nature, les plantes ne se contentent pas de communiquer avec d'autres espèces. Certaines, comme l'acacia, usent de manipulation ! À la manière de l'homme, capable de dresser des animaux pour l'attaque, l'arbre enrôle les fourmis pour bâtir son armée. Il leur sert tout d'abord un nectar spécial produit sur ses feuilles plutôt que dans ses fleurs. Séduites par ce goût, les colonies s'installent dans l'acacia. Dès lors, les habitantes protègent leur nouveau logement en attaquant tout ce qui s'approche à quelques mètres. Peu importe s'il s'agit d'une plante en train de pousser ou d'un animal bien plus grand : elles n'hésitent pas à mordre des éléphants ou des girafes.

(7) La coopération semble idyllique. Pourtant, le piège s'est refermé sur les fourmis. Car les acacias ajoutent des ingrédients secrets à leur nectar : des composés chimiques qui agissent sur le système nerveux et provoquent une accoutumance. « À la manière de trafiquants de drogue expérimentés, ils commencent par les attirer avec un nectar doux », explique Stefano Mancuso dans son livre. « **16**, après les avoir rendues dépendantes, ils contrôlent leurs actions, par exemple en augmentant leur agressivité ou leur mobilité. » Qui sait ce que le génie des plantes nous réserve encore ?

d'après L'Express
du 1er mai 2019

---

71 secousses: *schokken* **75** se méfient: *zijn op hun hoede*
78 aptitudes d'entraide: *vermogen om elkaar te helpen* **80** dépeint: *schetst*
85 s'entremêle: *verstrengelt … zich* **86** filaments: *draden* **86** entités fongiques: *schimmelentiteiten*
88-89 un même champignon: *één enkele paddenstoel* **91** dense: *dichte*
91-92 il se tient un marché biologique: *hier: wordt een biologische deal gesloten* **96** puisés: *afgescheiden*
104 enrôle les fourmis: *zet … mieren in* **121** composés chimiques: *chemische verbindingen*
122 système nerveux: *zenuwstelsel* **123** accoutumance: *gewenning*
124 trafiquants de drogue: *drugsdealers*

© ThiemeMeulenhoff

1p **11** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de eerste alinea.
1 Bomen en planten zien er simpel uit maar ze beschikken over intelligentie en aanpassingsvermogen.
2 Van de totale hoeveelheid levende organismen op aarde vormen bomen en planten het grootste deel.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

2p **12** Over welke eigenschap beschikt een plant volgens **de tweede**, **de derde en de vierde** alinea?
Noteer de letter van de eigenschap achter elk alineanummer.
a Een plant kan dingen leren en onthouden.
b Een plant kan licht waarnemen.
c Een plant kan zijn groei aanpassen om langer te leven als hij rivaliteit in zijn omgeving bespeurt.
d Een plant kan stoffen produceren die nodig zijn om zich te beschermen tegen insecten, vogels en andere bedreigingen.
Let op: je mag elke eigenschap maar één keer gebruiken en er blijft één eigenschap over.

« Au moindre … ses feuilles. » (lignes 52-53)

1p **13** Comment cette phrase se rapporte-t-elle à celle qui précède ?
A Elle en donne la cause.
B Elle la relativise.
C Elle l'illustre.
D Elle s'y oppose.

« J'y … les arbres. » (regel 82-84)

1p **14** Francis Martin beschrijft de symbiose. Wat gebeurt er tijdens deze symbiose volgens de vijfde alinea?
Vul de volgende zin aan:
Bomen geven **(1)** aan schimmels en ontvangen daarvoor in ruil **(2)**.

1p **15** Qu'est-ce qu'on lit sur l'acacia au 6ème alinéa ?
En produisant un nectar spécial,
A l'acacia arrive à empêcher d'autres espèces de s'éloigner.
B l'acacia attire les fourmis, qui vont à leur tour le protéger.
C l'acacia réussit à se protéger par ses propres moyens contre les grands animaux.

1p **16** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.
A Bref
B Par exemple
C Puis
D Sinon

1p **17** Waarmee vergelijkt Stefano Mancuso acacia's in de laatste alinea?

 © ThiemeMeulenhoff

F 5 EXAMENtekst★★★ 2022-II: 5 met woordenlijst

Schubert, Beethoven, Bach… Viens voir les (mathé)musiciens !

(1) On l'appelle l'« Inachevée ». Il y a près de deux cents ans, en 1822, Franz Schubert compose la symphonie n° 8. Découverte après la mort du compositeur autrichien, la partition est incomplète. Il est possible qu'il l'ait un temps abandonnée au profit d'une commande ou qu'il n'ait pu la terminer en raison de sa santé fragile. La partie qui manque fascine, et nombreux sont les compositeurs à tenter de finir la symphonie.

(2) En 2019, un nouvel acteur entre dans le jeu : l'intelligence artificielle. Développé par l'entreprise de nouvelles technologies Huawei, le similicompositeur aux algorithmes surpuissants possède un atout de taille : dans son système, on a inséré une centaine de partitions de Schubert, mêlées aux morceaux qui auraient pu l'inspirer pour cette composition. Jouée en public, la symphonie convainc partiellement l'assistance et surtout la déconcerte. Pourtant, les liens entre mathématiques et musique ne datent pas d'hier.

(3) C'est Pythagore (environ 500 av. J.-C.) qui est l'un des premiers théoriciens de la musique. À l'époque, il enseigne quatre disciplines considérées comme « sœurs » : arithmétique, géométrie, astronomie et … musique ! Au cours d'une promenade, il note que des forgerons produisent sur l'enclume un son différent selon qu'ils tiennent un marteau léger – son aigu – ou un marteau lourd – son grave. Pythagore confectionne alors un instrument composé d'une caisse de résonance liée à une corde tendue, dont il peut modifier la longueur : il note que la hauteur du son est inversement proportionnelle à la longueur de la corde. Il découvre ainsi les fréquences – symbolisées par les notes de musique plus de mille ans plus tard.

(4) C'est le début d'une longue histoire entre mathématiques et musique. Comme l'explique Moreno Andreatta, directeur de recherche au

0 (mathé)musiciens: *(wis)musici* **1** 'Inachevée': *'Onvoltooide'*
5 compositeur autrichien: *Oostenrijkse componist* **6** partition: *partituur* **9** commande: *opdracht*
15 intelligence artificielle: *kunstmatige intelligentie* **17-18** similicompositeur: *imitatiecomponist*
18-19 surpuissants: *supersterke* **19** atout de taille: *grote troef* **20** inséré: *gestopt*
26 déconcerte: *bracht … in verwarring* **33-34** arithmétique: *rekenkunde* **36** forgerons: *smeden*
37 enclume: *aambeeld* **39** marteau: *hamer* **41** confectionne: *ontwerpt*
42-43 caisse de résonance: *klankkast* **43** corde tendue: *gespannen snaar*
46 inversement proportionnelle: *omgekeerd evenredig*

© ThiemeMeulenhoff

CNRS[1] en mathématiques/musique, « les deux disciplines se rencontrent à de nombreuses reprises au cours de l'Histoire occidentale ». Si Beethoven (1770-1827) a imaginé ses plus belles compositions alors qu'il devenait sourd, c'est précisément grâce aux mathématiques ! **21** les triolets de l'introduction de sa *Sonate au clair de lune* forment un motif géométrique et harmonique. Jean-Sébastien Bach (1685-1750), lui aussi, emploie consciemment les chiffres. *L'offrande musicale* est considérée comme un des meilleurs secrets de fabrique d'une belle composition symétrique.

(5) Quant à la recette d'une composition qui « plairait » à coup sûr, Moreno Andreatta dit qu'elle est bien difficile à établir. Ce théoricien de la musique s'occupe de l'élaboration de modèles formels de composition. « Ce qui m'enchante, c'est justement que cette large part de la musique et de son écoute demeure non théorisable », confie le chercheur. « C'est le calcul secret de l'âme », tel que le qualifiait le philosophe et mathématicien Leibniz qui prive encore l'intelligence artificielle de Huawei du génie schubertien.

d'après www.lepoint.fr
du 29 novembre 2019

noot 1 CNRS = Centre national de la recherche scientifique

61 sourd: *doof* **68** consciemment: *bewust* **71** secrets de fabrique: *hier: muziekgeheimen*
74 qui 'plairait' à coup sûr: *die zeker zou bevallen* **77** élaboration: *uitwerking*
79 enchante: *in verrukking brengt* **81** son écoute: *het beluisteren ervan*
81-82 demeure non théorisable: *is niet in een theorie te vatten* **85** prive: *onderscheidt*

1p **18** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au premier alinéa ?
1 Il se peut que Franz Schubert ait arrêté la symphonie no 8 pour se consacrer à une commande.
2 Il se peut que l'état de santé de Franz Schubert l'ait empêché de finir la symphonie no 8.
A la première **B** la deuxième **C** les deux

1p **19** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 2ème alinéa ?
A En 2019, on a découvert la partie de la partition qui manquait à la symphonie no 8 de Schubert.
B L'entreprise Huawei a fait appel à l'intelligence artificielle pour essayer de finir la symphonie no 8.
C L'exécution de la partition complète de la symphonie no 8 a été accueillie avec beaucoup d'enthousiasme.

2p **20** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de derde alinea.
1 Rond 500 voor Christus hechtte men meer waarde aan vakken als rekenkunde, meetkunde en sterrenkunde dan aan het vak muziek.
2 Pythagoras constateert dat op het aambeeld slaan met een lichte hamer een andere toon geeft dan met een zware hamer.
3 Met behulp van een snaarinstrument dat hij zelf bouwde is Pythagoras tot de ontdekking van frequenties gekomen.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **21** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 4ème alinéa.
A Ainsi, **C** D'autant plus que
B D'ailleurs, **D** Pourtant,

 © ThiemeMeulenhoff

1p **22** Qu'est-ce qu'on lit au dernier alinéa ?

A Actuellement, les musicologues arrivent à déchiffrer de plus en plus de secrets compositionnels.

B Dans le passé, les grands compositeurs se basaient déjà inconsciemment sur des modèles de composition.

C Pour le moment, la musique reste une discipline avec de nombreux mystères qu'on ne peut pas théoriser.

F 6 EXAMENtekst★★★ 2022-II: 6 met woordenlijst

Silence, on nage !

(1) Imaginez-vous posé sur l'Antarctique. Au milieu de la banquise, le paysage majestueux inspire le sentiment paisible de s'évader du tumulte des activités humaines. Apparemment, là, tout n'est qu'ordre et beauté, luxe et calme. __23__, au-dessous, à quelques lieues sous les mers, ce « monde du silence » est en réalité le lieu d'un vacarme assourdissant. « La banquise, agitée par la houle, émet sous la surface un bruit permanent », raconte Laurent Chauvaud, chercheur au laboratoire franco-québécois BeBest.

(2) Les lois de la physique expliquent pourquoi une telle « musique » peut régner dans tous les océans : quel que soit l'environnement où il voyage, un son déplace les particules qui l'entourent. Sur terre, nos oreilles ont l'habitude de les entendre lorsqu'elles traversent l'air, mais l'eau est un milieu radicalement différent. Les bruits s'y propagent cinq fois plus vite et ils vont aussi beaucoup plus loin : les mélodies émises à basse fréquence par les baleines bleues s'entendent, par exemple, à des centaines de kilomètres.

(3) Puisque la lumière ne pénètre qu'à quelques mètres de distance, le son représente le principal mode de communication. Autrement dit, le bruit des océans est synonyme de vie. Certains chassent également __25__. Ainsi, les cétacés émettent

0 on nage: *er wordt gezwommen* **1-2** l'Antarctique: *Antarctica*
2 banquise: *ijsveld* **4** s'évader: *ontsnappen* **8** à quelques lieues: *een paar mijl*
10-11 vacarme assourdissant: *oorverdovend lawaai* **12** houle: *deining* **12** émet: *zendt … uit*
20-21 particules: *deeltjes* **25** s'y propagent: *planten zich … voort, verspreiden zich*
29 baleines bleues: *blauwe vinvissen* **38** cétacés: *walvisachtigen*

© ThiemeMeulenhoff

des « clics » rapides qui se réfléchissent sur leur proie. L'écho reçu en retour leur permet de la localiser avant de l'attaquer.

(4) Depuis un siècle, cette symphonie du monde marin est brouillée par des fausses notes : les bruits introduits par l'homme. Des sons très variables en intensité et en fréquence, portant très loin dans l'eau. Les sources les plus courantes, celles du trafic maritime, s'entendent en continu. D'autres bruits sont impulsifs et extrêmement forts, comme la prospection pétrolière offshore, qui emploie des canons à air comprimé afin de sonder le plancher océanique. Autres bruits des plus intenses, ceux provenant des chantiers marins, dont l'installation d'éoliennes offshore, en raison d'une technique de fixation qui revient à planter des clous de plusieurs dizaines de mètres.

(5) Tout ce tapage humain devient omniprésent dans les océans. Au large de la Californie, la marine américaine a étudié le bruit à 100 mètres de profondeur durant plusieurs années. Les résultats montrent que le trafic maritime recouvre 89% des enregistrements, contre seulement 31% un demi-siècle plus tôt. Pendant longtemps on a pensé que cette pollution ne présentait pas de menace pour la faune marine. C'est que la nuisance est invisible et surtout quasi inaudible pour l'homme, parce que notre oreille n'est pas faite pour entendre sous l'eau, où elle ne capte qu'une partie des intensités et des fréquences.

(6) Pour les scientifiques, un des défis consiste maintenant à établir un état de santé exhaustif de la faune sous-marine exposée à cette pollution. Le laboratoire de Laurent Chauvaud y travaille en établissant des « cartes d'identité sonore » des espèces afin d'établir un diagnostic. Au-delà de ces recherches, écouter l'océan reste la meilleure façon d'y voir quelque chose. Les suivis acoustiques exigés par l'État français sur les travaux maritimes (constructions de pipelines, etc.) deviennent la spécialité d'entreprises comme Quiet-Oceans.

(7) Actuellement, les cargos ou tankers (80% du commerce maritime mondial) n'ont aucune contrainte légale en matière d'émission de bruits. Du moins, pour l'instant. L'Europe a bien mis en place une directive inédite pour le milieu marin, reconnaissant 11 indicateurs de son état de santé écologique, parmi lesquels les sources sonores, mais il n'existe pas de texte contraignant au niveau mondial. « Tous les pays n'appliquent pas les mêmes règles, toutefois, nous assistons à un renforcement évident des législations », conclut avec optimisme Thomas Folegot, le PDG de Quiet-Oceans. Face à la pollution sonore, plus question de noyer le poisson.

d'après l'Express
du 23 janvier 2019

39-40 se réfléchissent: *worden weerkaatst* **44** brouillée: *verstoord*
49-50 trafic maritime: *scheepvaartverkeer* **52-53** prospection pétrolière: *winning van aardolie*
55-56 afin de sonder le plancher océanique: *om de oceaanbodem … te onderzoeken*
57 chantiers marins: *scheepswerven* **58** éoliennes: *windturbines* **63** tapage humain: *menselijk lawaai*
64 omniprésent: *alomtegenwoordig* **75** nuisance: *overlast* **76** inaudible: *onhoorbaar*
83 état de santé exhaustif: *compleet beeld van de gezondheidstoestand*
87 cartes d'identité sonore: *geluidskaarten* **91** suivis: *monitoring* **97** cargos: *vrachtschepen*
99 contrainte: *beperking* **103** directive inédite: *nieuwe richtlijn* **107** contraignant: *bindende*
111 renforcement: *aanscherping*

© ThiemeMeulenhoff

1p **23** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au premier alinéa.
A D'abord
B De cette façon
C Par conséquent
D Pourtant

1p **24** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au 2ème alinéa ?
1 Sur terre, un son se déplace cinq fois plus vite que dans l'eau.
2 Dans l'eau, un son se diffuse beaucoup plus loin que sur terre.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

1p **25** Choisissez les mots qui manquent au 3ème alinéa.
A à la vue
B à l'odorat
C à l'ouïe
D au toucher

« les bruits introduits par l'homme » (lignes 45-46)

2p **26** Geef van elke bron aan of die wel of niet voor geluidsoverlast zorgt volgens de vierde alinea.
1 het scheepvaartverkeer
2 de pulsvisserij
3 de winning van aardolie
4 de plaatsing van windmolens
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

« Tout ce … les océans. » (regel 63-64)

1p **27** Wordt in de vijfde alinea duidelijk **waarom** men lang heeft gedacht dat dit verschijnsel geen bedreiging vormt voor de zeedieren?
Zo nee, antwoord 'nee'.
Zo ja, citeer de eerste twee woorden van de zin waarop je je antwoord baseert.

1p **28** Qu'est-ce qui constitue un défi pour les chercheurs d'après le 6ème alinéa ?
A Faire des recherches sur la santé des animaux sous-marins qui sont exposés à la pollution sonore.
B Préciser les limites acoustiques à respecter pendant les travaux maritimes.
C Veiller à ce que les mesures exigées par l'État français soient appliquées par les entreprises maritimes.

1p **29** Quelle conclusion peut-on tirer du dernier alinéa ?
A À un niveau mondial, la majorité des tankers et cargos respectent la directive européenne pour la protection du milieu marin.
B Bientôt, le modèle européen, reconnaissant 11 indicateurs de l'état de santé écologique du milieu marin, va être appliqué mondialement.
C Même si au niveau mondial les règles ne sont pas identiques, les lois en matière d'émission de bruits deviennent plus strictes.

© ThiemeMeulenhoff

F 7 **EXAMEN**tekst★★★ **2022-II: 7** met woordenlijst

À la recherche de l'âme sœur sur son smartphone

(1) Demain, les algorithmes détermineront-ils la probabilité de succès d'un mariage ? Pourront-ils prévoir la durée d'une relation avant même que celle-ci ne commence ? Ce scénario à la *Black Mirror*, série télévisée futuriste dans laquelle les humains deviennent les prisonniers des technologies, gagne chaque jour en crédibilité. Les applications de rencontre ne cessent de se perfectionner, intégrant désormais une dose d'intelligence artificielle. « Jusqu'ici, chercher l'âme sœur en tapotant sur son smartphone se résumait à une perte de temps », estime un expert du secteur. « Désormais, les services dédiés à Cupidon veulent être considérés comme le moyen le plus scientifique de bâtir un couple. » L'amour ne serait donc plus dans le pré, mais dans les applications de rencontre...

(2) Une chose est sûre : les microprocesseurs chauffent dur pour trouver les meilleurs programmes. L'occasion de s'interroger sur l'efficacité des méthodes des pionniers. Ainsi, le fameux « Elo Score » grâce auquel le célèbre Tinder a bâti son succès, fait désormais l'objet de critiques acerbes. « Cet algorithme, inspiré du classement des joueurs d'échecs, se contente de caser les moches avec les moches et les beaux avec les beaux », schématise le fondateur d'une application concurrente. Si, dans la mécanique Tinder, votre physique « vaut » 5, le logiciel ne vous montre que des partenaires dont le physique « vaut » 4, 5 ou 6. Si une personne possédant un score supérieur au vôtre s'intéresse à vous, votre note initiale augmente. « Ce système booste sans doute la dopamine, mais n'est pas conçu pour trouver l'amour », conclut l'expert.

(3) Au fond, les applis de rencontre ne font qu'utiliser des méthodes déjà éprouvées par Netflix ou Amazon : si vous avez mis cinq étoiles à *Jurassic Park*, vous aimerez sans doute les mêmes films que ceux qui ont mis la même note à ce classique de Spielberg. __34__ les sites de *dating* ont bien plus d'ambition qu'un simple vendeur de DVD. Ils nous promettent

0 âme sœur: *zielsverwant* **1-2** détermineront: *zullen ... bepalen* **2** probabilité: *kans*
15 se résumait à: *kwam neer op* **18** dédiés à: *gewijd aan* **22-23** applications de rencontre: *datingsites*
25 chauffent dur: *hier: werken op volle kracht* **32** acerbes: *scherpe*
33-34 joueurs d'échecs: *schakers* **34** caser: *koppelen* **38** mécanique: *format* **39** physique: *uiterlijk*
44 note initiale: *beginwaarde, beginscore* **49** au fond: *eigenlijk*

© ThiemeMeulenhoff

l'amour. Et pour arriver à leurs fins, ils affinent sans cesse nos profils. L'application Happn, par exemple, géolocalise ses membres et récolte ainsi chaque jour des millions de « points de contact ». « Vous n'imaginez pas tout ce que l'on peut déduire à partir de ces informations, ainsi que de celles publiées volontairement sur Facebook », explique Didier Rappaport, cofondateur de l'application.

(4) Celle-là, sera-t-elle vraiment plus efficace ? Restons lucides. La majorité des services de *dating* servent d'abord à gagner de l'argent. Aujourd'hui, certains sites vous présentent systématiquement un nombre élevé de personnes attirantes pour vous rendre accro. D'autres vous obligent à payer juste pour lire les messages reçus. D'autres services, enfin, ne vous orientent pas vers le meilleur choix, mais vers un profil moins compatible, afin de maximiser le nombre de connexions entre les membres, un chiffre regardé de près par les investisseurs. Mais à terme, les services de *dating* se heurteront à la protection des données. Accepterons-nous de fournir tous les renseignements nécessaires, les yeux fermés, à une société privée même si elle nous promet de trouver l'âme sœur ? Pas sûr.

(5) Reste que, malgré l'explosion des puissances de calcul, l'amour demeure une alchimie subtile qui ne pourra jamais être modélisée parfaitement. Car l'amour vient souvent de là où on ne l'attendait pas.

d'après L'Express
du 13 février 2019

---

60 affinent: *verfijnen* **62** géolocalise: *bepaalt de woonplaats van* **72** lucides: *duidelijk*
78 accro: *verslaafd* **87** à terme: *uiteindelijk* **88** se heurteront à: *zullen … te maken krijgen met*
91-92 les yeux fermés: *blindelings*

1p **30** Qu'est-ce qui est vrai d'après le premier alinéa ?
A Certaines applications de rencontre ne fonctionnent toujours pas bien sur les smartphones.
B Dans la recherche du grand amour, il semble que les technologies vont jouer un rôle important.
C Il est invraisemblable que l'on arrive à trouver l'âme sœur en faisant appel aux algorithmes.

1p **31** Welke andere benaming hanteert de schrijver in de eerste alinea voor « applications de rencontre »? Citeer de Franse woorden.

1p **32** Qu'est-ce qu'on apprend au 2ème alinéa ?
A à quel point « Elo Score » est une application sophistiquée
B comment « Elo Score » est devenu une application crédible
C pourquoi « Elo Score » fonctionne mieux que d'autres applications
D que « Elo Score » est une application dont l'efficacité est discutable

« Si, dans … initiale augmente. » (lignes 38-45)

1p **33** Comment ce passage se rapporte-t-il à la phrase qui précède ?
A Il en donne la cause.
B Il la contredit.
C Il l'affaiblit.
D Il l'élabore.

1p **34** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 3ème alinéa.
A Ainsi,
B Bref,
C D'autant plus que
D Toutefois,

1p **35** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au 4ème alinéa ?
1 Le premier objectif des services de dating est le profit financier.
2 Il est douteux que, dans le futur, les utilisateurs soient toujours prêts à partager toutes sortes d'informations.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

F 8 EXAMENtekst★★ 2022-II: 8 met woordenlijst

Le massacre des éléphants en Afrique

(1) En Afrique, les éléphants disparaissent partout ou presque. Le nombre d'éléphants vivant dans les savanes du continent a chuté de 30% entre 2007 et 2014, selon le plus grand recensement jamais effectué, rendu public en septembre de l'an dernier. Et ce déclin s'accélère, pour atteindre désormais un taux de 8% par an. En cause dans ce massacre : la destruction et la fragmentation de leurs habitats naturels devant l'extension des villages, des activités agricoles et de l'élevage. Mais la principale raison de la mort des éléphants réside dans le braconnage. Chaque année, 20 000 d'entre eux sont tués illégalement en Afrique. S'ils ne sont pas chassés pour de prétendues vertus médicinales, comme celles qui

0 massacre: *slachting* **6** recensement: *telling* **8** déclin: *daling* **11** fragmentation: *versnippering*
12-13 extension: *uitbreiding* **14** élevage: *veeteelt* **16** braconnage: *stroperij*
19-20 prétendues vertus médicinales: *vermeende geneeskrachtige eigenschappen*

© ThiemeMeulenhoff

stimulent le trafic de cornes de rhinocéros, ils sont convoités pour l'ivoire de leurs défenses qui sert à fabriquer des bijoux ou des objets d'art, essentiellement par les classes moyennes émergentes d'Asie, et particulièrement de Chine.

(2) Le commerce international de l'ivoire d'éléphant a pourtant été interdit en 1989 par les Nations Unies. Mais ces dernières années, certains pays africains ont été autorisés à vendre aux enchères leurs stocks, entraînant la mise en place d'un vaste trafic géré par des réseaux criminels. « Toute existence de marché légal offre une possibilité de blanchir l'ivoire illégal, en plus de contribuer à alimenter la demande », juge Céline Sissler-Bienvenu, du Fonds international pour la protection des animaux. Le commerce illicite de l'ivoire a triplé depuis 1998, favorisé par le développement d'Internet.

(3) En décembre de l'an dernier, l'annonce par la Chine de l'interdiction de tout commerce et travail de ce matériau d'ici à la fin de l'année a fait souffler un vent d'espoir. Sur le marché noir, le cours de l'ivoire a chuté de 2000 dollars (1700 euros) le kilo il y a quelques mois à 700 dollars aujourd'hui. Le nombre d'objets vendus sur le territoire chinois de manière légale et illégale est en baisse, selon une enquête réalisée en avril et mai par les ONG Traffic et WWF dans des centaines de points de vente et publiée le 11 août. Entre janvier et avril, les enquêteurs ont observé une diminution de 29% des nouvelles annonces pour des objets en ivoire par rapport à 2016. Mais, notent-ils, le commerce illégal a été transféré vers des villes de second rang, où la loi est appliquée de manière moins stricte.

d'après Le Monde
du 22 août 2017

21-22 cornes de rhinocéros: *neushoornhoorns* **22** convoités: *gewild* **23** défenses: *slagtanden*
26 émergentes: *opkomende* **33** vendre aux enchères: *bij opbod te verkopen* **34** stocks: *voorraden*
34-35 entraînant la mise en place: *wat heeft geleid tot* **35** vaste trafic: *levendige handel*
37-38 une possibilité de blanchir: *een mogelijkheid om … wit te wassen*
39 alimenter la demande: *de vraag … op te drijven* **42** illicite: *illegale*
49-50 un vent d'espoir: *een sprankje hoop* **65** transféré: *verplaatst* **67** appliquée: *gehandhaafd*

2p **36** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de eerste alinea.
1 In Afrika is het aantal gestroopte olifanten tussen 2007 en 2014 jaarlijks met 8% afgenomen.
2 Neushoorns vallen ten prooi aan stroperij omdat men gelooft dat hun hoorns genezende krachten bezitten.
3 De illegale jacht op de olifant heeft alles te maken met zijn ivoren slagtanden, waar sieraden of kunstvoorwerpen van worden gemaakt.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **37** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 2ème alinéa ?
A Céline Sissler-Bienvenu est d'avis que le marché légal peut contribuer au blanchiment d'ivoire illégal.
B Dans certains pays africains, on a réussi à réduire le trafic géré par des réseaux criminels.
C La vente aux enchères des stocks d'ivoire africains a été interdite par les Nations Unies.
D Le prix de l'ivoire a été multiplié par trois depuis que l'on négocie via Internet.

© ThiemeMeulenhoff

« un vent d'espoir » (regel 49-50)

1p **38** Wordt deze hoop door de onderzoekers van ONG Traffic en WWF afgezwakt in de laatste alinea ?
Zo nee, antwoord 'nee'.
Zo ja, citeer de eerste twee woorden van de zin waarop je je antwoord baseert.

F 9 EXAMENtekst★ 2022-II: 9 met woordenlijst

Les secrets derrière les Nymphéas

(1) À Giverny, en Normandie, le jardin d'eau a influencé de nombreuses toiles de Claude Monet, parmi lesquelles certaines de ses plus célèbres, les séries de Nymphéas. Mais sachez que ces chefs-d'œuvre auraient pu ne jamais exister. Une sombre histoire de conflit de voisinage a failli empêcher l'aménagement de ce refuge de rêve.

(2) Lorsque Claude Monet acquiert le domaine de Giverny en 1883, il n'y avait pas d'étang. Le peintre décide de le créer dans un verger, avec un petit pont japonais en guise de décor. Il fait creuser un bassin prêt à accueillir l'eau de la rivière Ru, mais elle nécessite d'être détournée. Cela irrite les voisins de l'artiste, notamment les lavandières qui craignent ne plus avoir assez d'eau pour nettoyer leur linge ! Les agriculteurs se plaignent eux aussi, parce qu'ils craignent que les plantations empoisonnent leurs bêtes.

(3) De quoi bien énerver notre ami Monet qui écrit directement une lettre à la préfecture de l'Eure pour faire valoir ses bonnes intentions : non, son jardin n'empoisonnera personne ! Et il obtiendra gain de cause.

0 Nymphéas: *Waterlelies* **5** conflit de voisinage: *burenruzie* **5 5-6** refuge de rêve: *droomverblijf*
7 acquiert: *koopt* **8** étang: *vijver* **8** verger: *boomgaard* **9** en guise de: *bij wijze van, als*
11 détournée: *omgeleid* **12** lavandières: *wasvrouwen*

© ThiemeMeulenhoff

(4) Pour égayer cet espace, le peintre ne sait pas quoi y planter. Et puis arrive l'idée de génie, par un hasard heureux. « J'ai pris un catalogue et j'ai fait un choix au hasard, voilà tout », explique le peintre au sujet de l'intégration des nymphéas. Ce sera le début d'une grande histoire d'amour entre l'un des pères de l'impressionnisme et les délicates plantes aquatiques : plus de 300 œuvres représentant les nymphéas existent !

d'après www.pariszigzag.fr du 18 novembre 2019

19 pour égayer: *om op … fleuren* **21** au hasard: *willekeurige*
24 délicates plantes aquatiques: *tere waterplanten*

« Une sombre … de rêve. » (regel 4-6)
Volgens de tweede alinea verzetten zowel de naburige wasvrouwen als de boeren zich tegen de aanleg van een watertuin op het domein van Giverny.

2p **39** Vul de volgende zin aan:
De naburige wasvrouwen verzetten zich omdat ze bang zijn dat **(1)** en de boeren verzetten zich omdat ze vrezen dat **(2)**.

1p **40** Wordt in de tekst vermeld **hoe** Monet voor waterlelies (= nymphéas) gekozen heeft?
Zo nee, antwoord 'nee'.
Zo ja, citeer de eerste twee woorden van de zin waarop je je antwoord baseert.

© ThiemeMeulenhoff

F 10 EXAMENtekst★ 2022-II: 10 met woordenlijst

Le Gouffre de Padirac

Ce site géologique exceptionnel, situé au cœur de la vallée de la Dordogne, fête les 130 ans de sa découverte. Le 9 juillet 1889, Édouard-Alfred Martel, un jeune avocat passionné de géographie, descend, muni de bougies et d'une échelle de corde, le long des 75 mètres de cet abîme large de 33 mètres. Car selon une légende locale, les Anglais y auraient caché un trésor à la fin de la guerre de Cent Ans. L'explorateur ne trouve pas d'or, mais une rivière souterraine et un spectacle de galeries qui dépasse tout ce qu'il avait imaginé.

Dès 1889, le Gouffre de Padirac, autrefois surnommé le « Trou du diable », est ouvert au public. Le nombre de visiteurs par an ne cessera de croître jusqu'à atteindre près de 500 000 aujourd'hui. Au total, plus de 24 millions de personnes ont déjà admiré, à pied et à bord de barques, les salles voûtées et les sculptures formées par l'eau depuis des millions d'années.

d'après Écoute, décembre 2019

0 gouffre: *grot, afgrond* **3-4** muni de bougies: *met kaarsen* **4** échelle de corde: *touwladder*
4 abîme: *afgrond* **6** trésor: *schat* **7** galeries: *onderaardse gangen* **12** barques: *bootjes*
13 salles voûtées: *zalen zo hoog als gewelven*

© ThiemeMeulenhoff

1p **41** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tekst.

1 Het verhaal gaat dat de Engelsen aan het eind van de Honderdjarige Oorlog een schat hebben verstopt in de Gouffre de Padirac.

2 Sinds de opening voor het publiek in 1889 is het jaarlijkse aantal bezoekers toegenomen.

Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers.

Wil je weten hoe je dit examen hebt gemaakt? Kijk het na met de antwoorden op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en je ziet meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

G Examenteksten met uitwerkingen

1 Lees voordat je aan de vragen begint de 'oriëntatie vooraf' die bij de tekst wordt gegeven. Dat helpt je bij het snel bekijken van de tekst.

2 Beantwoord de vragen. Let op dat je een open vraag altijd in het Nederlands beantwoordt, behalve als het anders is aangegeven.
Als je in het Frans antwoordt, levert dat 0 punten op.
Kijk niet naar de uitwerkingen voordat je alle vragen bij een tekst helemaal hebt doorgewerkt.

3 Bekijk de uitwerkingen. Bestudeer in ieder geval zorgvuldig de uitwerkingen van de vragen die je fout had.
Het is zinvol ook de uitwerkingen te lezen bij de vragen die je goed had. Je kunt dan nagaan of je het antwoord om de juiste reden hebt gekozen.

Van elke tekst is de moeilijkheidsgraad aangegeven met één, twee of drie sterren.

© ThiemeMeulenhoff

G 1 EXAMENtekst★ 2022-I: 1 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, illustratie: De titel is eenvoudig te vertalen: 'Ze wil de Eiffeltoren vergroenen'. Op de foto zie je de Eiffeltoren.
voorkennis: Misschien weet je dat het grote plein dat je op de foto voor de Eiffeltoren ziet liggen, een esplanade is die Trocadéro wordt genoemd. Het gaat in de tekst om de vergroening van deze esplanade.
soort tekst: Dit is een artikel uit *L'Express* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Bij de eerste vraag moet je bepalen hoe de gegeven zin zich verhoudt tot de zin ervoor. De tweede vraag is in het Nederlands gesteld en maakt duidelijk wie met 'Ze' uit de titel wordt bedoeld. Je gaat de tekst nauwkeurig lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Elle veut verdir la tour Eiffel

Végétaliser et piétonniser le site du Trocadéro pour le rendre « plus durable et plus écologique ». Le pari de Kathryn Gustafson semblait utopique. Pourtant, le mois dernier, l'architecte américaine a été sélectionnée pour redessiner cet espace cher aux Parisiens. Son objectif : réinjecter du vert là où, aujourd'hui, le trafic automobile est roi. Métamorphoser les abords de la tour Eiffel, soit 54 hectares réservés aux piétons, d'ici aux Jeux olympiques de 2024, ne sera pas un coup d'essai pour cette diplômée de l'École nationale supérieure de paysage de Versailles. Au cours des deux dernières décennies, la paysagiste a déjà offert à Paris la serre de la Cité des sciences et de l'industrie. Elle est également à l'origine de la fontaine commémorative de la princesse Diana, à Londres. Un beau palmarès, bientôt complété par ce projet de promenade parisienne que de nombreux automobilistes voulaient voir avorter.

d'après L'Express du 5 juin 2019

« Au cours … de l'industrie. » (lignes 11-13)

1 Comment cette phrase se rapporte-t-elle à celle qui précède ?
A Elle en donne la conséquence.
B Elle la relativise.
C Elle l'explique.
D Elle s'y oppose.

2 Door wie wordt het nieuwe project van Kathryn Gustafson **niet** gewaardeerd?

G 2 EXAMENtekst★ 2022-I: 9 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, illustratie: De titel is eenvoudig te vertalen: 'Fan van stripverhalen'. Op de foto zie je een stapel stripboeken van de beroemdste Franse stripfiguur, Asterix. Titel en illustratie geven je verder geen informatie over de inhoud van de tekst.
eerste alinea: Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten dat een onderzoek een einde moet maken aan het vooroordeel dat het stripverhaal alleen door mannen wordt gemaakt en gelezen.
structuur: Als je van de andere twee alinea's de eerste en laatste zin leest, krijg je een indruk van de inhoud van de rest van de tekst. Uit onderzoek blijkt dat stripverhalen voornamelijk door vrouwen uit een specifiek sociaal milieu worden gekocht en gelezen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Monde* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door. Je kunt dan bepalen waarop je moet letten en hoe je de tekst gaat lezen. De eerste vraag is open vraag (zie D3.4) en de tweede een beweringenvraag (zie D3.2). Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Fan de BD

(1) Il y a presque deux ans, une tempête sans précédent avait soufflé sur le Festival international de la bande dessinée d'Angoulême, après la communication d'une liste de 30 noms exclusivement masculins en vue de l'élection du Grand Prix attribué par la manifestation. L'idée s'était alors installée que la bande dessinée était un monde d'hommes, fait par des hommes (les auteurs) à destination d'autres hommes (les lecteurs). Une étude rendue publique par le Syndicat national de l'édition (SNE) devrait abolir définitivement ce préjugé.

(2) Réalisée auprès d'un panel de 15 000 personnes, l'enquête révèle

© ThiemeMeulenhoff

que les acheteurs de BD sont majoritairement des femmes. Celles-ci s'avèrent presque aussi nombreuses que les acheteuses de littérature générale, même si la plupart des albums qu'elles acquièrent sont destinés à être offerts comme cadeau. « Elles continuent, certes, d'acheter des albums à leurs enfants, mais nous avons là la confirmation qu'elles sont aussi des lectrices régulières de bande dessinée », souligne Moïse Kissous qui a supervisé l'étude du SNE. « Notre enquête démontre qu'elles sont friandes de mangas, de comics et de romans graphiques. L'augmentation de ce lectorat féminin s'inscrit dans une évolution plus large qui voit également le nombre d'auteures progresser, ainsi que la quantité d'offres éditoriales de qualité. »

(3) Intitulée « La bande dessinée, une pratique de premier plan : qui lit ? Qui en achète ? », l'étude du SNE esquisse, plus généralement, un profil de lecteur/trice assez éloigné de l'archétype du fan de B masculin en l'occurrence. Il (elle) e âgé(e) de 41 ans en moyenne, appartient plutôt aux catégories socioprofessionnelles supérieures achète majoritairement d'autres ty de livres, soit 19 ouvrages par an, dont 5 BD, pour un budget annuel 200 euros.

d'après Le Monde
du 18 octobre 2017

« ce préjugé » (regel 15-16)

1 Van welk vooroordeel over strips is er sprake in de eerste alinea?

2 Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met alinea 2 en 3.

1 Het merendeel van de mensen die strips kopen zijn vrouwen.
2 De meeste vrouwen die strips kopen, kopen die voor zichzelf.
3 De meeste schrijvers van strips zijn vrouwen.
4 Liefhebbers van strips komen meestal uit een lager milieu.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

© ThiemeMeulenhoff

G 3 EXAMENtekst★ 2022-I: 10 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De vraag in de titel verraadt een standpunt: 'Moet cultuur altijd een prijs hebben?'
soort tekst: Uit de ondertitel maak je op dat dit een ingezonden brief is. Onder de brief staat de naam van de schrijfster vetgedrukt. Deze ingezonden brief is verschenen in *Marianne*, een weekblad dat informatie biedt over actuele gebeurtenissen op het gebied van politiek, media, technologie en economie.
twee vragen: Neem beide vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Het zijn twee meerkeuzevragen (zie D3.1). In de eerste alinea ga je op zoek naar het antwoord op de vraag wat voor Brigitte Eggert van cruciaal belang is geweest om toegang te krijgen tot cultuur. Uit de tweede alinea moet je haar mening afleiden.

La culture doit-elle toujours avoir un prix ?

Courrier des lecteurs

(1) Je viens d'un milieu modeste, où l'argent était un souci constant. La culture que je possède, je la dois à tous les professeurs que j'ai eus au lycée. L'école joue un grand rôle dans l'accès à la culture, encore faut-il qu'instituteurs et profs en aient conscience. Travaillant dans un milieu défavorisé, j'organisais toutes les six semaines environ une sortie à Paris ou dans la région. La ville, dirigée par le Parti Communiste, était très près des instituteurs et nous aidait, en fournissant un car par exemple. J'ai l'impression que ce bel élan est retombé comme un soufflé. Une prof des écoles m'a dit cyniquement : « Je ne suis pas une bonne sœur, je fais mon métier. Les sorties, c'est aux parents de les organiser. »
(2) Les musées en France sont très chers. Ne parlons pas des expos temporaires pour lesquelles on fait trois heures de queue et à quel prix ! À Londres, où je vais souvent, la plupart des musées sont gratuits. À la sortie se dresse une immense urne où les visiteurs laissent des billets. Il faut croire que ce système marche puisqu'il rapporte plus d'argent que si un prix d'entrée était fixé. Pourquoi ne copions-nous pas les Anglais ?
Brigitte Eggert

d'après Marianne du 3 au 9 novembre 2017

1 Qu'est-ce qui a été crucial pour Brigitte Eggert pour avoir accès à la culture ? (premier alinéa)
A le dévouement de ses professeurs
B le milieu social dont elle est issue
C l'engagement de ses parents

© ThiemeMeulenhoff

2 Quelle est l'opinion de Brigitte Eggert d'après le 2ème alinéa ?

A Il faut que les Français s'ouvrent plus aux influences anglaises pour enrichir leur propre culture.

B Il faut que les investissements dans le secteur culturel français soient mieux gérés par les partis politiques.

C Il faut que les musées français soient gratuitement accessibles à tout le monde.

G 4 EXAMENtekst★ 2022-I: 11 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf

titel, illustratie: 'Het getal zeven, met of zonder liggend streepje?' luidt de titel. Op de foto zie je een bord waarop openingstijden vermeld staat: 'Open van 7 tot 7.' Zou de tekst over de schrijfwijze van de 7 gaan?

soort tekst: Dit is een artikel uit *Questions clés sciences-Hors-série*, een themanummer van *Questions clés sciences*, een maandblad dat vergelijkbaar is met het Nederlandse blad *Quest*.

één vraag: Bij een tekst met één vraag bekijk je altijd eerst de vraag inclusief de antwoordmogelijkheden. Je kunt dan bepalen waarop je moet letten en hoe je de tekst gaat lezen. Waarom hebben Franstaligen de gewoonte om het getal zeven met een liggend streepje te schrijven? Om het antwoord op die vraag te vinden ga je de tekst gedetailleerd lezen

Le chiffre sept, avec ou sans barre ?

Ceux qui ont suivi des cours d'anglais ou correspondu avec des Britanniques ou des Américains s'en souviennent sûrement : en anglais, le chiffre sept s'écrit sans barre, comme dans les caractères d'imprimerie. Pourtant, l'habitude française de barrer le chiffre sept est une simple question de logique. Tout comme les informaticiens ont tendance à barrer le chiffre zéro pour ne pas le confondre avec la lettre « O », les francophones ont ajouté une barre au chiffre sept pour le distinguer du chiffre un sans ambiguïté. En France, le chiffre un est souvent représenté par un trait vertical surmonté d'une barre oblique, ce qui le fait ressembler au chiffre sept : une barre horizontale au milieu du chiffre sept permet d'éviter toute confusion ! Les habitants des

pays anglophones n'ont pas besoin de barrer leur chiffre sept pour le différencier du chiffre un, car ils représentent
15 généralement ce dernier par une unique barre verticale.

d'après Questions clés sciences-Hors-série

1 Pourquoi les francophones ont-ils l'habitude d'écrire le chiffre sept avec barre ?
A pour faire clairement la distinction entre les chiffres un et sept
B pour le faire ressembler aux caractères d'imprimerie
C pour s'adapter à l'habitude des Anglais de barrer le chiffre sept
D pour suivre l'exemple des informaticiens de barrer certains chiffres

G 5 EXAMENtekst★★ 2022-I: 2 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel geeft een noodsignaal af: 'SOS: De Camargue loopt gevaar'.
illustratie: Op de foto galopperen witte paarden door het kenmerkende lage water van de Camargue, een moerasgebied in Zuid-Frankrijk.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Ecoute* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Bij de eerste vraag moet je aangeven of twee beweringen overeenkomen met de tekst. Lees ze goed en begin dan aan de tekst. Kom je bij een gedeelte dat over een van de beweringen gaat, dan lees je dat stuk tekst nauwkeurig om te bepalen of de bewering wel of niet overeenkomt met de tekst. Bij de tweede vraag moet je de eerste twee woorden van een zin citeren. Ook deze vraag vereist gedetailleerd lezen.

SOS : Camargue en danger

5

(1) Taureaux, chevaux, oiseaux et roseaux font le charme de la Camargue. Mais feront-ils toujours partie du paysage à la fin du siècle ? Les scientifiques sont inquiets : avec la montée des eaux

© ThiemeMeulenhoff

que subit la planète, la Camargue, région maritime située au sud de la Provence, devrait bientôt être ensevelie. En un siècle, le niveau global des océans est monté de 20 cm, submergeant de ce fait 70% des terres camarguaises. Mais les experts les plus pessimistes prévoient une montée des eaux d'environ un mètre dans les 100 prochaines années. Un mètre, c'est exactement la hauteur des dernières terres émergées de la Camargue.
(2) Les gardiens de troupeaux de taureaux et de chevaux peinent désormais à regrouper leurs bêtes sur les 30% de terres restantes. Les zones marécageuses gagnent du terrain. Leur travail est voué à disparaître. Et ce n'est pas le seul secteur à être touché : la récolte du sel dans les marais salants ainsi que la culture du riz vont aussi souffrir de la montée des eaux. La commune des Saintes-Maries-de-la-Mer, très touristique, est particulièrement exposée, et certains craignent un exode climatique. Des digues ont alors été construites pour servir de rempart et de zone tampon contre la mer. Mais est-ce suffisant ? Seul l'avenir nous le dira...

d'après Écoute, octobre 2019

1 Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au texte ?
1 Selon les experts les plus sombres, dans 100 ans les terres camarguaises seront entièrement recouvertes d'eau.
2 Selon les scientifiques, la construction de digues empêchera l'inondation des 30% de terres camarguaises restantes.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

De stijgende zeespiegel heeft nadelige gevolgen voor paarden- en stierenhouders en voor het toerisme in de Camargue.
2 Citeer de eerste twee woorden van de zin uit de tweede alinea waarin je leest welke andere activiteiten door het stijgende water onder druk komen te staan.

G 6 **EXAMEN**tekst★★ **2022-I: 4** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel is eenvoudig te vertalen: 'Poedelnaakt voor het goede doel'.
structuur: De tekst bestaat uit vijf alinea's. In de eerste alinea staan voorbeelden. Als je van de resterende vier alinea's de eerste en laatste zin leest, kom je te weten dat de tekst over de vraag gaat of naakt actievoeren tegenwoordig nog effect heeft.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Ça m'intéresse* (zie A7).
meerkeuze-invulvraag (regel 26 en 56): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.

Tout nu pour la bonne cause

(1) Plusieurs dizaines de femmes seins nus dans les rues de Buenos Aires en février dernier, contre l'interdiction du topless sur la plage ; sept manifestants ne portant rien d'autre qu'un slip en plein mois de janvier, à Strasbourg, contre le commerce de la fourrure animale ; un homme en tenue d'Adam face aux CRS à Caen, en mai 2016, contre la loi Travail... Si elle devait être exhaustive, la liste s'étalerait sur plusieurs pages, tant la nudité est devenue un moyen privilégié pour faire passer un message politique, économique, social ou éthique. En France comme ailleurs. « C'est aujourd'hui une forme de protestation courante, répétitive, presque routinière », observe Francine Barthe-Deloizy, auteur d'une *Géographie de la nudité*.

(2) Dans une époque surchargée d'images chocs et de messages saisissants, la nudité semble être l'ultime manière de capter l'attention. Et c'est __2__ : car la publicité et le cinéma nous soumettent quotidiennement au nu. Comment peut-on encore y être sensible ? « Ce n'est pas la nudité qui se banalise, mais une certaine forme de nu », répond Francine Barthe-Deloizy. « Dans la publicité, on ne montre pas les sexes. La publicité et le cinéma exhibent des corps stéréotypés. Ces nus-là n'ont rien à voir avec la revendication politique. »

(3) Le corps nu est le rapport idéal pour véhiculer un message. « Les causes environnementales sont les plus évidentes », remarque Christophe Colera, auteur de *La Nudité : pratiques et significations*. « Il y a une concordance entre la fragilité de la nature et celle du corps humain. » Réunies pour sensibiliser au réchauffement climatique en 2007, 600 personnes nues sur le glacier suisse d'Aletsch en délivraient une démonstration frappante. « La nudité est aussi une manière efficace d'aborder les causes sociales », reprend Christophe Colera. « La vulnérabilité du corps nu symbolise bien les situations de précarité. » __3__ en 2009, face à un plan social, les ouvriers de l'usine Chaffoteaux & Maury, en Bretagne, ont posé nus pour un calendrier baptisé ironiquement « Les dieux de l'usine ».

(4) La multiplication des images montrant des manifestants nus ne risque-t-elle pas de provoquer une habitude, une lassitude, voire un agacement ? Peut-être pas, à condition que la nudité de combat réussisse à éviter quelques pièges. Le premier : la confusion sur le message délivré. Défendant en premier lieu les droits des femmes, les Femen, ces activistes d'origine ukrainienne, se battent aussi pour la

© ThiemeMeulenhoff

démocratie, les droits de l'homme, la liberté de la presse, contre la corruption, la pauvreté, le poids des religions... Ce mélange a fini par rendre moins évident la raison d'être de ces activistes.

(5) Faut-il s'en tenir à des femmes et des hommes comme tout le monde ? Le risque – c'est le deuxième piège – est que ces militants nus finissent par ne plus attirer l'attention... Les manifestants pourraient alors être tentés d'aller encore plus loin. « On pourrait voir un jour », imagine Francine Barthe-Deloizy, « une manifestation de vieillards équipés de leurs seules chaussures et chaussettes ou encore un groupe d'obèses en tenue d'Adam... » Pas sûr que de telles manifestations fassent davantage avancer la cause, quelle qu'elle soit.

d'après Ça m'intéresse, juillet 2017

---

1 Que montrent les exemples mentionnés au premier alinéa ?
A que la nudité est le moyen préféré des médias pour capter l'attention du public
B que la nudité est utilisée fréquemment en signe de contestation
C que manifester nu est plus fréquent en France qu'ailleurs
D que manifester nu est plus populaire chez les femmes que chez les hommes

2 Choisissez les mots qui manquent au 2ème alinéa.
A une comparaison
B une hypothèse
C un paradoxe

3 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 3ème alinéa.
A Ainsi,
B D'autant plus que
C Même
D Toutefois,

« à condition ... quelques pièges » (regel 65-67)
In alinea 4 en 5 worden twee valkuilen besproken.

4 Geef van elk van de onderstaande adviezen aan of dit wordt gegeven.
1 De boodschap moet duidelijk zijn.
2 De boodschap moet betrekking hebben op vrouwen.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

G 7 **EXAMEN**tekst★★ **2022-I: 7** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, illustratie: De titel betekent: 'Een beroemde naam'. Op de foto zie je een aantal militairen die in ceremonieel uniform paraderen. Titel en illustratie geven je geen verdere informatie over de inhoud van de tekst.
eerste alinea: Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten dat de militaire academie van Saint-Cyr sinds kort ook studenten uit het hoger onderwijs traint.
structuur: Als je de resterende drie alinea's skimt, zie je waarom men in het hoger onderwijs zo veel belang hecht aan deze militaire training voor studenten.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Ecoute* (zie A7).
meerkeuze-invulvraag (regel 19 en 75): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.

« Un nom qui claque »

(1) Saint-Cyr. Un nom qui claque. C'est celui d'une grande école militaire qui forme les officiers de l'armée de terre et de la gendarmerie. Située en Bretagne, dans le Morbihan, l'École spéciale militaire de Saint-Cyr-Coëtquidan a sa réputation, son prestige, ses rites et ses traditions. Mais depuis quelque temps, elle accueille et forme également, pendant six mois, des élèves de grandes écoles d'ingénieurs et de management. Des civils donc, qui deviendront les grands chefs d'entreprise de demain...
(2) Chaque année, un nombre très limité d'élèves des grandes écoles et des universités est sélectionné pour intégrer Saint-Cyr. __2__, seul un étudiant sur dix est retenu pour entrer dans cette prestigieuse école militaire. Ces élèves passeront six semaines sur le campus militaire de Coëtquidan, puis quatre semaines dans une école d'application correspondant à l'une des quatre spécialités de l'armée de terre et termineront par un séjour de trois mois dans le régiment de leur choix. C'est là que les étudiants sont amenés à prendre des responsabilités et à commander des hommes.

© ThiemeMeulenhoff

« On leur fait vivre la réalité d'un régiment, une unité qui se prépare, qui s'instruit et s'entraîne », commente Frédéric Blachon, commandant des écoles de Saint-Cyr. « Ils sont amenés, par exemple, à organiser une séance de combat ou d'entraînement. Pour cela, ils vont devoir aller sur le terrain, préparer leur section, la diriger, etc. Cela fait appel à des qualités d'organisateurs, de chefs, de managers, identiques à celles recherchées en entreprise. »

(3) Qu'est-ce qui fait le succès de cette coopération avec les grandes écoles ? « Ce partenariat nous permet de nous faire connaître et de susciter des vocations d'officier de réserve », explique Frédéric Blachon. « C'est aussi le moyen pour les étudiants de valoriser leur CV, après avoir suivi une formation de jeune chef », précise le commandant. Et d'ajouter : « En faisant appel à Saint-Cyr, les directeurs des écoles de commerce et d'ingénieurs veulent permettre à leurs étudiants d'aller plus vite dans leur prise de responsabilités et dans leur prise de conscience de la nécessité de commander. À intelligence et qualité égales, les recruteurs vont privilégier des qualités de leaders, de meneurs qui sont de plus en plus rares. Diriger une équipe, c'est la motiver, mais c'est aussi être capable de dire aux gens leurs quatre vérités, et ce n'est pas donné à tout le monde. »

(4) Dans le journal *Le Monde*, Hervé Drévillon, professeur à l'université Paris-I-Panthéon-Sorbonne et spécialiste de l'histoire militaire, fait une analyse __5__ : « Les grandes écoles et les universités viennent chercher les valeurs et les vertus enseignées dans le monde militaire. À Saint-Cyr, la vertu cardinale est le leadership, c'est-à-dire l'ensemble des qualités, des compétences et des savoirs qui font un bon meneur d'hommes. Cette valeur est autant civile que militaire, mais la spécificité militaire intéresse beaucoup les grandes écoles. »

d'après Écoute, septembre 2017

---

1 Quel aurait pu être le titre du premier alinéa ?
- **A** Saint-Cyr perd de son prestige
- **B** Saint-Cyr renouvelle le management
- **C** Un autre groupe-cible pour Saint-Cyr
- **D** Un autre nom pour Saint-Cyr

2 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.
- **A** De plus
- **B** En effet
- **C** Néanmoins
- **D** Par ailleurs

3 Laquelle des constatations suivantes correspond au 2ème alinéa ?
- **A** La durée de la formation des futurs managers à Saint-Cyr dépend de la fonction qu'ils vont exercer dans les entreprises.
- **B** Les capacités dont on a besoin pour diriger une entreprise ne diffèrent pas de celles nécessaires pour un officier dans l'armée.
- **C** Pour acquérir de bonnes qualités d'organisateur, le séjour sur un campus militaire est préférable à un séjour dans un régiment.

© ThiemeMeulenhoff

4 Welk(e) van onderstaande factoren maakt / maken de samenwerking tussen Saint-Cyr en de 'grandes écoles' tot een succes? (alinea 3)

1 De samenwerking biedt de mogelijkheid om potentiële reserveofficieren te werven.
2 Een opleiding bij Saint-Cyr staat goed op het cv van de studenten.
3 Door de samenwerking kunnen studenten sneller ervaring opdoen met het leiderschap.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

5 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.

A moins approfondie
B opposée
C plus objective
D similaire

© ThiemeMeulenhoff

G 8 EXAMENtekst★★ 2022-I: 8 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, ondertitel: De titel verwoordt een standpunt: 'Zaken doe je aan tafel!'. De ondertitel betekent: Column door Annie Kahn.
illustratie: Op de foto zie je twee mannen elkaar de hand schudden boven een gedekte tafel met eten op de borden en gevulde glazen. Daarvoor ligt een klembord met papieren en een pen.
voorkennis: Misschien weet je dat de lunch de belangrijkste maaltijd van de dag is in Frankrijk en dat veel Fransen daarvoor naar een restaurant gaan. Ook zakelijke ontmoetingen vinden vaak tijdens de lunch plaats.
structuur: De tekst bestaat uit vier alinea's. Als je de eerste alinea skimt, zie je dat de globalisering nog geen effect heeft gehad op een typisch Frans gebruik: de zakenlunch. Als je van de resterende drie alinea's de eerste en laatste zin leest, kom je meer te weten over de voordelen van de zakenlunch voor het bedrijfsleven.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Monde* (zie A7).

Mieux vaut passer à table !

Chronique par Annie Kahn

(1) La mondialisation, qui tend à normaliser styles de vie et comportements, ne peut pas tout. Surtout quand il s'agit de remettre en cause un dogme national : le déjeuner à la française. Certains disent que, à la maison, les membres d'une même famille se retrouvent de moins en moins souvent au même moment, en un même lieu, pour manger. En revanche, au boulot, ne pas se conformer à ce rituel fait prendre de sérieux risques à son évolution de carrière.

(2) Les Français diront intuitivement le contraire. Les images d'autrefois qui représentent l'homme d'affaires, cigare à la bouche, autour d'un repas qui n'en finit guère, ne sont effectivement plus d'actualité. On mange moins, plus léger, la bouteille d'eau est souvent préférée à celle de bordeaux ou d'autres boissons alcoolisées. Reste que, comparée à d'autres nationalités, cette pause et ces retrouvailles de milieu de journée sont une spécificité française. Et ses conséquences ne sont pas sans

© ThiemeMeulenhoff

importance.
(3) La preuve vient d'en être donnée par une enquête menée auprès de 2485 manageurs, travaillant dans de grandes entreprises françaises, en France ou dans leurs filiales à l'étranger. Les conclusions font l'objet d'un livre, *La Prouesse française. Le Management du CAC 40 vu d'ailleurs*. Dans cet ouvrage, on démontre à quel point le management des groupes français s'est transformé depuis le début du XXIème siècle, pour se conformer aux pratiques en cours dans la plupart des multinationales. Ce qui était nécessaire pour que par exemple L'Oréal continue d'être un leader mondial dans son secteur. Or, à la grande différence de ce qui se passe ailleurs, selon les manageurs interrogés, dans une entreprise française, les accords conclus à table, que ce soit à la cantine, à la cafétéria ou au restaurant, seront bien plus souvent mis en œuvre que ceux négociés dans une réunion officielle.
(4) D'où la nécessité de privilégier un agréable déjeuner plutôt qu'une réunion dont la valeur, pour l'entreprise, mais aussi pour la carrière des invités, est en fait bien moindre. On ne perd pas son temps en s'asseyant à table pour manger et boire. Au contraire, on en gagne ! C'est aussi au cours de ces moments que l'on peut agrandir son réseau. Ce qui explique sans doute que seulement la moitié des manageurs interrogés estiment que leur « progression de carrière se fait en tenant compte de leurs performances ». Eh oui, mieux vaut donc passer à table !

d'après Le Monde
du 11 mars 2017

---

1 Qu'est-ce que Annie Kahn affirme à propos du rituel du déjeuner à la française au premier alinéa ?
A Au travail, dans le cadre de sa carrière, il vaut mieux le respecter.
B Chez eux, les Français y sont toujours très attachés.
C Grâce à la mondialisation, il s'est répandu aux quatre coins du monde.

2 Qu'est-ce qui ressort du 2ème alinéa ?
Le déjeuner d'affaires à la française
A aurait évolué au cours des années.
B devrait être un repas copieux avec un verre de bon vin.
C nuirait à la productivité des employés.
D serait une tradition de plus en plus imitée dans d'autres pays.

3 Qu'est-ce qu'on démontre dans le livre mentionné au 3ème alinéa ?
A Afin de maintenir leur position de leader mondial, plusieurs entreprises françaises ont suivi l'exemple de L'Oréal.
B Dans les entreprises françaises, les accords réglés à table se révèlent plus efficaces que ceux négociés dans un cadre formel.
C Pas mal de manageurs de grandes entreprises françaises ont été remplacés afin de moderniser ces entreprises.
D Une enquête menée auprès de manageurs français montre le besoin de transformer les entreprises.

Je conformeren aan het ritueel van een zakenlunch kan een positief effect hebben op je carrière.
4 Welke twee **andere** voordelen biedt een zakenlunch volgens de laatste alinea?

 © ThiemeMeulenhoff

G 9 EXAMENtekst★★★ 2022-I: 3 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, noot 1 en illustratie: 'De fabel van de geek en de schaker' is de titel van deze tekst. Op de foto zie je een robotarm die op een schaakbord een paard dusdanig verplaatst dat de koning van de tegenstander wordt uitgeschakeld. Titel en illustratie geven je verder geen inhoudelijke informatie over de tekst.
structuur: De tekst bestaat uit vier alinea's. De eerste alinea bevat een voorbeeld. Als je van de resterende drie alinea's de eerste en laatste zin leest, kom je te weten dat een videogame beter presteert op het gebied van machinelearning dan kunstmatige intelligentie.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Point*, een centrumrechts opinieweekblad met achtergronden bij het nieuws.

La fable du geek[1)] et du joueur d'échecs

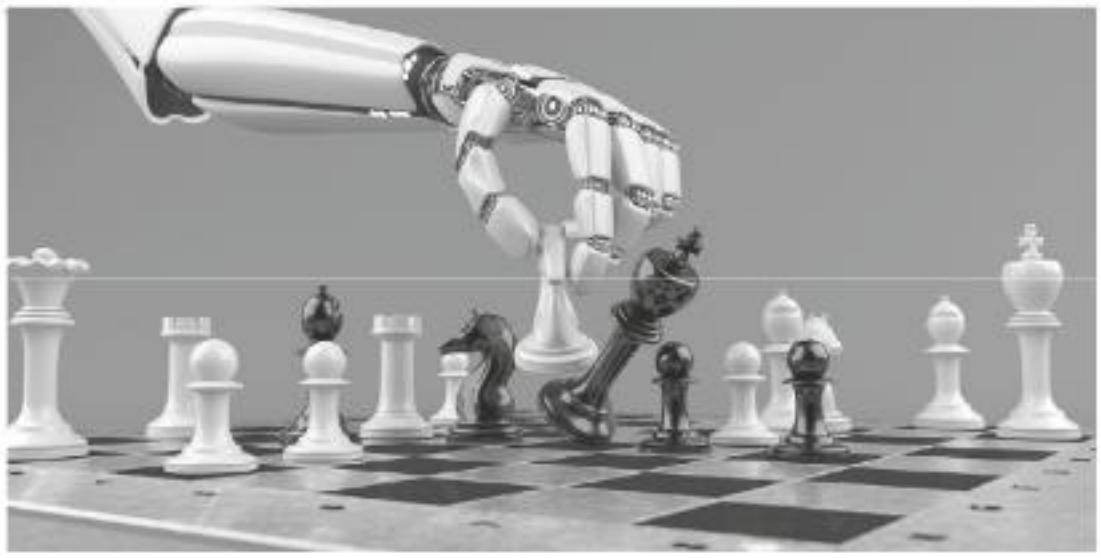

(1) Quel est le problème mathématique le plus difficile : réussir une mayonnaise ou calculer la racine 73e d'un nombre à 500 chiffres ? L'humanité sait faire les deux : Wim Klein rompait ce calcul de tête en deux minutes et quarante-trois secondes, et il existe des recettes de mayonnaise maison réalisables en moins de trois minutes. __1__ la mayonnaise est mathématiquement plus ardue. Si vous programmez une calculette pour calculer la racine, il vous faudra environ une page de code. Pour une mayonnaise maison, la calculette n'aura pas assez de mémoire, et il vous faudrait des centaines de pages pour produire un logiciel fiable.

(2) En fait, même nouer une cravate est mathématiquement plus violent qu'extraire une grande racine : comment définir que le nœud est visuellement bien fait, que les deux pans sont équilibrés, que forme et tissu sont à la mode ou qu'elle va avec la chemise ? Le nombre de degrés de liberté est encore plus grand pour une mayonnaise : comment reconnaître l'œuf sur la table, définir les gestes de séparation du blanc et du jaune, quelles équations président au tourner de fouet et à l'incorporation de l'huile ? L'intelligence naturelle maîtrise bien les degrés de liberté et c'est pour ça que nous savons suivre une recette de cuisine. L'Intelligence Artificielle (IA) déteste les degrés de liberté, et c'est pour ça qu'elle ne sait toujours pas faire une omelette maison.

(3) Quand on veut faire progresser

noot 1 un geek = iemand die veel aan het gamen is

© ThiemeMeulenhoff

l'apprentissage artificiel, rien ne vaut les jeux. IBM a marqué une étape majeure en concevant les programmes Deep et Deeper Blue dans les années 1990, capables de battre n'importe quel grand maître d'échecs. Le nouvel horizon de la recherche en IA, selon Google, c'est le jeu vidéo « StarCraft 2 ». Étonnant, car, dans notre culture, un joueur d'échecs inspire plus de respect qu'un grand maître de « StarCraft 2 ». Au regard des mathématiques, pourtant, le second réalise une tâche immensément plus difficile que le premier. Du coup, il n'existe aucune IA capable de battre ses grands maîtres, qu'on appelle les *pro-gamers*.

(4) Culturellement, on peut voir le jeu vidéo comme le sucre ou l'alcool : leur abus est dangereux pour la santé, mais on ne supprime pas les diplômes de pâtissier et de maître de cave pour autant. Le jeu vidéo est un créateur massif d'emplois, de richesses et de connaissances avancées. Si Google veut aujourd'hui recruter ses plus grands maîtres à prix d'or, c'est qu'ils l'impressionnent bien plus que les grands maîtres d'échecs. Un jour, les plus grandes universités américaines auront leurs équipes de *pro-gamers* comme elles ont déjà leurs équipes de football. Quand l'IA a battu Gary Kasparov, *The Economist* a commenté : si votre métier ressemble au jeu d'échecs, préparez-vous à en changer. On peut dire aujourd'hui : si vous voulez garder longtemps votre métier, faites en sorte qu'il ressemble à « StarCraft 2 ».

d'après Le Point
du 19 janvier 2017

---

1 Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au premier alinéa.
A Ainsi,
B Bref,
C D'autant plus que
D Pourtant,

2 Citeer de eerste twee woorden van de zin uit de tweede alinea waarin je leest **waarom** het bereiden van mayonaise wiskundig gezien moeilijker is dan het knopen van een stropdas.

3 Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de derde alinea.
1 In de jaren 90 was kunstmatige intelligentie in staat om elke grootmeester schaken te verslaan.
2 Een grootmeester in 'Starcraft 2' geniet meer aanzien dan een grootmeester schaken.
3 Kunstmatige intelligentie is er niet in geslaagd om een grootmeester in 'StarCraft 2' te verslaan.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

4 Que peut-on déduire du dernier alinéa ?
A Google va établir des contrats de coopération avec les plus grandes universités des Etats-Unis.
B Pour être assuré d'un métier stable, il faut qu'il ressemble plus à 'Star Craft 2' qu'au jeu d'échecs.
C Selon *The Economist*, les effets négatifs du jeu vidéo sont encore pires que l'abus de sucre et d'alcool.

© ThiemeMeulenhoff

G10 EXAMENtekst★★★ 2022-I: 5 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, ondertitel: De titel maakt duidelijk waar de tekst over gaat: 'De toerist, geschenk uit de hemel en bedreiging'. De ondertitel betekent: column, door Michel Guerrin.
illustratie: Op het plaatje zie je een groep toeristen met koffers en rugzakken.
structuur: De tekst bestaat uit zes alinea's. Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten dat er veelvuldig onderzoek wordt gedaan naar de vraag of toerisme schadelijk is voor de cultuur. In de tweede alinea wordt het Louvre als voorbeeld gegeven. Als je de resterende vier alinea's skimt, zie je dat het hierin gaat over de effecten van massatoerisme en de verschillende oplossingen om dit fenomeen in goede banen te leiden.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Monde* (zie A7).
meerkeuze-invulvraag (regel 68): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.

Le touriste, aubaine et menace

chronique, par Michel Guerrin

(1) Le touriste entre-t-il pour la culture dans la catégorie des nuisibles ? La question ne se posait pas il y a vingt ans. On disait même qu'il était, par son portefeuille, un soutien précieux aux musées, monuments, salles de spectacle. Mais aujourd'hui, qu'en est-il ? Le touriste est-il toujours considéré comme une aubaine ou est-il plutôt une menace ? Poser cette question autrefois, c'était être taxé d'élitisme. De nos jours, on ne compte plus les études et les voix qui la posent.

(2) Bizarrement, lors de la dernière édition des Rencontres du Tourisme Culturel, le sujet n'était abordé qu'à la marge. La France culturelle parle de tourisme surtout en termes de conquête et de croissance. Imaginez qu'on enlève les touristes au Louvre, ce ne serait plus le même musée. C'est-à-dire qu'il aurait de gros ennuis financiers puisque l'Etat a réduit sa subvention, comme partout ailleurs.

(3) Il a suffi qu'en 2016 les visiteurs étrangers boudent la France, à cause des menaces d'attentats, pour que l'on parle de « catastrophe industrielle ». Le tourisme, c'est 500 000 emplois en Île-de-France, soit la plus grosse industrie de la région. C'est tout simplement la plus importante du monde. Et puis, ce qu'on appelle le « surtourisme » ne concerne que quelques lieux. Pour l'immense majorité de nos monuments et musées, le visiteur est une aubaine qui rend le site moins vide et permet de le restaurer.

(4) C'est le secteur du tourisme lui-même qui tire la sonnette d'alarme. D'abord Christian Mantei, le directeur général d'Atout France, chargé de la promotion du pays à l'étranger. « La

© ThiemeMeulenhoff

France n'est pas encore dans le surtourisme, mais si on ne bouge pas, on y sera dans trois ou quatre ans. Le sujet est très grave : 80% des touristes visitent les sites culturels parisiens le long de la Seine, et on est proche de la saturation.
La question concerne aussi Versailles ou le Mont-Saint-Michel, mais elle touche également nombre de villages et des sites naturels. » Christian Mantei s'inquiète, parce que le tourisme va s'amplifier partout.
(5) Les mesures prises pour combattre le surtourisme restent modestes - on ne tue pas la poule aux œufs d'or. On essaie de fluidifier les foules, de mieux les étaler sur l'année et d'inciter les touristes à découvrir d'autres sites. Parfois, on a recours à des mesures **__6__** rigoureuses. Par exemple, Venise (30 millions de touristes par an) a expérimenté des portiques d'accès aux endroits-clés, qui se ferment s'il y a trop de monde.
(6) Même embarras pour les grands musées, qui savent que leur parcours est devenu pénible. Que le visiteur consomme les tableaux comme s'il était dans un centre commercial. Le mois dernier, les directeurs des grands musées du monde, parmi lesquels le Louvre et Versailles, se sont réunis à Rome pour débattre des grands défis. En bonne place, il y avait le tourisme de masse. Or, les réponses visent plus à encourager la demande qu'à la réduire : horaires plus larges, nouveaux bâtiments, espaces d'accueil et de circulation plus amples. Prenons le Rijksmuseum, à Amsterdam, qui chouchoute ses touristes en annonçant que la restauration de son tableau-phare, *La Ronde de nuit*, de Rembrandt, se fera sous le regard du public.

d'après Le Monde
du 24 novembre 2018

---

1 Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au premier alinéa ?
1 Autrefois, le touriste était considéré comme une chance pour le secteur culturel.
2 De nos jours, on s'interroge sur les effets négatifs du tourisme.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

2 Qu'est-ce qui est vrai d'après le 2ème alinéa ?
A Le Louvre a de gros problèmes financiers depuis que l'Etat a pris des mesures pour diminuer le nombre de touristes au musée.
B Les gros problèmes financiers du Louvre sont le résultat de la réduction de la subvention de l'Etat.
C Si le Louvre n'avait pas de touristes, le musée aurait de gros problèmes financiers.

3 Qu'est-ce que l'auteur affirme au 3ème alinéa ?
A Dans la région parisienne, les menaces d'attentats continuent à porter un coup au tourisme.
B Désormais, les effets du surtourisme se font sentir dans de nombreux lieux en France.
C Les touristes étrangers évitent de visiter l'Île-de-France parce qu'il y a trop de monde.
D Le tourisme est surtout une opportunité pour l'économie et le patrimoine culturel français.

 © ThiemeMeulenhoff

« la sonnette d'alarme » (ligne 43)

4 Qu'est-ce qui est alarmant d'après le 4ème alinéa ?

A Certains sites sont beaucoup moins visités que d'autres.

B Depuis quelques ans, il est question de surtourisme à Versailles et au Mont-Saint-Michel.

C En France, la croissance du tourisme risque de causer la saturation de certains sites touristiques.

D La promotion de la France à l'étranger a diminué.

« la poule aux œufs d'or » (regel 62-63)

5 Wie of wat wordt hiermee bedoeld?

6 Choisissez les mots qui manquent au 5ème alinéa.

A beaucoup moins

B encore plus

C tout aussi

« Prenons le Rijksmuseum » (lignes 88-89)

7 À quoi sert l'exemple du Rijksmuseum ?
Il sert à montrer comment ce musée

A dorlote les touristes.

B élargit ses horaires.

C étale les touristes sur la journée.

D minimise le nombre de touristes.

© ThiemeMeulenhoff

G11 EXAMENtekst★★★ 2022-I: 6 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, illustratie: De titel betekent: 'Lieve help, de Franse taal!' Zo te zien is het plaatje een Engelstalige poster die de internationale dag van de Franse taal promoot. Zou de tekst over de rol van het Engels in de Franse taal gaan?
eerste alinea: Als je de eerste alinea skimt, zie je dat president Macron veel kritiek heeft gekregen op een toespraak die hij in het Engels hield.
structuur: Als je de andere zeven alinea's skimt, kom je iets te weten over de discussie over de positie van de Franse taal en de invloed van het Engels daarop.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Monde* (zie A7).

My goodness, la francophonie !

(1) Défendre la langue française partout, c'est jugé réactionnaire. Prenez le fameux discours d'Emmanuel Macron, invitant – en anglais – les chercheurs américains à venir travailler chez nous après le retrait de l'accord sur le climat par Donald Trump. Tout le monde a applaudi ou presque. La voix sonnait juste. Elle traduisait sa modernité et elle a mis fin à vingt ans d'analphabètes de la langue de Shakespeare – Chirac, Sarkozy et Hollande. « Démission culturelle », ont raillé des intellectuels, qui se demandent si Macron entend faire de la francophonie un enjeu majeur.

(2) Cette question, on peut la voir en rose. Le français est la sixième langue la plus utilisée, derrière le chinois mandarin, l'anglais, l'hindi, l'espagnol et l'arabe, et le nombre de locuteurs devrait passer de 230 millions à 770 millions en 2050. Mais cette question, on peut aussi la voir en noir. Ce qui compte, ce n'est pas le nombre de locuteurs, mais leur influence. La sociologue Pascale Casanova explique très bien dans *La Langue mondiale, Traduction et domination* (Seuil, 2015) qu'une langue dominante est celle des polyglottes, des touristes, de l'élite. Celle de la modernité. C'est l'anglais, bien sûr. On traduit en anglais, mais l'anglais ne se traduit pas. Du reste, l'anglais progresse et le français recule. A Bruxelles comme dans tous les lieux fermés du pouvoir.

(3) Quant au français, autrefois langue des élites, il lui faut enrayer sa chute d'influence un peu partout, notamment dans les pays arabes, et surtout en Afrique. C'est plutôt mal parti. Avec la démographie galopante, il manquera d'ici à 2020 sur le continent autour de 150 000 professeurs de français. Autre inquiétude, les instituts français à l'étranger ferment les uns après les autres.

(4) Que le bateau « France » prenne l'eau dans le langage courant, c'est une chose. Que nos décideurs privés et publics en rajoutent, c'est plus

© ThiemeMeulenhoff

contestable. La plus haute tour de France, à La Défense, s'appelle First. Lyon abrite la tour Incity, Boulogne-Billancourt les tours CityLights. L'aéroport de Metz et Nancy a pour nom Lorraine Airport. La publicité Air France dit « France is in the Air ». A la télé, on regarde « The Voice », « Secret Story ». On ne compte plus les manifestations culturelles qui parlent un anglais non traduit.

(5) Ces exemples parmi des dizaines maltraitent la loi Toubon de 1994, qui vise à protéger le français dans l'espace public, au travail, dans le monde de l'éducation. Une telle loi est aussi efficace que celle contre le téléchargement illégal de musique. On ne lutte pas contre les pratiques massives.

(6) Il n'y a qu'à voir ce qui se passe dans les universités ou les écoles de commerce. Beaucoup ont des enseignements en anglais dans le but de rester dans la course de la mondialisation. Mais est-ce nécessaire qu'une école de Dijon se rebaptise Burgundy School of Business, que l'ENA va imposer l'épreuve d'anglais obligatoire contre un choix actuel de huit langues ? En Belgique, en Suisse ou au Canada, certains trouvent que nous allons trop loin.

(7) Que chacun s'exprime dans sa langue là où c'est possible est un premier pas. Alain Borer impose de faire ses conférences en français, notamment aux Etats-Unis – « les gens adorent, ce qui montre que nous sommes en soumission imaginaire ». Ce dernier en appelle à un gros effort à l'école : « Le nombre d'heures de cours de français a baissé de 630 heures en primaire depuis 1960. » Il faut enfin financer massivement l'enseignement à l'étranger.

(8) Mais pas seulement, affirme le philosophe Yves Michaud : « La francophonie, ce n'est pas juste du rayonnement, c'est un instrument politique d'exportation d'une culture. L'Amérique l'a fait avec Hollywood. Nous, on méprise, avec une politique illisible et éclatée. » Michaud conseille un regroupement des forces sous un secrétariat d'Etat rattaché à l'éducation. Un vrai bras armé. Et de mener un combat acharné à Bruxelles. Autant de mesures que l'on retrouve dans le programme d'Emmanuel Macron. Attendons le remaniement ministériel pour voir si on en prend le chemin. En sachant une chose : une telle politique coûte cher.

d'après Le Monde
du 10 juin 2017

---

1 Qu'est-ce qui ressort du premier alinéa ?

A Bien qu'Emmanuel Macron ne maîtrise pas l'anglais, les Français applaudissent son courage de tenir un discours dans cette langue.

B Des intellectuels ont critiqué Emmanuel Macron pour avoir parlé en anglais lors de son fameux discours.

C Emmanuel Macron a été loué par Donald Trump pour avoir adressé la parole en anglais aux chercheurs américains.

D Emmanuel Macron a voulu étaler ses compétences en anglais pour se distinguer de ses prédécesseurs.

De positie die de Franse taal in de wereld inneemt kun je volgens de tweede alinea rooskleurig inschatten of juist somber inzien.

2 Noem één feit dat van belang is voor de optimisten (1) en één feit dat van belang is voor de pessimisten (2).
Schrijf de antwoorden achter de nummers.

« Mais cette … du pouvoir. » (lignes 24-39)

3 Comment le 3ème alinéa se rapporte-t-il à ces lignes ?
A Il en donne la cause.
B Il les contredit.
C Il les relativise.
D Il les renforce.

4 Qu'est-ce qui est vrai d'après les alinéas 4 et 5 ?
A Dans le langage courant, il est parfois difficile de trouver une bonne traduction en français d'un mot anglais.
B En France, la loi Toubon peut être considérée comme un échec, vu l'emploi fréquent de l'anglais dans l'espace public.
C Les décideurs privés et publics devraient exercer leur influence pour stimuler l'emploi de l'anglais.

« En Belgique, … trop loin. » (lignes 86-89)

5 Dans quel sens les Français vont-ils trop loin d'après le 6ème alinéa ?
Ils vont trop loin
A en imposant l'apprentissage de plusieurs langues à l'ENA.
B en supprimant l'épreuve d'anglais obligatoire dans les universités.
C en valorisant l'anglais au détriment d'autres langues.

6 Welk probleem signaleert Alain Borer in de zevende alinea wat betreft het Frans op basisscholen?

7 Comment les idées d'Emmanuel Macron sur la protection de la langue et de la culture françaises se rapportent-elles à celles d'Yves Michaud d'après le dernier alinéa ?
A Elles correspondent.
B Elles se contredisent en partie.
C Elles sont en désaccord les unes avec les autres.

© ThiemeMeulenhoff

G 1 EXAMENtekst 2022-I: 1

1 C Hoe hangt de zin in regel 11-13 samen met de voorafgaande zin? Geeft deze zin het gevolg aan van de zin ervoor (antwoord A)? Relativeert deze zin de zin ervoor (antwoord B)? Geeft deze zin een toelichting bij de voorgaande zin (antwoord C)? Drukt deze zin een tegenstelling uit ten opzichte van de voorafgaande zin (antwoord D)?
In regel 1-7 lees je dat de Amerikaanse architecte Kathryn Gustafson is aangenomen om de Trocadéro-esplanade te vergroenen (végétaliser) en autovrij te maken (piétonniser). Ze moet het groen terugbrengen (réinjecter) daar waar nu koning auto de dienst uitmaakt.
Regel 7-11 beschrijft waar haar opdracht uit bestaat: het transformeren van het gebied (abords) rond de Eiffeltoren vanaf nu tot de Olympische Spelen van 2024. Er moet een voetgangerszone van 54 hectare komen. Dit is geen proefstuk (coup d'essai) voor deze architecte, die is afgestudeerd aan de Nationale hogeschool voor landschapsarchitectuur van Versailles. Regel 11-13 licht dit toe: In de afgelopen twee decennia heeft de landschapsarchitecte Parijs al de serre van de 'Cité des sciences et de l'industrie' geboden. Het juiste antwoord is dus C.

2 De kern van het goede antwoord is:
(veel / de) automobilisten
Je moet aangeven door wie het nieuwe project van Kathryn Gustafson **niet** wordt gewaardeerd. In regel 5-7 staat het doel van haar opdracht: het groen terugbrengen (réinjecter) daar waar nu het autoverkeer heer en meester is. Waarschijnlijk kun je zelf al wel bedenken dat het hoogstwaarschijnlijk autobezitters zijn die moeite hebben met dit soort groene projecten. In de laatste regel van de tekst wordt je vermoeden bevestigd. Je leest in regel 16-17 dat **veel automobilisten** graag zouden zien dat dit Parijse promenadeproject wordt afgebroken (avorter).

G 2 EXAMENtekst 2022-I: 9

1 De kern van het goede antwoord is:
Stripverhalen / Ze worden gemaakt door en voor mannen. / Het (stripverhaal) is een mannenwereld.
In regel 1-13 lees je dat op het internationaal stripfestival van Angoulême een ongekende storm van kritiek (une tempête sans précédent) losbarstte, toen een lijst van 30 uitsluitend mannelijke namen werd gepubliceerd in aanloop naar (en vue de) de uitreiking van de Grand Prix op het evenement. Op dat moment ontstond het beeld dat het stripverhaal tot de mannenwereld behoort, gemaakt door mannen (de auteurs) en bedoeld voor andere mannen (de lezers). In regel 13-16 staat dat een openbaar gemaakt onderzoek van de nationale vakbond van uitgevers definitief een einde zou moeten maken aan dit vooroordeel.
Je weet nu van welk vooroordeel er sprake is in de eerste alinea: **Stripverhalen worden gemaakt door en voor mannen. / Het (stripverhaal) is een mannenwereld**.

2 **1 = wel; 2 = niet; 3 = niet; 4 = niet**
Bewering 1 komt overeen met de tweede alinea. In regel 17-20 staat dat uit het onderzoek, dat is voorgelegd aan een panel van 15.000 personen, blijkt dat de kopers van strips voornamelijk vrouwen zijn.
Bewering 2 komt niet overeen met de tweede alinea. In regel 20-26 lees je dat er bijna net zoveel vrouwelijke kopers van strips blijken te zijn als vrouwen die algemene literatuur kopen, ook al zijn de meeste albums die zij aanschaffen bedoeld als cadeau. De meeste vrouwen kopen dus geen strips voor zichzelf.

© ThiemeMeulenhoff

Bewering 3 komt niet overeen met de tweede alinea. In regel 35-40 staat dat de toename van dit vrouwelijke lezerspubliek (lectorat féminin) binnen een bredere ontwikkeling past waarbij ook het aantal vrouwelijke auteurs toeneemt, evenals de hoeveelheid kwalitatief hoogwaardige strips die worden aangeboden aan uitgeverijen (offres éditioriales de qualité). Hier staat niet dat de meeste schrijvers van strips vrouwen zijn.
Bewering 4 komt niet overeen met de derde alinea. In regel 43-54 lees je dat de studie van de SNE een lezersprofiel schetst (esquisse) dat behoorlijk afwijkt (assez éloigné) van het prototype (archétype) stripfan, in dit geval (en l'occurence) een man. Hij (zij) is gemiddeld 41 jaar oud, komt voornamelijk uit de hoger opgeleide milieus en koopt voornamelijk andere soorten boeken, dat wil zeggen 19 boeken per jaar, waaronder 5 strips, voor een jaarlijks budget van 200 euro. Liefhebbers van strips komen dus meestal niet uit een lager milieu.

G 3 EXAMENtekst 2022-I: 10

1 A Wat is volgens de eerste alinea voor Brigitte Eggert van cruciaal belang geweest om toegang te krijgen tot cultuur? Je hebt de keuze uit drie mogelijkheden: de gedrevenheid van haar leraren (antwoord A), haar sociale achtergrond (antwoord B), de inzet van haar ouders (antwoord C).
In regel 1-3 schrijft Brigitte Eggert: Ik kom uit een bescheiden milieu, waar geld een constant punt van zorg was. De cultuur die ik bezit, heb ik te danken aan alle leraren die ik op de middelbare school had.
Je ziet meteen dat antwoord A het juiste antwoord is.

2 C Wat is de mening van Brigitte Eggert volgens de tweede alinea? Er zijn drie antwoorden. De Fransen moeten meer openstaan voor Engelse invloeden om hun eigen cultuur te verrijken (antwoord A). Investeringen in de Franse culturele sector moeten beter beheerd worden door politieke partijen (antwoord B). Franse musea moeten voor iedereen vrij toegankelijk zijn (antwoord C).
In regel 13-19 schrijft Brigitte Eggert: Musea in Frankrijk zijn erg duur. En dan hebben we het nog niet eens over de tijdelijke tentoonstellingen waarvoor je drie uur in de rij staat, en voor welke prijs! In Londen, waar ik vaak naartoe ga, zijn de meeste musea gratis. Bij de uitgang staat een enorme vaas waar bezoekers geld in achterlaten. Je kunt je voorstellen dat dit systeem werkt, omdat het meer geld opbrengt dan wanneer de prijs voor toegangskaartje vastgesteld zou zijn. Waarom doen we niet hetzelfde als de Engelsen?
Antwoord C is dus het juiste antwoord.

G 4 EXAMENtekst 2022-I: 11

1 A Je moet bepalen waarom Franstaligen de gewoonte hebben om het getal zeven met een liggend streepje te schrijven. Er zijn vier mogelijkheden: om duidelijk onderscheid te maken tussen de getallen één en zeven (antwoord A), om het op het gedrukte getal te laten lijken (antwoord B), om zich aan te passen aan de Engelse gewoonte om het getal zeven met een streepje te schrijven (antwoord C), om het voorbeeld van informatici te volgen om in bepaalde getallen een streepje te zetten (antwoord D).
In regel 2-5 lees je dat het getal zeven in het Engels zonder streepje (barre) wordt geschreven, net zoals in de gedrukte vorm. Antwoord C valt al meteen af.
In regel 4-12 staat dat de Franse gewoonte om een streepje in het getal zeven te zetten een kwestie van logica is. Net zoals informatici de neiging hebben om een streep door het getal nul te zetten om het niet te verwarren met de letter 'O', hebben

© ThiemeMeulenhoff

Franstaligen een streepje aan het getal zeven toegevoegd om het duidelijk (sans ambiguïté) te onderscheiden van het getal één. In Frankrijk wordt het getal één vaak weergegeven door een verticale lijn (trait) met daarboven een schuine (oblique) streep, waardoor het op het getal zeven lijkt: een horizontaal streepje in het midden van het getal zeven helpt verwarring te voorkomen.
Hieruit blijkt duidelijk dat antwoord A het juiste antwoord is.

G 5 EXAMENtekst 2022-I: 2

1 A Alleen de eerste bewering komt overeen met de tekst.
Bewering 1 betekent: Volgens de meest sombere experts zullen de gebieden van de Camargue binnen honderd jaar volledig bedekt zijn met water. Deze bewering komt overeen met de tekst. In regel 5-10 lees je dat de zeespiegel binnen een eeuw met 20 centimeter gestegen zal zijn, waardoor 70% van de Camargue-gebieden onder water zal komen te staan. Maar de meest pessimistische experts voorzien dat de waterspiegel met één meter zal stijgen in de komende 100 jaar. Eén meter is exact de hoogte van het landoppervlak (terres émergées) van de Camargue.
Bewering 2 betekent: Volgens wetenschappers zal de bouw van dijken de overstroming van de 30% resterende gebieden van de Camargue tegenhouden. Deze bewering komt niet overeen met de tekst. In regel 19-20 staat dat er dijken zijn gebouwd die als wal (rempart) en als bufferzone (zone tampon) dienen tegen de zee. In regel 20-21 vraagt de auteur zich af of dit voldoende zal zijn. Alleen de toekomst zal dit uitwijzen. Het is dus niet zeker of de wetenschap gelijk krijgt.

2 Et ce / la récolte
In regel 11-14 staat dat de herders van stieren- en paardenkuddes tegenwoordig moeite hebben om hun dieren op de 30% resterende droge landoppervlakten te houden. De moerasgebieden (zones marécageuses) winnen terrein. Hun werk is gedoemd (voué à) te verdwijnen.
In regel 14-15 lees je: En dat (**Et ce**) is niet de enige sector die getroffen wordt: de oogst (**la récolte**) van zout in de kwelders (marais salants) en ook de rijstteelt zullen te lijden hebben van het stijgende water.
Je hebt de andere activiteiten gevonden die door het stijgende water onder druk komen te staan: de oogst van zout en de rijstteelt. Je citeert de eerste twee woorden van regel 14: **Et ce** óf de eerste twee woorden na de dubbele punt in regel 15: **la récolte**.
In de vraag staat dat de stijgende zeespiegel nadelige gevolgen heeft voor paarden- en stierenhouders en voor het toerisme in de Camargue. Over het toerisme lees je in regel 16-19 dat de gemeente Saintes-Maries-de-la-Mer bijzonder kwetsbaar (exposée) is en een klimatologische uittocht (exode) van toeristen vreest.

G 6 EXAMENtekst 2022-I: 4

1 B Wat tonen de voorbeelden aan die in de eerste alinea worden genoemd? Je hebt de keuze uit vier antwoorden. De voorbeelden tonen aan dat naaktheid het favoriete middel van de media is om de aandacht van het publiek te trekken (antwoord A), dat naaktheid vaak wordt gebruikt als teken van protest (antwoord B), dat naakt actievoeren vaker in Frankrijk voorkomt dan elders (antwoord C), dat naakt actievoeren bij vrouwen populairder is dan bij mannen (antwoord D).
In regel 1-10 geeft de auteur een aantal voorbeelden van naakt actievoeren.
In regel 11-21 staat: Als de lijst volledig (exhaustive) zou moeten zijn, zou die meerdere pagina's beslaan (s'étalerait sur), omdat naaktheid het middel bij uitstek

© ThiemeMeulenhoff

(moyen privilégié) is geworden om een politieke, economische, sociale of ethische boodschap over te brengen. Zowel in Frankrijk als elders.
Uit de eerste alinea blijkt dus dat naaktheid veelvuldig wordt gebruikt als middel van protest (antwoord B).

2 C In de tweede zin van alinea 2 moet je een zelfstandig naamwoord invullen. Je hebt de keuze uit: een vergelijking (antwoord A), een hypothese (antwoord B), een paradox (antwoord C).
In regel 22-25 lees je: In een tijdperk waarin we worden overstelpt met schokkende beelden en verontrustende (saisissants) berichten, lijkt naaktheid de ultieme manier te zijn om de aandacht te trekken. Dan volgt de zin met de open plek: En dat is **__?__**: want reclame en films overladen ons dagelijks met naaktbeelden. In regel 28-29 vraagt de auteur zich af hoe we er dan nog gevoelig voor kunnen zijn.
Het is duidelijk dat hier sprake is van een tegenstrijdigheid. Daar passen de woorden uit antwoord C bij: 'een paradox' (**un paradoxe**).

3 A Op de open plek in regel 56 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Je hebt de keuze uit: Zo: toelichting (antwoord A), Temeer daar: nadruk (antwoord B), Zelfs: nadruk (antwoord C), Toch: tegenstelling (antwoord D).
In regel 38-55 lees je dat het naakte lichaam ideaal is om een boodschap over te brengen. 'Dat wordt met name duidelijk als het om milieuproblematiek gaat', merkt Christophe Colera op. Hij is auteur van *Naaktheid: praktijken en betekenissen*. 'Er is een overeenkomst tussen de kwetsbaarheid van de natuur en die van het menselijk lichaam.' In 2007 hielden 600 naakte mensen een opvallende demonstratie op de Zwitserse Aletsch-gletsjer om het bewustzijn over de opwarming van de aarde te vergroten. 'Naaktheid is ook een doeltreffende manier om maatschappelijke kwesties aan te pakken', vervolgt Christophe Colera. 'De kwetsbaarheid van het naakte lichaam symboliseert situaties van onzekerheid (situations de précarité).' Dan volgt de zin met de open plek: **__?__** poseerden in 2009 arbeiders van de fabriek Chaffoteaux & Maury in Bretagne, die geconfronteerd werden met een sociaal plan, naakt voor een kalender die de ironische titel 'De goden van de fabriek' droeg.
Er is hier sprake van een toelichting. Het signaalwoord 'Zo' (**Ainsi**) geeft dit zinsverband aan (antwoord A).

4 **1 = wel; 2 = niet**
In regel 61-65 vraagt de auteur zich af of de toename van beelden van naakte demonstranten kan leiden tot een sleur (habitude), ongeïnteresseerdheid (lassitude) of zelfs ergernis (agacement). In regel 65-67 volgt de zin uit de vraag: Misschien niet, op voorwaarde dat het naaktprotest (nudité de combat) enkele valkuilen weet te vermijden. In regel 68-69 noemt de auteur de eerste valkuil: de verwarring over de afgegeven boodschap.
Het eerste advies wordt impliciet wel gegeven: De boodschap moet juist zijn.
De strekking van regel 79-80 komt hierop neer: Denken we net als iedereen dat deze naaktprotesten alleen betrekking hebben op twee categorieën, namelijk mannen en vrouwen? In regel 81-83 vind je de tweede valkuil: het risico dat deze naakte activisten uiteindelijk niet meer de aandacht trekken... Regel 83-85 beschrijft dat de demonstranten dan in de verleiding zouden kunnen komen om nog verder te gaan. In regel 85-91 stelt Francine Barthe-Deloizy zich voor wat er dan zou kunnen gebeuren: 'Op een dag zou je een demonstratie kunnen zien van oude mannen met alleen hun schoenen en sokken aan of zelfs een groep zwaarlijvige (obèses) mensen in adamskostuum.' In de laatste regels van de tekst lees je: Het is niet zeker of dergelijke manifestaties de zaak, wat die ook moge zijn, bevorderen.
Het tweede advies luidt: De boodschap moet betrekking hebben op vrouwen. Na het lezen van alinea 4 en 5 weet je dat dit advies niet wordt gegeven.

© ThiemeMeulenhoff

G 7 EXAMENtekst 2022-I: 7

1 C Je moet bepalen wat de titel van de eerste alinea had kunnen zijn. Er zijn vier mogelijkheden. Saint-Cyr verliest haar prestige (antwoord A). Saint-Cyr vernieuwt het management (antwoord B). Een andere doelgroep voor Saint-Cyr (antwoord C.) Een andere naam voor Saint-Cyr (antwoord D).
In regel 1-15 lees je dat Saint-Cyr de naam is van een militaire academie die grondofficieren en politieofficieren opleidt. De militaire academie van Saint-Cyr-Coëtquidan ligt in Bretagne, in de Morbihan, en heeft haar eigen reputatie, prestige, rituelen en tradities. Maar sinds kort verwelkomt en traint de academie ook hogeschoolstudenten techniek en bedrijfskunde in een opleiding van zes maanden. Dit zijn dus burgers die de grote bedrijfsleiders van morgen zullen zijn...
Hieruit blijkt dat Saint-Cyr een andere doelgroep ontvangt. Antwoord C is dus het juiste antwoord.

2 B Op de open plek in regel 19 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Je hebt de keuze uit: Bovendien: uitbreiding/opsomming (antwoord A), Inderdaad: bevestiging (antwoord B), Niettemin: tegenstelling (antwoord C), Trouwens: beperking/relativering (antwoord D).
In regel 16-19 lees je dat elk jaar een beperkt aantal studenten van hogescholen en universiteiten wordt geselecteerd om toegelaten te worden tot Saint-Cyr. Dan volgt de zin met de open plek: **__?__** wordt slechts een op de tien studenten geselecteerd om toe te treden tot deze prestigieuze militaire school.
Er is hier sprake van een bevestiging. Het signaalwoord 'Inderdaad' (**En effet**) past bij dit tekstverband (antwoord B).

3 B Welke bewering komt overeen met de tweede alinea? Je hebt de keuze uit drie mogelijkheden. De duur van de opleiding van toekomstige managers bij Saint-Cyr hangt af van de functie die zij in bedrijven zullen vervullen (antwoord A). De vaardigheden die nodig zijn om een bedrijf te runnen, zijn niet anders dan die van een legerofficier (antwoord B). Om goede organisatorische vaardigheden te verwerven heeft het verblijf op een militaire campus de voorkeur boven een verblijf in een regiment (antwoord C).
In regel 22-29 staat dat deze studenten zes weken op de militaire campus van Coëtquidan doorbrengen, vervolgens vier weken in een praktijkschool (école d'application) voor een van de vier specialisaties binnen de landmacht, en dat zij zullen eindigen met een verblijf van drie maanden in het regiment van hun keuze. Hiermee valt antwoord A af.
In regel 30-40 lees je dat de studenten daar gestimuleerd (amenés) worden om verantwoordelijkheid te nemen en bevel te voeren. Frédéric Blachon, commandant van Saint-Cyr licht toe: 'We laten ze kennismaken met de realiteit van een regiment, een eenheid die zich voorbereidt, instructie krijgt en traint. Ze worden bijvoorbeeld gestimuleerd om een gevechts- of trainingssessie te organiseren.' Nu valt antwoord C af.
In regel 40-45 lees je dat de studenten hiervoor het veld in zullen moeten, ze zullen hun onderdeel moeten voorbereiden en leiden enzovoort. Dat doet een beroep op hun organisatorische vaardigheden als bedrijfsleiders, managers, en die zijn identiek aan die vaardigheden die gewild zijn in het bedrijfsleven. Hieruit blijkt dat antwoord B het goede antwoord is.

4 **1 = wel; 2 = wel; 3 = wel**
Je moet bepalen welke factoren de samenwerking tussen Saint-Cyr en de 'grandes écoles' tot een succes maken volgens alinea 3.
In regel 48-51 staat dat deze samenwerking Saint-Cyr in staat stelt om naamsbekendheid te krijgen en zo meer reserveofficieren te kunnen oproepen.
Factor 1 komt dus overeen met alinea 3.

© ThiemeMeulenhoff

In regel 52-55 lees je dat een opleiding tot junior-commandant voor de studenten de manier is om hun cv te upgraden. Factor 2 komt dus overeen met alinea 3.
In regel 56-63 lees je dat bestuurders van hogescholen hun leerlingen naar Saint-Cyr sturen zodat zij sneller hun verantwoordelijkheid oppakken en begrijpen dat het belangrijk is om leiding te nemen. Factor 3 komt ook overeen met alinea 3.

5 D Wat ontbreekt er op de open plek in regel 75? Je hebt de keuze uit vier mogelijkheden: minder diepgaande (antwoord A), tegenovergestelde (antwoord B), meer objectieve (antwoord C), soortgelijke (antwoord D).
In regel 71-75 staat: In de krant *Le Monde* komt Hervé Drévillon, professor aan de universiteit Parijs-I-Panthéon-Sorbonne en specialist in militaire geschiedenis, tot een **__?__** analyse. De dubbele punt en aanhalingstekens geven aan dat in regel 75-86 de woorden van deze professor volgen. Hij zegt: 'De hogescholen en universiteiten zijn op zoek naar de normen en waarden die worden onderwezen in de militaire wereld. Op Saint-Cyr is de voornaamste waarde het leiderschap, dat wil zeggen het geheel van kwaliteiten, vaardigheden en kennis om een goede leider (meneur d'hommes) voort te brengen. Deze waarde is zowel burgerlijk als militair van aard, maar het is met name het unieke militaire karakter dat de hogescholen interesseert.'
De uitspraak van Hervé Drévillon komt overeen met de uitleg die Frédéric Blachon in de derde alinea gaf. Blanchon zei in regel 56-63 immers dat bestuurders van hogescholen hun leerlingen naar Saint-Cyr sturen zodat zij sneller hun verantwoordelijkheid oppakken en begrijpen dat het belangrijk is om leiding te nemen. Nu weet je dat Hervé Drévillon tot een soortgelijke (**similaire**) analyse komt als Frédéric Blachon. Dit komt overeen met antwoord D.

G 8 EXAMENtekst 2022-I: 8

1 A Wat zegt Annie Kahn over het Franse lunchritueel in de eerste alinea? Er zijn drie antwoorden. Het is verstandiger om dit ritueel op het werk, met het oog op de eigen carrière, te respecteren (antwoord A). Thuis zijn de Fransen nog erg gehecht aan dit ritueel (antwoord B). Dankzij de globalisering vind je dit ritueel nu overal ter wereld (antwoord C).
In regel 1-6 staat dat levensstijlen en gedragingen door de globalisering steeds meer op elkaar gaan lijken, maar niet overal. Vooral niet wanneer een traditie ter discussie wordt gesteld, zoals de Franse lunch. Nu weet je al dat antwoord C niet klopt.
In regel 6-10 lees je dat sommigen beweren dat de leden van dezelfde familie steeds minder vaak op hetzelfde moment en op dezelfde plek samenkomen om te eten. Antwoord B valt ook af.
In regel 10-14 staat dat als je je daarentegen op je werk niet aanpast aan dit ritueel, je een enorm risico neemt als je carrière wilt maken. Antwoord A is dus juist.

2 A Je moet bepalen wat er naar voren komt in de tweede alinea. Je hebt de keuze uit vier mogelijkheden. De Franse zakenlunch zou een ontwikkeling hebben doorgemaakt in de loop der jaren (antwoord A), moet een stevige maaltijd zijn met een goed glas wijn (antwoord B), zou de productiviteit van de werknemers schaden (antwoord C), zou een traditie zijn die steeds meer wordt nagevolgd in andere landen (antwoord D).
In regel 16-24 lees je dat foto's van vroeger waarop je een zakenman ziet met een sigaar in zijn mond, die een copieuze maaltijd (un repas qui ne finit guère) tot zich neemt, niet meer van deze tijd zijn. Men eet minder, lichter, een fles water heeft vaak de voorkeur boven een fles bordeaux of andere alcoholische dranken. Antwoord B valt dus af. Antwoord A zou het goede antwoord kunnen zijn; je leest verder.
In regel 24-29 staat dat deze momenten waarop men midden op de dag samenkomt (retrouvailles de milieu de journée) typisch Frans zijn en van groot belang zijn. Antwoord D valt hiermee ook af. Antwoord C wordt niet genoemd. Antwoord A is inderdaad het juiste antwoord.

© ThiemeMeulenhoff

3 B Wat toont het boek aan dat in de derde alinea wordt genoemd? Er zijn vier antwoorden. Om hun positie als wereldleider te behouden hebben verschillende Franse bedrijven het voorbeeld van L'Oréal gevolgd (antwoord A). In Franse bedrijven blijken de afspraken die aan tafel worden gemaakt, effectiever te zijn dan die waarover in een formeel kader is onderhandeld (antwoord B). Er zijn nogal wat managers van grote Franse bedrijven vervangen om deze bedrijven te kunnen moderniseren (antwoord C). Een enquête onder Franse managers toont de noodzaak aan om bedrijven te hervormen (antwoord D).
In regel 38-55 staat dat het boek laat zien in hoeverre de bedrijfsvoering van Franse concerns (groupes) sinds het begin van de 21e eeuw is veranderd om te kunnen aansluiten bij de huidige gang van zaken in de meeste multinationals. Het beschrijft wat er bijvoorbeeld voor nodig was om L'Oréal een wereldleider in zijn sector te laten zijn. In tegenstelling tot (à la grande différence) wat elders gebeurt, zullen in een Frans bedrijf afspraken die aan tafel worden gemaakt – of dat nu in de kantine, het café of het restaurant is – veel vaker worden uitgevoerd (mis en œuvre) dan afspraken waarover in een officiële vergadering is onderhandeld.
Hieruit blijkt dat antwoord B het juiste antwoord is.

4 De kern van het goede antwoord is:
1 tijdwinst / geen tijdverlies
2 netwerk / contacten uitbreiden
In regel 56-60 wordt het eerste voordeel uit de vraag beschreven: Je conformeren aan het ritueel van een zakenlunch kan een positief effect hebben op je carrière.
Het tweede voordeel van een zakenlunch vind je in regel 60-63: Je verspilt geen tijd door aan tafel te gaan zitten om te eten en drinken. Integendeel, je wint er tijd mee!
Het derde voordeel staat in regel 63-65: Op dit soort momenten kun je je netwerk uitbreiden.
De twee andere voordelen die een zakenlunch biedt, zijn dus: **tijdwinst / geen tijdverlies** en **netwerk / contacten uitbreiden**.

G 9 EXAMENtekst 2022-I: 3

1 D Op de open plek in regel 10 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Zo: gevolg/conclusie (antwoord A), Kortom: gevolg/conclusie (antwoord B), Temeer daar: nadruk (antwoord C), Toch: tegenstelling (antwoord D).
In regel 1-4 wordt de vraag gesteld wat het moeilijkste wiskundige probleem is: een goede mayonaise maken of het berekenen van de 73e wortel uit een getal dat uit 500 cijfers bestaat? In regel 4-10 lees je: Wim Klein deed deze hoofdberekening (rompait ce calcul de tête) in twee minuten en drieënveertig seconden, en er zijn thuisrecepten voor mayonaise die je in minder dan drie minuten maakt. In de zin met de open plek lees je vervolgens: **__?__** is het bereiden van mayonaise wiskundig gezien lastiger (plus ardue).
Er is hier sprake van een tegenstelling. Het signaalwoord 'Toch' (**Pourtant**) geeft dit verband aan.

2 **Le nombre / comment reconnaître**
In regel 20-27 staat dat zelfs het knopen van een stropdas wiskundig gezien moeilijker is dan het trekken (extraire) van de wortel van een groot getal: hoe bepaal je dat de knoop (nœud) visueel gezien goed zit, dat de twee delen (pans) van de stropdas gelijk hangen, dat vorm en stof modieus zijn of passen bij het overhemd?
In regel 27-34 lees je waarom het bereiden van mayonaise moeilijker is dan het knopen van een stropdas: Het aantal (**Le nombre**) keuzemogelijkheden is nog groter als je mayonaise maakt: hoe herken (**comment reconnaître**) je het ei op de tafel,

© ThiemeMeulenhoff

hoe bepaal je de handelingen waarmee je het eiwit van het eigeel scheidt, welke vergelijkingen zijn er nodig voor het aantal slagen met de garde (tourner de fouet) en het toedienen (l'incorporation) van de olie?
Je citeert de eerste twee woorden van regel 27: **Le nombre** óf de eerste twee woorden na de dubbele punt in regel 29: **comment reconnaître**.

3 **1 = wel; 2 = niet; 3 = wel**
Bewering 1 komt overeen met de derde alinea. In regel 42-49 staat namelijk: Wanneer we vooruitgang willen boeken met machinelearning (apprentissage artificiel), dan gaat er niets boven videogames. IBM heeft een mijlpaal (étape majeure) bereikt toen het de programma's Deep en Deeper Blue in de jaren 1990 ontwierp, die in staat waren om elke schaakgrootmeester te verslaan.
Bewering 2 komt niet overeen met de derde alinea. In regel 49-54 lees je dat de videogame 'StarCraft 2' volgens Google bovenaan staat in zoekopdrachten naar KI. Dat is verrassend, want in onze cultuur geniet een schaker meer aanzien dan een grootmeester (grand maître) in 'StarCraft 2'.
Bewering 3 komt overeen met de derde alinea. In regel 55-61 lees je dat wiskundig gezien de 'StarCraft 2'-speler een gigantisch ingewikkelder taak verricht dan de schaker. Geen enkele KI is in staat om grootmeesters, die men *pro-gamers* (professionele gamers) noemt, te verslaan.

4 B Je moet bepalen wat je kunt afleiden uit de laatste alinea. Je hebt daarbij de keuze uit drie mogelijkheden. Google gaat samenwerkingscontracten aan met de grootste universiteiten in de Verenigde Staten (antwoord A). Om verzekerd te zijn van een stabiel beroep, moet dat meer op 'Star Craft 2' lijken dan op een schaakspel (antwoord B). Volgens *The Economist* zijn de negatieve effecten van videogames nog steeds groter dan die van suiker- en alcoholmisbruik (antwoord C).
In regel 62-69 lees je: Cultureel gezien kun je de videogame vergelijken met suiker of alcohol: misbruik ervan is gevaarlijk voor de gezondheid, maar je schaft daarom ook niet het diploma voor banketbakker en wijnkeldermeester (maître de cave) af. De videogame creëert op grote schaal banen, welvaart (richesses) en geavanceerde kennis.
In regel 70-77 lees je: Als Google tegenwoordig goud geld betaalt om zijn grootmeesters te kunnen werven, dan is dat omdat die veel meer indruk maken dan schaakgrootmeesters. Op een dag zullen de grootste universiteiten in de Verenigde Staten *pro-gamers*teams hebben zoals ze nu al voetbalteams hebben. Hieruit blijkt dat antwoord A fout is: Google gaat geen contracten aan met universiteiten in de Verenigde Staten.
In regel 77-85 staat: Toen KI Gary Kasparov versloeg, gaf *The Economist* het volgende commentaar: als uw beroep op het schaakspel lijkt, bereidt u dan voor op een carrièreswitch (à en changer). Tegenwoordig kun je zeggen: als je je beroep voor langere tijd wilt houden, zorg er dan voor dat die lijkt op 'Star-Craft 2'.
The Economist zegt dus niets over de negatieve effecten van videogames.
Antwoord C valt daarmee af. Antwoord B is het juiste antwoord.

G10 EXAMENtekst 2022-I: 5

1 C Beide beweringen komen overeen met de eerste alinea.
Bewering 1 betekent: Vroeger werd de toerist beschouwd als een kans voor de culturele sector. Regel 1-2 begint met de vraag of de toerist voor de cultuursector binnen de categorie schadelijke effecten valt. In regel 3-7 lees je dat die vraag twintig jaar geleden niet werd gesteld. Men zei toen zelfs dat de toerist dankzij zijn portemonnee een waardevolle ondersteuning was voor musea, monumenten en theaters.

© ThiemeMeulenhoff

Uit deze regels blijkt dat de toerist inderdaad werd gezien als een kans voor de culturele sector. Bewering 1 komt overeen met de eerste alinea.
Bewering 2 betekent: Tegenwoordig vraagt men zich af wat de negatieve effecten van toerisme zijn. In regel 7-11 stelt de auteur de vraag hoe het nu zit (qu'en est-il). Wordt de toerist nog steeds gezien als een geschenk uit de hemel (aubaine) of eerder als een bedreiging?
Het is duidelijk dat men nu wil weten of het toerisme negatieve effecten heeft. Bewering 2 komt ook overeen met de eerste alinea.

2 C Je moet bepalen wat waar is volgens de tweede alinea. Je hebt daarbij de keuze uit drie mogelijkheden. Het Louvre heeft grote financiële problemen sinds de Staat maatregelen heeft genomen om het aantal toeristen terug te brengen (antwoord A). De grote financiële problemen van het Louvre zijn het resultaat van een verlaging van de subsidie door de staat (antwoord B). Als het Louvre geen toeristen over de vloer kreeg, zou het museum grote financiële problemen hebben (antwoord C).
In regel 20-26 neemt de auteur de lezer mee in een gedachte-experiment: 'Stel je voor dat men de toeristen uit het Louvre weghaalt, dan zou het niet meer hetzelfde museum zijn. Dat betekent dat het museum grote financiële zorgen zou hebben, omdat de Staat de subsidie heeft teruggeschroefd, zoals overal elders trouwens.'
Antwoord B is niet juist. De financiële problemen van het Louvre hangen niet alleen samen met de verlaging van de subsidie door de overheid. De komst van toeristen is ook van cruciaal belang. Antwoord C is dus het juiste antwoord.

3 D Wat beweert de auteur in de derde alinea? Er zijn vier antwoorden. In de regio Parijs zijn de aanhoudende terreurdreigingen rampzalig voor het toerisme (antwoord A). Momenteel zijn de effecten van massatoerisme voelbaar op veel plekken in Frankrijk (antwoord B). Buitenlandse toeristen vermijden een bezoek aan Île-de-France, omdat er te veel mensen zijn (antwoord C). Toerisme betekent vooral een kans voor de economie en voor het Frans cultureel erfgoed (antwoord D).
In regel 27-31 lees je dat buitenlandse bezoekers Frankrijk in 2016 meden (boudent) vanwege de dreiging van aanslagen. Het moge duidelijk zijn (Il a suffi) dat er toen sprake was van een 'ramp voor de toeristische sector'. Antwoord A valt af, want de beschreven situatie gold alleen in 2016.
In regel 31-35 staat dat het toerisme goed is voor 500.000 banen in de regio Île-de-France, het is dus de grootste bedrijfstak in de regio. Het toerisme is gewoonweg het belangrijkste wat er is. In antwoord C staat iets anders over Île-de-France, dus dit antwoord klopt niet.
In regel 35-37 lees je dat het 'massatoerisme' slechts op een paar plekken voorkomt. Daarom valt antwoord B ook af.
Regel 37-41 beschrijft dat de bezoeker een geschenk uit de hemel is voor de meeste monumenten en musea. Dankzij de bezoeker wordt de toeristische bezienswaardigheid (site) drukker bezocht en kan deze gerestaureerd worden. Antwoord D is dus het juiste antwoord.

4 C In de eerste regel van alinea 4 staat dat de toeristische sector zelf alarm heeft geslagen (tire la sonnette d'alarme). Welk fenomeen is zo alarmerend volgens de vierde alinea? Je hebt de keuze uit vier mogelijkheden. Bepaalde toeristische bezienswaardigheden worden minder bezocht dan andere (antwoord A). Sinds een paar jaar is er sprake van massatoerisme in Versailles en op de Mont-Saint-Michel (antwoord B). In Frankrijk dreigt de groei van het toerisme ervoor te zorgen dat bepaalde toeristische bezienswaardigheden overbelast raken (antwoord C). In het buitenland maakt men minder reclame voor Frankrijk (antwoord D).
In regel 46-50 lees je dat er nog geen massatoerisme in Frankrijk is, maar als men niet snel maatregelen neemt (si on ne bouge pas), zal dit over drie of vier jaar wel het geval zijn. Antwoord C lijkt het juiste antwoord te zijn, maar je leest verder.

© ThiemeMeulenhoff

In regel 50-57 staat dat 80 procent van de toeristen de culturele bezienswaardigheden van Parijs langs de Seine bezoekt, waardoor deze plekken bijna overbelast zijn. Dit probleem speelt niet alleen in Versailles of op de Mont-Saint-Michel, maar raakt ook een groot aantal dorpen en natuurgebieden.
Uit deze regels blijkt dat antwoord A en B afvallen. Antwoord D wordt niet genoemd. Antwoord C is inderdaad het juiste antwoord.

5 **(het) (massa)toerisme / (de) toeristen / (de) inkomsten uit toerisme**
Wie of wat wordt bedoeld met 'de kip met de gouden eieren' (regel 62-63)?
In regel 60-62 lees je: De maatregelen die men neemt om het massatoerisme tegen te gaan, blijven bescheiden – je slacht de kip met de gouden eieren niet. Met 'de kip met de gouden eieren' wordt dus het **massatoerisme** bedoeld: de sector die veel inkomsten oplevert. Dat blijkt ook uit de rest van de alinea. In regel 63-66 lees je dat men probeert om de grote massa toeristen (foules) in goede banen te leiden (fluidifier), ze beter te spreiden over het jaar en dat men ze aanmoedigt om ook andere bezienswaardigheden te bezoeken.
Frankrijk wil het massatoerisme dus niet beperken, maar zoekt naar alternatieven om ermee om te gaan. Behalve **(massa)toerisme** zijn ook de antwoorden **toeristen** en **inkomsten uit toerisme** goed.

6 B Op de open plek in regel 68 moet je de juiste woorden invullen. Je hebt de keuze uit: veel minder (antwoord A), nog meer (antwoord B), dezelfde (antwoord C).
In regel 63-66 heb je gelezen welke maatregelen men neemt om het massatoerisme te reguleren. Dan volgt de zin met de open plek: Soms neemt men zijn toevlucht tot **___?___** rigoureuze maatregelen. In regel 68-72 wordt een voorbeeld gegeven: Venetië (30 miljoen toeristen per jaar) heeft geëxperimenteerd met toegangspoortjes op belangrijke locaties (endroits-clés).
Hieruit blijkt dat af en toe 'nog meer' (**encore plus**) rigoureuze maatregelen worden genomen (antwoord B).

7 A Je moet bepalen wat het doel is van het voorbeeld van het Rijksmuseum in de zesde alinea. Je hebt de keuze uit vier antwoorden. Het voorbeeld is bedoeld om te laten zien hoe dit museum zijn toeristen verwent (antwoord A), zijn openingstijden verruimt (antwoord B), de toeristen over de dag spreidt (antwoord C), het aantal toeristen beperkt (antwoord D).
In regel 88-94 lees je dat het Rijksmuseum in Amsterdam zijn toeristen in de watten legt (chouchoute) door aan te kondigen dat het publiek de restauratie van het topstuk (tableau-phare), *De Nachtwacht* van Rembrandt, zal kunnen volgen.
Antwoord A is dus het juiste antwoord.

G11 EXAMENtekst 2022-I: 6

1 B Wat komt er naar voren in de eerste alinea? Je hebt de keuze uit vier antwoordmogelijkheden. Hoewel Emmanuel Macron het Engels niet beheerst, juichen de Fransen zijn moed toe om een toespraak te houden in die taal (antwoord A). Intellectuelen bekritiseerden Emmanuel Macron, omdat hij Engels sprak tijdens zijn beroemde toespraak (antwoord B). Emmanuel Macron werd geprezen door Donald Trump, omdat hij Amerikaanse onderzoekers in het Engels had toegesproken (antwoord C). Emmanuel Macron wilde pronken met zijn kennis van het Engels om zich te onderscheiden van zijn voorgangers (antwoord D).
In regel 1-2 lees je dat het verdedigen van de Franse taal als ouderwets wordt gezien. In regel 2-8 wordt de beroemde toespraak van Emmanuel Macron als voorbeeld aangehaald. Hij nodigde Amerikaanse wetenschappers – in het Engels – uit voor Frankrijk te komen werken, nadat Donald Trump zich terugtrok uit het klimaatakkoord. Antwoord C valt hiermee af.

© ThiemeMeulenhoff

In regel 8-13 staat dat bijna iedereen applaudisseerde, dat zijn uitspraak goed was, dat dit aangaf hoe modern hij was en dat op deze manier een einde kwam aan het analfabetisme in de taal van Shakespeare van Chirac, Sarkozy en Hollande. Hiermee vallen antwoord A en D ook af.
In regel 13-17 lees je echter dat intellectuelen Macron beschimpten (ont raillé) door het woord 'cultuurafbraak' (démission culturelle) te gebruiken en dat zij zich afvroegen of Macron van plan was om de hele Franse taal op het spel te zetten (faire … un enjeu majeur). Antwoord B is dus het juiste antwoord.

2 De kern van het goede antwoord is:
1 het aantal sprekers / het (Frans) is de zesde taal ter wereld
2 de invloed van de sprekers / het Frans verliest aan terrein
De positie die de Franse taal in de wereld inneemt, kun je volgens de tweede alinea rooskleurig inschatten of juist somber inzien. Je moet één feit noemen dat van belang is voor de optimisten (1) en één feit dat van belang is voor de pessimisten (2).
In de eerste regel van de tweede alinea begint de auteur met het rooskleurige verhaal (on peut la voir en rose). In regel 19-24 staat dat het Frans de zesde meest gebruikte taal is, na het Mandarijn, het Engels, het Hindi, het Spaans en het Arabisch, en dat het aantal sprekers in 2050 zal stijgen van 230 miljoen tot 770 miljoen.
In regel 24-26 stapt de auteur over op het sombere verhaal (on peut aussi la voir en noir). Je leest in regel 26-39 dat niet het aantal sprekers van belang is, maar hun invloed. Socioloog Pascale Casanova legt in haar boek *Wereldtaal, vertaling en dominantie* duidelijk uit dat een dominante taal wordt gesproken door mensen die meer talen spreken (polyglottes), door toeristen en de elite. Het is de taal die modern is, en dat is natuurlijk het Engels. Men vertaalt in het Engels, maar het Engels wordt niet vertaald. Bovendien verspreidt het Engels zich meer en de Franse taal verliest terrein.
Je hebt de twee feiten dus gevonden. Het feit dat van belang is voor de optimisten: **het aantal sprekers / het (Frans) is de zesde taal ter wereld**. Het feit dat van belang is voor de pessimisten: **de invloed van de sprekers / het Frans verliest aan terrein**.

3 D Hoe hangt de derde alinea samen met regel 24-39? Geeft de derde alinea de oorzaak van deze regels aan? (antwoord A)? Spreekt deze alinea deze regels tegen (antwoord B)? Relativeert deze alinea deze regels (antwoord C)? Of versterkt de derde alinea deze regels (antwoord D).
Bij de beantwoording van de vorige vraag heb je gezien dat de auteur de alinea begint met de rooskleurige positie van het Frans. Vanaf regel 26 noemt hij de sombere positie van de Franse taal. In beide gevallen legt de auteur uit waarom er sprake is van zowel een rooskleurige als een sombere positie. Nu wordt duidelijk dat de derde alinea regel 26-39 versterkt. Antwoord D is dus het juiste antwoord.

4 B Je moet bepalen wat waar is volgens alinea 4 en 5. Er zijn drie antwoorden. In het alledaagse taalgebruik is het soms moeilijk om een goede Franse vertaling van een Engels woord te vinden (antwoord A). In Frankrijk kan de Toubon-wet als een mislukking worden beschouwd, gezien het veelvuldige gebruik van het Engels in de openbare ruimte (antwoord B). Beleidsmakers in de particuliere en publieke sector moeten hun invloed uitoefenen om het gebruik van het Engels te stimuleren (antwoord C).
In regel 52-55 staat: Dat het schip 'Frankrijk' averij oploopt (prenne l'eau) in het dagelijks taalgebruik, is één ding. Dat wat beleidsmakers in de particuliere en publieke sector er nog aan toevoegen, is bedenkelijker. In regel 56-64 somt de auteur een aantal voorbeelden op: De hoogste toren van Frankrijk, in La Défense, heet First. Lyon is de thuisbasis van de Incity-toren en Boulogne-Billancourt die van

© ThiemeMeulenhoff

de CityLights-torens. Het vliegveld van Metz en Nancy draagt de naam Lorraine Airport. In reclame voor Air France worden de woorden 'France is in the Air' gebruikt. Op de televisie kijken we naar 'The Voice' en 'Secret Story'. In regel 64-66 lees je: De culturele uitingen waarin het Engels onvertaald blijft, zijn niet meer te tellen. Nu weet je dat antwoord A en C fout zijn.
In regel 67-71 lees je dat deze voorbeelden naast tientallen andere voorbeelden de Toubon-wet van 1994 overtreden (maltraitent), die tot doel heeft om het Frans te beschermen in de openbare ruimte, op het werk, in de wereld van het onderwijs. Antwoord B is dus het juiste antwoord.

5 C In regel 86-89 lees je dat sommigen in België, Zwitserland of Canada vinden dat men in Frankrijk te ver gaat. Je moet bepalen in welke zin de Fransen te ver gaan volgens de zesde alinea. Je hebt de keuze uit drie mogelijkheden. Ze gaan te ver door het leren van meerdere talen bij de ENA verplicht te stellen (antwoord A), door de verplichte Engelse toets op universiteiten af te schaffen (antwoord B), door Engels hoger te waarderen dan andere talen (antwoord C).
In regel 76-86 lees je: Kijk maar wat er gebeurt op universiteiten of op hbo's met een economische richting. Veel studenten hebben onderwijs in het Engels met als doel in de pas te blijven met de globalisering. Maar is het nodig dat een school in Dijon de naam verandert in Burgundy School of Business of dat de ENA (Ecole Nationale d'Administration) de toets Engels verplicht gaat stellen tegenover de huidige keuze uit acht talen?
Uit deze voorbeelden blijkt dat het Engels hoger gewaardeerd wordt dan andere talen. Antwoord C is dus het juiste antwoord.

6 De kern van het goede antwoord is:
het aantal lesuren Frans is (sinds 1960) afgenomen (met 630 uur).
Je moet bepalen welk probleem Alain Borer in de zevende alinea signaleert wat het Frans op basisscholen betreft.
In regel 97-101 lees je dat Alain Borer constateert dat het aantal uren Franse les sinds 1960 is gedaald met 630 uur in het basisonderwijs.
Je antwoord luidt dus: **het aantal lesuren Frans is sinds 1960 afgenomen met 630 uur**.

7 A Hoe verhouden de ideeën van Emmanuel Macron over de bescherming van de taal en de Franse cultuur zich tot die van Yves Michaud volgens de laatste alinea? Er zijn drie mogelijkheden. Ze komen overeen (antwoord A). Ze spreken elkaar gedeeltelijk tegen (antwoord B). Ze zijn het niet met elkaar eens (antwoord C).
In regel 105-111 zegt filosoof Yves Michaud: 'Het gaat bij het Frans niet alleen om de uitstraling (rayonnement), het is een politiek middel om cultuur te exporteren. Amerika deed dat met Hollywood. Wij kijken neer (méprise) op het Frans, door een onleesbaar (illisible) en gefragmenteerd (éclatée) beleid.'
Hieruit blijkt dat Michaud het totaal oneens is met het gevoerde beleid van Macron. Antwoord C is dus het juiste antwoord.

Op mijnexamenbundel.nl vind je nog meer examenteksten om mee te oefenen. Je krijgt hier direct feedback bij de vragen die je maakt.

© ThiemeMeulenhoff

H

2023-I met uitwerkingen

In dit onderdeel vind je een volledig examen. Elke tekst wordt voorafgegaan door een 'oriëntatie vooraf' die je helpt om je te focussen op de tekst en de vragen. Het examen wordt gevolgd door de uitgewerkte antwoorden. Lees voordat je begint de aanwijzingen op bladzijde 158, die ook voor dit examen gelden.

Van elke tekst is de moeilijkheidsgraad aangegeven door middel van het toekennen van één, twee of drie sterren.

De cijferbepaling vind je achter in deze bundel in de bijlage.

© ThiemeMeulenhoff

H 1 EXAMENtekst★ 2023-I: 1 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel betekent: 'Een 100% green nummer'. Waarschijnlijk gaat het om een nummer van een tijdschrift. Waarom het woord 'groen' in het Engels staat, zal misschien duidelijk worden in de tekst.
soort tekst: Aan de lay-out zie je het hier om een ingezonden brief gaat met daaronder een antwoord van de redactie van het populairwetenschappelijke maandblad *Ça m'intéresse*.
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Bij de eerste vraag moet je aangeven of de beweringen overeenkomen met de tekst. Lees ze goed en begin dan aan de tekst. Kom je bij een gedeelte dat over een van de beweringen gaat, dan lees je dat stuk tekst nauwkeurig om te bepalen of de bewering wel of niet overeenkomt met de tekst. Bij de tweede vraag moet je bepalen in welke toonzetting het redactionele antwoord wordt gegeven. Die vraag kun je beantwoorden nadat je de tekst gedetailleerd hebt gelezen.

« Un numéro 100% green »

J'apprécie votre magazine dans son contenu et sa forme. On se distrait tout en apprenant. Ce qui me plaît moins, ce sont ces anglicismes que vous glissez un peu partout... Un exemple. En ressortant votre numéro de novembre, je constate que vous titrez en couverture : « Un numéro 100% green ! », alors que le mot « vert » en français est très compréhensible et joli.
Jean-Luc Roy

Nous n'avons rien contre le mot « vert » mais il figurait déjà dans notre titre (« 40 initiatives pour rendre la vie plus verte »). Afin d'éviter de le répéter, nous lui avons préféré le mot « green ». Mais ne vous chagrinez pas trop : les deux tiers des mots anglais viennent en réalité... du français, apporté dans les bagages de Guillaume le Conquérant, devenu roi d'Angleterre en 1066. Les Anglais préfèrent parler d'une influence latine... Même le bacon, le toast et le *beef* sont des emprunts directs au français. Alors, vous ne nous en voudrez pas de leur avoir pris un petit bout de « green » ?
La rédaction de *Ça m'intéresse*

d'après Ça m'intéresse, mars 2020

1p **1** Quelle(s) réaction(s) correspond(ent) à la réponse de la rédaction du magazine *Ça m'intéresse* à Jean-Luc Roy ?
1 Nous avons utilisé le mot anglais « green » pour ne pas reprendre le mot « vert ».
2 En fait, la plupart des mots anglais ont une origine française.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

 © ThiemeMeulenhoff

« Alors, vous … de 'green' ? » (dernière phrase)

1p **2** La rédaction s'exprime de quel ton dans cette phrase ?
D'un ton
A fort indigné.
B légèrement amusé.
C plutôt indifférent.
D très enthousiaste.

H 2 EXAMENtekst★ 2023-I: 2 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: De titel is een woord dat je niet vindt in het woordenboek. Het betekent zoiets als 'Muurpassage'. Op de foto zie je een figuur die dwars door de muur lijkt te gaan.
structuur: Er zijn twee alinea's. Als je van beide alinea's de eerste zin leest, zie je dat de tekst over een bronzen beeld van een bekende schrijver gaat.
soort tekst: Dit is een artikel van *vivreparis.fr*, een informatieve site over evenementen en bezienswaardigheden in Parijs.
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. De eerste vraag is een beweringenvraag (zie D3.2). De tweede vraag is een meerkeuzevraag (zie D3.1). Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Le Passe-Muraille

(1) Le Passe-Muraille est l'une des statues les plus surprenantes de Paris. Installée sur la place Marcel Aymé au cœur du 18e arrondissement, elle trône ici et étonne les passants depuis 1989. Et ce n'est pas un hasard : cette statue est en effet un sublime hommage à Marcel Aymé,
5 l'un des écrivains les plus typiques de Montmartre, qui est décédé à

quelques pas de là, à son domicile de la rue Norvins !
(2) Pensée et réalisée par l'acteur, écrivain et sculpteur Jean Marais, cette œuvre en bronze qui sort d'un mur est la représentation de l'une des nouvelles les plus connues de Marcel Aymé, le Passe-Muraille. Cette courte nouvelle fantastique parue en 1943 raconte l'histoire d'un employé de bureau nommé Dutilleul qui, un jour, se découvre une capacité hors du commun : il est capable de traverser les murs ! Utilisant son pouvoir à tout-va, il finit par le perdre et se retrouve bloqué dans un mur situé non loin de son domicile de Montmartre. Dans la réalisation du Passe-Muraille tout semble correspondre à la nouvelle écrite par Marcel Aymé, à une différence près : Jean Marais a donné à sa sculpture de Monsieur Dutilleul le visage de Marcel Aymé.

d'après https://vivreparis.fr, publié le 21 janvier 2021

2p **3** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tekst.
Het kunstwerk 'Le Passe-Muraille'
1 is een eerbetoon aan een van de meest opmerkelijke schrijvers van Montmartre.
2 is een sculptuur van brons gemaakt door Jean Marais.
3 is gebaseerd op een kort verhaal van Marcel Aymé met dezelfde titel.
4 refereert zowel aan een fictief personage dat door muren heen kan lopen als aan de schrijver Marcel Aymé.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **4** Qu'est-ce qui est vrai d'après le texte ?
A En faisant dérouler nombre de ses récits à Montmartre, Marcel Aymé souligne son attachement particulier au quartier.
B Le Passe-Muraille est aujourd'hui la plus grande attraction touristique du 18e arrondissement.
C Marcel Aymé est mort non loin de l'actuel endroit de la statue du Passe-Muraille.

 © ThiemeMeulenhoff

H 3 EXAMENtekst★★★ 2023-I: 3 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: De titel 'Zijn naam was Jacques Brel' en de foto geven aan dat de tekst over deze persoon gaat.
noot 1: De toelichting maakt duidelijk wie Jacques Brel was.
structuur: De tekst bestaat uit zes alinea's. Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten dat Jacques Brel een zeer succesvol zanger en acteur was voordat hij op de Markiezeneilanden ging wonen. Als je de volgende alinea's skimt, zie je dat zijn tumultueuze loopbaan wordt beschreven vanaf het begin in België tot aan het einde van zijn leven op een van de Markiezeneilanden.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Écoute* (zie A7).

Il s'appelait Jacques Brel[1)]

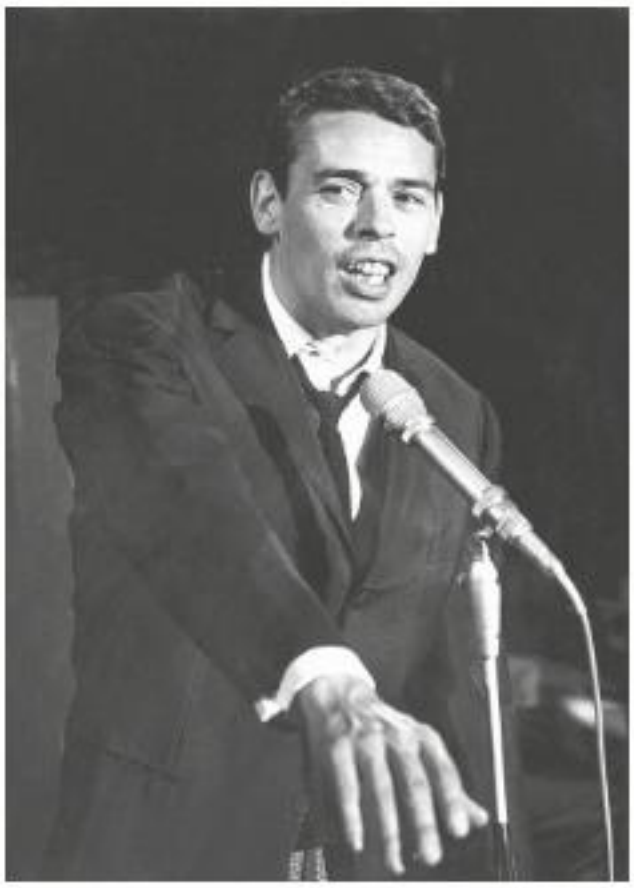

(1) Le 16 mai 1967, Jacques Brel prend définitivement congé de son public. C'est à Roubaix, dans le Nord de la France, où il avait débuté, qu'il donne son dernier concert. Des adieux, quelle drôle d'idée pour un chanteur qui n'a même pas 40 ans, en pleine gloire après 13 années de scène ! Pourtant, Jacques Brel tiendra parole. L'artiste se tournera vers les comédies musicales et le cinéma avant de partir vivre aux îles Marquises, dans le Pacifique, si loin de sa mer du Nord. Une trajectoire surprenante à l'image de cet homme insaisissable.

(2) Né en 1929, Jacques passe une enfance classique à Bruxelles. Il s'ennuie dans un quotidien morne, lui qui rêve d'aventures et d'horizons lointains. Les promenades en famille s'arrêtent à la côte flamande, du côté de Knokke-le-Zoute. C'est là que le jeune Jacques recueille ses premières impressions sur son pays, la Flandre, qu'il traduit entre autres dans sa chanson *Le plat pays*. Le jeune homme se sent enfermé dans son milieu social. D'où une profonde mélancolie qu'il traduit dans ses chansons. Il s'oppose aussi aux valeurs de la petite bourgeoisie dont il est issu : au confort, à la morale, à l'hypocrisie, à la paresse intellectuelle.

(3) Toute sa vie, Jacques Brel fera preuve d'une attitude plutôt anticonformiste. À l'adolescence, il se cherche encore. Il rejoint un mouvement de jeunesse chrétienne, la Franche Cordée, et compose ses premières chansons. Pour gagner sa vie, il travaille à la cartonnerie de son père. Un travail monotone avec des horaires de bureau : tout ce qu'il déteste. À l'âge de 19 ans, il devance

noot 1 Jacques Brel (1929-1978) was een Belgische zanger, componist en tekstschrijver die in de vroege jaren 60 uitgroeide tot een internationale beroemdheid.

© ThiemeMeulenhoff

l'appel du service militaire pour échapper à un avenir tout tracé. Sa chanson *Au suivant !* retranscrit l'ambiance des casernes et des bordels. C'est décidé, Brel se lance dans la chanson. En 1953, il enregistre un disque qui tombe entre les mains de Jacques Canetti, grand découvreur de talents. Brel est invité à tenter sa chance à Paris.

(4) C'est le début d'une vie de nomade, d'hôtels et salles de concert. Brel voyage, écrit, noue des relations amoureuses. Jacques trouve son style et son public. En 1959, il est en tête d'affiche au Théâtre Bobino à Paris. Ses succès sont sur toutes les lèvres, comme *Ne me quitte pas* et *La Valse à mille temps*. En 1961, c'est la consécration de sa carrière : il chante en vedette à l'Olympia. Ses chansons *Le plat pays*, *Les Vieux*, *Mathilde* et beaucoup d'autres deviennent des succès populaires. N'oublions pas *Amsterdam*, sans doute la plus célèbre. On y retrouve tout l'art du chanteur belge : une écriture prosaïque, riche en images et en mots salés. Mais c'est sur scène que le talent de Brel explose véritablement. Le chanteur incarne avec passion ses personnages d'hommes naïfs et blessés, trompés, malheureux.

(5) Jacques sillonne les routes de France. Ce marathonien de la chanson fait plus de 300 concerts dans l'année ! Après le concert, il emmène ses musiciens dans un troquet. Bière après bière, cigarette après cigarette, jusqu'au bout de la nuit. Malgré la routine, il a le trac chaque soir avant d'entrer en scène. Chaque concert est un combat contre sa peur. Il en ressort épuisé, trempé de sueur, amaigri… Dès lors, faut-il s'étonner de le voir s'arrêter si jeune ? Brel n'est pas en panne d'inspiration, il veut commencer à vivre. « Je me suis baladé beaucoup et trop rapidement. J'ai envie de recommencer mon itinéraire en prenant tout mon temps », dit-il alors.

(6) À la fin de sa vie, Jacques est souffrant : il paie sa vie d'excès. Les médecins lui diagnostiquent un cancer du poumon. Malade, il profite de ses dernières forces pour enregistrer son dernier disque 33 tours, *Les Marquises*. Un testament musical, sombre et impertinent, avec des éclats de joie. Jacques Brel meurt le 9 octobre 1978. Il laisse une œuvre riche et l'image d'un vrai chanteur populaire. Quarante ans après sa mort, ses textes se lisent encore comme des poèmes, et on fredonne ses chansons sous la douche. L'auteur de *Ne me quitte pas* ne nous a en fait jamais quittés.

d'après Écoute, octobre 2018

1p **5** Que lit-on sur Jacques Brel au premier alinéa ?

A Il a fait ses adieux à son public alors qu'il était une vedette de la chanson et qu'il était encore relativement jeune.

B Il a mis fin à sa carrière de chanteur dans la même ville où il l'avait commencée au début des années 60.

C Il a quitté le Nord de la France pour continuer sa carrière de chanteur aux îles Marquises, dans le Pacifique.

© ThiemeMeulenhoff

1p **6** Quelle caractéristique **n'**est **pas** attribuée au jeune Jacques tel qu'il est présenté au 2ème alinéa ?
A la discipline
B la rébellion
C le chagrin
D le goût de l'aventure

« Toute sa … plutôt anticonformiste. » (lignes 36-38)

1p **7** Dans quelle phrase du 3ème alinéa l'auteur en donne-t-il un exemple ?
A « Il rejoint … premières chansons. » (lignes 39-42)
B « Pour gagner … son père. » (lignes 42-44)
C « À l'âge … tout tracé. » (lignes 46-48)
D « En 1953, … de talents. » (lignes 52-55)

1p **8** Quelle qualité de Jacques Brel l'auteur loue-t-il au 4ème alinéa ?
A la modestie avec laquelle il s'adresse à son public
B l'ardeur avec laquelle il interprète ses personnages sur scène
C sa technique vocale en tant que chanteur

2p **9** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de vijfde alinea.
1 Jacques Brel gaf ook concerten in bistro's.
2 Jacques Brel was altijd heel zenuwachtig voordat hij het podium op moest.
3 Aan het eind van zijn carrière, waren de optredens van Jacques Brel niet meer zo glansrijk als in eerdere jaren.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **10** Qu'est-ce qui est vrai d'après le dernier alinéa ?
A Dans son testament musical, Jacques Brel raconte sa vie d'excès.
B Jacques Brel meurt avant d'avoir achevé son dernier disque.
C Le dernier disque de Jacques Brel connaît un grand succès.
D L'oeuvre de Jacques Brel plaît toujours aux gens.

© ThiemeMeulenhoff

H 4 EXAMENtekst★★★ 2023-I: 4 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel is een citaat: 'Voor het klimaat moet je gaan, dat is alles.'
inleiding: De inleiding geeft je informatie over François Gemenne. Hij is specialist in geopolitiek van het milieu, onderzoeker en voormalig directeur van het onderzoeksprogramma 'Politiek van de aarde'.
illustratie: Op de afbeelding zie je een tweedeling: links de hand met de aardbol in grauwe tinten zonder begroeiing, rechts dezelfde aardbol met lichte tinten en een zonnig beeld.
structuur: Uit het woord 'Rencontre' in de inleiding maakte je al op dat deze tekst een interview is. Dat zie je ook aan de lay-out. Het interview bestaat uit vijf vetgedrukte vragen en de antwoorden daarop van François Gemenne. Lees deze vragen even door om een indruk van het interview te krijgen.
meerkeuze-invulvraag (regel 73): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Libération* (zie A7). Het gaat hierbij om een *Hors-série*: een themanummer.

« Pour le climat, il faut y aller, c'est tout. »

François Gemenne est spécialiste en géopolitique de l'environnement, chercheur et ex-directeur exécutif du programme de recherche « Politiques de la terre ». Rencontre.

(1) Les études scientifiques et les rapports se suivent au sujet de la catastrophe écologique en cours et pourtant tout semble avancer à petits pas. Comment expliquez-vous cette lenteur ?
Je pense que nous percevons encore largement le changement climatique comme quelque chose qui affectera surtout les autres, ailleurs, dans un futur relativement lointain. C'est un peu notre faute aussi, à nous chercheurs : on parle toujours d'un phénomène global, avec des modèles à l'horizon 2050 ou 2100... La comparaison avec le coronavirus est frappante : si nous sommes prêts à prendre des mesures aussi radicales pour contenir l'épidémie, c'est parce que nous avons peur de

© ThiemeMeulenhoff

contracter le virus personnellement.

(2) Pourquoi la question climatique divise-t-elle autant la société ?

Tout d'un coup, les jeunes ont fait entrer la question du climat en démocratie. Ce sujet, qui auparavant était réservé aux experts, est devenu un sujet de débat public. Et donc sont apparus des désaccords et des controverses : c'est normal et c'est sain. Même s'il existe un consensus très large sur la nécessité de réagir, il n'y a pas une recette miracle contre le changement climatique, il y a plusieurs options possibles, et nous sommes à l'heure des choix. Sans compter que beaucoup hésitent à faire ces choix, parce qu'il y a beaucoup d'intérêts économiques et politiques en jeu.

(3) Quelles seraient pour vous les actions à mener en priorité à l'échelle mondiale pour obtenir des résultats ?

Il existe à mon avis une action prioritaire à toutes les autres : le désinvestissement dans les énergies fossiles, c'est-à-dire minimiser l'argent qu'on y investit. Aujourd'hui, plus de 5200 milliards de dollars sont encore investis chaque année dans les énergies fossiles : c'est cela qui les rend si concurrentielles face aux énergies renouvelables, ou même à l'énergie nucléaire. Même en France, pour chaque euro investi dans les énergies non fossiles, deux euros sont investis dans les énergies fossiles. Tant que ce sera le cas, les énergies fossiles continueront à dominer le mix énergétique mondial.

(4) Les technologies pourront-elles aider l'humanité à trouver des solutions pour faire face à l'urgence climatique ?

Bien sûr : les technologies ont un rôle très important à jouer, ne serait-ce que pour le développement des énergies renouvelables. Mais je ne voudrais pas que les progrès technologiques nous empêchent de remettre en question le bien-fondé de certains choix. __14__, l'arrivée de la voiture électrique ne doit pas nous empêcher de remettre en question la place de la voiture dans nos villes.

(5) Qu'est-ce qui vous permet de rester optimiste lorsque vous pensez à l'avenir de la planète ?

Je n'ai pas trop d'inquiétude pour l'avenir de la planète, qui est quand même là depuis 4,5 milliards d'années. Je suis beaucoup plus inquiet pour les êtres qui la peuplent, à commencer par les plus vulnérables d'entre eux. Mais au-delà de ça, nous n'avons pas le loisir de nous demander s'il faut être optimiste ou pessimiste. Pour le climat, il faut y aller, c'est tout. Et il faut mettre toutes ses forces, toute son énergie et toute son intelligence dans la bataille contre le changement climatique.

d'après Libération, Hors-série, Été 2020

Selon François Gemenne, les gens font preuve d'apathie face à la catastrophe écologique en cours.

1p **11** Laquelle ou lesquelles des explications suivantes avance-t-il au premier alinéa ?
1 Les gens considèrent le changement climatique comme quelque chose qui ne les touche pas en personne.
2 Les chercheurs présentent le changement climatique comme un phénomène global ayant des effets dans un avenir relativement lointain.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

1p **12** Qu'est-ce qui **n'**est **pas** vrai d'après le 2ème alinéa ?
A La majorité des gens sont convaincus de l'urgence de la question climatique.
B La question climatique, qui était autrefois uniquement discutée par des experts, est désormais abordée par le grand public.
C Le grand public commence à douter de la compétence des experts dans le domaine du changement climatique.
D Les avis sur les solutions pour faire face à la question climatique sont divisés.

1p **13** Qu'est-ce qui est surtout nécessaire d'après François Gemenne pour faire avancer les choses à l'échelle mondiale (3ème alinéa) ?
A améliorer les réseaux de distribution des énergies fossiles
B augmenter l'efficacité énergétique des énergies renouvelables
C diminuer les risques de l'énergie nucléaire à court terme
D réduire les investissements dans les énergies non renouvelables

1p **14** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 4ème alinéa.
A Bref
B D'ailleurs
C Néanmoins
D Par exemple

2p **15** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de laatste alinea.
François Gemenne
1 vreest dat de aarde in de nabije toekomst wordt bedreigd in haar voortbestaan.
2 maakt zich zorgen over de toekomst van de meest kwetsbare wezens op aarde.
3 betreurt het dat de pessimisten in het milieuvraagstuk de overhand hebben.
4 vindt dat we in actie moeten komen om de opwarming van de aarde tegen te gaan.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

© ThiemeMeulenhoff

H 5 EXAMENtekst★★ 2023-I: 5 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: 'Richting schoonheid' maakt nog niet duidelijk waar de tekst over gaat.
inleiding: Hier lees je dat de tekst een fragment is uit het boek *'Vers la beauté'* van de Franse schrijver David Foenkinos. Je krijgt ook informatie over de hoofdpersoon.
noot 1 en 2: De toelichting bij beide voetnoten maakt duidelijk waar de afkortingen voor staan.
één vraag: Bij een fragment van een verhaal is het aan te raden eerst de tekst helemaal te lezen en daarna de vraag te beantwoorden. Hier moet je van zeven beweringen aangeven of ze wel of niet overeenkomen met de tekst. De beweringen hebben te maken met het sollicitatiegesprek van Antoine Duris. Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om de antwoorden te vinden.

Vers la beauté

Onderstaand tekstfragment komt uit de roman 'Vers la beauté' van David Foenkinos. Antoine Duris, voormalig docent aan de ENSBA[1], besluit te solliciteren als suppoost in het Musée d'Orsay in Parijs.

Antoine était arrivé très en avance à son rendez-vous avec la responsable des ressources humaines. Depuis quelques jours, son esprit entier était focalisé sur cet entretien. Ce musée, c'était là où il voulait être. Il se dirigea d'un pas calme vers l'entrée du personnel. Au téléphone, Mathilde Mattel lui avait bien précisé de ne pas emprunter le chemin des visiteurs. Un vigile l'arrêta :
« Vous avez un badge ?
– Non, je suis attendu.
– Par qui ?
– …
– Par qui êtes-vous attendu ?
– Pardon… j'ai rendez-vous avec madame Mattel.
– Très bien. Je vous laisse vous diriger vers l'accueil. »

(…)

À sa sortie de l'ascenseur, une femme l'accueillit. Habituellement, Mathilde Mattel attendait ses rendez-vous dans son bureau, mais pour Antoine Duris, elle avait décidé de se déplacer. Elle devait être terriblement pressée d'en savoir davantage sur ses motivations.
« Vous êtes Antoine Duris ? s'enquit-elle tout de même pour être sûre.
– Oui. Vous voulez ma carte d'identité ?
– Non, non. Pourquoi ?
– On me l'a demandée en bas.
– C'est l'état d'urgence. C'est comme ça.
– Je ne vois pas très bien qui pourrait fomenter un acte terroriste contre la DRH[2] du musée d'Orsay.

noot 1 ENSBA = L'École Nationale Supérieure des Beaux-Arts de Lyon

noot 2 DRH = Directrice des Ressources Humaines

© ThiemeMeulenhoff

– On ne sait jamais », répondit-elle en souriant.
Elle fit un geste de la main pour indiquer la direction de son bureau. Ils s'engouffrèrent alors dans un long couloir étroit, où ils ne croisèrent personne. (...) Une fois dans son bureau, Mathilde proposa du thé, du café, de l'eau, ce qu'il voulait à vrai dire, mais Antoine préféra dire non merci, non merci, non merci. Alors, elle commença :
« Je dois vous dire que j'ai été très surprise en recevant votre CV.
– Pourquoi ?
– Pourquoi ? Vous me demandez pourquoi ? Vous êtes maître de conférences...
– ...
– Vous avez même une certaine renommée. Je suis déjà tombée sur l'un de vos articles, il me semble. Et vous postulez... pour être gardien de salle.
– Oui.
– Cela ne vous paraît pas étrange ?
– Pas spécialement.
– Je me suis permis d'appeler l'ENSBA, avoua Mathilde après un temps.
– ...
– On m'a confirmé que vous aviez décidé de quitter votre emploi. Du jour au lendemain, comme ça, sans la moindre raison.
– ...
– Vous en aviez marre d'enseigner ?
– ...
– Vous avez fait... comme une dépression ? Je peux comprendre. Le burn-out, c'est de plus en plus fréquent.
– Non. Non. Je voulais arrêter. C'est comme ça. J'y retournerai sûrement plus tard, mais...
– Mais quoi ?
– Écoutez, madame, j'ai postulé à un emploi et je voudrais savoir si j'ai des chances de l'avoir.
– Vous ne vous sentez pas trop qualifié ?
– J'aime l'art. Je l'ai étudié, je l'ai enseigné, d'accord, mais j'ai simplement envie maintenant d'être assis dans une salle au milieu des tableaux.
– Ce n'est pas un métier reposant. On vous pose des questions tout le temps. Et puis ici, à Orsay, il y a beaucoup de touristes. Il faut toujours être vigilant.
– Prenez-moi à l'essai, si vous avez des doutes.
– J'ai besoin de monde, car nous commençons la semaine prochaine une grande rétrospective Modigliani. Ça va attirer les foules. C'est un tel événement.
– Ça tombe bien.
– Pourquoi ?
– J'ai écrit ma thèse sur lui. »
Mathilde ne répondit rien. Antoine avait pensé que cette révélation jouerait en sa faveur. Bien au contraire, elle semblait accentuer aux yeux de la DRH l'étrangeté de sa démarche. Que venait faire ici un érudit comme lui ? Pouvait-il lui dire la vérité ?

© ThiemeMeulenhoff

4p **16** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tekst.
1 Antoine is al dagenlang met zijn hoofd bij het sollicitatiegesprek.
2 Mathilde wacht sollicitanten doorgaans op bij de lift.
3 Mathilde is erg verbaasd dat Antoine met zo'n cv solliciteert als suppoost.
4 Antoine blijkt zonder duidelijke reden ontslagen te zijn van de ENSBA.
5 Mathilde denkt dat Antoine een verkeerd beeld heeft van het werk van een suppoost.
6 Antoine blijkt veel te weten over Modigliani, de schilder aan wie een nieuwe tentoonstelling in het museum wordt gewijd.
7 Op het eind van het gesprek is alle twijfel bij Mathilde om Antoine aan te stellen als suppoost weggenomen.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

H 6 EXAMENtekst★★ 2023-I: 6 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel, noot en inleiding: De titel en de verklaring bij noot 1 geven aan dat de tekst over de vraag gaat hoe haatberichten gecontroleerd kunnen worden als ze online zijn gezet. De tekst is een interview met Jean-Marc Royer, websitemoderator.
structuur: Uit de inleiding en de lay-out van de tekst blijkt dat het hier om een interview gaat. Dit interview bestaat uit vier vetgedrukte vragen en de antwoorden daarop van Jean-Marc Royer. Lees deze vragen even door om een indruk van het interview te krijgen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *L'Obs*. Dat is de afkorting van *Le Nouvel Observateur* (zie A7).

Comment modérer[1)] la haine en ligne ?

Il y a de plus en plus de messages de haine sur les réseaux sociaux. Entretien avec Jean-Marc Royer, prestataire de modération de sites web.

(1) L'Obs : Diriez-vous être littéralement débordé par les messages de haine sur le web ?
Jean-Marc Royer : Je dois en effet faire face à de très forts volumes. Sur Facebook, les chiffres sont sans commune mesure : un demi-million de nouveaux commentaires sont mis en ligne chaque seconde, soit 43 milliards par jour ! Le recours des sites web à l'intelligence artificielle permet certes de supprimer très vite une grande majorité des contenus problématiques, mais une toute petite part non-filtrée y représente quand même des millions de messages.

(2) La quantité des messages de haine a-t-elle changé ?
En proportion non. Je mesure de façon stable de 10% à 13% de messages haineux. Mais leur gravité va de mal en pis, on passe des insultes aux menaces, y compris de mort ou de viol. Les gens osent tout dire, même sous leur propre nom, avec un sentiment d'impunité totale.

(3) Selon vous, les réseaux sociaux ne sont donc pas eux-mêmes en cause ?
Il faut dire que même avec des outils performants et des milliers de modérateurs, des contenus haineux y resteront. Chez nous, un modérateur

noot 1 modérer = hier: de inhoud controleren van berichten die online worden verspreid

traite de 1000 à 3000 commentaires par jour, sur toutes sortes de sujets. Et il doit analyser des messages souvent ambigus - soit par dissimulation de l'auteur, qui cherche à éviter la censure, soit par maladresse.

(4) Faut-il changer la loi, augmenter les moyens de la police ?

La loi réprime déjà tous ces propos, mais comprenez que les forces de l'ordre sont débordées ! Les procédures sont longues : il faut envoyer une requête aux réseaux sociaux pour obtenir des éléments d'identification, puis une nouvelle requête aux opérateurs télécoms pour savoir qui est derrière une adresse IP. Cela revient à vider l'océan à la petite cuillère...

Je recommande un enregistrement individuel et de petites amendes, de montant limité sauf récidive. Il vaut mieux sanctionner de 15 euros tout le monde, qu'entamer un grand procès contre quelques délinquants. Et cela sans passer par un juge, comme pour les amendes routières, ce qui permettrait un traitement fluide.

d'après « L'Obs »
du 29 octobre 2020

51p **17** Qu'est-ce qui est vrai d'après le premier alinéa ?
A Dans la plupart des cas, on arrive à filtrer les messages de haine sur le web grâce à l'intelligence artificielle.
B En comparaison avec d'autres réseaux sociaux, les messages de haine sont les plus fréquents sur Facebook.
C Seule une petite minorité des 43 milliards de messages postés quotidiennement sur le web sont des messages de haine.

1p **18** Qu'est-ce que Jean-Marc Royer remarque à propos des messages de haine au 2ème alinéa ?
A Ils sont le plus souvent anonymes.
B Leur contenu est de plus en plus violent.
C Leur part est passé de 10 à 13%.

1p **19** Jean-Marc Royer fait preuve de quelle attitude face à la lutte contre les messages de haine sur les réseaux sociaux (3ème alinéa) ?
Il se montre
A déçu.
B enthousiaste.
C irrité.
D réaliste.

2p **20** Geef van elke maatregel aan of Jean-Marc Royer die voorstelt om het probleem van digitale haatberichten aan te pakken (vierde alinea).
1 de capaciteit bij de politie vergroten
2 lage boetes opleggen behalve bij recidive
3 alle verspreiders van haatberichten beboeten
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

© ThiemeMeulenhoff

H 7 EXAMENtekst★★ 2023-I: 7 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: Uit de titel maak je op dat de tekst over mensen gaat die niet van voetbal houden.
illustratie: De illustratie laat iets anders zien: enthousiaste, juichende supporters met vlaggen en banners. Zouden de anti-voetballers daar een hekel aan hebben? Of zou de tekst misschien over voor- en tegenstanders van voetbal gaan?
eerste alinea: Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten hoe de anti-voetballers over voetbal denken.
structuur: Als je van de resterende vier alinea's de eerste zin leest, kom je iets meer te weten over de anti- en pro-voetballers.
meerkeuze-invulvraag (regel 3 en 41): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Écoute* (zie A7).

Les anti-foot

(1) En France, contrairement à beaucoup d'autres pays, le football __21__. Une partie de la population se revendique même « anti-foot ». Ils ont leurs arguments : un sport sans intérêt, trop médiatisé, pourri par l'argent et la corruption, qui génère la violence et le hooliganisme, des joueurs « starisés » et surpayés qui jouent trop souvent la comédie sur le terrain...

(2) Les soirs de match de l'équipe de France, ils restent chez eux et regardent un film. Sur les réseaux sociaux, ils se réunissent sous les hashtags #j'aimepaslefoot ou #rienàfoot - jeu de mots avec l'expression « rien à foutre ». Un rejet du foot qui est, selon l'historien Fabien Archambault, spécialiste de la construction des identités nationales à travers le football, une spécificité française.

(3) Depuis sa première victoire en Coupe du monde, en 1998, la France est passée dans la « footballmania ». Rares sont les hommes et les femmes politiques à ne pas montrer publiquement leur enthousiasme lors de la Coupe du monde ou de rencontres importantes. Ne pas aimer le ballon rond est considéré comme suspect : « Le mépris du football est le signe d'une véritable incapacité intellectuelle », dit même le philosophe Jean-Claude Michéa.

(4) Pour les pro-football, le dégoût du foot relève du snobisme et de l'arrogance. Car pendant longtemps, le football était le sport des classes populaires. __24__ cet argument ne tient pas, d'après l'expert François Remetter : « Réduire toute critique du foot à du mépris de classe revient à associer aux classes populaires la violence, le racisme et le machisme qui vont avec le ballon rond. »

(5) Mais alors, pourquoi tant de haine contre les anti-foot ? Pourquoi les anti-Tour de France par exemple, les

© ThiemeMeulenhoff

anti-basket ou les anti-rugby ne dérangent-ils personne ? Parce qu'on touche là à un sujet sensible : critiquer le foot, c'est critiquer un « rituel de cohésion », selon l'expression du sociologue Anthony Mahé. Or, s'opposer à la cohésion, se mettre à l'écart, c'est évidemment très mal vu en France.

d'après Écoute, juin 2020

1p **21** Choisissez la partie de la phrase qui manque au premier alinéa.
A a plus de fans que dans le passé
B fraternise plus que jamais
C ne fait pas l'unanimité
D revient à la mode

1p **22** Qu'est-ce qu'on lit au 2ème alinéa ?
On y lit
A combien de Français se proclament anti-foot.
B depuis quand les Français expriment leur dégoût du foot.
C pourquoi les Français se détournent du foot.
D que l'attitude anti-foot est un phénomène typiquement français.

1p **23** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de derde alinea.
1 Sinds het WK van 1998 tonen veel Franse politici zich enthousiast over voetbal.
2 De filosoof Jean-Claude Michéa velt een negatief oordeel over voetballiefhebbers.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **24** Choisissez le mot qui manque au 4ème alinéa.
A Bref,
B Donc
C Mais
D Puis,

1p **25** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au dernier alinéa ?
Selon le sociologue Anthony Mahé, le football est un sport
1 qui crée un sentiment de collectivité dans la population.
2 que les anti-foot n'osent pas critiquer, par peur d'exclusion.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

© ThiemeMeulenhoff

H 8 EXAMENtekst★★★ 2023-I: 8 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: De titel kan op een aantal manieren worden vertaald: 'Zeer hoge cijfers', 'Zeer hoge noten' of 'Zeer hoge rekeningen'. De illustratie geeft aan dat de tekst over muziek gaat, dus het woord 'notes' zou hier 'muzieknoten' kunnen betekenen.
structuur: Deze lange tekst bestaat uit vijf alinea's. Het is aan te raden om de eerste en laatste alinea te skimmen, zodat je een idee krijgt van de inhoud. Je ziet dan al snel dat de tekst over originele muziekmanuscripten gaat die voor liefhebbers van klassieke muziek van grote betekenis kunnen zijn. Het blijkt ook dat daar zeer hoge prijzen voor worden betaald. De titel geeft dus ook aan dat het om 'Zeer hoge rekeningen' gaat.
meerkeuze-invulvraag (regel 6 en 95): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *L'Express* (zie A7).

Notes très élevées

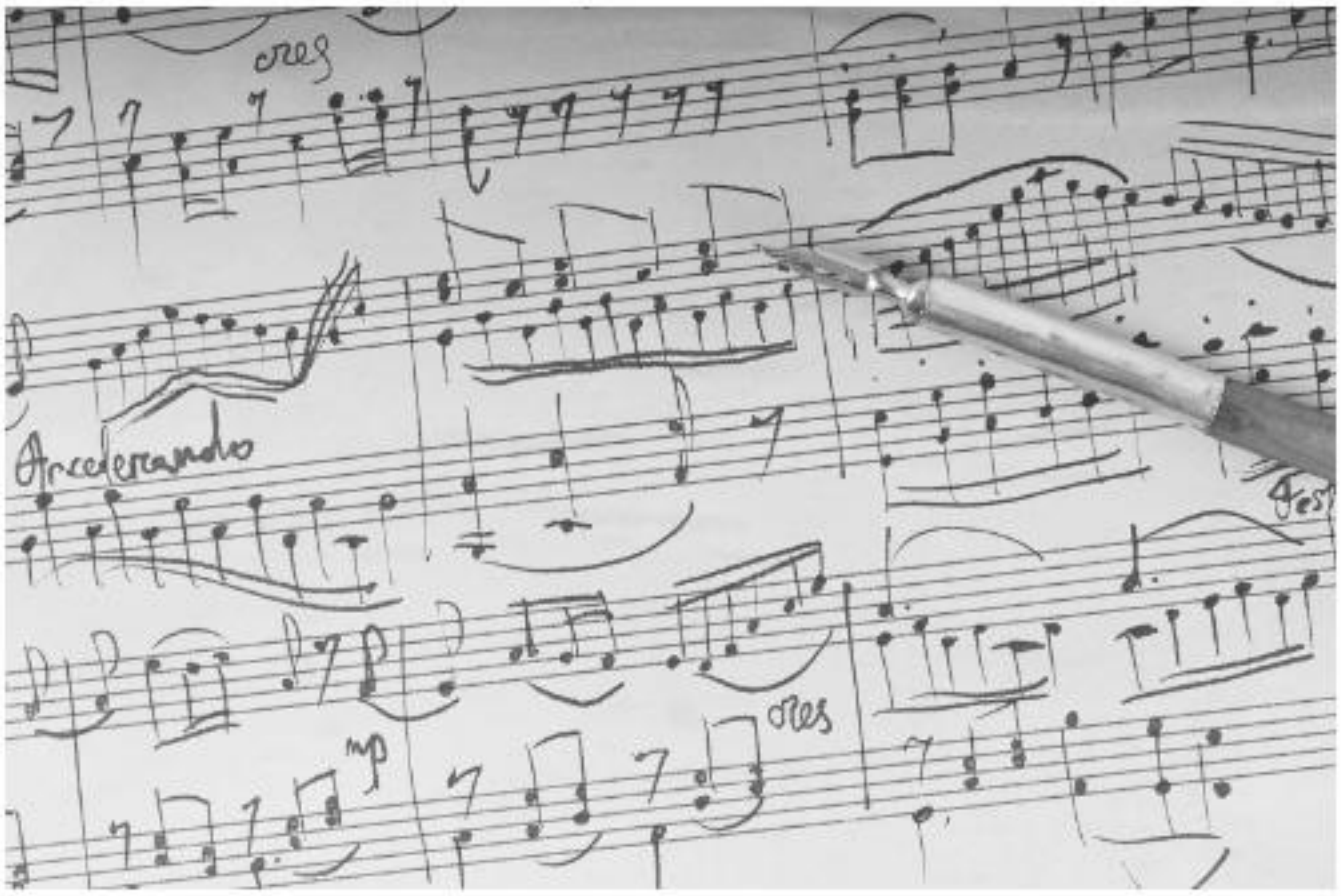

(1) Nous sommes chez Sotheby's, à Londres. La traditionnelle vente de manuscrits musicaux a commencé, lorsque le commissaire-priseur annonce : « Lot 201 ! » La tension monte dans la salle. __26__, à première vue, ce ne sont que deux feuillets sur lesquels une main a griffonné quelques notes de musique. Oui, mais cette main, c'est celle de Jean-Sébastien Bach. Les enchères commencent : 100 000 livres sterling... 200 000... 300 000. Le marteau retentit finalement à plus d'un demi-million d'euros !

(2) Le grand public l'ignore souvent, mais les partitions musicales de grands compositeurs sont collectionnées à l'instar des manuscrits littéraires. On pourra s'en rendre compte au Salon international du livre à Paris. Plusieurs pièces musicales exceptionnelles y seront également exposées. On pourra notamment y découvrir une partition de la main d'Erik Satie. « Contrairement aux manuscrits littéraires, la musique est une langue internationale, qui peut être lue à New York, Moscou ou Pékin », explique François

© ThiemeMeulenhoff

Roulmann, libraire célèbre à Paris. « Trois stars dominent le marché : Bach, Mozart et Beethoven. »

(3) Comme pour la calligraphie des écrivains, chaque musicien a son « style » : les experts savent distinguer les portées enflammées de Beethoven ou les pattes de mouche d'Offenbach. Les prix atteints ne sont pas toujours exorbitants. On peut trouver des pièces à des tarifs, disons, raisonnables. Il s'agit en fait d'une sorte de dédicace. « Dans les salons, au XIXème siècle, les musiciens avaient coutume d'offrir à la maîtresse de maison une page avec quelques notes de musique qu'ils signaient en bas. C'était un peu l'équivalent de la photo dédicacée des stars d'aujourd'hui », observe le libraire Julien Paganetti.

(4) Mais devant la rareté des manuscrits signés de la main de grands compositeurs, souvent propriétés de musées, les collectionneurs se tournent de plus en plus vers des pièces évocatrices de l'histoire de la musique. Les lettres autographes de Beethoven ou de Berlioz, par exemple, sont recherchées. Comme pour les éditions originales de romans, il existe aussi un marché très actif de la partition originale imprimée. On a vu partir un premier tirage des *Six Partitas pour piano* de Bach à près de 200 000 euros, en 2012 ! Il faut dire que l'on n'en connaît que six exemplaires au monde... « Les premiers tirages de ces partitions étaient assez restreints et se faisaient souvent par souscription », rappelle François Roulmann. « Si vous ajoutez à cela le fait que les musiciens ne sont pas toujours très soigneux avec leurs partitions... »

(5) Pour un amateur de musique classique, l'édition originale d'une symphonie peut être source de grande jouissance. Tel le chef d'orchestre, il peut ainsi suivre une à une la portée destinée au premier violon, celle réservée au piano, etc. La cote de ces partitions imprimées reflète souvent le destin de l'œuvre. Ainsi, à sa création à l'Opéra-Comique, en 1875, le *Carmen* de Bizet est un échec complet. Du coup, la partition originale n'est imprimée qu'à un petit nombre d'exemplaires. Mais la postérité va faire un triomphe à cet opéra. Aujourd'hui, la partition de *Carmen* est donc recherchée et se négocie autour de 2 500 euros. La musique classique elle aussi a ses « tubes ». **__31__** les prix peuvent s'envoler fortissimo...

d'après L'Express
du 11 avril 2018

1p **26** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au premier alinéa.

A Ainsi,
B Bref,
C Par conséquent,
D Pourtant,

1p **27** Wat onderscheidt muziek van literaire manuscripten volgens de tweede alinea?

« des pièces ... disons, raisonnables » (regel 41-42)

1p **28** Citeer de eerste twee Franse woorden van de zin uit de derde alinea waarin je leest waarmee deze stukken tegenwoordig worden vergeleken.

© ThiemeMeulenhoff

« il existe … originale imprimée » (regel 62-64)

1p **29** Geef van elke reden aan of die wordt genoemd in de vierde alinea ter verklaring van dit verschijnsel.

1 De eerste drukken van partituren verschenen in beperkte oplage.
2 Musici gaan niet altijd erg zorgvuldig om met hun partituren.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **30** Wordt in de laatste alinea duidelijk **waarom** *Carmen* van Bizet aanvankelijk een mislukking was en later alsnog een groot succes is geworden?
Zo nee, antwoord 'nee'.
Zo ja, citeer de eerste twee Franse woorden van de zin waarop je je antwoord baseert.

1p **31** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.

A D'autant plus que
B En outre,
C Et alors,
D Toutefois,

© ThiemeMeulenhoff

H 9 EXAMENtekst★★ **2023-I: 9** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: 'Het beroemdste gezicht in de kunstwereld' luidt de titel. Op de foto zie je een deel van een muur waarop een poster met een afbeelding van John Hamon is geplakt. Zou het om deze persoon gaan in de tekst?
inleiding: De inleiding geeft aan dat de tekst inderdaad over John Hamon gaat. Zijn hoofd is vastgelijmd in een bocht van een Parijse laan, ergens aangeplakt voor het Louvre en zelfs geprojecteerd op de Eiffeltoren. Het interview zal duidelijk maken wie deze John Hamon is.
structuur: Uit de inleiding en de opbouw van de tekst blijkt dat het hier om een interview gaat. Dit interview bestaat uit vijf vetgedrukte vragen en de antwoorden hierop van John Hamon. Lees de vragen even door om een idee te krijgen van het interview.
soort tekst: Dit is een artikel van de site *franceinter.fr*. Dit is de website van *RadioFrance* waar uitgebreide informatie te vinden is over radioprogramma's en waar podcasts te beluisteren zijn.

Le visage le plus connu du monde de l'art

Sa tête est collée au détour d'une avenue parisienne, placardée devant le Louvre, voire projetée sur la tour Eiffel. Entretien avec John Hamon.

(1) France Inter : D'où vient cette photo d'ado à lunettes et au sourire espiègle, affichée partout ? C'est bien vous ?
John Hamon : Tout à fait. C'est une photo d'identité scolaire. Elle a été prise à l'école lorsque j'avais 17 ans. Une photo d'identité, photocopiée des centaines de fois. Voilà 20 ans que j'exhibe dans la rue mon portrait avec mes binocles et mon sourire à la vue de tous. Le nom apposé sur ces portraits est mon identité, et aussi mon identité artistique.
(2) D'où est venue cette idée d'afficher votre tête ?
C'est une photo qui est venue par la force des choses, au moment où il a fallu choisir une image pour me représenter en tant qu'artiste. Je trouvais que c'était ce qu'il y avait de plus en plus évident : le nom, John Hamon, et le portrait. Dans l'histoire de l'art, le portrait est quelque chose d'important. L'autoportrait, d'autant plus. Je prends la liberté de projeter ce portrait, sans autorisation, sur différents monuments ou sur des musées.
(3) Vous aviez déjà une appétence pour l'art...
Oui, j'avais commencé à faire de l'art bien avant, à expérimenter des choses dans la peinture, la sculpture... J'étais assez jeune. Puis j'ai entamé des études d'art, qui m'ont amené à comprendre qu'une démarche pouvait peut-être être autre chose que de la peinture et de la sculpture, dans lesquelles je ne me retrouvais pas vraiment à cette époque. À un moment, quand j'ai compris qu'on pouvait faire d'autres choses, j'ai tout de suite eu l'idée de me promouvoir en tant qu'artiste. J'ai commencé à projeter mon portrait sur

© ThiemeMeulenhoff

des monuments très prestigieux, comme l'Arc de Triomphe et la Tour Eiffel.

(4) Des projections donc, et des « expositions libres », aussi ?
Oui ! La première, c'était au musée d'Art moderne. J'avais glissé mes affiches dans les panneaux d'affichage dédiés à leurs prochaines expositions. J'ai fait aussi le musée du Louvre. À chaque fois, je mets en place une campagne d'affichage qui vient reprendre l'identité graphique de ces musées, en mettant mon portrait sur l'affiche, plus ou moins réinterprétée selon le musée. Pour le Louvre, j'avais refait La Joconde en fondant mon portrait sur ce tableau.

(5) Ces « expositions libres », c'est aussi un moyen de vous imposer en tant qu'artiste dans un milieu difficile d'accès ?
Ces expositions traduisent le fait que les artistes vivants ont une place assez réduite dans les institutions culturelles, et dans les musées en particulier. La place accordée à la conservation est très grande. Prenons les grands musées qui ne mettent en avant que les artistes du passé. Il n'y a pas assez de programmes pour soutenir et rendre visibles les créations actuelles. J'en suis venu, par un manque flagrant de reconnaissance et de soutien de ces institutions, à organiser mes propres expositions, parce qu'en tant qu'artiste on n'est jamais invité pour participer à un programme d'expositions pour les jeunes artistes.

d'après https://www.franceinter.fr, publié le 1er août 2020

1p **32** Que dit John Hamon sur sa photo d'identité scolaire au premier alinéa ?
A Elle a été photocopiée des centaines de fois sans son accord.
B Elle est utilisée dans ses affiches depuis deux décennies.
C Elle sera employée pour ridiculiser les photos d'identité scolaire.

1p **33** Pourquoi John Hamon a-t-il imaginé de placarder et de projeter sa tête partout d'après le 2ème alinéa ?
A Certains représentants du monde de l'art le lui avaient proposé.
B Il voulait immortaliser son nom dans l'histoire de l'art avec son portrait.
C L'idée de se représenter ainsi en tant qu'artiste lui paraissait évidente.

1p **34** Qu'est-ce que John Hamon a compris en faisant des études d'art, d'après le 3ème alinéa ?
A que ce qu'il savait créer en sculpture ou en peinture n'était pas aussi novateur qu'il le croyait
B qu'il avait envie de développer son talent dans le domaine de la peinture et de la sculpture
C qu'il ferait sans doute mieux de s'exprimer dans d'autres domaines artistiques que la peinture ou la sculpture

1p **35** Qu'est-ce qu'on apprend sur John Hamon au 4ème alinéa ?
On apprend
A comment il a réussi à fondre son portrait sur La Joconde.
B de quelle façon il procède pour s'imposer en tant qu'artiste.
C d'où lui est venue l'idée d'organiser ses propres expositions.
D pourquoi il aimerait que son portrait soit exposé au Louvre.

© ThiemeMeulenhoff

1p **36** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de laatste alinea.
1 John Hamon bekritiseert culturele instellingen, en met name musea, omdat zij tekortschieten in de erkenning en ondersteuning van hedendaagse kunstenaars.
2 John Hamon organiseert zijn eigen exposities omdat de grote musea hem geen mogelijkheid bieden om zijn werk te exposeren.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

H10 EXAMENtekst★ 2023-I: 10 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel betekent zoiets als: 'De woorden "papa" en "mama" zijn over de hele wereld hetzelfde.'
illustratie: Op de foto zie je een peuter die allerlei onbegrijpelijke klanken laat horen. Je weet niet welke nationaliteit deze peuter heeft, maar de titel en illustratie maken duidelijk dat de tekst over het universele begrip 'papa' en 'mama' gaat.
structuur: Er zijn twee alinea's. Als je van beide alinea's de eerste zin leest, zie je dat de tekst over de talen van de wereld gaat en de uitleg van een taalkundige over de vorming van klanken in de vroege levensfase.
soort tekst: Dit is een artikel van *DirectMatin*. Dit is een gratis dagblad dat onderdeel is van *CNews*, een Franse commerciële 24 uursnieuwszender.
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Beide vragen zijn meerkeuzevragen (zie D3.1), waarbij het in de eerste vraag om de keuze voor het juiste signaalwoord gaat. Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

« Papa » et « Maman » universels

(1) Il existe environ 6000 langues dans le monde et une infinité de mots servant à nommer une infinité de choses. Mais parmi toutes ces dissemblances qui font que ce qui est un « chien » en France est un « dog » au Royaume-Uni et devient un « gou » en Chine, certains mots semblent très bien passer les frontières, comme « maman » et « papa ». Les Italiens ont « mamma » et « babbo » et la langue africaine swahili emploie « mama » et « baba », tout comme le chinois mandarin.

© ThiemeMeulenhoff

(2) Le linguiste Roman Jakobson a établi que l'universalité des
10 désignations paternelles et maternelles est liée à l'apprentissage de la formation des sons. Prononcer la voyelle « a » ne demande aucun effort à un bébé, qui n'a même pas à utiliser sa langue ni à jouer avec ses lèvres. Qu'il soit philippin, tatare ou né dans les Pyrénées, le bébé n'a qu'à fermer ses lèvres, coupant le « a » d'un
15 « m ». Il y a des chances de l'entendre dire quelque chose comme « mama ». Plus tard, il commence à former les sons « t » ou « d », ou cogne avec plus de fermeté ses lèvres : « papa ». C'est ainsi que les mots « papa » et « maman » existent dans le monde entier.

d'après « DirectMatin » du 25 mars 2019

« Les Italiens … chinois mandarin. » (lignes 6-8)

1p **37** Par quel(s) mot(s) cette phrase aurait-elle pu commencer ?

A Ainsi,
B Au contraire,
C Bref,
D D'ailleurs,

1p **38** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 2ème alinéa ?

A Les mots italiens « mamma » et « babbo » trouvent leur origine dans les mots français « maman » et « papa ».
B Peu importe l'endroit où un bébé apprend à désigner sa mère et son père, cet apprentissage se base sur le principe de l'effort nécessaire pour former des sons.
C Quant à l'apprentissage de mots tels que « papa » et « maman », un bébé se sert de stratégies plus complexes que pour les autres mots.

© ThiemeMeulenhoff

H 11 EXAMENtekst★ 2023-I: 11 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: De titel kun je vertalen met: 'Let op: slapende agenten!' Het plaatje geeft aan dat het om een waarschuwingsbord gaat dat een verkeersdrempel aangeeft.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Écoute* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door. Je kunt dan bepalen waarop je moet letten en hoe je de tekst gaat lezen. De eerste vraag is een meerkeuze-invulvraag (zie D3.1). Bij de tweede vraag moet je de eerste twee woorden van een zin citeren (zie D3.3). Je gaat de tekst nauwkeurig lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Attention : gendarmes couchés !

La France est championne du monde des ronds-points, mais elle est aussi celle des dos d'âne, qu'on appelle également gendarmes couchés. Le pays en compte 450 000. L'idée de ces ralentisseurs ? La réponse est dans la question : ralentir le trafic. Mais ils ont aussi leurs inconvénients. Ils sont en effet dangereux pour les motards ; extrêmement gênants pour la circulation des véhicules de pompiers et des ambulances ; enfin, la plupart des voitures ralentissant avant un dos d'âne mais accélérant après, ces ralentisseurs sont cause de nuisances sonores, de surplus de consommation d'essence et d'émissions de particules fines. __39__ les gendarmes couchés sont une catastrophe pour les automobilistes, les riverains, les motards, les pompiers et même... les gendarmes en intervention. Il n'y a que les ânes que ça ne dérange pas.

d'après Écoute, juin 2021

1p **39** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) dans le texte.
A Bref,
B D'ailleurs,
C Même
D Pourtant,

1p **40** Citeer de eerste twee Franse woorden van de zin die licht spottend van toon is.

Je kunt dit examen nakijken met de uitwerkingen hierna. Of online op mijnexamenbundel.nl. Je ziet dan meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

© ThiemeMeulenhoff

H 1 EXAMENtekst 2023-I: 1

1p **1 C** Beide beweringen komen overeen met het antwoord van de redactie van het tijdschrift *Ça m'intéresse*.
Bewering 1 betekent: We gebruikten het Engelse woord 'green' om het woord 'vert' niet te herhalen. Deze bewering komt overeen met de tekst. In regel 8-10 antwoordt de redactie namelijk: We hebben niets tegen het woord 'vert' (groen), maar het stond al in onze titel '40 initiatieven om het leven groener (plus verte) te maken'. Om herhaling te vermijden gaven we de voorkeur aan het woord 'green'.
Bewering 2 betekent: In feite hebben de meeste Engelse woorden een Franse oorsprong. Deze bewering komt ook overeen met de tekst. In regel 11-13 staat dat twee derde van de Engelse woorden eigenlijk uit het Frans komt, meegebracht in de bagage van Willem de Veroveraar (Guillaume le Conquérant), die in 1066 koning van Engeland werd.

1p **2 B** 'Dus u vindt het vast niet erg dat we een beetje "green" van hen hebben overgenomen? Op welke toon drukt de redactie zich uit in deze zin? Er zijn vier mogelijkheden. De toon is: zeer verontwaardigd (indigné) (antwoord A), een beetje geamuseerd (antwoord B), nogal onverschillig (antwoord C), heel enthousiast (antwoord D).
Na de verontwaardiging van de schrijver van het ingezonden stuk, Jean-Luc Roy, over het gebruik van Engelse woorden waar ook Franse woorden voor bestaan, geeft de redactie in regel 8-13 uitgebreid antwoord. In dat antwoord schrijft de redactie dat een groot deel van de Engelse woorden aan het Frans is ontleend. In regel 14-15 worden de woorden 'bacon', 'toast' en 'beef' als voorbeelden genoemd. In de laatste zin geeft de redactie vervolgens op een leuke manier aan dat ze ook met het woordje 'green' met de Engelsen meegaat.
De redactie is niet verontwaardigd, onverschillig of enthousiast maar lichtelijk geamuseerd. Antwoord B is het goede antwoord.

H 2 EXAMENtekst 2023-I: 2

2p **3** **1 = wel; 2 = wel; 3 = wel; 4 = wel**
Indien vier antwoorden goed: 2 punten; indien drie antwoorden goed: 1 punt; indien twee of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Wel. In regel 1-5 staat dat het kunstwerk 'Le Passe-Muraille' een van de meest verrassende beelden van Parijs is. Het staat sinds 1989 op het plein Marcel Aymé midden in het 18e arrondissement. Dit beeld is een prachtig eerbetoon aan Marcel Aymé, een van de meest opmerkelijke schrijvers van Montmartre.
2 Wel. In regel 7-8 lees je dat het bronzen beeld is bedacht en gemaakt door acteur, schrijver en beeldhouwer Jean Marais.
3 Wel. In regel 8-9 wordt aangegeven dat het beeld is gebaseerd op een van de bekendste novellen van Marcel Aymé, le Passe-Muraille.
4 Wel. Regel 9-17 beschrijft het verhaal van kantoormedewerker Dutilleul die de buitengewone gave bezit om door muren te lopen! Hij raakt dat vermogen kwijt doordat hij het te pas en te onpas (à tout-va) gebruikt. Hij blijft op een gegeven moment vastzitten in een muur niet ver van zijn huis in Montmartre. Het beeld lijkt de weergave van Dutilleul uit de novelle van Marcel Aymé. Er is echter één verschil: Jean Marais, de beeldhouwer, heeft zijn beeld het gezicht van Marcel Aymé gegeven.

1p **4 C** Wat is waar volgens de tekst? Er zijn drie mogelijkheden. Door veel van zijn verhalen in Montmartre te laten afspelen, onderstreept Marcel Aymé zijn bijzondere gehechtheid aan de buurt (antwoord A). De Passe-Muraille is tegenwoordig de

grootste toeristische attractie van het 18e arrondissement (antwoord B). Marcel Aymé is niet ver van de huidige locatie van het beeld Passe-Muraille gestorven (antwoord C).
In de eerste alinea lees je over de plek van de Passe-Muraille op het plein Marcel Aymé in Montmartre. Aan het eind van die alinea staat in regel 5-6 dat schrijver Marcel Aymé op een steenworp afstand is overleden, in zijn huis in de rue Norvins. Hieruit blijkt dat antwoord C het goede antwoord is: Marcel Aymé is niet ver van de huidige locatie van het beeld Passe-Muraille gestorven.

H 3 EXAMENtekst 2023-I: 3

1p **5 A** Wat lees je in de eerste alinea over Jacques Brel? Hij nam als zanger afscheid van zijn publiek toen hij een grote ster en nog relatief jong was (antwoord A). Hij beëindigde zijn zangcarrière in dezelfde stad waar hij die begin jaren 60 begon (antwoord B). Hij verliet Noord-Frankrijk om zijn carrière als zanger voort te zetten op de Markiezeneilanden, in de Stille Oceaan (antwoord C).
In regel 1-5 lees je dat Jacques Brel op 16 mei 1967 definitief afscheid neemt van zijn publiek met zijn laatste concert. Dat was in Roubaix in Noord-Frankrijk, waar hij ook was begonnen. Antwoord B zou het juiste antwoord kunnen zijn, maar je leest door.
In regel 5-9 staat dat het raar was voor een zanger van nog geen 40 jaar oud, om afscheid te nemen na 13 jaar in volle glorie op het podium te hebben gestaan. Nu blijkt dat antwoord B niet juist is, want als je even rekent weet je dat de zangcarrière van Brel al in 1954 was begonnen. Dat is niet begin jaren 60. Antwoord A lijkt nu het juiste antwoord te zijn. Je leest weer verder.
In regel 10-16 staat dat de artiest zich gaat bezighouden met musicals en film, voordat hij op de Markiezeneilanden in de Stille Oceaan gaat wonen. Hij zet zijn carrière als zanger daar niet voort, dus antwoord C is fout.
Nu weet je zeker dat antwoord A het goede antwoord is: Brel nam als zanger afscheid van zijn publiek toen hij een grote ster en nog relatief jong was.

1p **6 A** Bij deze vraag moet je aangeven welke eigenschap niet aan de jonge Jacques wordt toegeschreven in de tweede alinea. Om dat te bepalen moet je eerst weten over welke eigenschappen van Jacques wel wordt gesproken: discipline (antwoord A), opstandigheid (antwoord B), verdriet (antwoord C), de voorliefde voor avontuur (antwoord D).
De tweede alinea beschrijft de jeugd van Jacques in België met een somber dagelijks leven waarin hij zich verveelt, terwijl hij droomt van avontuur (antwoord D). Tijdens wandelingen met zijn familie aan de Vlaamse kust krijgt hij zijn eerste indrukken van zijn Vlaanderen die hem inspireren tot het maken van liedjes zoals *Le plat pays*. (Dit zingt hij ook in het Nederlands als *Mijn vlakke land*.) In regel 27-35 lees je dat de jonge Jacques zich opgesloten voelt in zijn sociale milieu. Daar komt een diepe melancholie vandaan die hij verwoordt in zijn liedjes (antwoord C). Hij verzet zich tegen de waarden van de kleinburgerij (petite bourgeoisie) waar hij vandaan komt: gemak, moraal, huichelachtigheid (hypocrisie), intellectuele luiheid (paresse), (antwoord B).
Drie eigenschappen worden benoemd, maar de eigenschap discipline (antwoord A) blijft ongenoemd in de tweede alinea.

1p **7 C** 'Zijn hele leven lang zal Jacques Brel een nogal onconventionele houding aan de dag leggen.' (regel 36-38) In welke zin van de derde alinea geeft de auteur daarvan een voorbeeld?
In regel 39-42 lees je dat Brel zich bij een christelijke jeugdbeweging aansluit en zijn eerste liedjes componeert (antwoord A). In regel 42-44 staat dat hij in de

© ThiemeMeulenhoff

kartonfabriek (cartonnerie) van zijn vader gaat werken om de kost te verdienen (antwoord B). In regel 46-48 lees je dat hij op 19-jarige leeftijd eerder in militaire dienst gaat om te ontsnappen aan een toekomst die al helemaal is uitgestippeld (antwoord C). In regel 52-55 staat dat hij in 1953 een plaat opneemt die in handen valt van een geweldige talentenscout (antwoord D).
De onconventionele houding van Jacques Brel komt heel duidelijk naar voren in antwoord C waar Jacques niet voldoet aan de normen, maar zelf zijn eigen weg kiest.

1p **8 B** Welke kwaliteit van Jacques Brel prijst de auteur in de vierde alinea? Je kunt kiezen uit drie antwoorden: de bescheidenheid waarmee hij zich tot zijn publiek richt (antwoord A), het enthousiasme (ardeur) waarmee hij zijn personages op het podium vertolkt (antwoord B), zijn stemtechniek als zanger (antwoord C).
In regel 57-60 staat hoe het leven van Jacques Brel als een nomade verloopt: van hotel naar hotel, van concertzaal naar concertzaal. Hij reist, schrijft, heeft liefdesaffaires. Regel 60-76 beschrijft zijn succes in de muziek- en theaterwereld met voorbeelden van chansons die wereldberoemd zijn geworden. In regel 76-81 geeft de auteur een beschrijving van de kwaliteit van Jacques Brel waarmee hij hem de hemel in prijst: 'Maar het is op het podium dat Brels talent echt explodeert. De zanger belichaamt (incarne) zijn personages van naïeve en gekwetste, bedrogen en ongelukkige mannen.'
Antwoord B is het goede antwoord: het enthousiasme waarmee hij zijn personages op het podium vertolkt.

2p **9** **1 = niet; 2 = wel; 3 = niet**
Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Niet. In regel 82-88 lees je dat Jacques als een marathonloper te werk gaat met wel meer dan 300 concerten per jaar! Na afloop van het concert neemt hij zijn muzikanten mee naar een kroegje (troquet) waar hij bier na bier drinkt en sigaret na sigaret rookt, tot het einde van de nacht. Hier staat niet dat hij ook concerten in bistro's gaf.
2 Wel. In regel 88-93 staat dat hij ondanks de routine, elke avond plankenkoorts heeft (trac) voordat hij het podium opgaat. Elk concert is een gevecht tegen zijn angst. Hij komt uitgeput, doorweekt van het zweet en uitgemergeld weer van het podium af.
3 Niet. In de vijfde alinea staat nergens dat de optredens aan het eind van zijn carrière niet meer zo glansrijk waren als in eerdere jaren.

1p **10 D** Wat is waar volgens de laatste alinea? Er zijn vier antwoordmogelijkheden. In zijn muzikale testament vertelt Jacques Brel over zijn buitensporige leven (antwoord A). Jacques Brel overlijdt voordat hij zijn laatste cd heeft afgemaakt (antwoord B). De laatste cd van Jacques Brel kent een groot succes (antwoord C). Het werk van Jacques Brel spreekt mensen nog altijd aan (antwoord D).
Regel 101-112 beschrijft het einde van het leven van Jacques Brel. Zijn buitensporige leven eist zijn tol: hij krijgt longkanker (cancer du poumon). Met zijn laatste krachten neemt hij zijn laatste plaat op, *Les Marquises*. Dit is een muzikaal testament, somber en brutaal (impertinent), met uitbarstingen van vreugde. Jacques Brel overlijdt op 9 oktober 1978. Hij laat een rijk oeuvre en het beeld van een echt populaire zanger achter. In regel 112-117 lees je dat veertig jaar na zijn dood zijn teksten nog steeds lezen als gedichten en dat zijn chansons nog steeds worden geneuried (fredonne) onder de douche. De schrijver van *Ne me quitte pas* heeft ons in feite nooit verlaten. Hieruit maak je op dat antwoord D het goede antwoord is: Het werk van Jacques Brel spreekt mensen nog altijd aan.

© ThiemeMeulenhoff

H 4 EXAMENtekst 2023-I: 4

1p **11 C** Volgens François Gemenne zijn mensen apathisch tegenover de huidige ecologische ramp. Gemenne geeft daarvoor twee verklaringen. Beide verklaringen komen overeen met de eerste alinea.
Verklaring 1 betekent: Mensen zien klimaatverandering als iets dat hen niet persoonlijk raakt. Deze verklaring komt overeen met de eerste alinea. In regel 7-11 lees je dat klimaatverandering nog grotendeels wordt gezien als iets wat vooral anderen, ergens anders, in de relatief verre toekomst zal treffen.
Verklaring 2 betekent: Onderzoekers presenteren klimaatverandering als een mondiaal fenomeen met effecten in de relatief verre toekomst. Deze verklaring komt ook overeen met de eerste alinea. In regel 11-15 zegt François Gemenne dat het ook een beetje de fout is van de onderzoekers zelf. Ze hebben het wel steeds over een wereldwijd fenomeen, maar dan met modellen in de verre toekomst, in 2050 of 2100…

1p **12 C** Je moet bepalen wat **niet** waar is volgens de tweede alinea. Je hebt de keuze uit vier mogelijkheden. De meerderheid van de mensen is overtuigd van de urgentie van het klimaatvraagstuk (antwoord A). Het klimaatprobleem, dat ooit alleen door experts werd besproken, wordt nu door het grote publiek aangepakt (antwoord B). Het grote publiek begint te twijfelen aan de competentie van experts op het gebied van klimaatverandering (antwoord C). De meningen over oplossingen om het klimaatvraagstuk aan te pakken, zijn verdeeld (antwoord D). Er zijn dus drie antwoorden juist. Jij moet aangeven welk antwoord niet voorkomt in de tweede alinea.
In regel 22-23 vraagt de interviewer: 'Waarom zorgt het klimaatvraagstuk zo voor verdeeldheid in de samenleving?' In regel 24-28 antwoordt François Gemenne dat jongeren het klimaatprobleem plotseling in de democratie hebben gebracht. Dit onderwerp, dat vroeger voorbehouden was aan experts, is het onderwerp van een publiek debat geworden. Antwoord B komt voor in de tweede alinea.
In regel 28-30 lees je dat er zo meningsverschillen (désaccords) en controverses ontstonden. Antwoord D wordt ook genoemd.
In regel 31-32 geeft de onderzoeker aan dat er een zeer brede consensus is over de noodzaak om te reageren. Ook antwoord A wordt genoemd.
In regel 33-40 staat dat er geen wondermiddel tegen klimaatverandering bestaat. Er zijn verschillende opties mogelijk en nu is het moment van keuzes maken. Maar velen zijn huiverig om keuzes te maken, omdat er veel economische en politieke belangen op het spel staan. Antwoord C blijft over: hier wordt **niet** over wordt gesproken in de tweede alinea.

1p **13 D** Wat is er volgens François Gemenne het meest nodig om dingen wereldwijd voor elkaar te krijgen (derde alinea)? Er zijn vier opties: distributienetwerken voor fossiele brandstoffen verbeteren (antwoord A), de energie-efficiëntie van hernieuwbare energiebronnen verhogen (antwoord B), de risico's van kernenergie op korte termijn verminderen (antwoord C), investeringen in niet-hernieuwbare energiebronnen verminderen (antwoord D).
In regel 45-49 geeft François Gemenne direct duidelijk aan wat wereldwijd tot resultaat zal leiden: investeringsbeperking (désinvestissement) in fossiele brandstoffen, dat wil zeggen het geld minimaliseren dat erin wordt geïnvesteerd. Dat is volgens hem de actie die prioriteit heeft boven alle andere acties. Antwoord D lijkt het goede antwoord te zijn.
Je leest verder in regel 49-59. Ieder jaar wordt er meer dan 5200 miljard dollar geïnvesteerd in fossiele energie. Dit is wat het zo concurrerend maakt met hernieuwbare energie, of zelfs met kernenergie. Zelfs in Frankrijk wordt er twee keer zo veel geïnvesteerd in fossiele energie dan in niet-fossiele energie. In regel 59-61 vervolgt Gemenne: 'Zolang dit het geval is, zullen fossiele brandstoffen de wereldwijde energiemix blijven domineren.' Nu weet je zeker dat antwoord D

© ThiemeMeulenhoff

het juiste antwoord is. Het meest nodig is: investeringen in niet-hernieuwbare energiebronnen verminderen.

1p **14 D** Op de open plek in regel 73 moet je een signaalwoord invullen. Je hebt de keuze uit: Kortom (antwoord A), Trouwens (antwoord B), Niettemin (antwoord C), Bijvoorbeeld (antwoord D).
Op de vraag of technologie de mensheid zal kunnen helpen bij het vinden van oplossingen om de klimaatcrisis het hoofd te bieden, antwoordt François Gemenne in regel 66-73: 'Natuurlijk: technologie speelt een zeer belangrijke rol, al was het maar voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Maar ik zou niet willen dat de technologische vooruitgang ons ervan weerhoudt de juistheid (bien-fondé) van bepaalde keuzes in twijfel te trekken.' In de zin met de open plek lees je vervolgens: '___?___, de komst van de elektrische auto mag ons er niet van weerhouden om de plaats van de auto in onze steden ter discussie te stellen.'
Er is in deze zin sprake van een voorbeeld. Bijvoorbeeld (**Par exemple**, antwoord D) geeft dat voorbeeld aan.

2p **15** **1 = niet; 2 = wel; 3 = niet; 4 = wel**
Indien vier antwoorden goed: 2 punten; indien drie antwoorden goed: 1 punt; indien twee of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Niet. In regel 80-83 zegt François Gemenne dat hij zich niet al te veel zorgen maakt over de toekomst van de planeet. Die is er al 4,5 miljard jaar.
2 Wel. In regel 83-86 vervolgt hij: 'Ik maak me veel meer zorgen over de wezens die er wonen, te beginnen met de meest kwetsbaren onder hen.'
3 Niet. In regel 86-90 vindt François Gemenne dat we niet de tijd hebben om ons af te vragen of we optimistisch of pessimistisch moeten zijn. Het klimaat, daar moet je voor gaan, dat is alles.
4 Wel. In regel 90-94 staat de laatste uitspraak van François Gemenne: 'We moeten al onze kracht, al onze energie en al onze intelligentie inzetten in de strijd tegen klimaatverandering.'

H 5 EXAMENtekst 2023-I: 5

4p **16** **1 = wel; 2 = niet; 3 = wel; 4 = niet; 5 = wel; 6 = wel; 7 = niet**
Indien zeven antwoorden goed: 4 punten; indien zes antwoorden goed: 3 punten; indien vijf goed: 2 punten; indien 4 antwoorden goed: 1 punt; indien 3 of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Wel. In regel 1-3 staat dat Antoine heel vroeg aankwam voor zijn afspraak met de personeelsmanager. De afgelopen dagen was zijn hele geest gefocust op dit interview.
2 Niet. In regel 15-17 lees je dat een vrouw hem begroet als hij de lift verlaat. Normaal gesproken wachtte Mathilde Mattel in haar kantoor op haar afspraken, maar voor Antoine Duris had ze besloten om zelf uit haar kantoor te komen. Mathilde wacht sollicitanten dus doorgaans niet op bij de lift.
3 Wel. In regel 32-39 verbaast Mathilde zich over de sollicitatie van Antoine: 'Ik moet u zeggen dat ik erg verbaasd was toen ik uw cv ontving.' 'Waarom?' vraagt Antoine. 'Waarom? U vraagt mij waarom? U bent lector (maître de conférences). U hebt zelfs al een behoorlijke reputatie. Ik ben al een van uw artikelen tegengekomen, meen ik. En u solliciteert … om suppoost te worden.'
4 Niet. In regel 43-46 wordt duidelijk dat Mathilde de vorige werkgever van Antoine, de ENSBA, heeft gebeld. Daar werd bevestigd dat Antoine zonder reden van de ene op de andere dag zelf ontslag had genomen. Hij is dus niet ontslagen.
5 Wel. Na nog wat vragen van Mathilde in regel 48-51 of Antoine het lesgeven beu was of dat hij misschien een depressie of een burn-out had, vraagt Mathilde in regel 57 aan hem of hij niet te hoog is opgeleid voor het beroep van suppoost. Ze denkt inderdaad dat hij een verkeerd beeld heeft van het werk van een suppoost.

© ThiemeMeulenhoff

6 Wel. In regel 65-67 zegt Mathilde dat ze komende week mensen nodig heeft voor de overzichtstentoonstelling van Modigliani. Op een dergelijk evenement komen veel mensen af. Vervolgens zegt Antoine in regel 68-70 dat dat goed uitkomt, want hij is afgestudeerd met een proefschrift (thèse) over Modigliani.

7 Niet. In regel 71-74 lees je dat Mathilde eigenlijk met stomheid is geslagen. Antoine denkt juist dat deze onthulling (révélation) in zijn voordeel gaat werken. Maar dat is zeker niet het geval, dit maakt de stap van Antoine in de ogen van de personeelsmanager alleen nog maar vreemder. Wat had zo'n erudiet man hier te zoeken? Vertelde hij haar wel de waarheid? De twijfel is bij Mathilde dus zeker niet weggenomen.

H 6 EXAMENtekst 2023-I: 6

1p **17 A** Wat is waar volgens de eerste alinea? Er zijn drie antwoordmogelijkheden. In de meeste gevallen slagen we er dankzij kunstmatige intelligentie in om haatberichten op internet te filteren (antwoord A). Vergeleken met andere sociale netwerken komen haatberichten het meest op Facebook voor (antwoord B). Slechts een kleine minderheid van de 43 miljard berichten die dagelijks op internet worden geplaatst, zijn haatberichten (antwoord C).
In antwoord op de interviewvraag of je op internet letterlijk wordt overspoeld (débordé) door haatberichten zegt Jean-Marc Royer in regel 4-10 dat hij inderdaad te maken heeft met enorme aantallen. Op Facebook zijn de cijfers niet te meten: elke seconde worden daar een half miljoen nieuwe reacties geplaatst, dat zijn er 43 miljard per dag! Antwoord B valt af, want het gaat in regel 8 om nieuwe reacties, niet om haatberichten. Om die reden is ook antwoord C onjuist.
Jean-Marc Royer vervolgt in regel 10-17 dat het gebruik van kunstmatige intelligentie het zeker mogelijk maakt om zeer snel een grote meerderheid van de probleemberichten te verwijderen, maar een zeer klein deel van de ongefilterde inhoud vertegenwoordigt nog steeds miljoenen berichten.
Je weet nu dat antwoord A het goede antwoord is: In de meeste gevallen slagen we er dankzij kunstmatige intelligentie in om haatberichten op internet te filteren.

1p **18 B** Wat merkt Jean-Marc Royer op over de haatberichten in de tweede alinea? Ze zijn meestal anoniem (antwoord A). Hun inhoud wordt steeds gewelddadiger (antwoord B). Hun aandeel is gestegen van 10 naar 13% (antwoord C).
In regel 20-27 staat dat het percentage haatberichten stabiel is en schommelt tussen de 10 en 13%. Maar de ernst van de berichten gaat van kwaad tot erger, van beledigingen (insultes) tot bedreigingen als dood of verkrachting (viol). Mensen durven alles te zeggen, zelfs onder hun eigen naam, met een gevoel van totale straffeloosheid (impunité).
Je begrijpt nu dat antwoord B het goede antwoord is: De inhoud van de haatberichten wordt steeds gewelddadiger.

1p **19 D** Welke houding toont Jean-Marc Royer in de derde alinea in de strijd tegen haatberichten op sociale netwerken? Hij toont zich: teleurgesteld (antwoord A), enthousiast (antwoord B), geïrriteerd (antwoord C), realistisch (antwoord D).
Op de vraag of de sociale netwerken zelf niet de oorzaak zijn, reageert Jean-Marc Royer in regel 31-41: 'Ik moet zeggen dat zelfs met krachtige tools en duizenden moderators, er nog steeds hatelijke inhoud op zal blijven staan. Bij ons behandelt een moderator 1000 tot 3000 commentaren per dag, over allerlei onderwerpen. En hij moet vaak berichten analyseren die dubbelzinnig zijn, hetzij door een huichelende auteur die censuur probeert te vermijden, hetzij door onhandigheid.'
Uit deze reactie blijkt dat Jean-Marc Royer realistisch is ten opzichte van het bestrijden van haatberichten op sociale netwerken (antwoord D).

© ThiemeMeulenhoff

2p **20** **1 = niet; 2 = wel; 3 = wel**

Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Niet. In regel 45-55 zegt Jean-Marc Royer dat de wet deze haatberichten al bestraft, maar dat de politie overbelast is! De procedures zijn tijdrovend. (...) Het is alsof je de oceaan met een lepeltje leegschept. Jean-Marc Royer stelt dus niet voor om de capaciteit bij de politie te vergroten.
2 Wel. In regel 56-58 stelt Jean-Marc Royer individuele registratie en lage boetes voor, behalve bij herhaling van het misdrijf (récidive).
3 Wel. In regel 58-65 staat dat het beter is om iedereen 15 euro boete te geven dan een grote rechtszaak te beginnen tegen een paar overtreders. En dit zonder tussenkomst van een rechter, zoals bij verkeersboetes, dat zou een vlotte afhandeling mogelijk maken.

H 7 EXAMENtekst 2023-I: 7

1p **21 C** Je moet aangeven welk deel van de zin ontbreekt in de eerste alinea. Je hebt de keuze uit: heeft meer fans dan in het verleden (antwoord A), verbroedert meer dan ooit (antwoord B), wordt verdeeld ontvangen (antwoord C), wordt weer populair (antwoord D).
In regel 1-3 staat: In tegenstelling tot in veel andere landen, **__?__** voetbal in Frankrijk **__?__**. Je leest in regel 3-11 dat een deel van de bevolking zelfs beweert 'anti-voetbal' te zijn. Ze hebben daar hun argumenten voor: een oninteressante sport, te veel media-aandacht, verziekt (pourri) door geld en corruptie, wat geweld en hooliganisme in de hand werkt, overbetaalde 'sterspelers' die vaak komedie spelen op het veld...'
Uit de eerste alinea blijkt dat niet iedereen positief is over voetbal. Er zijn ook veel negatieve geluiden. In tegenstelling tot in veel andere landen wordt voetbal in Frankrijk dus verdeeld ontvangen (**ne fait pas l'unanimité**). De juiste invulling staat in antwoord C.

1p **22 D** Wat lees je in de tweede alinea? Er zijn vier antwoorden mogelijk. Je leest daar: hoeveel Fransen zich openlijk anti-voetballer noemen (antwoord A), sinds wanneer Fransen hun afkeer van voetbal laten blijken (antwoord B), waarom Fransen zich tegen voetbal keren (antwoord C), dat de anti-voetbalhouding een typisch Frans fenomeen is (antwoord D).
In regel 12-18 staat dat de anti-voetballers op wedstrijdavonden van het Franse team thuisblijven en naar een film kijken. Op sociale netwerken ontmoeten ze elkaar onder de hashtags #j'aimepaslefoot (#ikhounietvanvoetbal) of #rienàfoot (#niksbijvoetbal). Dat laatste is een woordspeling op de uitdrukking 'het zal me een rotzorg zijn' ('rien à foutre'). In regel 18-23 zegt historicus Fabien Archambault dat deze afwijzing van voetbal een typisch Frans fenomeen is. Antwoord D is dus het juiste antwoord.

1p **23** **1 = wel; 2 = niet**

Indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Wel. In regel 24-31 staat dat Frankrijk sinds de eerste WK-overwinning in 1989 ook voetbalgek is geworden. Het komt maar zelden voor dat mannelijke en vrouwelijke politici niet publiekelijk hun enthousiasme tonen tijdens het WK of andere belangrijke wedstrijden.
2 Niet. In regel 33-36 zegt filosoof Jean-Claude Michéa: 'Minachting voor voetbal is een teken van echt intellectueel onvermogen.' Hij velt dus een negatief oordeel over anti-voetballiefhebbers, niet over voetballiefhebbers.

© ThiemeMeulenhoff

1p **24 C** Op de open plek moet je een signaalwoord invullen. Kortom (antwoord A) geeft een gevolg aan. Dus (antwoord B) wordt gevolgd door een conclusie. Maar (antwoord C) kondigt een tegenstelling aan. Vervolgens (antwoord D) geeft een uitbreiding aan.
In regel 37-41 staat dat de afkeer van voetbal voor de voetballiefhebbers op snobisme en arrogantie duidt. Voetbal was namelijk lange tijd de sport van de arbeidersklasse. Nu volgt de zin die begint met de open plek. Je leest in regel 41-43: **__?__** dit argument gaat niet op volgens expert François Remetter. Hij zegt in regel 43-47: 'Elke kritiek op voetbal terugbrengen tot minachting van de klasse komt neer op het associëren van de arbeidersklasse met geweld, racisme en machogedrag dat bij voetbal hoort'.
Er is hier sprake van een tegenstelling. 'Maar' (**Mais**, antwoord C) geeft deze tegenstelling aan.

1p **25 A** Alleen bewering 1 komt overeen met de laatste alinea.
Bewering 1 betekent: Volgens socioloog Anthony Mahé is voetbal een sport die een gemeenschapsgevoel creëert bij de bevolking. Deze bewering komt overeen met de laatste alinea. In regel 48-52 wordt de vraag gesteld waarom men zo'n hekel heeft aan anti-voetballers en niet bijvoorbeeld aan anti-Tour de Franceliefhebbers, anti-basketballers of anti-rugbyers. In regel 52-55 lees je dat daarmee een gevoelige snaar wordt geraakt: voetbal bekritiseren is kritiek hebben op een 'ritueel van saamhorigheid' (cohésion).
Bewering 2 betekent: Volgens socioloog Anthony Mahé is voetbal een sport die anti-voetballers niet durven bekritiseren uit angst voor uitsluiting (exclusion). Deze bewering komt niet overeen met de laatste alinea. In regel 57-59 staat iets anders, namelijk dat het in Frankrijk heel slecht valt als je tegen saamhorigheid bent, als je je afzijdig houdt.

H 8 EXAMENtekst 2023-I: 8

1p **26 D** Op de open plek moet je een signaalwoord invullen. Je hebt de keuze uit:
Zo (antwoord A), Kortom (antwoord B), Dientengevolge (antwoord C), Toch (antwoord D).
In regel 1-2 lees je dat de plaats van handeling Sotheby's in Londen is. Dat is een bekend veilinghuis waar waardevolle spullen voor gigantisch hoge prijzen worden verkocht. In regel 2-6 staat dat de traditionele verkoop van muziekmanuscripten is begonnen, wanneer de veilingmeester (commissaire-priseur) aankondigt: 'Lot 201!' De spanning stijgt in de zaal. Nu volgt regel 6-9, de zin met de open plek: **__?__**, op het eerste gezicht zijn het slechts twee blaadjes waarop een hand wat muzieknoten heeft gekrabbeld (griffonné).
Het signaalwoord op de open plek geeft een tegenstelling aan, want waarom zou de spanning stijgen voor twee gewone vellen papier? Bij die tegenstelling past antwoord D: 'Toch' (**Pourtant**).
'Ainsi' (antwoord A) geeft een toelichting aan. 'Bref' (antwoord B) past bij een gevolg. 'Par conséquent' (antwoord C) geeft een conclusie aan.
In regel 10-15 staat dat het geen gewone vellen papier zijn, want de hand die de aantekeningen op dat papier heeft gezet, was de hand van Johann Sebastiaan Bach! De veiling levert uiteindelijk meer dan een half miljoen euro op voor die blaadjes met muzieknoten!

1p **27** De kern van het goede antwoord is:
muziek is een universele/internationale taal / muziek is taalonafhankelijk / kan overal (ter wereld) worden gelezen / ontstijgt taal
In regel 16-24 staat dat het grote publiek vaak niet weet dat de partituren van grote componisten worden verzameld net als (à l'instar des) literaire manuscripten. Je

© ThiemeMeulenhoff

kunt dat in het echt gaan zien op de Internationale Boekenbeurs (Salon) in Parijs. Er zullen ook enkele uitzonderlijke muziekstukken worden tentoongesteld. Regel 26 begint met het woord 'Contrairement'. Hier vind je het antwoord op de vraag wat muziek onderscheidt van literaire manuscripten. De bekende Parijse boekhandelaar François Roulmann legt in regel 26-31 uit: 'In tegenstelling tot literaire manuscripten is muziek een internationale taal, die gelezen kan worden in New York, Moskou of Peking.' In regel 32-33 voegt hij daaraan toe dat drie namen erboven uitstijgen: Bach, Mozart en Beethoven.
Het juiste antwoord is dus: **Muziek is een internationale taal die overal ter wereld gelezen kan worden.**

1p **28** De kern van het goede antwoord is:
C'était (un)
In regel 34-39 staat dat elke musicus zijn eigen 'stijl' van schrijven heeft. Zo kunnen experts de vurige notenbalken (portées enflammées) van Beethoven of het gekrabbel (pattes de mouche) van Offenbach onderscheiden. In regel 40-42 lees je dat er muziekstukken te vinden zijn voor redelijke prijzen. Nu moet je bepalen waarmee deze muziekstukken tegenwoordig worden vergeleken. Daarvoor lees je verder in regel 42-43. Boekhandelaar Julien Paganetti zegt daar: 'Het gaat eigenlijk om een soort opdracht (dédicace).' Waarschijnlijk weet je dat een opdracht een tekst vóór in een boek is waarmee het aan iemand wordt opgedragen. In regel 43-48 legt Julien Paganetti uit: 'In de salons van de 19e eeuw hadden musici de gewoonte om de vrouw des huizes een blad met muzieknoten aan te bieden, dat ze onderaan met de hand signeerden.' In regel 48-51 lees je waarmee deze muziekstukken tegenwoordig worden vergeleken: 'Het was een (**C'était un**) beetje zoals de gesigneerde foto van de sterren van vandaag.'

1p **29** **1 = wel; 2 = wel**
Indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.
1 Wel. In regel 62-64 staat dat er ook een zeer actieve markt is voor de origineel gedrukte partituur. In regel 69-72 lees je dat de eerste drukken van deze partituren vrij beperkt waren (restreints) en dat ze vaak pas werden gemaakt nadat ervoor was ingeschreven.
2 Wel. In regel 72-75 zegt François Roulmann dat musici niet altijd even zorgvuldig met hun partituren omgaan.

1p **30** **nee**
In regel 83-91 staat dat de waardering (cote) voor de gedrukte partituren vaak al aangeeft hoe het werk zal worden ontvangen. Zo was in 1875 de eerste opvoering van *Carmen* van Bizet in de Opera Comique een complete mislukking. Als reactie daarop wordt de originele partituur slechts in een klein aantal exemplaren afgedrukt. Maar het nageslacht (postérité) zal van deze opera een groot succes maken.
Nee, er wordt niet aangegeven **waarom** de opera *Carmen* aanvankelijk een mislukking was en later een groot succes is geworden.

1p **31 C** Op de open plek in regel 95 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Je hebt de keuze uit: Temeer daar: nadruk (antwoord A), Bovendien: uitbreiding/opsomming (antwoord B), En dus: gevolg/conclusie (antwoord C), Toch: tegenstelling (antwoord D).
In regel 91-95 staat dat de partituur van *Carmen* tegenwoordig erg gewild (recherchée) is en wordt verhandeld (se négocie) voor ongeveer 2500 euro. Klassieke muziek heeft ook haar 'hits' (tubes). Nu volgt de zin met de open plek: **___?___** kunnen de prijzen een hoge vlucht nemen.
Er is hier sprake van een gevolg. Het signaalwoord 'En dus' (**Et alors**) past bij dit tekstverband (antwoord C).

H 9 EXAMENtekst 2023-I: 9

1p **32 B** Wat zegt John Hamon in de eerste alinea over zijn schoolpasfoto? Er zijn drie antwoordmogelijkheden. Hij werd honderden keren gekopieerd zonder zijn toestemming (antwoord A). Hij wordt al twee decennia lang op zijn posters (affiches) gebruikt (antwoord B). Hij zal worden gebruikt om schoolpasfoto's belachelijk te maken (antwoord C).
In regel 1-4 vraagt de interviewer: 'Waar komt deze foto van een tiener met een bril en een guitige (espiègle) lach vandaan, die overal is aangeplakt? Ben jij dat wel?'
In regel 5-9 antwoordt John Hamon dat hij het echt is op de pasfoto die op school is gemaakt toen hij 17 was en die wel honderden keren is gekopieerd. Er staat niet 'zonder toestemming' bij, dus antwoord A valt af.
In regel 9-14 zegt John Hamon dat zijn portret al 20 jaar op straat voor iedereen te zien is met zijn lach en zijn coole bril (binocles) op zijn neus. De naam op deze portretten is niet alleen zijn gewone identiteit maar ook zijn artistieke identiteit. Antwoord C is fout, want er wordt niets belachelijk gemaakt. Het goede antwoord is B: De schoolpasfoto van John Hamon wordt al twee decennia lang op zijn posters gebruikt.

1p **33 C** Waarom heeft John Hamon bedacht om overal zijn hoofd als poster op te plakken en te projecteren volgens de tweede alinea? Je kunt kiezen uit drie antwoorden. Enkele vertegenwoordigers van de kunstwereld hadden het hem voorgesteld (antwoord A). Hij wilde met zijn portret zijn naam vereeuwigen in de kunstgeschiedenis (antwoord B). Het idee om zichzelf op deze manier als kunstenaar te presenteren leek hem voor de hand liggend (antwoord C).
In regel 17-23 vertelt John Hamon dat het voor de hand lag om deze foto te kiezen toen hij zichzelf moest voorstellen als kunstenaar. Hij vond dat dit het meest duidelijk was: de naam John Hamon en het portret. In regel 23-29 legt hij uit dat het portret in de kunstgeschiedenis belangrijk is. Het zelfportret zelfs nog meer. Hij is zo vrij om dit portret zonder toestemming te projecteren op verschillende monumenten en musea.
Het is duidelijk dat antwoord C het goede antwoord is: Het idee om zichzelf op deze manier als kunstenaar te presenteren leek hem voor de hand liggend.

1p **34 C** Wat begreep John Hamon tijdens zijn studie kunst volgens de derde alinea? Je hebt drie mogelijkheden. Hij begreep: dat wat hij kon creëren met beeldhouwen of schilderen niet zo vernieuwend was als hij dacht (antwoord A), dat hij zijn talent op het gebied van schilder- en beeldhouwkunst wilde ontwikkelen (antwoord B), dat hij zich waarschijnlijk beter zou kunnen uiten op andere artistieke terreinen dan schilderen of beeldhouwen (antwoord C).
In antwoord op de opmerking van de interviewer dat hij al lang interesse (appétence) in kunst had, zegt John Hamon in regel 32-42 dat hij al op jonge leeftijd aan het experimenteren was met beeldhouwen en schilderen. Toen hij vervolgens kunst ging studeren, kwam hij erachter dat hij misschien toch beter een andere stap kon nemen, omdat hij zich niet echt kon vinden in beeldhouwen en schilderen. In regel 42-49 lees je dat hij begreep dat hij ook andere dingen met kunst kon doen en toen het idee kreeg om zichzelf als artiest te promoten. Hij begon met het projecteren van zijn portret op prestigieuze monumenten zoals de Arc de Triomphe en de Eiffeltoren.
Uit deze regels blijkt dat antwoord C het juiste antwoord is: John Hamon begreep dat hij zich waarschijnlijk beter zou kunnen uiten op andere artistieke terreinen dan schilderen of beeldhouwen.

1p **35 B** Wat kom je in de vierde alinea te weten over John Hamon? Er zijn vier antwoorden. Je komt te weten: hoe hij erin slaagde zijn portret in de Mona Lisa te laten

© ThiemeMeulenhoff

overvloeien (antwoord A), hoe hij te werk gaat om als kunstenaar erkend te worden (antwoord B), waar het idee vandaan kwam om zijn eigen tentoonstellingen te organiseren (antwoord C), waarom hij zou willen dat zijn portret in het Louvre wordt tentoongesteld (antwoord D).
In regel 52-64 vertelt John Hamon over zijn 'gratis exposities'. De eerste was bij het museum voor Moderne Kunst. Daar had hij zijn posters in de billboards (panneaux d'affichage) geschoven die aan de volgende tentoonstellingen waren gewijd. Dat deed hij ook bij het Louvre. Elke keer zet hij een postercampagne op door zijn portret op het kenmerkende grafische beeld van een bepaald museum te zetten. Voor het Louvre heeft hij op die manier zijn portret met dat van de Mona Lisa laten samensmelten.
In de vierde alinea kom je dus te weten hoe John Hamon te werk gaat om als kunstenaar erkend te worden. Antwoord B is het goede antwoord.

1p **36** **1 = wel; 2 = wel**
Indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Wel. De interviewer vraagt in regel 65-68 of die 'gratis tentoonstellingen' ook een manier zijn om zich te manifesteren in een milieu dat moeilijk toegankelijk is. Daarop antwoordt John Hamon in regel 69-77 dat deze exposities het feit weergeven dat levende kunstenaars een relatief kleine plaats hebben in culturele instellingen, met name in musea. De instandhouding van het oude is kennelijk heel belangrijk. Grote musea plaatsen alleen maar kunstenaars uit het verleden op de voorgrond.
2 Wel. In regel 77-86 lees je dat er niet genoeg programma's zijn om de huidige creaties te ondersteunen en zichtbaar te maken. John Hamon is ertoe gekomen zijn eigen exposities te gaan organiseren door een flagrant gebrek aan erkenning en ondersteuning van de culturele instellingen. Als kunstenaar wordt je namelijk nooit uitgenodigd om deel te nemen aan een expositie voor jonge kunstenaars.

H10 EXAMENtekst 2023-I: 10

1p **37 A** In regel 1-6 lees je dat er ongeveer 6000 talen in de wereld zijn en een oneindig aantal (infinité) woorden om een oneindig aantal dingen te benoemen. Er zijn grote verschillen (dissemblances) tussen woorden zoals het woord 'hond' in het Nederlands. Dat wordt 'chien' in het Frans, 'dog' in het Engels en 'gou' in het Chinees. Maar toch zijn er woorden die grensoverschrijdend zijn zoals 'mama' en 'papa'. In regel 6-8 staat: De Italianen hebben 'mamma' en 'babbo' en de Afrikaanse taal Swahili gebruikt 'mama' en 'baba', net als het Mandarijn-Chinees.
Nu moet je bepalen met welk signaalwoord regel 6-8 had kunnen beginnen. Er zijn vier mogelijkheden: Zo: toelichting (antwoord A), Daarentegen: tegenstelling (antwoord B), Kortom: conclusie (antwoord C), Trouwens: beperking/relativering (antwoord D).
In regel 1-6 heb je gelezen dat er woorden zijn die grenzen overschrijden zoals 'mama' en 'papa'. Regel 6-8 licht toe hoe deze woorden in drie andere talen worden gezegd. Deze zin had als volgt kunnen beginnen: Zo (**Ainsi**) hebben de Italianen 'mamma' en 'babbo' en … (antwoord A).

1p **38 B** Wat is waar volgens de tweede alinea? Er zijn drie mogelijke antwoorden. De Italiaanse woorden 'mamma' en 'babbo' vinden hun oorsprong in de Franse woorden 'maman' en 'papa' (antwoord A). Het maakt niet uit waar een baby zijn vader en moeder bij naam leert noemen, dit leren is gebaseerd op het principe van de inspanning die nodig is om klanken te vormen. (antwoord B). Bij het leren van woorden als 'papa' en 'mama' gebruikt een baby complexere strategieën dan bij andere woorden (antwoord C).

© ThiemeMeulenhoff

In regel 9-11 staat dat taalkundige (linguiste) Roman Jakobson vaststelde dat het algemene karakter (universalité) van benamingen voor vader en moeder is gekoppeld aan het leren vormen van klanken. In regel 11-18 lees je dat baby's over de hele wereld de klinker (voyelle) 'a' zonder enige inspanning kunnen uitspreken. Een baby hoeft alleen maar zijn lippen te sluiten waardoor de 'a' wordt afgekapt door een 'm'. De kans is groot dat je hem iets hoort zeggen als 'mama'. Later begint hij de klanken 't' of 'd' te vormen of perst hij zijn lippen op elkaar en dat wordt 'papa'. Zo bestaan de woorden 'papa' en 'mama' over de hele wereld.
Een baby gebruikt dus geen complexe strategieën om de woorden 'papa' en 'mama' te zeggen. Antwoord C is onjuist. Ook antwoord A is fout, want in de tweede alinea staat niets over de oorsprong van de Italiaanse woorden voor 'mama' en 'papa'. Antwoord B is het goede antwoord: Het maakt niet uit waar een baby zijn vader en moeder bij naam leert noemen, dit leren is gebaseerd op het principe van de inspanning die nodig is om klanken te vormen.

H11 EXAMENtekst 2023-I: 11

1p **39 A** In regel 1-8 staat dat Frankrijk de meeste rotondes heeft, maar ook de meeste verkeersdrempels, die 'ezelsruggen' of 'slapende agenten' worden genoemd. Er zijn er in Frankrijk wel 450.000 om het verkeer af te remmen. In regel 9-21 lees je dat deze verkeersdrempels ook nadelen opleveren. Zo zijn ze gevaarlijk voor motorrijders en buitengewoon lastig voor brandweerauto's en ambulances. Daar komt nog bij dat de meeste auto's afremmen voor zo'n verkeersdrempel, maar meteen daarna weer optrekken. Dat veroorzaakt geluidsoverlast (nuisances sonores), extra brandstofverbruik en uitstoot van fijnstof (particules fines).
In regel 22-26 staat de zin die met de open plek begint. Daar moet je een signaalwoord invullen. Er zijn vier mogelijkheden: Kortom: gevolg/conclusie (antwoord A), Trouwens: beperking/relativering (antwoord B), Zelfs: nadruk (antwoord C), Toch: tegenstelling (antwoord D).
__?__ de 'slapende agenten' zijn een ramp voor automobilisten, buurtbewoners (riverains), motorrijders, brandweerlieden en zelfs voor... de politie die moet optreden. Nadat je in regel 9-21 alle nadelen van verkeersdrempels heb gelezen, volgt in regel 22-26 de conclusie. Daar hoort het signaalwoord 'Kortom' (**Bref**) bij. Antwoord A is het juiste antwoord.

1p **40** **Il n'(y) (a) (que)**
In de laatste zin (regel 26-28) staat een grappige woordspeling met het Franse woord voor verkeersdrempels: 'dos d'âne'. Alleen ezels (ânes) hebben er geen last van. De auteur gebruikt deze licht spottende toon na alle nadelen van de verkeersdrempels te hebben opgesomd. Deze zin begint met **Il n'(y) (a) (que)**.

© ThiemeMeulenhoff

I

2023-II met uitwerkingen

In dit onderdeel vind je een volledig examen. Elke tekst wordt voorafgegaan door een 'oriëntatie vooraf' die je helpt om je te focussen op de tekst en de vragen. Het examen wordt gevolgd door de uitgewerkte antwoorden. Lees voordat je begint de aanwijzingen op bladzijde 158, die ook voor dit examen gelden.

Van elke tekst is de moeilijkheidsgraad aangegeven door middel van het toekennen van één, twee of drie sterren.

De cijferbepaling vind je achter in deze bundel in de bijlage.

© ThiemeMeulenhoff

I 1 EXAMENtekst★ **2023-II: 1** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: 'Waarom spreekt men over de linkeroever en de rechteroever?' Deze titel en het plaatje maken duidelijk dat de tekst over de rivier de Seine gaat die dwars door Parijs stroomt.
structuur: Er zijn twee alinea's. Als je daarvan de eerste zin leest, kom je te weten dat alle Parijzenaars zich afvragen waarom men over 'linkeroever' en 'rechteroever' spreekt en hoe deze oevers voor de Revolutie werden genoemd.
soort tekst: Dit is een artikel van *vivreparis.fr*, een informatieve site over evenementen en bezienswaardigheden in Parijs.
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. De eerste vraag is een open vraag (zie D3.4) waarbij moet je aangeven wat bepalend is voor de benaming van de zogeheten linker- en rechteroever van de Seine. De tweede vraag is een meerkeuzevraag (zie D3.1). Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Pourquoi parle-t-on de rive gauche et de rive droite ?

(1) Tout Parisien s'est posé au moins une fois dans sa vie cette question essentielle sur Paris : Pourquoi parle-t-on de rive gauche et de rive droite ? Évoquer la rive gauche pour désigner les arrondissements situés au sud de la Seine et la rive droite pour parler de ceux qui se trouvent au nord du cours d'eau ? À priori, il n'y a rien de bien logique là-dedans ! Et pourtant, cette dénomination s'explique facilement : elle est tout simplement liée au sens dans lequel coule la Seine ! Or, on le sait, la Seine prend sa source à l'est de Paris, dans la petite commune de Source-Seine en Côte d'Or, et termine sa course dans la Manche, au niveau de l'estuaire situé entre le Havre et Honfleur. Le cours d'eau entre donc dans Paris au niveau des 12e et 13e arrondissements, pour en ressortir à l'ouest, au niveau des 15 et 16e arrondissements. En se positionnant dans le sens de son courant, on se retrouve donc avec la rive gauche à notre gauche et la rive droite... à notre droite !

(2) Les surnoms « rive gauche » et « rive droite » ne datent que du XIXe siècle : jusqu'à la Révolution, le sud de la capitale était appelé Outre-Petit-Pont, du nom d'un pont reliant l'île de la Cité au quartier de la Sorbonne, tandis que le nord de la capitale était nommé Outre-Grand-Pont, en référence au pont qui reliait l'île de la Cité au quartier Saint-Merri, dans l'actuel 4e arrondissement. Encore bien avant, le nord de Paris était appelé « la Ville », car c'est là qu'habitait le peuple, tandis que le sud était connu comme

© ThiemeMeulenhoff

« l'Université » puisqu'il accueillait
45 principalement l'Université de Paris.
Une chose est donc sûre : les différences entre la rive gauche et la rive droite ne datent pas d'hier !

d'après https://vivreparis.fr
publié le 7 janvier 2021

« Pourquoi parle-t-on de rive gauche et de rive droite ? » (titel)

1p **1** Wat is volgens de eerste alinea bepalend voor de benaming van de zogeheten linker- en rechteroever van de Seine?

1p **2** Qu'est-ce qui est vrai d'après le deuxième alinéa ?

A Dans le passé, le peuple habitait sur la rive droite alors que sur la rive gauche se trouvait l'université.

B Les différences entre la rive droite et la rive gauche ont en grande partie disparu au XIXe siècle.

C Les surnoms « rive droite » et « rive gauche » datent de l'époque qui précède la Révolution.

I 2 EXAMENtekst★ 2023-II: 2 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: 'Vliegen of niet vliegen…' Dat is de vraag die je in de titel leest.
illustratie: Het is duidelijk dat de tekst over pinguïns gaat.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Écoute* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Bij de eerste vraag moet je aangeven met welk signaalwoord de zin in regel 10-11 zou kunnen beginnen. Skim de tekst tot aan de zin in regel 10-11. Lees die zin dan nauwkeurig om te bepalen welk signaalwoord voor deze zin zou kunnen staan. De tweede vraag is een open vraag (zie D3.4). Die vraag kun je beantwoorden nadat je de rest van de tekst gedetailleerd hebt gelezen.

Voler ou ne pas voler…

Saviez-vous que les Français sont quasiment les seuls au monde à avoir raison ? Bravo donc à eux, pour leur rigueur ornithologique. Il existe en effet au Pôle Nord une espèce d'oiseaux noir et blanc très marrants (surtout quand ils marchent) que l'on appelle des pingouins. Mais il existe également une espèce d'oiseaux noir et blanc très marrants (surtout quand ils marchent) au Pôle sud. Ces derniers ressemblent à leurs cousins du Nord, mais ils ne sont pas rigoureusement les mêmes. Les Français les appellent des manchots. Et ils sont quasiment les seuls à faire la distinction. À part eux, tout le monde appelle les manchots et les pingouins indifféremment des pingouins. En anglais, on dit *penguin* ; en italien *pinguino* ; en espagnol *pingüino*… Or, scientifiquement, il s'agit là d'une erreur.

Petite anecdote : peu de gens le savent, mais s'il le voulait, le pingouin serait capable de voler – mais il ne le veut pas. Alors que le manchot ne peut pas voler, même s'il le voulait. Alors, vous voyez bien que ce n'est pas la même espèce d'oiseaux…

d'après Écoute, décembre 2019

© ThiemeMeulenhoff

« À part … des pingouins. » (lignes 10-11)

1p **3** Par quel(s) mot(s) cette phrase aurait-elle pu commencer ?

A En effet,
B Ensuite,
C Même
D Pourtant,

« Voler ou ne pas voler… » (titel)

1p **4** Welke vogelsoort is volgens de tekst **niet** in staat om te vliegen?
Noteer de Franse naam.

© ThiemeMeulenhoff

I 3 EXAMENtekst★★ 2023-II: 3 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel 'De "digitale nomaden"' maakt nog niet veel duidelijk.
inleiding: De inleiding geeft je informatie over journalist Maxime Brousse. Hij heeft een boek geschreven waarin hij de motivatie en gewoonten analyseert van degenen die hij 'digitale nomaden' noemt.
illustratie: Op de foto zie je een persoon met zijn laptop op het strand. De suggestie wordt gewekt dat hij aan het werk is.
structuur: Aan de lay-out van de tekst zie je dat het een interview is. Het bestaat uit drie vetgedrukte vragen van een verslaggever van *Le Figaro* en de antwoorden daarop van Maxime Brousse. Lees deze vragen even door om een indruk van het interview te krijgen.
noot 1: Lees de noot. De betekenis van dit woord in regel 20 hoef je nu niet in het woordenboek op te zoeken.
meerkeuze-invulvraag (regel 49): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Figaro* (zie A7).

Les « digital nomads »

Dans son livre *Les Nouveaux Nomades*, paru aux Éditions Arkhê, le journaliste Maxime Brousse analyse les motivations et les habitudes de ceux qu'il appelle les « digital nomads ».

(1) Le Figaro. - Qui se cache derrière ceux que vous appelez les « digital nomads » ?
Maxime Brousse. - Le terme « digital nomads » est apparu pour la première fois en 1997, dans un livre publié aux Éditions John Wiley & Sons. C'est alors un mot de technicien, qui mettra quelques années à entrer dans les mœurs. De la manière dont je les caricature, ces nomades contemporains sont des Occidentaux qui partent avec leur ordinateur travailler où bon leur semble. Ils misent sur la liberté d'entreprendre et ne sont pas contraints par la géographie pour développer leurs activités professionnelles. Leur choix de destination est souvent utilitariste[1] :

noot 1 utilitariste = waar je direct van profiteert

© ThiemeMeulenhoff

la manière dont je les caricature, ces nomades contemporains sont des Occidentaux qui partent avec leur ordinateur travailler où bon leur semble. Ils misent sur la liberté d'entreprendre et ne sont pas contraints par la géographie pour développer leurs activités professionnelles. Leur choix de destination est souvent utilitariste[1] : des pays en développement où le niveau de vie est bas. On les croise par exemple à Chiang Mai ou à Bali.

(2) En quoi ces destinations attirent-elles autant les travailleurs ?

En généralisant un peu, on peut dire que les « digital nomads » cherchent la même chose que chez eux, la mer ou le soleil en plus. En Asie, par exemple, ils fréquentent des espaces de coworking créés par des Occidentaux, qui correspondent à l'image qu'ils se font de la vie dans un pays exotique. Ils n'ont pas envie de vivre comme des locaux, ni de s'inscrire dans la culture du pays. Ils cherchent avant tout à se constituer un réseau : chaque voisin de table peut être un futur client, un fournisseur ou un associé. L'esprit de communauté est très présent.

L'aspect financier est aussi important, il est plus facile de se détacher de sa condition de salarié ou de monter son entreprise à Bali ou à Bangkok, où l'on peut vivre comme un roi en gagnant dix fois moins qu'en France. C'est __7__ la devise de Tim Ferriss, le gourou des digital nomads : « Pas besoin d'avoir le compte en banque d'un millionnaire pour vivre comme un millionnaire. »

(3) Environnement, quête de sens… Cette attitude n'est-elle pas en décalage avec les défis actuels ?

Il est vrai que c'est une façon de penser qui omet toute conscience environnementale et sociale. Les « digital nomads » sont les bons enfants du capitalisme mondialisé, de ce que l'Occident a créé de pire. Sans scrupule ils lancent leurs idées, même quand c'est éthiquement douteux (par exemple entreprises immatriculées dans des pays fiscalement avantageux). Ils ne remettent pas en question leur mode de vie : ils veulent accumuler les expériences, découvrir les plus beaux paysages de la planète. Ils correspondent au cliché de l'élite et, en même temps, ils sont simplement le reflet des contradictions de notre époque. Est-ce qu'un nomade qui passe neuf mois en Thaïlande fait plus de mal à la planète qu'un Français qui part quatre fois par an en vacances ? Ça reste à voir.

d'après Le Figaro
du 22 octobre 2020

1p **5** Qui sont les « digital nomads » selon Maxime Brousse (premier alinéa) ?

A des entrepreneurs qui visent comme marché les pays occidentaux
B des Occidentaux qui font du monde entier leur bureau
C des professionnels qui vendent des produits numériques sur leur blog
D des techniciens qui travaillent dans des pays en développement

© ThiemeMeulenhoff

2p **6** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tweede alinea. "Digital nomads"

1 willen integreren in de plaatselijke bevolking.
2 zoeken naar mogelijkheden om een netwerk op te bouwen.
3 hebben de ambitie om in korte tijd miljonair te worden.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **7** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.

A d'abord
B d'ailleurs
C peut-être
D pourtant

1p **8** Qu'est-ce qu'on lit sur les « digital nomads » au dernier alinéa ?

A Ils mettent en cause le comportement égocentrique des entrepreneurs asiatiques.
B Ils ne considèrent le monde extérieur qu'en fonction de leurs propres intérêts.
C Ils nuisent plus à l'environnement que ceux qui passent leurs vacances en France.
D Ils veulent travailler dans des pays fiscalement avantageux pour faire partie de l'élite.

© ThiemeMeulenhoff

I 4 EXAMENtekst★★ 2023-II: 4 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: 'Laat ze deel uitmaken van de Geschiedenis' is de titel van deze tekst.
illustratie: Je ziet een historisch gebouw in de vorm van een Griekse tempel.
eerste alinea: Als je van de eerste alinea de eerste en laatste zin leest, kom je te weten om welk gebouw het gaat en waarvoor het dient.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Réponse à tout*, een maandelijks tijdschrift met informatie en advies voor het dagelijks leven.
twee vragen: Neem de twee vragen even door, zodat je weet waarop je moet letten bij het lezen van de tekst. Bij de eerste vraag moet je van twee beweringen aangeven of ze wel of niet overeenkomen met de eerste alinea. Dit is dus een beweringenvraag (zie D3.2). Bij de tweede vraag moet je de ontbrekende tussenkopjes bij de juiste alinea plaatsen. Dit is een combinatie-/matchingvraag (zie D3.2).

Faites-les entrer dans l'Histoire

(1) Depuis quelques siècles, le Panthéon à Paris est une nécropole qui accueille les plus grandes figures de la France. Écrivains, politiques, scientifiques... tous ont aujourd'hui le grade d'immortels. Pourtant, à l'origine, l'édifice était uniquement destiné à recevoir les reliques de Sainte-Geneviève, patronne de Paris. Mais en 1791, sous la Révolution française, l'Assemblée nationale décide de transformer l'église en temple laïque. On lui donne alors le nom de Panthéon, avec pour rôle de rendre hommage à la mémoire des nouveaux héros de la patrie.

2

Si le temple a d'abord accueilli des révolutionnaires, plus de la moitié des 76 « grands hommes » entrés au Panthéon l'ont été sous l'Empire napoléonien. La plupart de ces grands hommes sont aujourd'hui d'illustres inconnus. Sous la IIIe République, de grandes figures politiques y ont été inhumées, tels Jean Jaurès ou Léon Gambetta. Sous la Ve République, des écrivains comme Victor Hugo et Émile Zola ainsi que des scientifiques comme Pierre et Marie Curie font leur entrée.

3

Outre les tombes et les urnes funéraires, on y trouve aussi plus de mille plaques commémoratives. Car l'hommage rendu aux personnalités de la Nation ne se traduit pas nécessairement par le transfert du corps du défunt. Ainsi, on peut lire sur les murs les noms d'écrivains ou soldats morts pour la France en 1914-18.

4

© ThiemeMeulenhoff

En 1791, c'est d'abord l'Assemblée constituante qui prend la résolution d'inhumer une personnalité au Panthéon. Puis en 1794, c'est la Convention qui prend le relais. Sous le Ier Empire, Napoléon Ier s'octroie le droit de choisir les entrants, avant que ce même droit ne retourne aux députés, en 1885. Depuis la Ve République, cette prérogative revient au président de la République. C'est un décret qui acte le transfert de la dépouille ou des cendres du défunt.

5

Une personnalité vivante peut en effet le faire savoir, ou ses héritiers peuvent s'y opposer. Le général de Gaulle a toujours fait entendre qu'il ne souhaitait pas y être inhumé, et les héritiers d'Albert Camus se sont opposés à l'intention de Nicolas Sarkozy de panthéoniser l'écrivain en 2009.

6

Aucun texte ne détaille les mérites exigés, si ce n'est « Le Panthéon est réservé aux grands hommes qui ont mérité la reconnaissance de la France ». Si tous ceux qui se trouvent actuellement dans la crypte sont de nationalité française, il n'est *a priori* spécifié nulle part qu'il faille nécessairement être français. Si les exigences ne sont pas explicitement notifiées, on attend d'une personnalité qu'elle incarne les idéaux de la République, et que son combat fasse écho aux valeurs de l'État.

d'après Réponse à tout, septembre 2018

1p **9** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au premier alinéa ?

1 Le Panthéon était à l'origine une église qui servait à conserver les reliques de Sainte-Geneviève.

2 À partir de 1791, le Panthéon commence à honorer de grands personnages ayant marqué l'Histoire de France.

A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

In de tekst ontbreken de tussenkopjes bij de alinea's **2 tot en met 6.**

3p **10** Zet de tussenkopjes op de juiste plaats. Let op: Je houdt één tussenkopje over.

a Il y a aussi des personnalités qui ont été retirées du Panthéon ?
b N'y a-t-il que des cendres et des dépouilles au Panthéon ?
c Peut-on refuser d'entrer au Panthéon ?
d Quels sont les critères d'entrée au Panthéon ?
e Qui décide de l'entrée au Panthéon ?
f Qui repose au Panthéon ?

Noteer achter het nummer van de alinea de letter van het juiste tussenkopje.

© ThiemeMeulenhoff

I 5 EXAMENtekst★★★ 2023-II: 5 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en inleiding: De titel is een citaat van Jane Goodall: 'Onze individuele acties kunnen de wereld helpen veranderen'. Deze primatoloog blijft de wereld rondreizen om het milieu te steunen.
voorkennis: Een primatoloog is een wetenschapper die zich bezighoudt met het bestuderen van primaten: een groep zoogdieren zoals apen en mensapen. Primatologen bestuderen de gedrags-, sociale en ecologische aspecten van primaten in hun natuurlijke leefomgeving en in gevangenschap.
illustratie: Op het gestileerde plaatje zie je een uitgedroogde vlakte met een boom in de vorm van een mensenhoofd. Dit is de weergave van een beeld van de aarde in de toekomst, als er niet wordt ingegrepen.
structuur: Uit het Franse woord 'entretien' in de inleiding maakte je al op dat deze lange tekst een interview is. Dat zie je ook aan de lay-out. Het interview bestaat uit drie vetgedrukte vragen en de uitgebreide antwoorden daarop van Jane Goodall. Lees deze vragen even door om een indruk van het interview te krijgen.
meerkeuze-invulvraag (regel 22): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Monde* (zie A7).

« Nos actes individuels peuvent aider à changer le monde »

La primatologue Jane Goodall ne cesse de parcourir le monde en faveur de l'environnement. Entretien.

(1) Le Monde : Marches pour le climat, appel à la justice climatique et à la désobéissance civile : sentez-vous monter la mobilisation face à l'urgence écologique ?
Jane Goodall : C'est venu progressivement. En 2014, j'avais participé à la marche pour le climat que l'ancien vice-président américain Al Gore avait organisée à New York. Les organisateurs espéraient 80 000 participants : ils étaient 400 000, et des marches similaires ont eu lieu le même jour dans plusieurs autres grandes villes. Depuis, la mobilisation n'a cessé de croître. Les générations plus âgées peuvent être découragées par la tâche, avoir le sentiment qu'il n'y a plus rien à faire, et, par là même, on peut devenir indifférent face à l'urgence écologique. __12__ les jeunes sont plus résilients. Ils savent que c'est leur avenir qui est en jeu. Rappelez-vous cette jeune Suédoise de 15 ans, Greta Thunberg, qui est montée à la

tribune de la COP24, à Katowice (Pologne). « Vous êtes arrivés à court d'excuses et nous sommes à court de temps », a-t-elle dit, avant d'appeler les écoliers du monde entier à une grève « scolaire ».

(2) L'accélération du réchauffement climatique nous oblige à repenser nos modes de vie. Dans un monde mené par le profit et la croissance économique, comment pourra-t-on accélérer un changement de mentalité ?

Nous traversons une période noire à l'échelle de la planète. Le constat est connu : nos activités industrielles et notre consommation inconsciente des énergies fossiles augmentent les gaz à effet de serre qui enveloppent notre planète. Elles entraînent des changements climatiques partout dans le monde. Les tempêtes se font plus fréquentes et plus violentes, les inondations sont de plus en plus graves, les sécheresses empirent. Pourquoi, alors, ne travaillons-nous pas plus à résoudre ces problèmes essentiels ? En partie par manque d'éducation – mais les médias traitent de plus en plus ce genre de sujets, et les gens sont de plus en plus nombreux à saisir la gravité de la situation. L'autre raison, c'est que beaucoup d'entre eux se sentent impuissants, et tombent alors dans l'apathie. C'est pour cela que je voyage trois cents jours par an. Pour faire prendre conscience à ceux que je rencontre du pouvoir et de la responsabilité individuelle de chacun. Chacun d'entre nous peut effectuer des changements positifs. Et collectivement, tous nos actes individuels peuvent aider à changer le monde.

(3) Quelles sont les priorités auxquelles s'attaquer ?

Si nous tenons à notre avenir, il y a trois problèmes majeurs que nous devons absolument résoudre. Le premier est la pauvreté. Si vous êtes très pauvre et vivez dans une région rurale, vous êtes forcé de détruire votre environnement – vous devez cultiver davantage de nourriture, ou fabriquer du charbon à vendre. Si vous vivez dans une zone urbaine, vous achetez les vêtements et les denrées les moins chers possible car vous ne pouvez pas faire autrement. Vous n'avez pas le privilège de vous demander si le produit que vous achetez est bon marché parce que sa fabrication a détruit l'environnement, ou s'il est le fruit de cruauté envers les animaux, du travail forcé d'enfants ou d'ateliers clandestins. Deuxième problème – et le plus difficile à résoudre : nous devons lutter contre le mode de vie consumériste de tous ceux qui ne sont pas les plus pauvres. Nous avons à notre disposition bien plus de choses que ce dont on a besoin, et la plupart des gens gaspillent une quantité incroyable de nourriture quand d'autres meurent de faim. Enfin, il est impératif de réduire le taux de croissance démographique. Il est tout à fait absurde de penser qu'il peut y avoir une croissance économique illimitée dans un monde aux ressources naturelles limitées.

d'après Le Monde
du 5 janvier 2019

© ThiemeMeulenhoff

1p **11** Quelle(s) affirmation(s) correspond(ent) au premier alinéa ?
1 En 2014, le nombre de participants à la marche pour le climat à New York était plus élevé que prévu par les organisateurs.
2 Tout compte fait, la mobilisation face à l'urgence écologique continue à progresser.
A la première
B la seconde
C les deux
D aucune des deux

1p **12** Choisissez le mot qui manque à la ligne 22.
A Ainsi,
B Bref,
C Mais
D Même

« Les tempêtes … sécheresses empirent. » (lignes 48-51)
1p **13** Comment cette phrase se rapporte-t-elle à celle qui précède ?
A Elle en donne la cause.
B Elle la contredit.
C Elle l'affaiblit.
D Elle la précise.

« Pourquoi, alors … problèmes essentiels ? » (regel 52-54)
2p **14** Waarom wordt er volgens Jane Goodall niet harder gewerkt aan het oplossen van deze problemen?
Noteer de twee redenen die zij hiervoor noemt in de tweede alinea.

« il y a trois problèmes majeurs que nous devons absolument résoudre »
(regel 73-75)
Naast armoede vermeldt Jane Goodall in de derde alinea nog twee andere problemen die dringend moeten worden opgelost.
2p **15** Noteer beide problemen.

© ThiemeMeulenhoff

I 6 EXAMENtekst★★ **2023-II: 6** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en inleiding: De titel is eenvoudig te vertalen: 'Waarom ik in het Frans schrijf'. In de inleiding lees je dat schrijver Velibor Čolić sinds 2008 in het Frans schrijft. Hij is in 1992 gedeserteerd uit het Bosnische leger en naar Frankrijk gevlucht. In 2020 is zijn boek met de titel *Het boek van vertrek* uitgekomen bij uitgeverij Gallimard.
illustratie: De foto toont de voorkant van het boek van Velibor Čolić. Deze lay-out zie je vaak bij literaire uitgaven van Franse boeken.
structuur: De tekst bestaat uit vijf alinea's. Als je de eerste alinea skimt, kom je te weten hoe Velibor Čolić al in zijn vaderland met Franse schrijvers in aanraking kwam. Als je vervolgens van de andere vier alinea's de eerste zin leest, begrijp je dat hij zich de Franse taal helemaal eigen heeft gemaakt en dat hij in het Frans schrijft.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Le Un,* een krant die wekelijks verschijnt en zich op één actueel onderwerp richt.

Pourquoi j'écris en français

En 1992, à l'âge de 28 ans, Velibor Čolić arrive en France après avoir déserté l'armée bosniaque. Il écrit ses livres en français depuis 2008 et a dernièrement publié *Le Livre des départs* (Gallimard, 2020).

(1) « J'arrive en France à 28 ans avec trois mots français pour unique bagage : « Jean », « Paul » et « Sartre ». La langue française n'existe pas dans les pays d'Europe du Sud-Est. Mais sa littérature, elle, existe. J'explique : dans mon pays, peu de gens savent parler français, mais il y a beaucoup de traductions. J'ai lu tout Camus, tout Baudelaire en serbo-croate. La littérature survit très bien sans la langue. Et la littérature française m'a habité avant même que je ne parle français.

(2) J'arrive donc en France en réfugié. À cause de la guerre, mon pays, la Yougoslavie, avait disparu. Ma langue maternelle, le serbo-croate, avait disparu avec le pays. Alors, j'ai compris que je ne pourrais plus jamais retourner au pays. C'est amer, c'est difficile. Et moi, toute ma vie, je n'avais affiché qu'une seule ambition, c'était d'être écrivain. Il me fallait écrire. Alors j'ai dû apprendre le français de A à Z. J'ai essayé de maîtriser peu à peu cette langue qui, pour nous les Slaves, est vraiment du chinois.

(3) Et je me suis simplement installé dans la langue. Un réfugié comme moi n'habite pas que le territoire, il habite aussi la langue. D'ailleurs, je compare souvent le français à un appartement de location. On sait bien que ce n'est pas à nous, mais avec

 © ThiemeMeulenhoff

le temps, on l'adapte, on l'arrange, on s'y installe, jusqu'à s'y sentir chez nous.

(4) Maintenant, le français est ma langue professionnelle. Je ne me pose même plus la question lorsque je commence à écrire un nouveau roman. Je l'écris dans ma langue française. On ne peut plus me l'enlever. Je l'emporte partout avec moi. Je n'ai jamais pris de cours, je l'ai apprise en autodidacte. C'est dans cette langue que j'ai vécu mes premiers amours et mon premier prix littéraire.

(5) Ma langue française me permet de prendre des libertés, consciemment ou inconsciemment. Par exemple, je traduis souvent des expressions croates. Parfois la traduction marche, parfois elle ne marche pas. Il y a parfois des trouvailles, parfois des maladresses. Pour éviter que cela n'arrive trop souvent, il faut que je pense entièrement en français, du premier au dernier mot. Dès que je commence à penser dans ma langue maternelle, ça devient illisible. Cela me demande une discipline énorme. Je me rends compte que la moindre fatigue m'empêche d'écrire en français. Je dois écrire le matin très tôt, quand j'ai l'esprit bien clair. Alors je dis merci, merci à ma langue française de m'avoir fait arrêter de boire. Grâce à elle, je vais vivre beaucoup plus longtemps ! »

d'après Le Un
du 22 septembre 2021

1p **16** Qu'est-ce que Velibor Čolić raconte au premier alinéa ?
A Avant d'arriver en France, il se débrouillait déjà en français.
B Dans son pays, il a lu plusieurs œuvres littéraires françaises en serbo- croate.
C Il aimerait bien lire l'œuvre littéraire de Jean-Paul Sartre en français.
D Il regrette que la qualité des traductions de la littérature française laisse parfois à désirer.

2p **17** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tweede alinea.
1 Velibor Čolić komt op een gegeven moment tot het besef dat hij nooit meer zal kunnen terugkeren naar het Joegoslavië van zijn jeugd.
2 Velibor Čolić heeft zijn hele leven al de ambitie gehad om schrijver te worden.
3 Behalve de Franse taal heeft Velibor Čolić zich ook het Chinees eigen gemaakt.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **18** Qu'est-ce que le 3ème alinéa nous apprend ?
A Velibor Čolić a eu du mal à trouver un logement approprié.
B Velibor Čolić a fini par se sentir à l'aise en français.
C Velibor Čolić a mis beaucoup de temps à s'intégrer en France.

1p **19** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 4ème alinéa ?
A Pour Velibor Čolić, écrire en français est devenu une évidence.
B Pour Velibor Čolić, écrire en français est parfois un travail pénible.
C Velibor Čolić a dû prendre des cours pour apprendre à bien écrire en français.
D Vélibor Čolić est fier qu'on lui ait décerné un prix littéraire pour son nouveau roman.

« Parfois la … marche pas. » (lignes 56-58)

1p **20** À quoi Velibor Čolić fait-il attention quand il écrit en français d'après le dernier alinéa ?
Il fait attention à
A éviter de penser en serbo-croate.
B lire beaucoup de textes en français.
C prendre la vie du bon côté.
D se coucher tôt le soir.

© ThiemeMeulenhoff

I 7 **EXAMEN**tekst★★★ **2023-II: 7** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en inleiding: De titel luidt: 'Ik moet mezelf blijven ontwikkelen om mijn klanten nieuwsgierig te maken'. Dit is een citaat van Anne-Sophie Pic. Zij is de enige vrouwelijke chef-kok in Frankrijk met drie sterren, die ook in het buitenland sterren heeft gewonnen. Ze wordt geïnterviewd door het tijdschrift *l'Éléphant*.
illustratie: Op de foto zie je Anne-Sophie Pic in haar werkomgeving.
structuur: Uit het Franse woord 'entretien' in de inleiding maakte je al op dat deze lange tekst een interview is. Dat zie je ook aan de lay-out. Het interview bestaat uit vier vetgedrukte vragen en de uitgebreide antwoorden daarop van Anne-Sophie Pic. Lees deze vragen even door om een indruk van het interview te krijgen.
soort tekst: Dit is een artikel uit het tijdschrift *l'Éléphant*, een driemaandelijks cultuurmagazine.

« Il faut que je me cultive pour cultiver mes clients »

Seule femme chef en France triplement étoilée, Anne-Sophie Pic a aussi décroché des étoiles à l'étranger. Entretien avec le magazine l'Éléphant.

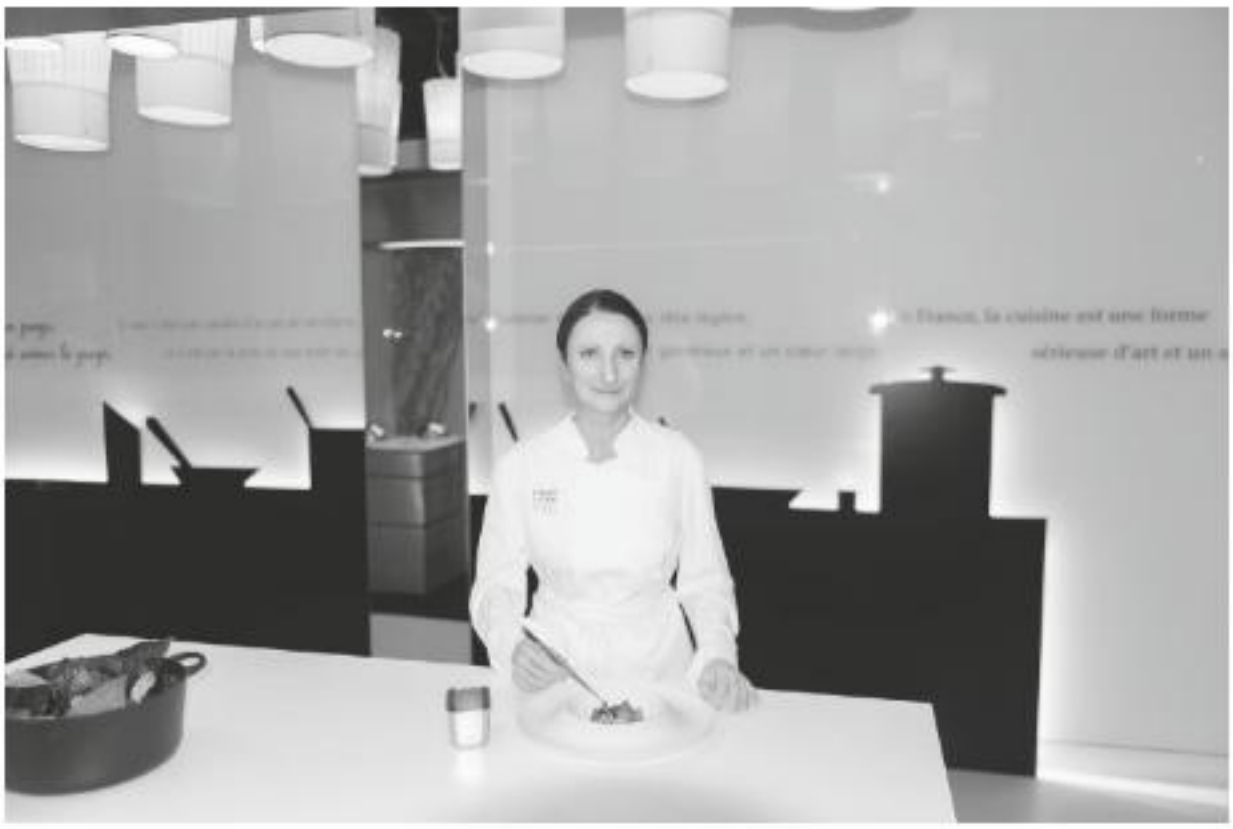

(1) L'Éléphant : Votre création est-elle dictée par une attente du public ?
Anne-Sophie Pic : Il faut d'abord avoir conscience des attentes et cela fait partie du service au client de s'adapter. Par exemple, je suis très vigilante sur les allergies. En revanche, je me méfie toujours un peu des tendances et je ne veux pas arrêter la viande. Cela fait partie des valeurs très françaises. Mais, pour les végétariens, nous avons des plats exclusivement à base de légumes. Il faut aussi s'adapter sur les boissons, c'est-à-dire proposer des cocktails sans alcool. C'est une évolution dans les restaurants gastronomiques.
(2) Par ailleurs, le client a une exigence relativement nouvelle mais qui est forte et qui me plaît : il pose

© ThiemeMeulenhoff

beaucoup de questions, notamment sur l'origine des produits. Cela introduit une révolution dans les restaurants. Outre les explications au moment du service, le client repart avec un petit carnet retraçant la création et la composition des plats. Cela fait partie du plaisir. C'est comme lorsque vous allez à l'opéra : si vous connaissez l'histoire avant, vous en profitez beaucoup plus. Il faut que je me cultive pour cultiver mes clients.

(3) Comment fait-on pour devenir, et rester, un restaurant trois étoiles ?

C'est le *Guide Michelin* qui le décide, mais c'est à nous qu'il revient de pousser des intentions. La qualité du chef et sa régularité sont déterminantes. Je connais parfaitement mes chefs et je sais qu'avec certains je peux aller vers plus de complexité. Le plus difficile n'est pas d'être bon un jour, mais bon dans la durée. Il faut être ambitieux, mais cela dépend des capacités à répondre aux exigences de base, commencer par bien s'occuper des équipes, être dans un lien social. Car ce n'est pas une personne qui se voit attribuer une étoile, c'est toute une équipe. Si je ne sens pas l'équipe prête, je ne lui mettrai pas cette pression-là.

(4) La cuisine est-elle un monde naturellement violent ?

Aujourd'hui, lors de chaque service, des clients viennent en cuisine. Ils s'étonnent toujours du calme qui règne parce qu'ils ont l'idée que l'on y crie beaucoup. En fait, les cuisines étant pratiquement toutes ouvertes sur les salles, cela induit des contraintes « vertueuses ». Alors, certes, il existe une pression très forte dans le service, parce qu'à un moment précis tout le monde doit être coordonné. C'est ce qu'on appelle le coup de feu. On en a besoin, c'est une adrénaline nécessaire. Mais la capacité du chef à absorber ce stress et à ne pas le diffuser aux équipes est cruciale : il doit entraîner, calmer et rassurer.

(5) Existe-t-il des spécificités dans la gastronomie française ?

Oui. D'abord, le menu à la française a été inscrit au patrimoine culturel immatériel de l'Unesco : nous avons été les premiers à inventer la succession des plats entrée-poisson-viande-dessert. L'organisation d'une cuisine est aussi une spécificité française. Une brigade s'organise autour de quatre postes : la cuisson, la sauce, les entrées, les garnitures. Beaucoup de chefs étrangers viennent s'en inspirer. Il existe des variations, bien sûr : par exemple, nous avons un pôle rôtissage très fort que certains pays n'ont pas. Chez les Italiens, la brigade ressemble à la nôtre, mais leur poste risotto et pâtes est prépondérant, alors que nous avons un poste sauce qu'ils n'ont pas. Conserver ces particularités permet de rester très ancré dans notre culture.

d'après l'Éléphant, juillet 2019

1p **21** Que dit Anne-Sophie Pic de sa création au premier alinéa ?

A Anne-Sophie Pic tient compte des souhaits de ses clients sans pour autant renoncer aux traditions françaises.
B Bien que la viande fasse partie des valeurs françaises, Anne-Sophie Pic a l'intention de la remplacer par des légumes.
C Les allergies alimentaires et les tendances dans le monde culinaire dictent actuellement les créations d'Anne-Sophie Pic.
D Vu l'évolution dans la plupart des restaurants gastronomiques, Anne- Sophie Pic prépare ses plats en utilisant le moins d'alcool possible.

« il pose beaucoup de questions » (lignes 22-23)

1p **22** De quelle attitude Anne-Sophie Pic fait-elle preuve face à ce comportement du client d'après le 2ème alinéa ?
Elle fait preuve

A d'appréciation.
B d'incertitude.
C d'irritation.
D d'orgueil.

1p **23** Qu'est-ce qui **n'**est **pas** vrai d'après ce que dit Anne-Sophie Pic au 3ème alinéa ?
Selon elle, afin de devenir, et rester, un restaurant trois étoiles, il faut faire en sorte que

A la qualité du chef soit toujours bonne.
B le chef et l'équipe s'entendent bien.
C l'équipe soit forcée d'obtenir d'excellents résultats.

1p **24** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au 4ème alinéa ?
Selon Anne-Sophie Pic, un bon chef arrive à faire régner le calme dans la cuisine

1 en absorbant le stress du personnel.
2 en assumant tout seul la responsabilité de ses créations.

A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

1p **25** Qu'est-ce qu'on apprend au dernier alinéa ?

A Dans la gastronomie française, le poste risotto et pâtes vient de détrôner le poste sauce.
B L'ordre des plats entrée-poisson-viande-dessert est une invention française.
C L'organisation de la cuisine française va être inscrite au patrimoine culturel immatériel de l'Unesco.
D Pas mal de chefs étrangers viennent s'inspirer du pôle rôtissage qui est spécifique de la France.

© ThiemeMeulenhoff

I 8 EXAMENtekst★★★ 2023-II: 8 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: 'De klokken luiden niet meer' is de titel van de tekst. Daar kun je geen inhoudelijke informatie uit halen.
illustratie: De foto laat zien dat er een boekhandel in een kerk is gevestigd.
structuur: De tekst bestaat uit vijf alinea's. Als je de eerste zin van elke alinea leest, kom je te weten dat de kosten van het onderhoud van sommige kerken te hoog zijn. In navolging van België en Nederland krijgen kerken een ander doel, maar ze blijven wel onderdeel van het erfgoed.
meerkeuze-invulvraag (regel 62): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Ça m'intéresse* (zie A7).

Les cloches ne sonnent plus

(1) Voilà vingt ans que les cloches de Saint-Nicaise, à Rouen, ne sonnent plus. Dans la « ville aux 100 clochers », il n'est pas rare que des lieux de culte abandonnés soient transformés pour servir à autre chose. L'église Saint-Nicaise, située dans le centre de la cité, en est un exemple. Bâti au XIVe siècle, l'édifice n'a pas plié sous les pillages huguenots ou les bombardements alliés. Mais il y a quelques décennies, la désertion des paroissiens a mis un terme à sa raison d'être. Par la suite, le bâtiment a eu un usage profane en devenant une brasserie.

(2) De manière plus générale, quand les églises exigent de coûteux travaux de réparation, les petites communes ont souvent du mal à faire face. Elles peuvent choisir la démolition. Ainsi, 45 édifices religieux ont été détruits entre 2000 et 2019. Mais plus souvent, les municipalités optent pour une vente en vue d'une réhabilitation. Une fois dépouillée des objets du culte, des

© ThiemeMeulenhoff

tableaux, des meubles, l'église peut prétendre à toutes sortes d'usages : bibliothèque, logement, école... Ainsi, l'ancienne chapelle d'un couvent à Rennes a été convertie en salle de sport. Et à Nantes, c'est un luxueux hôtel qui a investi dans une église du XIXe siècle.

(3) L'idée de transformer un lieu religieux vient de Belgique et des Pays-Bas. Là-bas les rénovations sont très fréquentes. Et la France n'est pas à la traîne. En juin dernier, un couple d'architectes parisiens a acheté une chapelle du XIXe siècle au cœur de la ville de Cherbourg pour y aménager des chambres d'hôtel luxueuses. Bien que le monument ne soit pas classé, le couple doit respecter plusieurs impératifs. Ainsi, s'il est autorisé de faire des travaux à l'intérieur, il est interdit de modifier l'aspect extérieur et de changer les ouvertures.

(4) Si les églises tournent sans conteste une page de leur histoire, elles demeurent des piliers du patrimoine. En effet, malgré une fréquentation en baisse, elles figurent toujours en tête des monuments français les plus visités. Une église, aujourd'hui, ce n'est pas seulement un lieu de culte, c'est un lieu de mémoire collective. __29__ les projets transformant les églises en musées, centres culturels ou théâtres, passent mieux auprès de la population que ceux visant à créer des sièges d'entreprise ou des logements : elles restent des lieux de partage ouverts au public.

(5) Bien sûr, il existe toujours des voix discordantes qui imaginent que certaines transformations sont à condamner ou qui précisent qu'elles auraient préféré un hôtel cinq étoiles. Mais l'écrasante majorité espère beaucoup pour la renaissance d'un quartier qui est en train de mourir. Si les églises reconverties ne sonnent plus chaque dimanche pour appeler les fidèles, elles continuent parfois à rassembler et à faire vivre une communauté.

d'après Ça m'intéresse, mai 2020

1p **26** De quoi l'église Saint-Nicaise est-elle un exemple d'après le premier alinéa ?
Elle est un exemple d'une église qui
A a été détruite pendant les bombardements alliés.
B a obtenu une nouvelle fonction.
C devrait être démolie entièrement.
D devrait être rénovée.

2p **27** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tweede alinea.
1 Vanwege de hoge restauratiekosten gaan kleine gemeentes soms over tot de sloop van kerken.
2 Gemeentes verkopen religieuze voorwerpen afkomstig uit kerken om de verbouwing ervan te kunnen financieren.
3 Het zijn voornamelijk de grotere hotelketens die investeren in het ombouwen van kerken tot luxe hotels.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

© ThiemeMeulenhoff

1p **28** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 3ème alinéa ?

A Au cours du temps, les exigences à respecter en cas de transformation d'un lieu de culte sont devenues moins strictes.

B Ce sont dans la plupart des cas des architectes qui s'intéressent à la transformation d'un lieu de culte abandonné.

C En Belgique et aux Pays-Bas, les transformations de lieux de culte sont fréquentes.

D En France, il est possible de transformer l'aspect extérieur d'un lieu de culte à condition qu'il ne soit pas classé.

1p **29** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 4ème alinéa.

A Cependant,

B Même

C Voilà pourquoi

1p **30** Comment la plupart des gens considèrent-ils la transformation d'une église d'après le dernier alinéa ?

A Ils ne sont souvent pas d'accord avec la nouvelle fonction prévue pour les églises.

B Ils regrettent que les églises perdent leur fonction originelle par manque de fidèles.

C Ils souhaitent que la transformation d'une église ait des effets positifs pour le quartier.

© ThiemeMeulenhoff

I 9 **EXAMEN**tekst★★ **2023-II: 9** met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel en illustratie: De titel en foto geven aan dat de tekst over voetbalgekte gaat.
eerste alinea: Als je de eerste alinea leest, wordt duidelijk dat tijdens wedstrijden verschillende emoties worden geuit door de fascinatie voor voetbal.
structuur: Als je van de andere vier alinea's de eerste zin leest, krijg je een indruk van de rest van de tekst. Je komt dan te weten dat al vanaf het begin van het moderne voetbal de emoties op allerlei gebieden hoog oplopen.
meerkeuze-invulvraag (regel 66): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.
soort tekst: Dit is een artikel uit *Ça m'intéresse* (zie A7).

La folie du foot

(1) « Le football », a dit un jour l'entraîneur du club anglais de Liverpool, Bill Shankly, « n'est pas une question de vie ou de mort. Non, c'est bien plus important que cela ! » Évidemment, c'était une plaisanterie… mais elle a un fond de vérité. Que l'on aime le foot ou que l'on s'en moque, on est bien obligé de constater la fascination qu'il exerce. Les jours de grand match, les cafés sont pleins, et pendant 90 minutes les spectateurs sont collés à l'écran, retiennent leur souffle, crient de colère ou de joie. Quelle étrange passion, quand on y pense !
(2) Pour comprendre la folie du foot, il faut se pencher sur toutes les mystérieuses émotions qu'il engendre. Pourquoi, pour commencer, soutient-on une équipe ? Pourquoi se réjouit-on de sa victoire ? Pourquoi des centaines de milliers de Français se sont-ils réunis sur les Champs-Élysées, en 2018, pour fêter la victoire des Bleus à la Coupe du monde ? Selon l'ethnologue Christian Bromberger, « le match de football est l'une des dernières occasions qui nous est donnée de manifester que la société forme un corps uni. Jadis, les messes et les processions permettaient d'éprouver cette appartenance à une communauté. Aujourd'hui, elle s'incarne dans l'équipe de football. »
(3) Ce sentiment d'appartenance prend parfois une réelle importance politique. Les Belges, si divisés entre Wallons et Flamands, ne se reconnaissent que deux

© ThiemeMeulenhoff

dénominateurs communs : la royauté... et l'équipe de football nationale. Le football libère des passions enfouies. Et le sentiment nationaliste n'est pas le seul de ces enjeux cachés. Dans un match de foot, ce qui se joue, c'est une véritable philosophie de l'existence !

(4) Pour le comprendre, il faut se reporter à la naissance du sport moderne, au début du XIXe siècle. À cette époque, les éducateurs anglais codifient toute une série de disciplines sportives, athlétisme, boxe, mais aussi rugby et football. Cette codification est entre autres destinée à enseigner aux jeunes étudiants de l'élite des valeurs fondatrices de notre société, telles que le courage, la discipline et le respect de l'autorité. C'est une véritable leçon de vie en société qui leur est délivrée sur les terrains et qui rend le sport si **__34__**.

(5) Enfin, dans le foot, un facteur crucial entre en jeu : le hasard - beaucoup plus que dans d'autres sports. Il y a des maladresses, des erreurs, des équipes gagnent en étant dominées, sur un simple tir chanceux. Voilà qui fait d'un match de foot un spectacle plus complexe que, par exemple, la course de 100 mètres, où le meilleur gagne inévitablement. Pour réussir dans le foot, il faut du talent, des efforts, de la discipline, mais aussi un heureux concours de circonstances, exactement comme dans la vie.

d'après Ça m'intéresse, juin 2021

1p **31** Qu'est-ce que le premier alinéa montre ?
Il montre
A à quel point le foot attire les gens.
B comment la passion pour le foot s'est répandue.
C pourquoi les Anglais aiment tant le foot.
D que le foot se popularise de plus en plus.

1p **32** Comment pourrait-on résumer la réponse de Christian Bromberger aux questions posées au 2ème alinéa ?
Grâce au foot,
A on éprouve un sentiment d'appartenance.
B on peut fuir la réalité quotidienne.
C on se débarrasse des émotions refoulées.

1p **33** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au 3ème alinéa ?
1 En Belgique, le foot rassemble les Wallons et les Flamands.
2 En Belgique, le foot jouit d'une plus grande popularité que la royauté.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

1p **34** Choisissez le mot qui manque au 4ème alinéa.
A banal
B précieux
C stressant

© ThiemeMeulenhoff

1p **35** Qu'est-ce qui ressort du dernier alinéa ?

A Dans la plupart des disciplines sportives, le hasard est plus important que le talent et les efforts.

B Dans le foot, ce n'est pas forcément la meilleure équipe qui l'emporte sur l'adversaire.

C Quant à la course de 100 mètres, l'importance du hasard est souvent sous-estimée.

I 10 EXAMENtekst★ 2023-II: 10 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf

titel: Uit de titel 'Nederland strijdt tegen het verlies van zijn taal' maak je op dat de tekst over de teloorgang van de Nederlandse taal gaat.

structuur: De tekst bestaat uit vier alinea's. De eerste alinea geeft aan dat de studie Nederlands in Nederland niet meer populair is. Als je van de resterende drie alinea's de eerste zin leest, kom je te weten dat de Nederlandse taal in sommige andere landen nog wel wordt gestudeerd, ondanks de terugloop van het aantal studenten in Nederland. Ook de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen zet zich in voor het behoud van de Nederlandse taal.

meerkeuze-invulvraag (regel 10): Zie D3.1 voor het beantwoorden van dit soort vragen.

soort tekst: Dit is een artikel van *www.lesechos.fr*. Dit is de website van *Les Echos*, een Frans liberaal dagblad dat vooral economisch en financieel nieuws brengt.

Les Pays-Bas en lutte contre la perte de leur langue

(1) Si en Belgique, Flamands et Wallons gardent leur domaine délimité linguistique avec ardeur, aux Pays-Bas, le néerlandais se meurt. À côté de l'anglais devenu la langue courante d'enseignement dans nombre d'établissements du troisième cycle, les études de littérature néerlandaise sont désertées.

(2) __37__, faute d'étudiants, l'université libre d'Amsterdam va faire l'impasse sur l'enseignement de la licence de littérature et de civilisation néerlandaise. Le cursus ferme. La situation dans les cinq autres facultés du royaume où est étudiée la langue d'Erasme n'apparaît pas plus florissante. Au total, 200 étudiants seulement se sont inscrits en première année de licence à la dernière rentrée.

(3) « Heureusement qu'en Pologne, en Allemagne et à Jakarta, le néerlandais est activement enseigné », se console Hans Bennis, secrétaire de la fondation Union linguistique (Taalunie) regroupant les pays où le néerlandais est parlé. Au niveau mondial, on compte 150 universités où cette langue aux sons gutturaux est enseignée. Des professeurs de toutes les nationalités se chargent de ces cours.

(4) La protection du néerlandais est aussi le cheval de bataille de l'Académie royale néerlandaise des sciences. Pointant la généralisation de l'enseignement en langue anglaise dans un rapport, l'institution avait sonné l'alarme sur la perte progressive des connaissances due au fait de s'exprimer dans une langue autre que le néerlandais.

d'après www.lesechos.fr, publié le 28 février

© ThiemeMeulenhoff

« Les Pays-Bas en lutte contre la perte de leur langue » (titel)

1p **36** Wordt in de tekst duidelijk **hoe** Nederland de strijd aangaat tegen de teloorgang van de Nederlandse taal in het hoger onderwijs?
Zo nee, antwoord 'nee'.
Zo ja, vermeld de manier waarop de strijd wordt aangegaan.

1p **37** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 2ème alinéa.
A Ainsi **B** Car **C** De plus **D** En revanche

In de tekst wordt 'le néerlandais' met twee andere bewoordingen aangeduid.

2p **38** Citeer beide bewoordingen in het Frans.

I 11 EXAMENtekst★ 2023-II: 11 met uitwerkingen

Oriëntatie vooraf
titel: De titel is een vraag. Daaruit kun je opmaken dat in de tekst waarschijnlijk het antwoord op die vraag staat: 'Waarom hebben juli en augustus elk 31 dagen?'
illustratie: Je ziet twee plaatjes van Romeinse keizers. Zouden zij iets te maken hebben met onze kalenderindeling?
soort tekst: Dit is een artikel uit de rubriek *Questions & Réponses* van *Ça m'intéresse* (zie A7).
twee vragen: Neem de twee vragen even door. Je kunt dan bepalen waarop je moet letten en hoe je de tekst gaat lezen. De eerste vraag is een open vraag (zie D3.4), waarbij je moet aangeven welke twee hervormingen Julius Caesar heeft doorgevoerd. De tweede vraag is een meerkeuzevraag (zie D3.1). Je gaat de tekst gedetailleerd lezen om het antwoord op beide vragen te vinden.

Pourquoi juillet et août ont-ils 31 jours chacun ?

C'est une histoire d'ego. Si l'on respecte en effet l'alternance des mois à 31 et à 30 jours, août devrait compter un jour de moins que juillet.

5 Mais à l'époque romaine, cette logique n'était pas politiquement correcte. Pour comprendre en quoi le calendrier est une affaire d'État, il

faut revenir sur sa conception. Le calendrier romain était basé sur le cycle de la Lune, qui tourne autour de la Terre en 29 jours et demi en moyenne. L'année comptait dix mois de 30 ou 31 jours. Deux mois ont été ajoutés pour se rapprocher de l'année solaire. Mais le compte ne tombait jamais rond. Jules César décide en 46 av. J.-C. une réforme calendaire : l'année débute désormais le 1er janvier, compte 365 jours et douze mois, et on ajoute, une fois tous les quatre ans, un jour, en février. Le septième mois est nommé Julius (juillet), en l'honneur de l'empereur. Mais voilà qu'arrive Auguste, le successeur de César. Pour l'honorer à son tour, le mois suivant est rebaptisé Augustus (août). Or, il ne compte que 30 jours… La solution est toute trouvée : dépouiller le mois de février d'un jour, pour le donner à août !

d'après Ça m'intéresse,

Julius Caesar voert in het jaar 46 voor Christus een aantal hervormingen door in de kalender. Zo telt het jaar voortaan 365 dagen en is het opgedeeld in 12 maanden.

2p **39** Noem twee andere hervormingen die Julius Caesar heeft doorgevoerd.

1p **40** Pourquoi le mois d'août comporte-t-il 31 jours au lieu de 30, d'après le texte ?

A Le compte de l'année ne tombant pas rond sans un 31ème jour au mois d'août, il a fallu ajouter un jour supplémentaire au calendrier.

B Les réformes de Jules César n'ayant pas résolu la conception du calendrier, Auguste a dû ajouter un jour à l'année.

C Pour rendre hommage à Auguste, on a décidé d'ajouter un jour supplémentaire au mois d'août.

Je kunt dit examen nakijken met de uitwerkingen hierna. Of online op mijnexamenbundel.nl. Je ziet dan meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

© ThiemeMeulenhoff

I 1 EXAMENtekst 2023-II: 1

1p **1** De kern van het goede antwoord is:
de richting waarin de Seine stroomt / het begin- en eindpunt van de rivier
Waarom spreekt men over de linker- en de rechteroever? Dat heeft elke Parijzenaar zich weleens afgevraagd. In regel 5-14 vraagt men zich af of je de arrondissementen ten zuiden van de Seine aanduidt met de linkeroever en de arrondissementen ten noorden van de waterloop met de rechteroever. Je zou toch denken dat dat niet logisch is! En toch is deze benaming (dénomination) gemakkelijk te verklaren: deze heeft gewoon te maken met **de richting waarin de Seine stroomt**! In regel 14-19 lees je dat de Seine ten oosten van Parijs ontspringt (prend sa source), in het kleine stadje Source-Seine in de Côte d'Or, en eindigt in het Kanaal, ter hoogte van de monding (estuaire) tussen Le Havre en Honfleur. Dit geeft aan wat **het begin- en eindpunt van de rivier** is. In regel 24-28 staat hoe de benaming linker- en rechteroever tot stand is gekomen: Als je in de richting van de stroming gaat staan, heb je de linkeroever aan je linkerhand en de rechteroever... aan je rechterhand! Bepalend voor de benaming van de zogeheten linker- en rechteroever van de Seine is dus **de richting waarin de Seine stroomt** of **het begin- en eindpunt van de rivier**.

1p **2 A** Wat is waar volgens de tweede alinea? Er zijn drie mogelijkheden. Vroeger woonden de mensen op de rechteroever, terwijl de universiteit zich op de linkeroever bevond (antwoord A). De verschillen tussen de rechter- en linkeroever zijn grotendeels verdwenen in de negentiende eeuw (antwoord B). De bijnamen 'rechteroever' en 'linkeroever' dateren uit de tijd vóór de Revolutie (antwoord C).
In regel 29-39 lees je dat de benamingen 'linkeroever' en 'rechteroever' pas in de negentiende eeuw ontstonden. Tot aan de Revolutie heette het zuiden van de hoofdstad Overkant van de Kleine Brug, naar de naam van een brug die het Île de la Cité verbond met de wijk van de Sorbonne. Het noorden van de hoofdstad werd Overkant van de Grote Brug genoemd, als verwijzing naar de brug die het Île de la Cité verbond met de wijk Saint-Merri, in het huidige vierde arrondissement. In regel 40-45 staat dat zelfs lang daarvoor het noorden van Parijs 'de Stad' werd genoemd, omdat de mensen daar woonden, terwijl het zuiden bekend stond als 'de Universiteit', omdat hier voornamelijk de Universiteit van Parijs was gevestigd.
Hieruit blijkt dat antwoord A het goede antwoord is: Vroeger woonden de mensen op de rechteroever, terwijl de universiteit zich op de linkeroever bevond.

I 2 EXAMENtekst 2023-II: 2

1p **3 A** In regel 10-11 staat: Afgezien van hen noemt iedereen manchots en pinguïns door elkaar pinguïns. Welk signaalwoord zou aan deze zin vooraf kunnen gaan? Er zijn vier mogelijkheden. 'Inderdaad' past bij een bevestiging (antwoord A). 'Vervolgens' wordt gevolgd door een uitbreiding (antwoord B). 'Zelfs' geeft nadruk aan (antwoord C). 'Toch, echter, evenwel' hoort bij een tegenstelling (antwoord D).
In regel 1-10 lees je over de Fransen die bijna de enigen ter wereld zijn met vogelkundige nauwkeurigheid (rigueur ornithologique). Op de Noordpool bestaat een zeer grappige (marrants) soort zwart-witte vogels (vooral als ze lopen) die pinguïns worden genoemd. Ook op de Zuidpool bestaat zo'n soort grappige zwart-witte vogels. Ze lijken op hun neven uit het noorden, maar ze zijn absoluut (rigoureusement) niet hetzelfde. De Fransen zijn de enigen die dat onderscheid maken en zij noemen deze vogels 'manchots'. Nu volgt de zin waarvoor je het signaalwoord '**En effet**' kunt plaatsen, want in regel 10-11 is sprake van een bevestiging: 'Inderdaad, afgezien van hen (de Fransen dus) noemt iedereen manchots en pinguïns door elkaar pinguïns.'

© ThiemeMeulenhoff

In regel 11-13 staan de Engelse, Italiaanse en Spaanse woorden voor pinguïn waarbij het allemaal om een wetenschappelijke fout gaat.

1p **4** **manchot(s)**
In regel 14-17 staat een kleine anekdote: weinig mensen weten dit, maar als hij zou willen, zou de pinguïn kunnen vliegen – maar hij wil niet. Terwijl de 'manchot' niet kan vliegen, ook al zou hij dat willen. Je ziet dus duidelijk dat het niet dezelfde vogelsoort is…
De manchot is dus de vogelsoort die **niet** in staat is om te vliegen.

I 3 EXAMENtekst 2023-II: 3

1p **5 B** Wie zijn de 'digitale nomaden' volgens Maxime Brousse (eerste alinea)? Er zijn vier antwoordmogelijkheden. 'Digitale nomaden' zijn: ondernemers die westerse landen als markt kiezen (antwoord A), westerlingen die van de hele wereld hun kantoor maken (antwoord B), professionals die digitale producten verkopen op hun blog (antwoord C), technici die in ontwikkelingslanden werken (antwoord D).
In regel 1-3 stelt de interviewer van *Le Figaro* aan Maxime Brousse de vraag wie schuilgaat achter degenen die hij de 'digitale nomaden' noemt. In regel 4-10 antwoordt Maxime Brousse dat de term 'digitale nomaden' voor de eerste keer in 1997 in een boek verscheen bij uitgeverij John Wiley & Sons. In die tijd was het een specialistische term en het duurde een paar jaar voor deze gemeengoed werd (entrer dans les mœurs). In regel 10-19 vervolgt hij dat de hedendaagse nomaden westerlingen zijn die hun computer overal mee naartoe nemen om te werken waar ze maar willen. Ze vertrouwen op de vrijheid van ondernemerschap en worden niet beperkt (contraints) door geografische factoren bij het ontwikkelen van hun professionele activiteiten. In regel 19-23 voegt hij daaraan toe: 'Hun keuze van bestemming is vaak utilitair: ontwikkelingslanden waar de levensstandaard laag is. Ze zijn bijvoorbeeld te vinden in Chiang Mai of Bali'.
Nu begrijp je dat antwoord B het goede antwoord is: 'Digitale nomaden' zijn westerlingen die van de hele wereld hun kantoor maken.

2p **6** **1 = niet; 2 = wel; 3 = niet**
Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Niet. In regel 24-26 vraagt de interviewer: 'Waarom zijn deze bestemmingen zo aantrekkelijk voor werknemers?' In regel 27-37 antwoordt Maxime Brousse dat je kunt zeggen dat 'digitale nomaden' hetzelfde zoeken als thuis met daarbij ook nog de zee en de zon. In Azië gaan ze bijvoorbeeld vaak naar coworkingruimtes die door westerlingen zijn opgezet, wat overeenkomt met het beeld dat ze hebben van het leven in een exotisch land. Ze hebben geen behoefte om te leven als de lokale bevolking of om deel uit te maken van de lokale cultuur.
2 Wel. In regel 37-41 zegt Maxime Brousse dat de 'digitale nomaden' vooral een netwerk willen opbouwen (constituer): elke buur aan tafel kan een toekomstige klant, leverancier (fournisseur) of zakenpartner (associé) zijn.
3 Niet. In regel 43-49 vervolgt Maxime Brousse dat het financiële aspect ook belangrijk is. Het is gemakkelijker om je los te maken van de status van werknemer in loondienst of om je eigen bedrijf op te zetten in Bali of Bangkok, waar je kunt leven als een koning terwijl je tien keer minder verdient dan in Frankrijk.
Hier lees je dus niet dat 'digital nomads' de ambitie hebben om in korte tijd miljonair te worden.

1p **7 B** Op de open plek in regel 49 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Ten

 © ThiemeMeulenhoff

eerste: opsomming (antwoord A), trouwens: relativering (antwoord B), misschien: mogelijkheid/waarschijnlijkheid (antwoord C), toch: tegenstelling (antwoord D).
Je hebt net in regel 43-49 gelezen dat je in ontwikkelingslanden met weinig geld toch kunt leven als een koning, omdat de levensstandaard daar laag is. Nu volgt in regel 49-54 de zin met de open plek. Dit is **__?__** het motto (devise) van Tim Ferris, de goeroe van de digitale nomaden: 'Je hebt geen bankrekening van een miljonair nodig om te leven als een miljonair.'
Er is hier sprake van een relativering: 'trouwens' (**d'ailleurs**) in antwoord B geeft dit verband aan.

1p **8 B** Wat lees je over de 'digitale nomaden' in de laatste alinea? Je hebt de keuze uit vier antwoorden. Ze zetten vraagtekens bij het egocentrische gedrag van Aziatische ondernemers (antwoord A). Ze zien de buitenwereld alleen in termen van hun eigen belangen (antwoord B). Ze brengen het milieu meer schade toe dan degenen die hun vakantie in Frankrijk doorbrengen (antwoord C). Ze willen werken in landen met belastingvoordelen om deel uit te maken van de elite (antwoord D).
In regel 55-58 is de interviewvraag: 'Milieu, zoektocht naar zingeving. Loopt deze houding niet uit de pas (n'est-elle pas en décalage) met de uitdagingen van vandaag?'
In regel 59-69 zegt Maxime Brousse dat het klopt dat het een manier van denken is die elk milieu- en sociaal bewustzijn negeert. De 'digitale nomaden' zijn kinderen van het wereldwijde kapitalisme. Ze lanceren hun ideeën zonder scrupules, zelfs als het ethisch dubieus is (bijvoorbeeld bedrijven die geregistreerd (immatriculées) zijn in belastingvriendelijke landen. Je zou denken dat antwoord B het goede antwoord is, maar je leest verder.
In regel 69-77 vervolgt Maxime Brousse dat de 'digitale nomaden' hun levensstijl niet in twijfel trekken: ze willen ervaring opdoen en de mooiste landschappen van de planeet ontdekken. Ze passen in het cliché van de elite en tegelijkertijd weerspiegelen ze gewoon de tegenstrijdigheden van onze tijd. In regel 77-81 vraagt Maxime Brousse zich af of een nomade die negen maanden in Thailand doorbrengt schadelijker is voor de planeet dan een Fransman die vier keer per jaar op vakantie gaat. Dat valt nog te bezien.
Antwoord A valt af, want de laatste alinea gaat niet over het egocentrische gedrag van Aziatische ondernemers. Antwoord C is fout, want de 'digitale nomaden' brengen het milieu niet meer schade toe dan degenen die hun vakantie in Frankrijk doorbrengen. Antwoord D is onjuist, want er staat niet dat de 'digitale nomaden' bij de elite willen horen. Het goede antwoord is dus B: De 'digitale nomaden' zien de buitenwereld alleen in termen van hun eigen belangen.

I 4 **EXAMEN**tekst **2023-II: 4**

1p **9 C** Beide beweringen komen overeen met de eerste alinea.
Bewering 1 betekent: Het Pantheon was oorspronkelijk een kerk waarin de relikwieën van Sainte-Geneviève werden bewaard. Deze bewering komt overeen met de eerste alinea. In regel 1-5 staat dat het Panthéon in Parijs al eeuwenlang een dodenstad (nécropole) is voor de grootste figuren van Frankrijk zoals schrijvers, politici en wetenschappers. In regel 6-9 lees je dat het gebouw oorspronkelijk echter alleen bedoeld was om de relikwieën van Sainte-Geneviève, de beschermheilige van Parijs, in onder te brengen.
Bewering 2 betekent: Vanaf 1791 begon het Pantheon grote figuren te eren die hun stempel hadden gedrukt op de Franse geschiedenis. Deze bewering komt ook overeen met de eerste alinea. In regel 10-16 lees je dat de Nationale Vergadering in 1791, tijdens de Franse Revolutie, besloot om de kerk om te vormen tot een wereldlijke (laïque) tempel. Deze kreeg toen de naam Pantheon, met als doel eer te bewijzen aan de nagedachtenis van de nieuwe helden van vaderland.

© ThiemeMeulenhoff

3p **10** **2 = f, 3 = b, 4 = e, 5 = c, 6 = d**

Indien vijf antwoorden goed: 3 punten; indien vier antwoorden goed: 2 punten; indien drie antwoorden goed: 1 punt; indien twee of minder antwoorden goed: 0 punten.

Er ontbreken vijf tussenkopjes boven de alinea's 2 tot en met 6. Jij gaat deze tussenkopjes op de juiste plaats zetten. Je hebt de keuze uit de volgende zes tussenkopjes en houdt dus één tussenkopje over.

a Zijn er ook persoonlijkheden die zijn verwijderd uit het Pantheon?
b Zijn er alleen as en stoffelijke overschotten in het Pantheon?
c Kan men weigeren in het Pantheon te worden bijgezet?
d Wat zijn de criteria voor toelating tot het Pantheon?
e Wie beslist wie er in het Pantheon komt?
f Wie ligt er begraven in het Pantheon?

In regel 18-24 staat dat de tempel eerst revolutionairen huisvestte, maar dat meer dan de helft van de 76 'grote mannen' het Pantheon binnenkwam tijdens het Napoleontische Rijk. Vandaag de dag zijn de meeste van deze grote mannen illustere onbekenden. In regel 24-31 lees je dat hier tijdens de Derde Republiek grote politieke figuren werden begraven (inhumées), zoals Jean Jaurès en Léon Gambetta. Tijdens de Vijfde Republiek komen schrijvers als Victor Hugo en Émile Zola en wetenschappers als Pierre en Marie Curie erbij.

In alinea 2 wordt over personen gesproken die in het Pantheon liggen. Bij deze alinea hoort dus tussenkopje **f**: Wie ligt er begraven in het Pantheon?

In regel 33-41 staat dat er naast de graven en grafurnen (urnes funéraires) ook meer dan duizend gedenkplaten (plaques commémoratives) zijn. Het eerbetoon aan de belangrijke personen van de natie houdt niet noodzakelijkerwijs in dat het lichaam van de overledene wordt overgebracht. Je kunt namelijk ook op de muren de namen lezen van schrijvers of soldaten die in 1914-1918 voor Frankrijk sneuvelden.

In alinea 3 vind je het antwoord op de vraag die bij tussenkopje **b** wordt gesteld: Zijn er alleen as en stoffelijke overschotten in het Pantheon?

In alinea 4 staan de volgende jaartallen: 1791, 1794 en 1885. In regel 43-46 lees je dat de Grondwetgevende Vergadering (Assemblée constituante) in 1791 besluit een belangrijke persoonlijkheid in het Pantheon te begraven. In regel 46-47 staat dat de Conventie dat besluit in 1794 overneemt (prend le relais). In regel 47-51 lees je dat Napoleon I zichzelf tijdens het Eerste Keizerrijk het recht gaf (s'octroie le droit) om de bijzettingen te kiezen, voordat dit recht in 1885 weer wordt teruggegeven aan de afgevaardigden (députés). In regel 51-55 staat hoe het tegenwoordig is geregeld. Sinds de Vijfde Republiek komt dit voorrecht (prérogative) (om te bepalen wie er in het Pantheon een plaats krijgt) toe aan de president van Frankrijk. Bij decreet wordt de overdracht van het stoffelijk overschot (dépouille) of de as (cendres) van de overledene (défunt) vastgelegd.

Je weet nu dat tussenkopje **e** bij alinea 4 hoort: Wie beslist wie er in het Pantheon komt?

In regel 57-59 lees je dat een levende persoonlijkheid dit inderdaad kenbaar kan maken, of zijn erfgenamen (héritiers) kunnen bezwaar maken. In regel 59-65 staat dat generaal De Gaulle altijd duidelijk heeft gemaakt dat hij daar niet begraven wilde worden en de erfgenamen van Albert Camus maakten in 2009 bezwaar tegen het voornemen van Nicolas Sarkozy om de schrijver bij te zetten in het Pantheon.

Het is duidelijk dat tussenkopje **c** boven alinea 5 hoort te staan: Kan men weigeren in het Pantheon te worden bijgezet?

Alinea 6 begint in regel 67-71: Geen enkele tekst geeft details over de vereiste verdiensten (mérites), behalve 'Het Pantheon is gereserveerd voor grootheden die de erkenning van Frankrijk hebben verdiend'. In regel 71-81 lees je dat nergens is aangegeven dat degenen die worden bijgezet noodzakelijkerwijs Frans moeten zijn. Maar van een publieke figuur wordt wel verwacht dat hij of zij de idealen van de Republiek belichaamt en de waarden van de Staat uitdraagt in zijn of haar strijd.

Alinea 6 gaat over de criteria die worden gehanteerd voor toelating tot het Pantheon. Hierbij past tussenkopje **d**: Wat zijn de criteria voor toelating tot het Pantheon?

Je houdt tussenkopje a over.

© ThiemeMeulenhoff

I 5 EXAMENtekst 2023-II: 5

1p **11 C** Beide beweringen komen overeen met de eerste alinea.
Bewering 1 betekent: In 2014 was het aantal deelnemers aan de klimaatmars in New York hoger dan voorzien door de organisatoren. Deze bewering komt overeen met de eerste alinea. In regel 1-5 vraagt de journalist van Le Monde: 'Klimaatmarsen, oproepen tot klimaatrechtvaardigheid en burgerlijke ongehoorzaamheid: voelt u de mobilisatie toenemen in het licht van de ecologische noodsituatie?' In regel 6-12 antwoordt Jane Goodall dat het geleidelijk is gegaan. In 2014 had ze meegedaan aan de klimaatmars in New York, die door de voormalig vicepresident van de VS, Al Gore was georganiseerd. De organisatoren hoopten op 80.000 deelnemers, het waren er 400.000.
Bewering 2 betekent: Al met al blijft de mobilisatie voor de ecologische noodsituatie groeien. Deze bewering komt overeen met de eerste alinea. In regel 13-16 staat namelijk dat soortgelijke marsen tegelijkertijd plaatsvonden in andere grote steden. Sindsdien is de mobilisatie blijven groeien.

1p **12 C** Op de open plek in regel 22 moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Je hebt vier mogelijkheden. Zo: toelichting/vergelijking (antwoord A), Kortom: uitbreiding/opsomming (antwoord B), Maar: tegenstelling (antwoord C), Zelfs: nadruk (antwoord D).
In regel 16-22 lees je dat oudere generaties het gevoel kunnen hebben dat er niets meer aan te doen is en ze kunnen onverschillig worden tegenover de ecologische noodsituatie. Nu volgt de zin die begint met de open plek: __?__ jongeren zijn veerkrachtiger (résilients). Ze weten dat hun toekomst op het spel staat.
Er is hier sprake van een tegenstelling. 'Maar' (**Mais**) geeft dit verband aan.
In regel 24-32 volgt nog de verwijzing naar de jonge Zweedse Gretha Thunberg die alle scholieren van de wereld opriep om te staken voor het milieu.

1p **13 D** Wat is het verband tussen de passage in regel 48-51 en de zin die ervoor staat (regel 46-48)? Gaat het om een oorzaak (antwoord A), een tegenstelling (antwoord B), een afzwakking (antwoord C) of een verduidelijking (antwoord D)?
In antwoord op de tweede vraag van de journalist hoe men een mentaliteitsverandering kan versnellen, zegt Jane Goodall in regel 40-46 dat we door een donkere periode gaan op planetaire schaal. Door onze industriële activiteiten en ons roekeloze (inconsciente) gebruik van fossiele brandstoffen nemen de broeikasgassen (gaz à effet de serre) op onze planeet toe. In regel 46-48 staat: Dit veroorzaakt wereldwijd klimaatveranderingen.
In regel 48-51 gaat Jane Goodall verder: 'Stormen komen steeds vaker voor en worden heftiger, overstromingen worden ernstiger en droogtes (sécheresses) worden erger.' Deze zin is een verduidelijking van de voorgaande zin. Antwoord D is het goede antwoord.

2p **14** De kern van het goede antwoord is:
- **gebrek aan voorlichting/kennis/informatie/educatie/opleiding/opvoeding** [1p]
- **gevoel van onmacht/apathie** [1p]

In regel 52-54 vraagt Jane Goodall zich af waarom we dan niet harder werken om deze essentiële problemen op te lossen.
Ze geeft zelf de eerste reden in regel 54-55: 'Gedeeltelijk door een **gebrek aan educatie**.' Ze voegt daar in regel 55-59 aan toe dat de media dit soort onderwerpen echter steeds meer behandelen en dat steeds meer mensen de ernst (gravité) van de situatie inzien.
In regel 59-62 noemt Jane Goodall de tweede reden: 'Veel mensen hebben een **gevoel van onmacht** en vervallen dan in **apathie**.'

© ThiemeMeulenhoff

2p **15** De kern van het goede antwoord is:
- **overconsumptie/consumptiemaatschappij/verspilling (door de rijken)** [1p]
- **overbevolking/bevolkingsgroei** [1p]

De derde interviewvraag is: 'Wat zijn de prioriteiten die moeten worden aangepakt?'
In regel 73-76 geeft Jane Goodall aan dat armoede het eerste probleem is dat moet worden opgelost als we om onze toekomst geven.
In regel 93-102 noemt ze het tweede probleem en dat is het moeilijkste om op te lossen: we moeten blijven strijden tegen de **consumptiemaatschappij**. We hebben veel meer tot onze beschikking dan we nodig hebben en de meeste mensen **verspillen** een ongelofelijke hoeveelheid voedsel, terwijl anderen van honger sterven.
In regel 102-108 noemt Jane Goodall het derde probleem dat moet worden aangepakt: 'Het is absoluut noodzakelijk om het tempo van de **bevolkingsgroei** terug te dringen. Het is volkomen absurd om te denken dat er onbeperkte economische groei kan zijn in een wereld met beperkte natuurlijke hulpbronnen.'

I 6 EXAMENtekst 2023-II: 6

1p **16 B** Wat vertelt Velibor Čolić in de eerste alinea? Je hebt de keuze uit vier antwoorden: Voordat hij in Frankrijk aankwam, kon hij zich al redden in het Frans (antwoord A). In zijn land las hij verschillende Franse literaire werken in het Servo-Kroatisch (antwoord B). Hij zou graag het literaire werk van Jean-Paul Sartre in het Frans willen lezen (antwoord C). Hij betreurt het dat de kwaliteit van vertalingen van Franse literatuur soms te wensen overlaat (antwoord D).
In regel 1-6 vertelt Velibor Čolić dat hij, toen hij als 28-jarige in Frankrijk aankwam, maar drie woorden Frans sprak: 'Jean', 'Paul' en 'Sartre'. In de Zuidoost-Europese landen bestaat de Franse taal niet. In regel 6-14 vervolgt hij dat de Franse literatuur wél bestaat. Er zijn daar namelijk veel vertaalde boeken. Hij heeft alle boeken van Camus en Baudelaire gelezen in het Servo-Kroatisch. Literatuur overleeft heel goed zonder dat je de taal spreekt. De Franse literatuur was er voor hem al voordat hij Frans sprak.
Antwoord B is het goede antwoord: In zijn land las hij verschillende Franse literaire werken in het Servo-Kroatisch.

2p **17** **1 = wel; 2 = wel; 3 = niet**
Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.
1 Wel. In regel 15-21 staat dat Velibor Čolić als vluchteling (réfugié) in Frankrijk aankomt. Door de oorlog bestond zijn land Joegoslavië niet meer en ook zijn moedertaal, het Servo-Kroatisch, was verdwenen. Toen begreep hij dat hij nooit meer kon terugkeren naar zijn land.
2 Wel. In regel 21-25 zegt Velibor Čolić dat het heel bitter (amer) en moeilijk is. Zijn hele leven had hij maar één ambitie en dat was schrijver worden. Hij moest schrijven.
3 Niet. In regel 25-29 staat dat hij het Frans van A tot Z moest leren. Beetje bij beetje probeerde hij deze taal, die voor de Slaven echt Chinees is, onder de knie te krijgen.

1p **18 B** Wat kom je in de derde alinea te weten? Er zijn drie antwoordmogelijkheden. Velibor Čolić had moeite om een geschikte woonruimte te vinden (antwoord A). Velibor Čolić voelde zich uiteindelijk op zijn gemak in het Frans (antwoord B). Het kostte Velibor Čolić veel tijd om in Frankrijk te integreren (antwoord C).
In regel 30-39 zegt Velibor Čolić dat een vluchteling zoals hij niet alleen in een nieuw land woont, maar ook in de nieuwe taal moet leren wonen. Hij vergelijkt het Frans

© ThiemeMeulenhoff

vaak met een huurwoning. Je weet dat het huis niet van jou is, maar na verloop van tijd pas je het aan, je richt het in, je raakt gewend, totdat je je er thuis voelt.
Je begrijpt dat B het goede antwoord is: Velibor Čolić voelde zich uiteindelijk op zijn gemak in het Frans.

1p **19 A** Wat is waar volgens de vierde alinea? Je kunt kiezen uit vier antwoorden.
Voor Velibor Čolić is schrijven in het Frans een vanzelfsprekendheid geworden (antwoord A). Voor Velibor Čolić is schrijven in het Frans soms hard werken (antwoord B). Velibor Čolić heeft cursussen moeten volgen om goed Frans te leren schrijven (antwoord C). Velibor Čolić is er trots op dat men hem een literaire prijs heeft toegekend voor zijn nieuwe roman (antwoord D).
In regel 40-46 lees je dat Velibor Čolić nu altijd in het Frans schrijft. Dat kan hem niet meer worden afgenomen. In regel 47-51 staat dat hij nooit cursussen heeft gevolgd en dat hij autodidact is. In het Frans beleefde hij zijn eerste liefde en won hij zijn eerste literaire prijs.
Schrijven in het Frans is voor Velibor Čolić een vanzelfsprekendheid geworden.
Antwoord A is het juiste antwoord.

1p **20 A** In regel 56-58 staat: 'Soms loopt de vertaling goed, soms niet.'
Waar let Velibor Čolić op wanneer hij in het Frans schrijft volgens de laatste alinea? Er zijn vier antwoordmogelijkheden. Hij let erop om: niet in het Servo-Kroatisch te denken (antwoord A), veel teksten in het Frans te lezen (antwoord B), het leven van de zonnige kant te bekijken (antwoord C), 's avonds vroeg naar bed te gaan (antwoord D).
In regel 52-59 geeft Velibor Čolić aan dat hij zich door zijn Frans bewust (consciemment) of onbewust (inconsciemment) vrijheden veroorlooft. Hij vertaalt bijvoorbeeld vaak Kroatische uitdrukkingen. Soms lukt dat, soms niet. Soms zijn er vondsten (trouvailles), soms onhandige vertalingen (maladresses). In regel 60-66 zegt hij dat hij van het eerste tot het laatste woord in het Frans moet denken om te vermijden dat het te vaak fout gaat. Zodra hij in zijn moedertaal begint te denken, wordt het onleesbaar (illisible). Dat vraagt een enorme discipline van hem. Het lijkt erop dat antwoord A het goede antwoord is, maar je leest verder.
In regel 67-74 vervolgt Velibor Čolić: 'Ik besef dat de geringste vermoeidheid me verhindert om in het Frans te schrijven. Ik moet heel vroeg in de ochtend schrijven, wanneer mijn geest helder is. Dus ik zeg dank u, dank u aan mijn Franse taal om me te laten stoppen met drinken. Dankzij haar zal ik veel langer leven!'
Nu weet je zeker dat antwoord A het goede antwoord is: Wanneer Velibor Čolić in het Frans schrijft, let hij erop om niet in het Servo-Kroatisch te denken.

I 7 EXAMENtekst 2023-II: 7

1p **21 A** Wat zegt Anne-Sophie Pic over haar creaties in de eerste alinea? Je kunt kiezen uit vier antwoorden. Anne-Sophie Pic houdt rekening met de wensen van haar klanten zonder de Franse tradities op te geven (antwoord A). Hoewel vlees deel uitmaakt van de Franse waarden, wil Anne-Sophie Pic het vervangen door groenten (antwoord B). Voedselallergieën en trends in de culinaire wereld bepalen op dit moment de creaties van Anne-Sophie Pic (antwoord C). Gezien de trend in de meeste gastronomische restaurants bereidt Anne-Sophie Pic haar gerechten met zo min mogelijk alcohol (antwoord D).
In regel 1-3 vraagt de interviewer: 'Worden uw creaties ingegeven door de verwachtingen van het publiek?' In regel 4-12 antwoordt Anne-Sophie Pic dat ze altijd rekening houdt met hetgeen de klant van haar verwacht. Ze is bijvoorbeeld heel alert (vigilante) op allergieën. Aan de andere kant is ze altijd een beetje op haar hoede

voor trends en vlees wil ze niet opgeven. Dat maakt deel uit van de Franse waarden. Nu weet je al dat de antwoorden B en C niet kloppen en dus fout zijn.
In regel 12-19 zegt Anne-Sophie Pic dat ze voor de vegetariërs gerechten hebben die uitsluitend zijn gebaseerd op groenten. Ook het drankbeleid moeten ze aanpassen door cocktails zonder alcohol aan te bieden. Dat is een geleidelijke ontwikkeling in gastronomische restaurants.
Antwoord D is onjuist, want Anne-Sophie Pic zegt niets over alcohol in haar gerechten. Antwoord A blijft over en je weet nu dat dit het juiste antwoord is: Anne-Marie Pic houdt rekening met de wensen van haar klanten zonder de Franse tradities op te geven.

1p **22 A** In regel 22-23 staat: 'hij stelt veel vragen'
Hoe staat Anne-Sophie Pic tegenover dit gedrag van klanten volgens de tweede alinea? Wat laat haar houding zien: waardering (antwoord A), onzekerheid (antwoord B), irritatie (antwoord C) of trots?
In regel 20-24 geeft Anne-Sophie Pic aan dat de klant een relatief nieuwe maar sterke eis heeft, die haar wel bevalt: hij stelt veel vragen, met name over de herkomst van producten. Antwoord A zou het goede antwoord kunnen zijn.
In regel 24-30 vervolgt Anne-Sophie Pic dat die vragen een revolutie in restaurants teweegbrengen. Naast uitleg bij het opdienen van de gerechten krijgt de klant ook een klein boekje (carnet) mee waarin de creatie en samenstelling van die gerechten wordt beschreven (retraçant). Dat maakt allemaal deel uit van het plezier.
Je weet nu dat antwoord B,C en D fout zijn, want de houding van Ann-Sophie Pic laat geen onzekerheid, irritatie of trots zien. Antwoord A is goed: Anne-Sophie Pic geeft een blijk van waardering voor de klant die vragen stelt.

1p **23 C** Je moet aangeven wat **niet** waar is volgens Anne-Sophie Pic in de derde alinea. Je hebt de keuze uit drie antwoorden. Om een driesterrenrestaurant te worden en te blijven, moet je volgens haar ervoor zorgen dat: de kwaliteit van de chef-kok altijd goed is (antwoord A), de chef-kok en het team het goed met elkaar kunnen vinden (antwoord B), het team wordt gedwongen om uitstekende resultaten te behalen (antwoord C).
In regel 39-45 zegt Anne-Sophie Pic dat de *Michelingids* bepaalt wie sterren krijgt, maar dat het aan hen is om de lat hoog te leggen (pousser des intentions). De kwaliteit en nauwgezetheid van de chef-kok zijn doorslaggevend. Met sommigen van haar koks kan ze ingewikkeldere dingen maken. Antwoord A is waar.
In regel 46-54 vervolgt Anne-Sophie Pic dat het het moeilijkst is om niet één keer goed te zijn, maar de hele tijd. Je moet ambitieus zijn, maar dat hangt van je vermogen af om aan de basisvereisten te voldoen, te beginnen met goed voor je teams te zorgen en sociaal verbonden te zijn. Want het is niet één persoon die een ster krijgt, het is een heel team. Antwoord B is ook waar.
In regel 54-56 voegt Anne-Sophie Pic daaraan toe: 'Als ik het gevoel heb dat het team er niet klaar voor is, zal ik ze niet onder druk zetten.' Er komt dus zeker geen dwang aan te pas. Antwoord C is **niet** waar en daarmee het juiste antwoord.

1p **24 A** Alleen bewering 1 komt overeen met de vierde alinea.
Bewering 1 betekent: Volgens Anne-Sophie Pic is een goede chef-kok in staat om rust in de keuken te creëren door de stress van het personeel op te vangen. Deze bewering komt overeen met de vierde alinea. In antwoord op de vraag of het er altijd heftig aan toegaat in de keuken, antwoordt Anne-Sophie Pic in regel 59-66 dat dit met de open keukens van de meeste restaurants tegenwoordig niet meer voorkomt. De klanten verbazen zich altijd over de rust die er heerst. Die open werkplekken leiden tot 'deugdzame' beperkingen (contraintes 'vertueuses'). In regel 66-76 zegt ze dat er natuurlijk wel een zekere spanning heerst, maar dat is de adrenaline die nodig is om alles goed te coördineren. Het vermogen van de chef-kok om deze stress

 © ThiemeMeulenhoff

te absorberen en niet over te dragen op de teams,is cruciaal. Hij moet trainen, kalmeren en geruststellen.
Bewering 2 betekent: Volgens Anne-Sophie Pic slaagt een goede chef-kok erin om rust in de keuken te creëren door als enige de verantwoordelijkheid te nemen voor zijn creaties. Deze bewering komt niet overeen met de vierde alinea. Uit het antwoord van Anne-Marie Pic in de vierde alinea blijkt iets heel anders, namelijk dat het een kwestie van teamwork is om een goed product voor de klant te leveren.

1p **25 B** Wat kom je te weten in de laatste alinea? Er zijn vier antwoorden. In de Franse gastronomie hebben risotto en pasta de plaats ingenomen van saus (antwoord A). De volgorde van de gerechten voorgerecht-vis-vlees-dessert is een Franse uitvinding (antwoord B). De organisatie van de Franse keuken zal worden opgenomen in de lijst van immaterieel cultureel erfgoed van de Unesco (antwoord C). Veel buitenlandse koks komen inspiratie halen uit de braadpaal die specifiek is voor Frankrijk (antwoord D).
'Zijn er specialiteiten in de Franse keuken?' vraagt de interviewer in regel 77-78. Anne-Sophie Pic beantwoordt die vraag met ja. In regel 79-81 geeft ze aan dat het Franse menu is opgenomen in het immateriële culturele erfgoed van Unesco. Antwoord C valt af, want het Franse menu staat in de lijst van Unesco.
In regel 81-84 vertelt Anne-Sophie Pic dat de Fransen de eersten waren die de volgorde voorgerecht-vis-vlees-dessert hebben uitgevonden. Je weet nu al bijna zeker dat antwoord B het juiste antwoord is.
In regel 84-90 lees je dat de organisatie van het koken ook een Frans specialisme is. Een team wordt georganiseerd rond vier posities: koken, saus, voorgerechten en garnering. Veel buitenlandse chef-koks komen inspiratie opdoen bij de Fransen. Nu valt antwoord D af.
In regel 90-97 legt Anne-Sophie Pic uit dat er natuurlijk variaties zijn. Zo hebben de Fransen een geweldige braadafdeling, die sommige landen niet hebben. Italiaanse restaurants lijken op de Franse, maar hun risotto- en pasta-afdeling is overheersend (prépondérant), terwijl Fransen beter zijn in saus maken. Nu weet je dat antwoord A fout is.
'Door deze bijzonderheden te behouden, blijven we stevig geworteld in onze cultuur', zegt Anne-Sophie Pic tot slot.
Je hebt de laatste alinea helemaal gelezen en je weet nu zeker dat antwoord B het juiste antwoord is: De volgorde van de gerechten voorgerecht-vis-vlees-dessert is een Franse uitvinding.

I 8 EXAMENtekst 2023-II: 8

1p **26 B** Waarvan is de kerk Saint-Nicaise een voorbeeld volgens de eerste alinea? Je kunt kiezen uit vier antwoorden. Het is een voorbeeld van een kerk die: werd verwoest tijdens de geallieerde bombardementen (antwoord A), een nieuwe functie heeft gekregen (antwoord B), volledig gesloopt zou moeten worden (antwoord C), gerenoveerd zou moeten worden (antwoord D).
In regel 1-7 lees je dat de klokken van de kerk Saint-Nicaise in Rouen al twintig jaar niet meer luiden. In de 'stad met 100 klokkentorens' is het niet ongewoon dat verlaten gebedshuizen worden omgebouwd voor andere doeleinden. In regel 7-17 staat dat de kerk Saint-Nicaise, in het centrum van de stad, daar een voorbeeld van is. Het gebouw uit de veertiende eeuw zwichtte niet voor de plunderingen (pillages) van de hugenoten of de geallieerde bombardementen. Maar het vertrek van de parochianen (paroissiens) een paar decennia geleden maakte een einde aan zijn bestaansreden. Later werd het gebouw in gebruik genomen als café-restaurant.
Antwoord B is het goede antwoord: De kerk Saint-Nicaise is het voorbeeld van een kerk die een nieuwe functie heeft gekregen.

© ThiemeMeulenhoff

2p **27** **1 = wel; 2 = niet; 3 = niet**

Indien drie antwoorden goed: 2 punten; indien twee antwoorden goed: 1 punt; indien één of minder antwoorden goed: 0 punten.

1 Wel. In regel 18-25 lees je namelijk dat kleine gemeenschappen er vaak moeite mee hebben wanneer kerken dure reparaties moeten ondergaan. Ze kunnen dan kiezen voor sloop. Tussen 2000 en 2019 zijn zo 45 religieuze gebouwen vernietigd.

2 Niet. In regel 25-31 staat dat lokale overheden er meestal voor kiezen om te verkopen met het oog op renovatie. Eenmaal ontdaan (dépouillée) van religieuze voorwerpen (objets du culte), schilderijen en meubels kan de kerk voor allerlei doeleinden worden gebruikt: bibliotheek, huisvesting, school…
Deze regels gaan over de verkoop van het kerkgebouw, niet over het verkopen van religieuze voorwerpen uit kerken.

3 Niet. In regel 32-36 lees je dat in Rennes de voormalige kapel van een klooster is omgebouwd (convertie) tot sporthal. En in Nantes heeft een luxueus hotel geïnvesteerd in een negentiende-eeuwse kerk.
Je vindt hier twee voorbeelden van herbestemming van kerken. Hier staat niet dat het voornamelijk de grotere hotelketens zijn die investeren in het ombouwen van kerken tot luxe hotels.

1p **28 C** Wat is waar volgens de derde alinea? Er zijn vier antwoorden. In de loop der tijd zijn de eisen voor het verbouwen van een gebedshuis minder streng geworden (antwoord A). In de meeste gevallen zijn het architecten die geïnteresseerd zijn in het verbouwen van een verlaten gebedshuis (antwoord B). In België en Nederland komen verbouwingen van gebedshuizen vaak voor (antwoord C). In Frankrijk mag de buitenkant van een gebedshuis worden gewijzigd op voorwaarde dat het niet onder monumentenzorg valt (antwoord D).
In regel 37-41 lees je dat het idee om een gebedshuis te transformeren uit België en Nederland afkomstig is. Daar komen renovaties vaak voor. En Frankrijk blijft niet achter (n'est pas à la traîne). Antwoord C lijkt het goede antwoord te zijn, maar je leest verder.
In regel 41-46 staat dat een Parijs architectenstel afgelopen juni een kapel uit de negentiende eeuw in het centrum van Cherbourg heeft gekocht om er luxe hotelkamers te creëren. Antwoord B is fout, want hier staat niet dat het meestal architecten zijn die geïnteresseerd zijn in het verbouwen van een verlaten gebedshuis.
In regel 46-52 lees je dat het paar aan verschillende eisen moet voldoen, ondanks het feit dat het gebouw niet onder monumentenzorg valt. Het is bijvoorbeeld wel toegestaan om binnen veranderingen aan te brengen, maar aan de buitenkant mag niets gewijzigd worden en ook de openingen mogen niet worden veranderd. Nu vallen antwoorden A en D af.
Antwoord C is inderdaad het juiste antwoord: In België en Nederland komen verbouwingen van gebedshuizen vaak voor.

1p **29 C** Op de open plek in regel 62 ontbreekt een signaalwoord aan het begin van de zin. Je hebt de keuze uit: Toch: tegenstelling (antwoord A), Zelfs: nadruk (antwoord B), Daarom: verklaring (antwoord C).
In regel 53-62 lees je: Hoewel kerken ongetwijfeld een bladzijde in hun geschiedenis omslaan, blijven ze pijlers van het erfgoed. Ondanks een daling van het aantal bezoekers behoren ze nog steeds tot de meest bezochte Franse monumenten. Een kerk is tegenwoordig niet alleen een plaats van aanbidding, het is een plaats van collectieve herinnering. Dan volgt in regel 62-69 de zin met de open plek: **__?__** zijn projecten om kerken om te vormen tot musea, culturele centra of theaters populairder bij het publiek dan projecten om hoofdkantoren van bedrijven of woningen te creëren: het blijven openbare plekken om te delen.
Er is hier sprake van een verklaring. Het signaalwoord 'Daarom' (**Voilà pourquoi**) geeft dit zinsverband aan (antwoord C).

© ThiemeMeulenhoff

1p **30 C** Hoe zien de meeste mensen de transformatie van een kerk volgens de laatste alinea? Je kunt kiezen uit drie antwoorden. Ze zijn het vaak niet eens met de nieuwe functie die voor kerken is gepland (antwoord A). Ze betreuren het dat kerken hun oorspronkelijke functie verliezen door een gebrek aan gelovigen (antwoord B). Ze willen graag dat de verbouwing van een kerk een positief effect op de buurt heeft (antwoord C).
In regel 70-74 staat dat er natuurlijk altijd andersdenkenden (voix discordantes) zijn die vinden dat bepaalde transformaties moeten worden afgekeurd of die zeggen dat ze liever een vijfsterrenhotel hadden gehad. In regel 75-82 lees je dat echter de overgrote (écrasante) meerderheid goede hoop heeft op de opleving van een buurt die op sterven na dood is. Hoewel verbouwde (reconverties) kerken niet meer elke zondag de klokken luiden om de gelovigen op te roepen naar de kerk te komen, blijven ze soms mensen samenbrengen en een gemeenschap levend houden.
Antwoord C is het juiste antwoord: De meeste mensen willen graag dat de verbouwing van een kerk een positief effect op de buurt heeft.

I 9 EXAMENtekst 2023-II: 9

1p **31 A** Wat laat de eerste alinea zien? Er zijn vier keuzemogelijkheden. De eerste alinea laat zien: hoezeer voetbal mensen aantrekt (antwoord A), hoe de passie voor voetbal zich heeft verspreid (antwoord B), waarom de Engelsen zo van voetbal houden (antwoord C), dat voetbal steeds populairder wordt (antwoord D).
In regel 1-8 lees je over de uitspraak van de trainer van de Engelse club Liverpool dat voetbal veel belangrijker is dan een kwestie van leven of dood. Dat was natuurlijk een grapje… maar er zit een kern van waarheid in. In regel 8-16 staat dat je niet anders kunt dan door voetbal gefascineerd zijn, of je er nu van houdt of er niets om geeft. Bij wedstrijden zitten de cafés vol en 90 minuten lang zitten de toeschouwers aan het scherm gekluisterd, houden hun adem in, schreeuwen van woede of vreugde. Als je erover nadenkt is het wel een vreemde passie!
De eerste alinea laat zien hoezeer voetbal mensen aantrekt. Antwoord A is dus het goede antwoord.

1p **32 A** Hoe zou je het antwoord van Christian Bromberger op de vragen uit de tweede alinea kunnen samenvatten? Je kunt kiezen uit drie antwoorden. Dankzij voetbal: voelen we ons ergens bij horen (antwoord A), kunnen we de dagelijkse realiteit ontvluchten (antwoord B), raken we onderdrukte emoties kwijt (antwoord C).
In regel 17-27 staan een paar vragen over voetbal. Om de voetbalgekte te begrijpen moeten we kijken naar alle mysterieuze emoties die het opwekt (engendre). Waarom steunen we een team? Waarom zijn we blij als ze winnen? Waarom verzamelden honderdduizenden Fransen zich in 2018 op de Champs-Élysées om de overwinning van Les Bleus (het Franse voetbalelftal) op het WK te vieren? In regel 27-37 antwoordt etnoloog Christian Bromberger dat de voetbalwedstrijd een van de laatste kansen is die ons worden geboden om te laten zien dat we een gemeenschap vormen. Vroeger waren missen en processies een manier om dit gevoel van verbondenheid met een gemeenschap (appartenance à une communauté) te ervaren. Tegenwoordig ervaar je dat bij het voetbal.'
Het goede antwoord is dus antwoord A: Dankzij voetbal voelen we ons ergens bij horen.

1p **33 A** Je moet van elke bewering aangeven of deze overeenkomt met de derde alinea.
Bewering 1 betekent: In België brengt voetbal Walen en Vlamingen samen.
Bewering 2 betekent: In België is voetbal populairder dan het koningshuis.
In regel 38-40 lees je dat het gevoel erbij te horen soms een echt politiek belang krijgt. Over beide beweringen lees je in regel 40-45: De Belgen, zo verdeeld tussen

Walen en Vlamingen, kennen maar twee zaken waar ze het altijd over eens zijn: het koningshuis (royauté)... en het nationale voetbalelftal. In regel 45-50 staat dat voetbal verborgen (enfouies) passies losmaakt. En nationalistisch sentiment is niet de enige verborgen kwestie (enjeux cachés). Wat er bij een voetbalwedstrijd op het spel staat (ce qui se joue), is een ware levensfilosofie!
Je weet nu dat bewering 1 overeenkomt met de derde alinea. Bewering 2 komt niet overeen met deze alinea: het koningschap en het nationale voetbalteam zijn twee gemeenschappelijke noemers. Je leest hier niets over populariteit.

1p **34 B** Welk woord ontbreekt in de vierde alinea als laatste woord op de open plek in regel 66? Er zijn drie mogelijkheden: gewoon (antwoord A), waardevol (antwoord B), stressvol (antwoord C).
In regel 51-53 staat dat je terug moet naar het ontstaan van de moderne sport in het begin van de negentiende eeuw om de sportfilosofie te begrijpen. In regel 53-63 lees je dat Engelse begeleiders in die tijd een hele reeks regels voor sportdisciplines opstelden, van atletiek en boksen tot rugby en voetbal. Deze regels zijn onder andere bedoeld om jonge elitestudenten de waarden bij te brengen waarop onze samenleving was gebaseerd, zoals moed, discipline en respect voor autoriteit. Nu volgt in regel 63-66 de zin die eindigt met de open plek. Het is een echte levensles in de samenleving die hun op het veld wordt bijgebracht en die sport zo **__?__** maakt. Nu begrijp je dat deze filosofische levensles de sport zo waardevol (**précieux**) maakt (antwoord B).

1p **35 B** Wat staat er in de laatste alinea? Er zijn drie antwoorden. In de meeste sporten is toeval belangrijker dan talent en inspanning (antwoord A). Bij voetbal is het niet noodzakelijkerwijs het beste team dat de tegenstander verslaat (antwoord B). Bij de 100 meter wordt het belang van toeval vaak onderschat (antwoord C).
De laatste alinea gaat over de cruciale factor toeval die bij voetbal veel meer speelt dan bij andere sporten (regel 67-70). In regel 70-73 staat dat er blunders (maladresses) en fouten worden gemaakt, teams winnen simpelweg door een gelukstreffer (tir chanceux). Het lijkt er nu al op dat antwoord B het goede antwoord is, maar je leest verder.
In regel 73-81 staat dat dit een voetbalwedstrijd complexer maakt dan bijvoorbeeld een wedstrijd over 100 meter, waarbij het onvermijdelijk (inévitablement) is dat de beste wint. Om te slagen in voetbal heb je talent, inzet en discipline nodig, maar ook een gelukkige combinatie van omstandigheden, net als in het leven.
Je weet nu zeker dat antwoord A en C fout zijn en dat B het juiste antwoord is: Bij voetbal wint niet noodzakelijk het beste team van de tegenstander.

I 10 EXAMENtekst 2023-II: 10

1p **36** **nee**
Je moet de hele tekst doornemen om aan te kunnen geven of hierin duidelijk wordt **hoe** Nederland de strijd aangaat tegen de teloorgang van de Nederlandse taal in het hoger onderwijs.
In de eerste alinea lees je dat Vlamingen en Walen in België hun taalgrenzen met verve (avec ardeur) bewaken, terwijl in Nederland het Nederlands uitsterft. De studies Nederlandse literatuur worden niet gekozen. De Engelse taal is in veel postdoctorale opleidingen de standaardonderwijstaal geworden.
In de tweede alinea staat dat de Vrije Universiteit van Amsterdam door een gebrek aan studenten niet langer een graad in Nederlandse literatuur en cultuur zal aanbieden. Ook bij de andere vijf universiteiten staan er maar 200 studenten in het eerste jaar ingeschreven.

© ThiemeMeulenhoff

De derde alinea geeft een positiever beeld, want in het buitenland bestaat er nog altijd belangstelling voor de Nederlandse taal. Er zijn wereldwijd 150 universiteiten waar het Nederlands met zijn keelklanken (sons gutturaux) wordt onderwezen door leraren van allerlei nationaliteiten.
In de vierde alinea lees je dat de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen zich inzet voor het behoud van de Nederlandse taal. In een rapport waarin werd gewezen op het wijdverbreide gebruik van Engels als onderwijstaal, waarschuwde de instelling voor het geleidelijke verlies van kennis als gevolg van het spreken van een andere taal dan het Nederlands.
In geen enkele alinea wordt aangegeven **hoe** Nederland de strijd aangaat tegen de teloorgang van de Nederlandse taal in het hoger onderwijs. Jouw antwoord luidt dus: **nee**.

1p **37 A** Op de open plek aan het begin van de tweede alinea moet je een signaalwoord invullen. Kijk eerst of je weet wat de aangeboden woorden betekenen en welk verband ze aangeven. Zo: gevolg/conclusie (antwoord A), Want: reden/oorzaak (antwoord B), Bovendien: uitbreiding (antwoord C), Daarentegen: tegenstelling (antwoord D).
Je kijkt naar de zin voor de open plek om te bepalen wat het juiste signaalwoord is. In regel 4-9 lees je dat het Engels in het postdoctoraal onderwijs de standaardtaal is geworden en dat bijna niemand meer kiest voor de studie Nederlandse literatuur. In regel 10 volgt de zin die begint met de open plek. **__?__** zal de Vrije Universiteit van Amsterdam door een gebrek aan studenten niet langer een graad in Nederlandse literatuur en cultuur aanbieden.
Er is hier sprake van een gevolg/conclusie. 'Zo' (**Ainsi**) in antwoord A geeft dit verband aan.

2p **38**
- **la langue d'Erasme** [1p]
- **(cette) langue aux sons gutturaux** [1p]

In regel 14-18 staat: De situatie aan de vijf andere faculteiten in het koninkrijk waar de taal van Erasmus wordt gestudeerd, is niet veel beter. Het Nederlands wordt hier aangeduid met 'de taal van Erasmus' (**la langue d'Erasme**).
In regel 28-31 lees je: Er zijn wereldwijd 150 universiteiten waar deze taal met de keelklanken wordt onderwezen. De Nederlandse taal wordt hier aangeduid als 'deze taal met de keelklanken' (**cette langue aux sons gutturaux**).

I 11 EXAMENtekst 2023-II: 11

2p **39** Twee van de volgende:
- **Het (nieuwe) jaar begint op 1 januari.**
- **Eens in de vier jaar wordt (aan het jaar) (in februari) een dag toegevoegd. / Het schrikkeljaar wordt ingevoerd.**
- **De zevende maand wordt juli / naar Julius genoemd.**

Per correct antwoord: 1 punt.

In regel 1-9 lees je dat het allemaal om ego draait. Eigenlijk zou augustus een dag minder moeten hebben dan juli. Maar zo werkte dat niet in de Romeinse tijd. De kalender was een staatsaangelegenheid. In regel 9-17 staat dat de Romeinse kalender was gebaseerd op de cyclus van de maan, die gemiddeld in negenentwintig en een halve dag om de aarde draait. Het jaar telde tien maanden van 30 of 31 dagen. Twee maanden zijn toegevoegd om dichter bij het zonnejaar te komen. Maar de telling klopte nooit. In regel 17-25 lees je dat Julius Caesar in het jaar 46 v. Chr. besluit tot een hervorming van de kalender: **het jaar begint op 1 januari** en telt voortaan 365 dagen en twaalf maanden. En **eens in de vier jaar wordt in februari een dag toegevoegd**. Ook wordt ter ere van de keizer **de zevende maand juli naar Julius genoemd**.

© ThiemeMeulenhoff

1p **40 C** Waarom heeft de maand augustus 31 dagen in plaats van 30 volgens de tekst?
Je hebt de keuze uit drie antwoorden. Omdat de telling niet klopte zonder een 31e dag in augustus, moest er een extra dag aan de kalender worden toegevoegd (antwoord A). De hervormingen van Julius Caesar losten het probleem van de kalender niet op, dus moest keizer Augustus een dag aan het jaar toevoegen (antwoord B). Als eerbetoon aan keizer Augustus werd besloten om een extra dag aan augustus toe te voegen (antwoord C).
In regel 25-32 lees je dat de opvolger (successeur) van Caesar op zijn beurt ook geëerd moest worden. De volgende maand wordt dan Augustus (août) genoemd. Maar ja, die heeft maar 30 dagen… De oplossing ligt voor de hand: haal (dépouiller) een dag van februari af en geef die aan augustus!
Het is duidelijk dat besloten is tot een extra dag in augustus om keizer Augustus, de opvolger van Caesar, te eren. Antwoord C is het juiste antwoord.

© ThiemeMeulenhoff

2024-I

Probeer de opgaven te maken in de daarvoor gestelde tijd. Het examen duurt 2½ uur.

De antwoorden en uitwerkingen vind je op mijnexamenbundel.nl. Als je daar je punten invult, zie je ook meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

Tekst 1

Des gardiens très particuliers

(1) Ce 4 juillet 2022, c'est la reprise des entraînements du club de foot Paris Saint-Germain sur la pelouse du Parc des Princes pour une nouvelle saison. Et pour l'occasion, ce terrain souvent cité comme le plus beau d'Europe fait peau neuve grâce au talent du jardinier en chef Jonathan Calderwood. En charge de renouveler la pelouse chaque été depuis 2013, ce maître du jardinage fait augmenter la réputation du terrain grâce à des idées très ingénieuses.

(2) Ici, on fait les choses en grand ! Contrairement à la majorité des stades de foot, il ne suffit pas de dérouler une pelouse toute prête et de l'installer tranquillement à la place de l'ancienne. Un stade d'une telle renommée doit avoir un terrain à sa hauteur…

(3) __3__ les graines sont semées à la main dès le début des deux mois de break. Et pour être sûr qu'aucun parasite ne vienne gâcher le projet, Jonathan Calderwood a une technique bien particulière qui a montré son efficacité au cours des 6 dernières années. Pour éviter que les graines ne soient picorées avant leur éclosion, le jardinier engage des gardiens très particuliers.

(4) Quatre faucons et un aigle royal sillonnent le terrain durant toute la période de pousse pour s'assurer qu'aucun pigeon ou autre oiseau ne se nourrisse de ces précieuses graines ! Ces rapaces entraînés à la fauconnerie Christophe Puzin n'en sont pas à leur premier chantier. Habitués des stades et des grands événements, c'est la nouvelle méthode préconisée pour faire fuir efficacement les troubleurs de fête !

d'après www.pariszigzag.fr, publié le 28 juin 2022

« Des gardiens très particuliers » (titel)

1p **1** In welke alinea wordt duidelijk wie hiermee worden bedoeld?
Noteer het nummer van de alinea.

1p **2** Qu'est-ce qu'on lit aux deux premiers alinéas ?

A Depuis 2013, le jardinier en chef Jonathan Calderwood a travaillé sur l'aménagement d'une nouvelle pelouse au Parc des Princes, inaugurée par Paris Saint-Germain en 2022.

B Le jardinier en chef Jonathan Calderwood est responsable de la grande renommée de la pelouse du Parc des Princes où joue le club de foot Paris Saint-Germain.

C Pour la reprise des entraînements des joueurs de Paris Saint-Germain, le jardinier en chef Jonathan Calderwood a installé une pelouse toute prête à la place de l'ancienne.

1p **3** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 3ème alinéa.

A C'est pourquoi

B De plus,

C Néanmoins,

« les troubleurs de fête » (regel 45)

1p **4** Op welke wijze zouden duiven of andere vogels het feestje kunnen verstoren?

Tekst 2

La *Joconde* a combien de clones ?

(1) « Nous recensons plus d'une centaine de copies conservées du fameux tableau de Léonard de Vinci, mais il en existe certainement plus », estime Jacques Franck, expert de l'artiste. Preuve sur le marché de l'art, où les *Joconde* ne cessent de surgir ces dernières années. En novembre 2021, une copie peinte vers 1600 sur un panneau de chêne a été vendue aux enchères pour 273 000 euros par la maison de ventes Arcurial. Et quelques mois plus tard, la *Joconde Hekking* s'est envolée à 2,9 millions d'euros chez Christie's, une autre maison de ventes. Réputée parfaite, la *Joconde* a souvent été copiée...

(2) Mais cette augmentation de copies offertes au marché de l'art s'explique aussi par un exercice vieux comme les musées et qui fait toujours partie de la formation des artistes : « Copier la *Joconde* a toujours été un peu un passage obligé », explique Pierre Étienne, directeur international du département des tableaux anciens chez Christie's. « Fin 18ème siècle, avec la création du Muséum, premier nom du musée du Louvre, les collections royales sont présentées au public. Le musée permet aux artistes d'installer leur chevalet devant l'original pour le copier. »

(3) __7__, toutes les copies n'ont pas été réalisées d'après le vrai modèle, mais à partir de clones. Une vingtaine de musées du monde en possèdent. Celui du musée Prado, à Madrid, s'est fait remarquer quand un nettoyage et une étude ont permis de conclure à une exécution simultanée à l'original, dans l'atelier du maître, sans doute par Salaï, élève de Léonard. À partir des prototypes de ses élèves, sortes de versions expérimentales, Léonard étudiait les différentes formes et les détails envisageables pour son tableau. D'où le travail parfois assez difficile pour identifier l'original et la copie.

d'après Questions & Réponses, janvier 2022

1p **5** Qu'est-ce qu'on apprend au premier alinéa ?

A Aujourd'hui, les *Joconde* qui remontent vers 1600 sont celles qui rapportent le plus d'argent aux enchères.
B Ces dernières années, la réalisation de copies de la *Joconde* est moins fréquente que dans le passé.
C Il est fort probable qu'il y a des copies de la *Joconde* qui ne sont pas encore inventoriées.
D La *Joconde Hekking* offerte par la maison de vente Christie's a été réalisée sur un panneau de chêne.

1p **6** À quelle question trouve-t-on la réponse au 2ème alinéa ?

A Combien de copies de la *Joconde* ont été vendues chez Christie's ?
B Comment se fait-il qu'il existe tant de copies de la *Joconde* ?
C Depuis quand des copies de la *Joconde* font-elles partie des collections royales ?
D Quand la toute première copie de la *Joconde* est-elle apparue sur le marché de l'art ?

1p **7** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au dernier alinéa.

A Ainsi
B Bref
C En plus
D Toutefois

1p **8** Qu'apprend-on sur le clone de la *Joconde* du Prado de Madrid au dernier alinéa ?

C'est une copie de la *Joconde*

A qui a été créée d'après une œuvre d'art de Salaï.
B qui a été découverte sous un autre tableau lors d'un nettoyage.
C qui a été réalisée au même moment que la vraie *Joconde*.

Tekst 3

« Il faut accepter de devenir une proie »

Vincent Munier est photographe animalier, cinéaste et éditeur. Son livre *La Panthère des neiges* est un hommage à la beauté du monde. Entretien avec Le Point.

(1) Le Point : Quel rapport entretenez-vous avec la montagne ?
J'ai grandi dans la plaine des Vosges et je me suis toujours intéressé à la montagne. À 10 ans, mon père m'emmenait déjà dormir sous les sapins pour observer un gros oiseau sauvage qui vit dans les forêts. On passait des heures à attendre, sans parler. Depuis, je n'ai jamais cessé de faire des affûts. Je reste un éternel gamin. Je creuse, je construis des cabanes, pour observer ce qui me nourrit : la beauté du sauvage. Depuis six ans, je me suis installé à 800 mètres d'altitude. Ce n'est pas très haut, mais on peut déjà y trouver une diversité de la faune et de la flore.

(2) L'affût, qu'est-ce que c'est exactement ?
C'est une technique d'embuscade qui permet de guetter la bête. On se met dans la peau de l'animal, on observe et on essaie de reproduire ses comportements. Mais c'est surtout un art de vivre. Lorsqu'on est à l'affût, on est concentré à chaque instant, tous sens en éveil, prêt à accueillir ce que la nature voudra bien nous offrir. J'ai vraiment eu la chance d'être éduqué par mon père à repérer toutes les merveilles qui peuvent se nicher près de nous.

(3) Pratiquer l'affût, c'est aussi reconnaître la vulnérabilité de notre espèce dans l'immensité d'un paysage.
Oui, il faut accepter de devenir une proie comme les autres. C'est quelque chose que l'homme moderne, qui se croit surpuissant, a beaucoup de mal à intégrer. Dans la montagne, on ne peut plus tricher. Cela implique souvent d'être seul, de

ralentir, de se débarrasser de tous les repères que la vie en société nous donne... Je prends souvent l'exemple du philosophe américain John Muir, qui avait emmené le président Roosevelt à l'affût dans les montagnes. Je crois que c'est d'ailleurs à partir de cette expérience qu'il avait décidé de mettre en place les grands parcs nationaux. Lorsque je pars en expédition, il m'arrive souvent de penser que ce serait utile d'emmener nos décideurs en pleine montagne, pour faire face aux éléments ou se retrouver confronté à un ours. C'est une formidable école de l'humilité. Alors, qui est le maître du monde ?

(4) Au fond, comme l'alpinisme, l'affût apprend à renoncer, s'il le faut, à l'objectif final...

C'est en effet l'un des grands apprentissages de la montagne. L'affût oblige à tenir compte des conditions climatiques et des dangers potentiels. Les plateaux au Tibet sont situés en moyenne à 4 500 mètres d'altitude. Lorsqu'on a dormi sous la tente, à 4 800 mètres, le thermomètre indiquait jusqu'à -35 ºC. Il faut aussi gérer le mal d'altitude, qui ne s'efface qu'au bout de quelques semaines, lorsqu'il est temps de redescendre... Et souvent, on ne croise pas les espèces qu'on avait prévu de voir. Je n'ai aperçu la panthère des neiges qu'au bout de mon quatrième voyage, par exemple. Et puis un jour, je l'ai vue soudain, ses deux yeux braqués sur moi. Sensationnel !

(5) Les hauts plateaux tibétains sont très peu peuplés. N'est-il pas plus difficile de rester discret lorsque vous photographiez sur les sommets français ?

La montagne subit une pression de plus en plus forte du tourisme. Je suis stupéfait de voir à quel point on détruit les derniers bastions du sauvage au profit de bonheurs futiles et éphémères à pseudo-sensations. Est-il nécessaire de se promener sur les sommets en trottinette électrique, de courir des trails de nuit ou de faire voler son drone au-dessus des sommets ? Mon livre est une ode au silence, à la beauté du monde, à la méditation.

d'après Le Point Références, La montagne, décembre 2021-janvier-février 2022

1p **9** Sur quoi Vincent Munier met-il l'accent au premier alinéa ?
Il met l'accent sur
A sa fascination pour la nature.
B sa prédilection pour les gros oiseaux.
C son amour de la plaine des Vosges.
D son goût du risque et de l'aventure.

1p **10** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tweede alinea.
1 "L'affût" is voor Vincent niet alleen het beheersen van een bepaalde techniek, het is vooral een levenskunst.
2 Vincent Munier is dankbaar voor wat zijn vader hem heeft bijgebracht over de natuur.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

« ce serait ... pleine montagne » (lignes 58-60)

1p **11** Pourquoi Vincent Munier pense-t-il cela d'après le 3ème alinéa ?
En pleine montagne, les décideurs
A accepteraient que les animaux deviennent une proie.
B apprendraient une leçon de modestie.
C auraient l'occasion de déstresser.
D se sentiraient les maîtres du monde.

« l'objectif final » (ligne 67)

1p **12** Quel est l'objectif final de Vincent Munier d'après le 4ème alinéa ?
L'objectif final c'est de
A faire face à de nombreux dangers potentiels à des milliers de mètres d'altitude.
B manier le mal d'altitude en redescendant la montagne.
C se trouver face à face avec l'animal qu'il avait prévu de voir.
D survivre à des températures extrêmement froides pendant plusieurs semaines.

1p **13** De quel sentiment Vincent Munier fait-il preuve au dernier alinéa face au tourisme en montagne ?
Il fait preuve
A d'une fausse pudeur.
B d'une grande angoisse.
C d'une impuissance énorme.
D d'un étonnement profond.

Tekst 4

Ecrire debout

De volgende tekst is een fragment uit een novelle van Michel Tournier. In « Écrire debout », opgenomen in de bundel « Les contes du Medianoche », Éditions Gallimard (1989), vertelt de schrijver over zijn bezoek aan de gevangenis van Cléricourt en over het gesprek dat hij daar heeft gevoerd.

Le visiteur pénitentiaire du centre de Cléricourt m'avait prévenu : « Ils ont tous fait de grosses bêtises (...). Mais en dehors de leurs heures d'atelier de menuiserie, ils ont lu certains de vos livres, et ils voudraient en parler avec vous. »

J'avais donc rassemblé mon courage et pris la route pour cette descente en enfer. Ce n'était pas la première fois que j'allais en prison. Comme écrivain, bien entendu, et pour m'entretenir avec ces lecteurs particulièrement attentifs, des jeunes détenus. J'avais gardé de ces visites un arrière-goût d'une âpreté insupportable. Je me souvenais notamment d'une splendide journée de juin. Après deux heures d'entretien avec des êtres humains semblables à moi, j'avais repris ma voiture en me disant : « Et maintenant on les reconduit dans leur cellule, et toi tu vas dîner dans ton jardin avec une amie. Pourquoi ? »

On me confisqua mes papiers, et j'eus droit en échange à un gros jeton numéroté. On promena un détecteur de métaux sur mes vêtements. Puis des portes commandées électriquement s'ouvrirent et se refermèrent derrière moi. Je franchis des sas. J'enfilai des couloirs qui sentaient la cire. Je montai des escaliers aux cages tendues de filets « pour prévenir les tentatives de suicide », m'expliqua le gardien.

Ils étaient réunis dans la chapelle, certains très jeunes en effet. Oui, ils avaient lu certains de mes livres. Ils m'avaient entendu à la radio.

« Nous travaillons le bois », me dit l'un d'eux « et nous voudrions savoir comment se fait un livre. »

J'évoquai mes recherches préalables, mes voyages, puis les longs mois d'artisanat solitaire à ma table. Un livre, cela se fait comme un meuble, par ajustement patient de pièces et de morceaux. Il y faut du temps et du soin.

« Oui, mais une table, une chaise, on sait à quoi ça sert. Un écrivain c'est utile ? »

Il fallait bien que la question fût posée. Je leur dis que la société est menacée de mort par les forces d'ordre et d'organisation qui pèsent sur elle. Tout pouvoir – politique, policier ou administratif – est conservateur. Si rien ne l'équilibre, il engendrera une société bloquée. (...) Il n'y aura plus rien d'humain, c'est-à-dire d'imprévu, de créatif parmi les hommes. L'écrivain a pour fonction naturelle d'allumer par ses livres des foyers de réflexion, de contestation, de remise en cause de l'ordre établi. Inlassablement il lance des appels à la révolte, des rappels au désordre, parce qu'il n'y a rien d'humain sans création, mais toute création dérange. C'est pourquoi il est si

souvent poursuivi et persécuté. Et je citai François Villon, plus souvent en prison qu'en relaxe, Victor Hugo, exilé vingt ans sur son îlot, Soljenitsyne et bien d'autres.

« Il faut écrire debout, jamais à genoux. La vie est un travail qu'il faut toujours faire debout », dis-je enfin.

L'un d'eux désigna d'un coup de menton le mince ruban rouge de ma boutonnière.

« Et ça ? C'est pas de la soumission ? »

La Légion d'honneur ? Elle récompense, selon moi, un citoyen tranquille, qui paie ses impôts et n'incommode pas ses voisins. Mais mes livres, eux, échappent à toute récompense, comme à toute loi. (...) Je crois qu'un artiste peut accepter pour sa part tous les honneurs, à condition que son œuvre, elle, les refuse.

On se sépara. Ils me promirent de m'écrire. Je n'en croyais rien. Je me trompais. Ils firent mieux. Trois mois plus tard, une camionnette du pénitentiaire de Cléricourt s'arrêtait devant ma maison. On ouvrit les portes arrière et on en sortit un lourd pupitre de chêne massif. (...) Il sortait tout frais de l'atelier et sentait bon encore les copeaux et la cire. Un bref message l'accompagnait : « Pour écrire debout. De la part des détenus de Cléricourt. »

4p **14** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tekst.

1 Michel Tournier moest zijn moed bijeenrapen voordat hij een bezoek bracht aan de gevangenis van Cléricourt.
2 Een eerder bezoek aan een gevangenis had Michel Tournier een naar gevoel bezorgd.
3 Op het moment dat Michel Tournier de gevangenis betreedt, gaat er een metaaldetector af.
4 Een van de gevangenen vraagt wat het nut van een schrijver is.
5 Volgens Michel Tournier is het de taak van de schrijver om de gevestigde orde ter discussie te stellen.
6 Michel Tournier is er trots op dat hij al meerdere onderscheidingen voor zijn boeken heeft mogen ontvangen.
7 Enkele maanden na zijn bezoek aan de gevangenis ontving Michel Tournier een brief waarin de gedetineerden hem bedanken voor zijn morele steun.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

Tekst 5

Le parc de la Villette

En plus de 2000 ans, Paris a profondément évolué. Parmi ses monuments, impossible de ne pas évoquer les anciens abattoirs de la Villette.

(1) Il n'est pas évident de le deviner en parcourant les abords de la Cité des Sciences ou en passant les portes de la Philharmonie de Paris, mais se balader dans le parc de la Villette, c'est fouler ce qui était autrefois un lieu essentiel au quotidien de bien des Parisiens. C'est en effet ici que se tenaient, de 1867 à 1974, les abattoirs et le marché à bestiaux de la Villette, construits sur décision de Napoléon III et du préfet Haussmann dans le cadre de leur vaste opération de transformation de Paris.

(2) La construction des abattoirs et du marché à bestiaux de la Villette est décidée en 1859. Un choix qui permet d'éloigner les abattoirs du centre-ville, là où la priorité est à la construction de logements, à l'aménagement de rues larges et au développement des espaces verts. Alors que les anciens abattoirs parisiens sont détruits, les nouveaux abattoirs de la Villette ouvrent officiellement en 1867 et couvrent une vaste superficie de 39 hectares. Les abattoirs de la Villette deviennent très vite un haut lieu de la vie alimentaire parisienne.

(3) Le marché et les abattoirs sont reliés par le chemin de fer aux provinces françaises et l'organisation au sein de ce nouveau lieu se veut industrielle et cohérente, incarnant les critères de modernisation de l'époque. **__17__** les abattoirs de la Villette permettent enfin de répondre à une triple volonté des Parisiens : se nourrir mieux, plus régulièrement et à bas prix. Le succès est tel que la simple présence de ces abattoirs va profondément transformer le quartier de la Villette. Ce qui était autrefois un village éloigné de Paris va dès lors accueillir boutiques de coutellerie, industries de retraitement, fabriques de saucissons, conserveries, banques, etc. Sans oublier évidemment l'apparition de bistrots qui profitent de la qualité de la viande présente aux abattoirs.

(4) Aussi immense soit-il, ce vaste complexe de la Villette qui promettait une révolution logistique et

hygiénique de l'abattage animal va très vite afficher ses limites. Dès le début du XXe siècle, les abattoirs ont du mal à faire face à l'essor du marché de la viande et, au début des années 1920, la presse dénonce l'insalubrité et le mauvais état des installations. Dépourvu d'installations frigorifiques, le lieu est un immense temple du gaspillage, où des quantités énormes de viandes sont régulièrement jetées faute de moyens efficaces de conservation. Si la condition animale n'est pas une préoccupation majeure à l'époque, la question est toutefois soulevée à cause des abattoirs de la Villette. Acheminées par wagons jusqu'aux portes de Paris, les différentes bêtes sont victimes d'un système de transport archaïque et peu efficace, et de nombreux animaux ne survivent pas au trajet.

(5) C'est après la Seconde Guerre mondiale que le grand public comprend qu'il ne s'agit pas seulement d'un simple problème de rentabilité et de bien-être animal. En 1948, la presse révèle que trois ouvriers des abattoirs de la Villette sont morts d'une maladie bactérienne et 17 autres en sont gravement atteints. Or, il faut attendre 1964 pour que tout le monde s'accorde à dire que les abattoirs de la Villette ont fait leur temps, qu'ils sont devenus malsains et dangereux. Une dizaine d'années plus tard, le chantier de rénovation des abattoirs est définitivement abandonné, et la quasi-totalité des installations est détruite.

(6) Aujourd'hui, seuls quelques bâtiments datant des anciens abattoirs subsistent, à commencer par la Grande Halle, qui était autrefois la Halle aux bœufs. Gigantesque ouvrage de fonte et de fer, le lieu est reconverti en espace culturel et comprend une salle de spectacle ainsi qu'un lieu d'exposition. Sur le parc de la Villette subsiste également l'ancienne bourse aux bestiaux qui est l'actuel théâtre Paris-Villette. De nos jours, ces quelques vestiges des anciens abattoirs de la Villette sont inscrits aux monuments historiques et nous permettent d'imaginer à quoi pouvait bien ressembler le quotidien « animé » de la Villette.

d'après Zigzag, février/avril 2022

1p **15** Qu'est-ce qui n'est pas évident de deviner d'après le premier alinéa ?
Il n'est pas évident de deviner

A que dans le parc de la Villette il y avait autrefois des abattoirs et un marché à bestiaux.

B que les Parisiens ont accepté une transformation énorme de leur ville dans le passé.

C que Napoléon III a pris la décision de construire des abattoirs en plein centre-ville.

1p **16** Pourquoi les abattoirs et le marché à bestiaux ont-ils été déplacés au quartier de la Villette selon le 2ème alinéa ?

A Au centre-ville, il n'y avait pas assez de place pour de nouveaux abattoirs.
B Au centre-ville, on voulait créer de l'espace pour des quartiers d'habitation.
C On voulait rendre le quartier de la Villette encore plus prestigieux.
D On voulait se débarrasser des mauvaises odeurs du centre-ville.

1p **17** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 3ème alinéa.

A Bref,
B C'est que
C De plus,
D Toutefois

1p **18** Qu'est-ce qu'on lit au 3ème alinéa ?
Dans le quartier de la Villette,

A beaucoup de bistrots sont apparus en raison de la croissance de la population.
B la gestion était très moderne et un réseau de trains facilitait le transport.
C la qualité des saucissons et des conserves était tellement bonne que la demande a explosé.
D un grand nombre de Parisiens sans emploi trouvaient un job dans les abattoirs.

Hoewel het uitgestrekte complex van la Villette eerst veelbelovend leek, kampte het al vrij snel met problemen.

3p **19** Geef van elk probleem aan of het wordt genoemd in de vierde alinea.

1 Er was een tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten.
2 De installaties verkeerden in slechte staat.
3 Er werd veel vlees verspild door een gebrek aan koelinstallaties.
4 Er waren veel protestacties vanwege het dierenleed.
5 Het vervoerssysteem was verouderd waardoor veel dieren omkwamen.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **20** Qu'est-ce qu'on apprend au 5ème alinéa ?

A À partir des années soixante, la presse a dénoncé le problème de rentabilité des abattoirs de la Villette.
B Dans la deuxième moitié du siècle dernier, tout le monde s'est rendu compte du très mauvais état des abattoirs de la Villette.
C En 1948, la mort de trois ouvriers des abattoirs de la Villette a entraîné la rénovation des lieux.

In 1974 werden alle activiteiten in la Villette stopgezet en veel bouwwerken werden afgebroken.

2p **21** Noteer de **huidige Franse benaming** van **twee** gebouwen die volgens de laatste alinea zijn behouden.

Tekst 6

La langue de Molière au Québec

(1) Le Québec, région du Canada, est connu pour sa francophonie. Pourtant, alors qu'en 2016, 49,6% des résidents de l'île de Montréal avaient pour langue maternelle le français, ils ne seront désormais, d'après les calculs, plus que 47,4% en 2031. « L'usage du français connaît un déclin encore plus marqué que ce qu'annonçaient les dernières prévisions de l'Office québécois de la langue française », s'alarme le démographe Marc Termote. On constate cependant une différence entre la campagne et les villes. En effet, dans le reste de la province, les Québécois sont encore 78% à parler la langue de Molière. **(2)** On connaît l'attachement de « nos cousins d'Amérique » pour le français, alors comment expliquer cette baisse dans les villes québécoises ? Comme ces villes sont attractives, elles attirent de nombreux immigrants. Ils s'y installent, ce qui multiplie les langues. En outre, l'anglais est de plus en plus demandé dans le monde du travail. Enfin, pour comble de malheur, les Canadiens anglophones préfèrent utiliser l'espagnol comme seconde langue plutôt que le français. Ça alors !

d'après Écoute, septembre 2021

1p **22** Laquelle ou lesquelles des affirmations suivantes correspond(ent) au premier alinéa ?

1 Selon Marc Termote, la baisse du nombre de locuteurs francophones au Québec s'accorde avec les prévisions de l'Office québécois de la langue française.

2 Au Québec, le nombre de locuteurs francophones est plus élevé à la campagne que dans les villes.

A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

De afname van het gebruik van de Franse taal in de steden in Québec wordt in de tweede alinea onder andere verklaard door de komst van immigranten en de overheersing van het Engels op het werk.

1p **23** Welke andere verklaring wordt genoemd?

Tekst 7

Mon rapport à la langue française

Kamel Daoud est né en Algérie. Il est écrivain et écrit en français.

(1) Le rapport aux langues en Algérie est une question très complexe. On dit souvent qu'il y a trois langues qui coexistent : le berbère, l'arabe et le français. Mais en réalité, personne ne parle vraiment arabe. L'arabe, c'est la langue savante, la langue du discours politique et religieux, c'est un peu le latin du monde arabe, et non la langue courante. Dans les pays dits « arabes », chacun parle sa langue locale. Ma langue maternelle, par exemple, c'est l'algérien.

(2) Quant au français dans lequel j'écris, il a un statut très différent. Après la colonisation, la langue est restée en héritage, c'est une part de l'histoire, une part largement refusée. Pour beaucoup, le rapport à la langue française est conditionné par cette histoire. Mais moi, je n'ai pas connu la guerre. Je suis né après. Mon rapport à la langue française ne se réduit pas à ce rapport historique. Moi, j'ai un rapport d'émotion, lié à l'imaginaire, au plaisir, au désir.

(3) J'ai découvert la langue française par la littérature, bien avant de rencontrer mon premier Français en chair et en os, à l'âge de 20 ans. Pour mes compatriotes plus âgés, la langue française était celle de l'autorité, de l'administration, de la domination, et l'arabe était la langue d'une identité fantasmée, à retrouver. Pour moi, c'était __26__. L'arabe tel qu'il m'était enseigné à l'école, c'était la langue de la loi, des devoirs, de la contrainte, tandis que le français était la langue de l'évasion, de l'initiation à la littérature.

(4) J'ai découvert l'écriture en français comme on découvre un jouet. Vous savez, quand un enfant possède un jouet, il commence par s'amuser avec, puis il le casse en mille morceaux pour le reconstruire à sa manière. C'est la même chose avec la langue. Le style littéraire, c'est une manière de casser la langue en petits cailloux pour ensuite reconstruire un palais.

(5) Ce traitement ludique, libre, léger de la langue ne m'a jamais quitté. Mais il découle également d'une relation amoureuse plus inquiète : quand on est autodidacte, on a toujours peur de ne pas maîtriser suffisamment bien la langue. On lit les grands textes littéraires en se disant qu'on serait bien incapable d'écrire comme cela. Alors le seul moyen de continuer à écrire, c'est de jouer avec la langue, de se l'approprier, de prendre des libertés, parfois avec un peu d'impertinence, en réponse aux règles strictes et classiques. En fin de compte, nous sommes des voyageurs dans cette langue, nous l'investissons de notre propre expérience. Le français n'est pas une langue portée par un pays, mais par les hommes.

d'après Le Un,
du 22 septembre 2021

1p **24** Que peut-on déduire du premier alinéa ?
En Algérie,
A l'arabe a remplacé le français comme langue officielle.
B l'arabe n'est pas une langue parlée au quotidien.
C le latin l'emporte sur l'arabe dans le discours religieux.

1p **25** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de tweede alinea.
1 Veel Algerijnen beschouwen de Franse taal als een erfenis uit het koloniale tijdperk.
2 Kamel Daoud heeft een emotionele band met de Franse taal.
Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **26** Choisissez les mots qui manquent au 3ème alinéa.
A l'idéal
B l'inverse
C une déception
D un mythe

1p **27** Waarmee vergelijkt Kamel Daoud zijn ontdekking van het schrijven in het Frans in de vierde alinea?
Vul de volgende zin aan:
Hij vergelijkt zijn ontdekking van het schrijven in het Frans met hoe een (1) met (2) omgaat.

Iemand die zichzelf een taal eigen heeft gemaakt, heeft volgens Kamel Daoud een moeizame relatie met die taal.

1p **28** Waarom is dat het geval volgens de vijfde alinea?

1p **29** Que peut-on conclure du 5ème alinéa ?
A Ceux qui écrivent dans une langue étrangère ne devraient pas avoir peur de l'utiliser plus librement.
B La maîtrise d'une langue étrangère est surtout pratique lors d'un voyage à l'étranger.
C Les locuteurs non-natifs d'une langue devraient suivre strictement les règles de grammaire.
D Pour bien apprendre une langue étrangère, il est à conseiller de lire les grands textes littéraires.

Tekst 8

« J'ai été élevée dans le respect de la femme dans ce métier »

Anne-Sophie Pic est la cheffe la plus étoilée au monde. Entretien avec Le Point.

(1) Le Point : Vous êtes l'héritière d'une famille qui a profondément marqué la gastronomie française. Votre père et votre grand-père avaient déjà trois étoiles au Guide Michelin. Mais tout commence avec votre arrière-grand-mère, Sophie Pic.

Anne-Sophie Pic : J'ai été élevée dans le culte de cette arrière-grand-mère que je n'ai pas connue, mais dont on m'a beaucoup parlé. Sophie Pic venait d'une famille de grands travailleurs. Mes arrière-grands-parents possédaient une douzaine de fermes en Ardèche. En fait, Sophie est venue à la cuisine complètement par hasard, en préparant le gibier chassé par son mari. Très vite, elle a ouvert son restaurant et sa réputation a dépassé les frontières de la région.

(2) Vous avez, dirait-on, « grandi » en cuisine, en regardant vos parents travailler. Quels souvenirs en gardez-vous ?

Comme cela se faisait beaucoup à l'époque, on vivait effectivement au-dessus du restaurant. Il était important pour le chef de ne jamais trop s'éloigner des cuisines. Donc, oui, c'était mon quotidien, et j'ai gardé en moi à la fois les bons et les mauvais moments. L'odeur inimitable du bar au caviar d'Aquitaine de mon père, les services vifs, la tension sensible aussi, notamment lorsqu'il pleuvait et qu'il fallait rapatrier tous les clients dans la salle... Mais ce que je retiens surtout, c'est que, malgré les coups durs, mes parents étaient très heureux de faire ce métier.

(3) Peu de femmes ont, comme vous, trois étoiles au Guide Michelin en France, même si, parmi elles, on peut citer la célèbre Mère Brazier, en 1933. Dans quelle

mesure vous considérez-vous aussi comme son héritière ?
Mon grand-père, qui vénérait les femmes aux fourneaux, était fasciné par la Mère Brazier. À la fin de sa vie, alors qu'il ne pouvait plus se déplacer, il avait même demandé à mes parents de l'emmener déguster sa cuisine et de lui dire tout le bien qu'il pensait de son travail. À l'époque, le clivage hommes-femmes dans ce métier et la question de la légitimité ne se posaient pas comme aujourd'hui. J'ai été élevée dans le respect de la femme, tant derrière les fourneaux que dans le service.

(4) En tant que cheffe la plus étoilée au monde, vous sentez-vous investie d'une mission pour valoriser le travail des femmes en cuisine ?
Bien sûr. J'ai mis des années pour réussir à me persuader de ma légitimité. Au début, j'avais très peur de ne pas proposer une cuisine assez puissante. Mais comme j'ai ressenti le besoin de convaincre plus que d'imposer, c'est devenu un moteur, une force. J'essaie de conseiller du mieux que je peux les femmes qui viennent me voir. Mais, pour autant, je ne veux pas faire de politique : ce n'est pas ma mission. Au-delà du discours sur la place des femmes, c'est la mixité, la complémentarité qu'il me tient à cœur de mettre en avant.

(5) Il y a une dimension très expérimentale dans votre cuisine, que vous concevez d'ailleurs comme un laboratoire…
Au début, je faisais mes expériences dans mon école de cuisine. Mais je me suis rendu compte qu'on multiplie les échecs lorsqu'on fait des recherches, ce qui déstabilise les équipes. __34__ j'ai choisi aujourd'hui de faire des essais dans ma propre cuisine. Je m'y enferme régulièrement pour travailler avec mes chefs. C'est aussi bien mon lieu de détente que de création. La carte s'y met en place, on y tente des choses, on innove, on rectifie, on goûte. J'adore expérimenter de nouvelles recettes.

(6) Quels sont les grands enjeux actuels de la gastronomie française ?
Je m'interroge beaucoup. Le contexte actuel doit-il nous inciter à nous centrer de nouveau sur nous ? Doit-on produire une cuisine franco-française ? Je ne crois pas. Le véritable enjeu, c'est de réussir à affirmer cette identité bien française tout en mettant à l'honneur des saveurs d'ailleurs.

d'après Le Point, La gastronomie française, décembre 2020-janvier-février 2021

1p **30** Qu'est-ce qu'on lit au premier alinéa ?

A C'est par hasard qu'Anne-Sophie Pic est entrée dans le monde de la gastronomie.
B Chez les Pic, la gastronomie fait partie intégrante de la vie de famille depuis plusieurs générations.
C La famille Pic doit son succès énorme en gastronomie au fait qu'elle travaille dur.
D Toute petite déjà, Anne-Sophie Pic rêvait d'avoir un restaurant trois étoiles.

1p **31** Qu'apprend-on sur l'enfance d'Anne-Sophie Pic au 2ème alinéa ?
- **A** À l'époque, elle adorait aider ses parents dans le restaurant.
- **B** Chez elle, l'odeur du restaurant lui rendait la vie désagréable.
- **C** Elle souffrait du fait que ses parents avaient du mal à tenir le coup.
- **D** Sa vie de tous les jours était marquée par le travail de ses parents.

1p **32** Qu'est-ce qui est vrai d'après le 3ème alinéa ?
- **A** Anne-Sophie Pic adorait son grand-père, même s'il n'avait que peu de temps de s'occuper d'elle.
- **B** Dans les années 1930, il était mal vu pour une femme d'exercer le travail de chef de cuisine.
- **C** En France, la Mère Brazier était la première femme à avoir eu des étoiles au Guide Michelin.
- **D** Le grand-père d'Anne-Sophie Pic avait beaucoup de respect pour la Mère Brazier.

2p **33** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de vierde alinea.
1. Aan het begin van haar carrière heeft Anne-Sophie Pic veel moeite gedaan om andere chef-koks te overtreffen.
2. Anne-Sophie Pic vindt het belangrijk dat er meer vrouwelijke koks komen in sterrenrestaurants.
3. Anne-Sophie Pic hecht veel waarde aan een mix van mannelijke en vrouwelijke koks die elkaar aanvullen.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

1p **34** Choisissez le(s) mot(s) qui manque(nt) au 5ème alinéa.
- **A** C'est pourquoi
- **B** En outre,
- **C** Néanmoins,
- **D** Par ailleurs,

1p **35** À quoi Anne-Sophie Pic attache-t-elle le plus d'importance d'après le dernier alinéa ?
Elle attache le plus d'importance
- **A** à la cuisine française traditionnelle à l'ancienne.
- **B** à une cuisine française avec des touches d'autres pays.
- **C** à une cuisine tout à fait expérimentale et novatrice.

Tekst 9

La fin d'une spécificité française

(1) Suggérer au livreur de rejoindre le lieu-dit en partant du centre-bourg, trouver l'église, tourner à droite, puis, à 300 mètres au niveau de la croix, prendre le chemin... En France, dans de nombreuses communes rurales, habiter un lieu où il n'y a pas de noms de rue est une question d'habitude. Mais cette particularité française est en train de disparaître. Un projet de loi va rendre l'adressage obligatoire. Une formalité pour faciliter la vie des secours, des livreurs, des réparateurs ? Pas si simple. Dans de nombreux villages, la perspective suscite la crainte de « devenir comme les autres ». Les noms de rue, c'est bon pour la ville ; ici tout le monde se connaît, entend-on souvent.

(2) Personne ne nie l'intérêt d'avoir une localisation plus précise. Par exemple, le raccordement à la fibre nécessite un nom de rue et un numéro. L'enjeu est parfois même vital. A Traversères, dans le Gers (80 habitants), les secours sont à vingt minutes, mais dans ce coin vallonné, les GPS indiquent fréquemment une mauvaise géolocalisation. Les secours se trompent de colline, ils arrivent au centre-bourg, on appelle le maire, c'est une perte de temps.

(3) Et l'adressage obligatoire s'accélère. L'an dernier, La Poste a enregistré la création de 91 500 nouvelles voies, contre 55 000 par an jusque-là. Mais l'enthousiasme n'est pas toujours au rendez-vous. Il y a les maires un peu âgés qui n'ont aucune envie de mener un chantier de cette ampleur. D'autres se heurtent aux critiques de certains de leurs administrés. Trop cher, trop compliqué...

(4) En réalité, c'est surtout la crainte de perdre son âme. Le choix des noms en atteste. La plupart des communes partent de rien, si ce n'est des usages en vigueur. Les discussions s'animent. Faut-il laisser les habitants faire des suggestions ? Trop compliqué. A Villossanges, une commune de 362 habitants qui s'étend sur 33 kilomètres carrés et compte 33 hameaux, le conseil municipal a tranché seul, mais en s'appuyant sur les habitudes orales. Avant, on disait 'vers les Marronniers' ou 'vers les Guillottes', et on a repris ces appellations.

(5) Malgré la pression économique et administrative, les habitudes orales devraient survivre encore un peu. Car si l'Etat et La Poste s'emploient à mettre à jour les bases de données, les opérateurs de GPS et de cartes traînent souvent. Et c'est ainsi que, même dans des villages qui ont désormais des noms de rue, on aperçoit encore des livreurs tourner d'un hameau à l'autre, revenir au bourg et regarder d'un air désespéré le panneau recensant toutes les rues

75 de la commune. Faute d'habitude, ils ne savent pas toujours les lire et rêvent de quelqu'un qui leur dirait : à l'église, tourner à droite, puis, à 300 mètres au niveau de la croix, prendre
80 le chemin...

d'après L'Express,
du 2 décembre 2021

« La fin d'une spécificité française » (titre)

1p **36** De quelle spécificité française s'agit-il d'après le premier alinéa ?
Il s'agit du fait que dans de nombreuses communes rurales
A les courses sont livrées à domicile.
B les habitants mènent une vie isolée.
C les rues n'ont pas de nom.
D les villageois s'entraident.

« A Traversères ... de temps. » (lignes 26-33)

1p **37** Comment ce passage se rapporte-t-il à la phrase qui précède ?
A Il en indique la cause.
B Il la contredit.
C Il l'affaiblit.
D Il l'illustre.

« l'enthousiasme n'est pas toujours au rendez-vous » (lignes 38-39)

1p **38** Pour quelle(s) raison(s) est-ce que l'enthousiasme manque d'après le 3ème alinéa ?
1 Certains maires veulent éviter une opération à grande échelle.
2 Certains administrés critiquent l'adressage obligatoire.
A la première
B la deuxième
C les deux
D aucune des deux

1p **39** Que lit-on sur la procédure concernant l'adressage dans la commune de Villossanges au 4ème alinéa ?
A Ce sont les habitants qui ont suggéré des noms dont les meilleurs ont été choisis par le conseil municipal.
B C'est en prenant en compte des habitudes orales que le conseil municipal a décidé des noms.
C C'est en votant que les 362 habitants ont pu décider des noms proposés par le conseil municipal.

1p **40** Que peut-on déduire du dernier alinéa ?
A Depuis que la plupart des villages ont des noms de rue, le contact avec les gens manque à certains livreurs.
B Malgré l'introduction des noms de rue dans les villages, certains opérateurs de GPS refusent de les utiliser.
C Même si les rues des villages ont désormais un nom, il arrive toujours que des livreurs se perdent dans un village.

Tekst 10

Nuisances… ou patrimoine français ?

(1) Nos ancêtres doivent se retourner dans leur tombe. Jusqu'au début des années 1930, la majeure partie de la population française était rurale. Personne n'aurait pensé à porter plainte contre son voisin à cause du bruit de sa machine agricole ou de l'odeur de son compost.

(2) Mais depuis dix ans, les plaintes des néo-ruraux envers les « nuisances sonores et olfactives » - les bruits et les odeurs gênantes - de la campagne se sont multipliées. Plaintes qui, souvent, finissent devant les tribunaux. Le procès fait aux propriétaires du coq Maurice, sur l'île d'Oléron, en 2019, par des voisins que le chant du volatile incommodait, en est le symbole.

(3) Aujourd'hui, les choses ont changé. Depuis le 29 janvier 2021, les « sons et les odeurs » de nos fermes et villages sont en effet classés et protégés par une loi relative au « patrimoine sensoriel des campagnes françaises ». Dorénavant, les cloches des églises auront donc le droit de sonner, les coqs de chanter, et le fumier… de sentir. Et gare aux néo-ruraux trop sensibles et procéduriers : les plaignants risquent même une amende en cas de plainte abusive.

d'après Écoute, décembre 2021

« Nos ancêtres doivent se retourner dans leur tombe. » (lignes 1-2)

1p **41** Pourquoi nos ancêtres se retourneraient-ils dans leur tombe d'après les deux premiers alinéas ?
C'est que pour eux, il aurait été inimaginable que

A la campagne soit dépeuplée au profit des villes.
B la population rurale fasse des procès aux nouveaux habitants.
C les gens protestent contre les sons et les odeurs de la campagne.
D les paysans soient obligés de supprimer l'élevage des coqs.

1p **42** Geef van elke bewering aan of die overeenkomt met de laatste alinea.
Als gevolg van de nieuwe wet die op 29 januari 2021 is ingevoerd,

1 is het aantal klachten over geluids- en stankoverlast die veroorzaakt wordt door de oorspronkelijke plattelandsbevolking behoorlijk toegenomen.
2 kan aan degenen die een ongegronde klacht indienen een boete worden opgelegd.

Noteer 'wel' of 'niet' achter elk nummer.

Wil je weten hoe je dit examen hebt gemaakt? Kijk het na met de antwoorden en uitwerkingen op mijnexamenbundel.nl. Je ziet dan meteen welk cijfer je hebt gehaald. Je scores worden bewaard.

Bijlagen

Basiswoordenlijst

De basiswoordenlijst is een lijst van woorden die in de centrale examens van de laatste twintig jaar regelmatig voorgekomen zijn en bekend verondersteld worden. Je kunt deze lijst gebruiken als checklist en de woorden die je nog niet kende alsnog leren. Bij de keuze van de op te nemen woorden en afleidingen is een bepaalde willekeur natuurlijk onvermijdelijk: er vallen dus altijd woorden toe te voegen.
Wil je daarnaast verder oefenen en leren voor jouw (mondeling) examen? *Examenidioom Frans vwo* helpt jou verder! In dit boek vind je meer dan 1000 woorden met voorbeeldzinnen die handig zijn voor het centraal examen en het schoolexamen.

A

abandonner	*opgeven, achterlaten, in de steek laten*
aberration, l' (f)	*misstand; misstap; afwijking*
abolition, l' (f)	*afschaffing*
abonder	*talrijk zijn*
aborder	*aansnijden*
aboutir à	*uitlopen op*
abstention, l' (f)	*onthouding*
abuser de	*misbruik maken van*
accéder à	*toegang hebben tot*
accès, l' (m)	*toegang*
accomplir	*verrichten*
accorder	*verlenen*
accrocher: s' ~ à	*zich vastklampen aan*
accroissement, l' (m)	*toename*
accueillant	*vriendelijk, gastvrij*
accueillir	*ontvangen*
accumuler	*verzamelen; opstapelen*
achat: pouvoir d'~	*koopkracht*
acquis	*verworven, bereikt*
adapter	*aanpassen*
addition, l' (f)	*rekening*
admettre	*toegeven*
adonner: s' ~ à	*zich overgeven aan, zich laten gaan*
adroit	*handig*
affamé	*uitgehongerd*
affiner	*aanscherpen, verfijnen*
affirmer	*beweren, verklaren*
agence immobilière, l' (f)	*makelaarskantoor*
agglomération, l' (f)	*bebouwde kom*
agriculteur, l' (m)	*landbouwer*
aigu	*scherp*
ailleurs	*elders, ergens anders*
ailleurs: d' ~	*trouwens*
aléatoire	*willekeurig*
allonger	*verlengen; uitrekken; gaan liggen*
amélioration, l' (f)	*verbetering*
aménager	*inrichten*
amener	*meenemen, meebrengen*
ampleur, l' (f)	*omvang*
angoisse, l' (f)	*angst*
annuel	*jaarlijks*
apercevoir	*zien*
apercevoir: s' ~ que	*merken dat*
apogée, l' (m)	*hoogtepunt*
apparaître	*verschijnen*
apparemment	*klaarblijkelijk*
apparence, l' (f)	*schijn*
appartenir à	*toebehoren aan*
appel: faire ~ à	*een beroep doen op*
appli(cation), l' (f)	*app(licatie)*
apprécier	*waarderen*
apprendre	*leren; vernemen; ontdekken*
apprêter: s' ~ à	*zich voorbereiden op*
apprivoiser	*temmen*
approbation, la	*goedkeuring*
approche: à l' ~ de	*in aanloop naar*
approfondir	*verdiepen, doorgronden*
approximativement	*ongeveer*
approuver	*goedkeuren*
appuyer	*(onder)steunen*
après: d' ~	*volgens*
aptitude, l' (f)	*geschiktheid, bekwaamheid*
arrêt, l' (m)	*halte, rusttijd*
artisanal	*ambachtelijk*
Assemblée Nationale, l' (f)	*Nationale Vergadering (Tweede Kamer)*
assister à	*bijwonen*
association, l' (f)	*vereniging*
assurance, l' (f)	*verzekering*

© ThiemeMeulenhoff

assumer	*aanvaarden, op zich nemen*
assureur, le	*verzekeraar*
astucieux	*slim, gedurfd*
attentat, l' (m)	*aanslag*
atténuer	*afzwakken*
attirer	*(aan)trekken, verleiden*
attribuer à	*toekennen aan*
augmenter	*toenemen*
auparavant	*vooraf, van tevoren, daarvoor*
autour de	*rond, in de buurt van*
avance, l' (f)	*voorschot*
avancer	*opschieten, voorschieten, naar voren brengen*
avantage, l' (m)	*voordeel*
avérer, s' ~	*blijken te zijn*
aversion, l' (f)	*afkeer*
avertir	*waarschuwen*
avouer	*bekennen; toegeven*
axe routier, l' (m)	*verkeersader*

B

bac(calauréat), le	*eindexamen*
bafouer	*vernederen*
baisser	*verlagen; buigen; dalen*
balader: se ~	*wandelen*
baliser	*(met pijlen) aangeven*
bannir	*verbannen*
barre, la	*stang; grens*
bas	*laag*
basculer	*wankelen*
Batave, le	*Nederlander, kaaskop*
bâtir	*laten) bouwen; stichten, opbouwen*
bénéfice, le	*voordeel, winst*
bénéfique	*heilzaam*
bénévole, le/la	*vrijwillig(st)er*
besoins, des	*behoeften*
Beur, le	*Arabier, persoon die afkomstig is uit de Maghreb*
bidonville, le	*achterbuurt, sloppenwijk*
bienfait, le	*voordeel*
bienveillance: avec ~	*welwillend*
bilan, le	*balans, boekhouding; overzicht*
boîte de nuit, la	*nachtclub*
boîte, la	*doos, blik; (pop.) school; inbox*
bond, faire le	*opspringen*
bouder	*negeren, boycotten*
bouger	*bewegen*
bouleversement climatique, le	*klimaatverandering*
bouleverser	*omverwerpen; ontroeren*
boulot, le	*(pop.) baantje*
bout: à ~ de	*aan het eind van*
bout: au ~ de	*na (afloop van), aan het einde*
branché	*hip, modern*
brancher	*inschakelen, aandoen*
bref	*kort, kortom*
briser	*breken, verbreken*
brousse, la	*wildernis*

C

cabinet, le	*kantoor; werkkamer; spreekkamer*
cadre, le	*leidinggevende, staflid*
campagne, la	*actie; platteland*
capable de	*in staat om*
capitale, la	*hoofdstad; hoofdletter*
capricieux	*grillig*
capturer	*gevangennemen*
carburant, le	*brandstof*
cas, le	*geval*
causer	*veroorzaken*
célibataire, le/la	*vrijgezel*
certitude, la	*zekerheid*
cesser de	*ophouden*
chaîne, la	*kanaal, zender; keten*
champ, le	*veld, land, (vak)gebied*
chantier naval, le	*scheepswerf*
chargé: être ~ de	*belast met*
charbon, le	*steenkool*
chasser	*jagen, wegjagen, verjagen*
chaussée, la	*weg, rijbaan*
chef-d'œuvre, le	*meesterwerk*
chiffre d'affaires, le	*omzet*
chômage, le	*werkeloosheid*
chute, la	*(terug)val, daling, ondergang*
cible, la	*doel(groep)*
circonstance, la	*omstandigheid*
citadin, le	*stedeling*
citoyen, le	*burger*
clavier, le	*toetsenbord*
clérical	*kerkelijk*
clic, le	*(muis)klik*
clin d'œil, le	*oogwenk*
clochard, le	*zwerver*

© ThiemeMeulenhoff

clope, la	*(pop.) sigaretje, peukje*
clôture, la	*omheining*
cobaye, le	*proefkonijn, proefpersoon*
coléreux	*driftig*
collaboration, la	*samenwerking, medewerking*
collectionner	*verzamelen*
collectivité, la	*overheid*
collège, le	*onderbouw van het voortgezet onderwijs*
combativité, la	*strijdvaardigheid*
combattre	*bestrijden, bevechten*
commande, sur	*op bestelling*
comme si	*alsof*
commerçant, le	*handelaar, winkelier*
commerce, le	*handel, zaak*
commettre	*begaan*
commune, la	*gemeente*
compagnie aérienne, la	*vliegtuigmaatschappij*
comparaison, la	*vergelijking*
comparaître	*voor de rechtbank verschijnen*
compatible	*compatibel, verenigbaar, geschikt*
compétitif	*concurrerend*
complément: en ~	*als aanvulling*
complice, le	*medeplichtige*
comportement, le	*gedrag*
compréhensif	*begripvol*
compréhension, la	*begrip*
comptable, le	*boekhouder*
compte bancaire, le	*bankrekening*
compte: tenir ~ de	*rekening houden met*
conception, la	*opvatting, begrip*
concitoyen, le	*medeburger*
condamnation, la	*veroordeling*
conditions de vie, les	*levensomstandigheden*
conduire	*leiden; (be)sturen*
confiance, la	*vertrouwen*
confier	*toevertrouwen*
confirmer	*bevestigen*
confisquer	*in beslag nemen*
confondre	*verwarren*
confusion, la	*verwarring*
conjoint	*gezamenlijk*
conjoint, le	*echtgenoot*
consacrer: se ~ à	*zich wijden aan*
conseiller	*aanraden*
conséquence, la	*gevolg, consequentie, resultaat*
conséquent: par ~	*bijgevolg, dientengevolge*
considérable	*aanzienlijk*
considérer	*beschouwen*
consister à	*bestaan uit*
constituer	*uitmaken*
contaminer	*besmetten*
contenir	*inhouden, bevatten*
contenter: se ~ de	*zich tevreden stellen met*
contradictoire	*tegenstrijdig*
contraindre à	*dwingen*
contrecoup, le	*tegenslag*
contribuer	*bijdragen*
convaincre	*overtuigen*
convenir	*schikken, overeenkomen*
convertir: se ~ à	*zich bekeren tot*
convivialité, la	*gezelligheid*
corrompu	*omgekocht*
côtiser	*contributie betalen*
coup d'envoi, le	*aftrap*
coup de couteau, le	*messteek*
coup: tenir le ~	*volhouden*
courriel, le	*e-mail*
courrier, le	*post*
cours, le	*cursus, les*
cours: au ~ de	*in de loop van*
course, la	*boodschap*
court	*kort*
coût de la vie, le	*kosten van levensonderhoud*
couvrir	*bedekken*
craindre	*vrezen*
crainte, la	*vrees, angst*
créneau, le	*gat in de markt*
croiser	*kruisen, tegenkomen*
croissance, la	*groei, toename*
croître	*groeien*
croyant, le	*gelovige*
cueillir	*plukken*
cultivé	*ontwikkeld, beschaafd*

D

davantage	*meer*
déboucher sur	*leiden tot, resulteren in*
débrouiller, se ~	*zich redden*
décalage, le	*verschuiving; verschil, kloof*
déception, la	*teleurstelling*
décès, le	*overlijden*
décevant	*teleurstellend*
décerner	*toekennen*
déchets, les	*afval*

© ThiemeMeulenhoff

décisif	*doorslaggevend*
déclencher	*veroorzaken*
déclin, le	*neergang, achteruitgang*
déconseiller	*afraden*
décontracter: se ~	*zich ontspannen*
découragement, le	*ontmoediging*
dédaigneux	*hooghartig*
déduire	*afleiden*
défaut, le	*gebrek; nalatigheid*
défi, le	*uitdaging*
déficit, le	*tekort*
déficitaire	*verliesgevend*
défier	*uitdagen*
déforestation, la	*ontbossing*
dégât, le	*schade*
déguiser	*vermommen; verbergen*
dégustation, la	*proeverij*
délai, le	*termijn, tijdsbestek; vertraging, uitstel*
délibération, la	*beraadslaging*
démarrer	*starten*
démontrer	*aantonen*
dénoncer	*aangeven, aan de kaak stellen*
densité, la	*dichtheid*
dépens: aux ~ de	*ten koste van*
dépenser	*uitgeven*
déposer	*neerzetten*
dépourvu de	*ontdaan van*
dérouler: se ~	*zich afspelen*
désamorcer	*buiten werking stellen, onschadelijk maken*
désapprobation, la	*afkeuring*
désapprouver	*afkeuren*
déserter	*weglopen (van), verlaten*
désespoir, le	*wanhoop*
désigner	*aanwijzen*
désormais	*voortaan*
dessin, le	*tekening*
détendre: se ~	*zich ontspannen*
détenir	*bezitten, vasthouden*
détente, la	*ontspanning*
détenu, le	*gedetineerde*
détester	*verafschuwen, een hekel hebben aan*
détourner	*omleiden; afhouden; verduisteren*
détriment: au ~ de	*ten koste van*
détruire	*vernietigen*
dévaster	*verwoesten*
développement, le	*ontwikkeling*
deuil, le	*rouw*
développement: en voie de ~	*in ontwikkeling*
devenir	*worden*
deviner	*raden*
diffuser	*verspreiden*
digne	*waardig*
digue, la	*dijk*
diminuer	*verminderen*
diriger	*besturen, beheren*
diriger: se ~ vers	*gaan in de richting van*
discorde, la	*onenigheid, ruzie*
disparaître	*verdwijnen*
disparition, la	*verdwijning*
disperser: se ~	*uiteen gaan, zich verspreiden*
dissoudre	*oplossen, ontbinden*
distrait	*afgeleid*
domicile, le	*woning*
don, le	*gift, schenking*
données, les	*gegevens, informatie, data*
donner lieu à	*aanleiding geven tot*
dont	*waarvan*
doué: être ~ pour	*aanleg hebben voor*
doute, le	*twijfel*
doute, sans	*zonder twijfel*
dresser: se ~ contre	*in opstand komen tegen*
durant	*gedurende*
durcir	*hard/stevig worden; verharden*

E

écart, l' (m)	*kloof, verschil*
échanger	*uitwisselen*
échec, l' (m)	*mislukking*
éclaircir	*ophelderen*
éclat, l' (m)	*schittering, pracht*
éclatement, l' (m)	*uitbarsting*
écolo, l' (m, f)	*milieubewust persoon*
économiser	*besparen*
écran, l' (m)	*(beeld)scherm*
effectuer	*volbrengen, uitvoeren*
effet de serre, l' (m)	*broeikaseffect*
effet: faire ~	*effect hebben*
efficace	*doeltreffend, efficiënt, effectief*
également	*ook*
élaborer	*uitwerken, opstellen; ontwikkelen*
élargir	*verbreden*
élection, l' (f)	*verkiezing*
éleveur, l' (m)	*veehouder*

© ThiemeMeulenhoff

éloquence, l' (f)	*welbespraaktheid*
éloigner: s' ~	*weggaan*
élu, l' (m)	*volksvertegen-woordiger*
émballage, l' (m)	*verpakking*
embarquer	*instappen, aan boord gaan*
embarrasser	*in verlegenheid brengen; hinderen*
embaucher	*in dienst nemen*
embouteillage, l' (m)	*file*
émerveiller	*blij verrast doen staan; in verrukking brengen*
émission, l' (f)	*uitzending, uitstoot*
émissions de gaz à effet de serre, les	*uitstoot van broeikasgassen*
empêcher	*verhinderen*
emplacement, l' (m)	*plaats, locatie, ligging*
emploi du temps, l' (m)	*rooster*
employé, l'	*beambte, werknemer*
employeur, l' (m)	*werkgever*
emporter	*meenemen*
emporter: l' ~ sur	*de overhand krijgen over, winnen*
encaisser	*incasseren*
enceinte	*zwanger*
encourager	*aanmoedigen*
endommager	*beschadigen*
énergie solaire l' (f)	*zonne-energie*
engagement, l' (m)	*indienstneming; verplichting, belofte; inzet, betrokkenheid*
engager	*aansnijden, beginnen*
engendrer	*veroorzaken, teweegbrengen*
engouement, l' (m)	*bevlieging, opwelling*
engrais l' (m)	*(kunst)mest*
ennui, l' (m)	*probleem*
ennuyer: s' ~	*zich vervelen*
enrégistrer	*opnemen, opslaan*
entêté	*koppig*
entier: tout ~	*in zijn geheel*
entraîner	*meeslepen; trainen*
entreprise, l' (f)	*onderneming*
entrer en vigueur	*van kracht worden*
entretenir	*onderhouden*
envahir	*binnentrekken, veroveren*
environnement, l' (m)	*milieu*
envisager	*overwegen; onder ogen zien*
épargner	*(be)sparen, bezuinigen*
éponger: s' ~	*afvegen, deppen*
époque, l' (f)	*tijd, tijdperk*
épouvantable	*afschuwelijk*
épreuve, l' (f)	*toets, opgave*
éprouver	*voelen, ervaren*
épuisé	*uitgeput*
épuration, l' (f)	*zuivering*
équipage, l' (m)	*bemanning*
équipement, l' (m)	*uitrusting*
équivaloir	*opwegen tegen; neerkomen op*
évaporer	*verdampen*
ère, l' (f)	*tijdperk*
ériger	*oprichten*
errant	*zwervend*
escroquer	*oplichten*
espérance, l' (f)	*de verwachting, de hoop*
espérance de vie moyenne, l' (f)	*gemiddelde levensverwachting*
estimer	*(in)schatten; achten*
établir: s' ~	*zich vestigen*
établissement, l' (m)	*instelling; school*
état civil, l' (m)	*burgerlijke stand*
éteindre	*afzetten, uitdoen; doven*
étendre: s' ~ sur	*zich uitstrekken over*
éternel	*eeuwig*
étonnant	*verbazingwekkend*
étrange	*vreemd*
étroit	*smal, nauw*
éviter	*vermijden*
exagérer	*overdrijven*
exemplaire	*voorbeeldig*
exception, l' (f)	*uitzondering*
excitation, l' (f)	*opwinding*
exclure	*uitsluiten, schrappen*
exercer	*uitoefenen*
exigence, l' (f)	*eis*
exigeant	*veeleisend*
exil, l' (m)	*ballingschap*
existence, l' (f)	*bestaan*
exister	*bestaan*
expatrier: s' ~	*naar het buitenland verhuizen*
exploit, l' (m)	*prestatie*
exploitation, l' (f)	*bedrijf*
exprimer: s' ~	*zich uitdrukken*
expulser	*uitzetten*
extraire	*(uit)trekken*

F

face: en ~ de	*tegenover*
face: faire ~ à	*het hoofd bieden aan*

© ThiemeMeulenhoff

factice	*vals, nep*
faire effet	*effect hebben*
famine, la	*hongersnood*
farouche	*wild, woest; schuw*
fatalité, la	*noodlot*
fatigue, la	*vermoeidheid*
faux, fausse	*vals, nep, fout*
faveur: en ~ de	*ten gunste van*
favoriser	*begunstigen*
femelle, (la)	*vrouwtje; vrouwelijk*
fermeture, la	*sluiting; sluitingsuur*
ferroviaire	*spoor(weg)*
fertile	*vruchtbaar*
fiable	*betrouwbaar*
fichier informatique, le	*computerbestand*
fidélisation, la	*klantenbinding*
filière, la	*(studie)richting*
floraison, la	*bloei*
flou juridique, le	*rechtsonzekerheid*
flux, le	*(door)stroming; workflow; geldstromen*
foi, la	*geloof*
fonctionner	*werken*
fondateur, le	*oprichter*
fondre	*smelten*
forcément	*noodzakelijkerwijs, per se*
forestier	*bos-*
formation, la	*opleiding*
fort	*sterk*
fournir	*voorzien, leveren*
fournisseur, le	*leverancier*
franchir	*overgaan, oversteken*
francophone	*Franstalig*
fréquentation, la	*regelmatig bezoeken*
fuguer	*weglopen van huis*
fuir	*vluchten, vermijden*
fuite, la	*vlucht*
fumée, la	*rook*

G

gagner	*winnen, verwerven, verdienen*
gaieté, la	*blijdschap, plezier*
gamme, la	*assortiment; reeks*
gaspillage, le	*verspilling; voedselafval*
gêner	*hinderen*
genre, le	*soort*
gérer	*leiden, managen*
geste, le	*gebaar*
gestion, la	*beleid, management*
glisser	*glijden*
gourmandise, la	*snoeplust*
goût, le	*smaak*
grâce à	*dankzij*
grand-chose: pas ~	*niet veel*
gratuit	*gratis; belangeloos; ongegrond*
grave	*ernstig*
gravir	*beklimmen*
grève, la	*staking*
grossir	*groeien*
guère: ne (...) ~	*nauwelijks*
guérir	*genezen*
guérison, la	*genezing, herstel*
guerre, la	*oorlog*

H

habileté, l' (f)	*handigheid, bedrevenheid, vaardigheid*
habitude, l' (f)	*gewoonte*
haine, la	*haat*
hasard, le	*toeval*
hausse, la	*stijging*
hebdo(madaire), l' (m)	*weekblad*
hebdomadaire(ment)	*wekelijks*
herbe, l' (f)	*gras, kruid; wiet*
héritage, l' (m)	*erfenis*
hésiter	*aarzelen*
heurter	*raken*
hivernal	*winters*
honte, la	*schaamte; schande*
honteux	*schandelijk*
hostile	*vijandig*
humanité, l' (f)	*mensheid*
humilier	*vernederen*

I

ignorer	*negeren; niet weten*
impensable	*onvoorstelbaar*
impitoyable	*meedogenloos*
implantation, l' (f)	*vestiging*
importe: n' ~ où	*waar dan ook*
importe: n' ~ qui	*wie dan ook*
importe: n' ~ quoi	*wat dan ook*
imposer	*opdringen; opleggen*
imposer: s' ~	*zich opdringen*
impôts, les	*belastingen*
inaccessible	*ontoegankelijk*
inaugurer	*inhuldigen*
incarner	*belichamen, voorstellen; gestalte geven aan*
inciter à	*aansporen tot, aanzetten tot*
inconditionnel	*onvoorwaardelijk*

© ThiemeMeulenhoff

incontournable	*onvermijdelijk*
inconvénient, l' (m)	*nadeel, ongemak*
incrédule	*ongelovig*
incurable	*ongeneeslijk*
indigné	*verontwaardigd*
indiquer	*aanwijzen*
indispensable	*onmisbaar*
infliger	*opleggen, toebrengen*
injurier	*uitschelden*
innombrable	*talloos*
inoffensif	*onschadelijk*
inondation, l' (f)	*overstroming*
inoubliable	*onvergetelijk*
inouï	*ongehoord*
inquiéter	*verontrusten*
insalubre	*ongezond*
insérer	*invoegen, invoeren*
insolent	*brutaal*
insu: à mon ~	*buiten mij om*
insupportable	*onuitstaanbaar; ondraaglijk*
intenter	*aandoen*
interlocuteur, l' (m)	*gesprekspartner*
internaute, l' (m, f)	*internetgebruik(st)er*
interrogatoire, l' (m)	*verhoor*
intervenir	*tussenbeide komen*
intitulé	*getiteld*
intituler: s' ~	*als titel hebben*
inverse	*omgekeerd*
invraisemblable	*onwaarschijnlijk*
irréprochable	*onberispelijk*
issu de	*stammend uit; voortgekomen uit*
itinéraire, l' (m)	*(reis)route*

J

jadis	*weleer, vroeger*
jamais: à ~	*voor altijd*
jeter	*(weg)gooien, werpen*
jouir de	*genieten van*
jour: mettre à ~	*bijwerken, bijhouden*
jour de congé, le	*vrije dag*
juge, le	*rechter*
jugement, le	*vonnis*
juger	*beoordelen*
juif, juive	*joods*

L

lâcher	*loslaten; lozen*
laisser	*laten*
lancement, le	*lancering; invoering; het op de markt brengen*
las	*vermoeid, beu*
législation, la	*wetgeving*
légitimité, la	*rechtvaardiging*
licenciement, le	*ontslag*
lien, le	*band, link*
lier	*verbinden*
lieu, le	*plaats, plek*
lieu: au ~ de	*in plaats van*
ligne, être en	*online zijn*
linguistique, la	*taalwetenschap*
liseuse, la	*e-reader*
littoral, le	*kustlijn*
logiciel, le	*software*
logiciel de navigation, le	*browser*
loi, la	*wet*
loisirs, les	*vrije tijd*
lors de	*tijdens*
lorsque	*toen*
louche	*verdacht, onguur*
louer	*huren*
lumineux	*stralend*

M

magistrat, le	*rechterlijk ambtenaar*
maghrébin	*afkomstig uit Maghreb (Noord-Afrika)*
maintenir	*handhaven*
mairie, la	*gemeentehuis*
maîtriser	*beheersen*
majorité, la	*meerderheid*
maladroit(ement)	*onhandig*
mâle, (le)	*mannetje; mannelijk*
malentendu, le	*misverstand*
malfaiteur, le	*boosdoener*
malgré	*ondanks*
malin	*ondeugend, slim, sluw*
mammifère, le	*zoogdier*
manier	*hanteren*
manifestement	*klaarblijkelijk*
manuel, le	*schoolboek, handboek*
marchander	*afdingen, onderhandelen*
marque, la	*merk*
matière, la	*onderwerp, vak*
maternité, la	*moederschap*
matière: la ~ grasse	*vetgehalte*
méfiant	*wantrouwig*
membre, le	*ledemaat; lid*
même si	*zelfs als*
menace, la	*bedreiging*
mener	*leiden*
mensonge, le	*leugen*
mensonger	*leugenachtig*
mention, la	*vermelding*
mentir	*liegen*
mépris, le	*minachting*
mériter	*verdienen*

© ThiemeMeulenhoff

merveille, la	*wonder*
messagerie, la	*voicemail, antwoordapparaat*
métallurgie, la	*metaalverwerkende industrie*
métier, le	*beroep, vak*
mettre à jour	*bijwerken*
mettre à part	*terzijde leggen*
mettre au point	*ontwikkelen*
mettre: se ~ à	*beginnen te*
minable	*waardeloos; zielig; gemeen*
mince	*slank, dun*
mis en vente: être ~	*te koop aangeboden worden*
mise en garde, la	*waarschuwing*
mobile, le	*beweegreden, motief*
mode d'emploi, le	*handleiding*
modeste	*bescheiden*
modifier	*wijzigen*
mœurs, les	*zeden, gewoonten*
moins: au ~	*op z'n minst*
moitié, la	*helft*
moquer: se ~ de	*spotten met*
moqueur	*spottend*
moralité, la	*morele waarde; deugdzaamheid*
morceau, le	*stuk*
mordre	*bijten*
mortalité, la	*sterftecijfer*
mouvement associatif, le	*verenigingsleven*
moyen	*gemiddeld*
moyen, le	*middel*
muet	*stilzwijgend*
mûr	*rijp, volwassen*
musulman, le	*moslim*

N

naissance, la	*geboorte*
narrateur, le	*verteller*
ne ... que	*slechts*
néanmoins	*niettemin*
négligeable	*verwaarloosbaar*
négocier	*onderhandelen*
net(tement)	*duidelijk*
ni ... ni	*noch ... noch*
nier	*ontkennen*
nombreux	*talrijk*
nommer	*noemen*
notamment	*vooral; in het bijzonder*
nourrir	*voeden*
nuire à	*schaden*
numérique	*digitaal*

O

objectif, l' (m)	*doel*
obligatoire	*verplicht*
obliger	*verplichten, dwingen*
obtenir	*krijgen*
occidental	*westers*
œuvre, l' (f)	*werk, arbeid; werk(stuk), oeuvre*
offert	*aangeboden*
offrir	*geven, bieden*
opprimer	*onderdrukken*
ordinateur, l' (m)	*computer*
organisme, l' (m)	*instelling; organisatie; organisme*
otage, l' (m)	*gijzelaar, gegijzelde*
outil, l' (m)	*gereedschap*

P

paisible	*vredig, vreedzaam*
panneau, un	*bord*
pape, le	*paus*
parcourir	*afleggen (van een afstand)*
parental	*ouderlijk*
paresseux	*lui*
parier	*wedden*
parlementer	*onderhandelen; discussiëren*
parmi	*te midden van, onder*
partager	*delen*
participer à	*deelnemen aan*
partout	*overal*
parvenir	*bereiken; erin slagen*
passer	*doorbrengen*
passe-temps, le	*hobby*
patrimoine, le	*erfgoed*
péage, le	*tol(heffing)*
peine, la	*moeite, pijn*
peine, à	*nauwelijks*
peine: valoir la ~	*de moeite waard zijn*
pénétrer	*binnendringen*
pénible	*zwaar, pijnlijk*
pénurie, la	*tekort*
percevoir	*opmerken, waarnemen; ontvangen*
permettre	*toestaan*
persévérance, la	*doorzettingsvermogen, volharding*
persister à	*volharden in, blijven*
perte, la	*verlies*
perturber	*(ver)storen*
peser	*wegen*
piège, le	*valstrik, val*
piloter	*besturen*

© ThiemeMeulenhoff

piquer	*steken, prikken; (in) pikken*
pire, le	*ergst(e)*
pitié, la	*medelijden*
plein-emploi, le	*volledige werkgelegenheid*
plonger	*duiken; dompelen*
plusieurs	*meerdere, verscheidene*
pompier, le	*brandweerman*
polluant	*vervuilend*
portable, le	*mobieltje*
porte-parole, le	*woordvoerder*
poste, le	*functie, baan*
postérité, la	*nageslacht*
postuler	*solliciteren*
poursuivre	*voortzetten; achtervolgen*
pourvu de	*voorzien van*
pouvoir d'achat, le	*koopkracht*
précarité, la	*(bestaans)onzekerheid*
précédent (m): sans ~	*uniek, ongekend*
précéder	*voorafgaan*
précieux	*kostbaar*
précoce	*vroegrijp*
précurseur, le	*voorloper*
prédire	*voorspellen*
préfecture, la	*hoofdbureau, bestuursbureau (van een departement)*
préjugé, le	*vooroordeel*
préoccupation, la	*zorg, bezorgdheid*
préretraite, la	*vroegpensioen*
préserver	*bewaren, beschermen*
presque	*bijna*
prestations de retraite, les	*pensioenuitkeringen*
présumer	*vermoeden; veronderstellen*
prétendre	*beweren*
prêter	*lenen, verstrekken*
prétexte, le	*smoesje*
preuve, la	*bewijs*
prévenir	*voorkómen, waarschuwen*
prévoir	*voorzien, plannen*
priori: à ~	*van tevoren, vooraf; in wezen*
priorité, la	*voorrang*
priver	*ontnemen, ontzeggen*
procéder	*te werk gaan*
procès, le	*rechtzaak, proces*
procurer	*bezorgen*
procurer: se ~	*aanschaffen, vinden*
progrès, le	*vooruitgang*
proie, la	*prooi, buit; slachtoffer*
projet de loi, le	*wetsvoorstel*
promoteur, le	*projectontwikkelaar*
promouvoir	*bevorderen; ontwikkelen; promoten*
propriété, la	*bezit*
prospérité, la	*welvaart*
prouesse, la	*prestatie; moed*
provenir de	*afkomstig zijn van*
provenance: en ~ de	*komende uit*
proverbe, le	*spreekwoord*
proviseur, le	*schoolhoofd, rector*
provision, la	*voorraad, reserve*
proximité: à ~ de	*in de nabijheid van*
prudent	*voorzichtig*
pulsion, la	*impuls, aandrang*
punir	*straffen*

Q

quai, le	*perron*
qualifier	*bestempelen*
quasi	*bijna*
quête, la	*zoektocht; inzameling*
quitter	*verlaten*
quotidien	*dagelijks*
quotidien, le	*dagblad*

R

racine, la	*wortel; oorzaak; hoofdmap*
radieux	*stralend*
raie, la	*(haar)scheiding*
ralentir	*vertragen, afremmen*
rapprocher: se ~	*naderbij komen*
rarement	*zelden*
rassurer	*geruststellen*
ravager	*verwoesten*
ravi	*dolblij*
ravissant	*schitterend*
rayonner	*stralen*
réaliser	*tot stand brengen*
rebondir	*stuiteren, afketsen*
receler	*verbergen, verborgen houden*
recevoir	*krijgen, ontvangen*
réchauffement climatique, le	*opwarming van de aarde*
réciproque	*wederzijds*
récolte, la	*oogst*
reconnaître	*erkennen; herkennen; verkennen*
réconcilier: se ~	*zich verzoenen*
recourir à	*zich wenden tot*

© ThiemeMeulenhoff

recours: avoir ~ à	*toevlucht nemen tot*
recruter	*aanwerven*
recueil, le	*bundel, verzameld werk*
reculer	*achteruitgaan, terugdringen*
redevable	*erkentelijk*
redoutable	*schrikwekkend, geducht, berucht*
réduire	*beperken, verminderen*
réfléchir sur	*nadenken over, stilstaan bij*
refuge, le	*schuilplaats, toevluchtsoord*
refuser	*weigeren*
rejoindre	*zich voegen bij*
relever	*doen opmerken; weer doen opleven, naar voren brengen*
relier	*verbinden*
remettre	*overhandigen*
remonter	*teruggaan (in de tijd); weer stijgen*
remporter	*behalen, winnen*
rémunération, la	*beloning, honorering*
rémunérer	*betalen, belonen*
rendre: se ~ à	*gaan naar*
renforcer	*versterken*
renfort, le	*versterking, steun, back-up*
renom, le	*faam, reputatie*
renoncer à	*afzien van*
renseigner	*inlichtingen geven*
rentabilité, la	*rendement*
renverser	*omstoten, omverwerpen*
renvoi, le	*ontslag*
répandre: se ~	*zich verspreiden*
repousser	*terugdringen*
reprendre	*hervatten*
reprise, la	*herstel*
reprises : à ~ plusieurs	*herhaaldelijk*
reprocher	*verwijten*
réputé	*beroemd*
réseau, le	*netwerk*
réseaux sociaux, les	*social media*
résider dans	*bestaan in, berusten op*
résignation, la	*berusting*
résigner: se ~ à	*berusten in*
résoudre	*oplossen*
(ré)solution, la	*oplossing*
ressemblance, la	*gelijkenis*
ressentir	*voelen*
restreindre	*beperken*
résurgir	*opduiken*
rétablir	*herstellen*
retenir	*tegenhouden; onthouden*
retirer	*terugtrekken*
retraite, la	*pensioen*
retraite par répartiton, la	*omslagstelsel*
réussite, la	*succes, goede afloop*
revanche, la	*wraak*
révendication, la	*eis, claim, aanspraak*
revenir à	*neerkomen op*
rigolo	*grappig*
rumeur, la	*gerucht*
rusé	*slim, sluw*

S

saigner	*bloeden*
sain	*gezond*
sanctionner	*straffen*
sang-froid, le	*koelbloedigheid*
sans-papier, le	*illegaal*
santé-publique, la	*volksgezondheid*
sauf	*behalve*
sauter	*springen*
sauvage	*wild*
savoir-faire, le	*know-how, kennis van zaken*
savoureux	*smaakvol*
scolarité obligatoire, la	*leerplicht*
scrupuleux	*nauwgezet, gewetensvol*
sécher	*(uit)drogen; verzuimen*
sécheresse, la	*droogte*
séduire	*verleiden*
sens, le	*het gevoel*
sentir	*voelen; ruiken*
séparer	*scheiden, opsplitsen*
seringue, la	*(injectie)spuit*
serpenter	*kronkelen*
serrer	*klemmen, drukken*
sagesse, la	*wijsheid, kennis*
siège, le	*zetel; hoofdkantoor*
similaire	*gelijksoortig, aanverwant*
simultanément	*gelijktijdig*
singularité, la	*bijzonderheid, eigenheid*
singulièrement	*bijzonder*
sinistre	*rampzalig*

© ThiemeMeulenhoff

site, le	*plek; internetsite*
sociable	*sociaal, gezellig*
société civile, la	*maatschappelijk middenveld*
soigner	*(ver)zorgen*
solennel	*plechtig*
sommet, le	*top*
son, le	*geluid*
sondage, le	*enquête*
souci, le	*zorg; bezorgdheid*
soudain	*plotseling*
souffrir	*lijden*
soulager	*opluchten*
soulever	*optillen*
souligner	*onderstrepen, benadrukken*
soumettre	*voorleggen, presenteren; onderdrukken*
soupçonner	*verdenken*
soupirer	*(ver)zuchten*
source, la	*bron*
souris, la	*(computer)muis*
sous	*onder*
sousestimer	*onderschatten*
soutenir	*steunen; beweren; onderhouden*
soutien, le	*steun*
souvenir: se ~	*zich herinneren*
spatial	*ruimtelijk*
stipuler	*bedingen, bepalen*
stock: en ~	*op voorraad*
stupéfait	*stomverbaasd*
subir	*ondergaan, lijden*
submerger	*onderdompelen; overstelpen*
subvention, la	*subsidie*
subventionner	*subsidiëren*
succéder à	*opvolgen*
succession, la	*opvolging*
succomber	*zwichten, bezwijken*
suffire	*voldoende zijn*
suffrage, le	*stemmen, verkiezingen, stemrecht*
suite: à la ~ de	*ten gevolge van*
superflu	*overbodig*
superstition, la	*bijgeloof*
supplier	*smeken*
supprimer	*afschaffen, intrekken*
surchargé	*overbelast, overwerkt*
surdoué	*hoogbegaafd*
surestimer	*overschatten*
surface, la	*oppervlakte*
surgir	*plotseling verschijnen, opduiken*
surmonter	*overwinnen*
surpasser	*overtreffen, voorbijstreven*
surplomber	*uitsteken over, uitkijken op*
susciter	*teweegbrengen, oproepen; opwekken*
suspect, le	*verdachte*
syndicat, le	*vakbond*

T

tablette, la	*pil, tablet; tablet (minicomputer)*
tache, la	*vlek, smet*
tâche, la	*taak, klus, karwei; werkzaamheden*
tailler	*snoeien*
tapage, le	*rumoer*
taux, le	*gehalte, percentage*
taux de natalité, le	*geboortecijfer*
télécharger	*downloaden*
télécommande, la	*afstandsbediening*
témoigner	*getuigen*
témoin, le	*getuige*
temporaire	*tijdelijk*
temps: à mi-~	*voor halve dagen*
tendre	*(uit)strekken*
tenir le coup	*volhouden*
tenir: se ~ à	*zich houden aan*
tentative, la	*poging*
tenter de	*proberen, pogen*
texto, le	*sms'je*
thèse, la	*stelling*
tiers-monde, le	*derde wereld*
tirer	*schieten*
tirer: s'en ~	*zich (eruit) redden*
toile, la	*(spinnen)web; doek; web (internet)*
tolérer	*verdragen*
toucher	*aanraken*
tourner	*draaien; opnemen (van een film)*
tournure, la	*wending*
tout entier	*in zijn geheel*
trace, la	*spoor*
traîner: se ~	*kruipen*
trait, le	*eigenschap, kenmerk; trek*
traitement, le	*behandeling*
traiter	*behandelen*
transports en commun, les	*openbaar vervoer*
transmettre	*uitzenden*

© ThiemeMeulenhoff

tribu, la	*(volks)stam*
tribunal, le	*rechtbank*
triche, la	*fraude; vals spel*
troupeau, le	*kudde, veestapel*
truc, le	*ding(etje), spul; gedoe*

U

urbanisé	*bebouwd*
usage, l' (m)	*gebruik*
user (de)	*gebruiken*
utilisation, l' (f)	*gebruik*
utilité, l' (f)	*nut*

V

vagabond, le	*zwerver*
vague, la	*golf*
vain: en ~	*tevergeefs*
valeur, la	*waarde*
valoir	*waard zijn*
valoriser	*(op)waarderen; benutten*
veille, la	*de vorige dag; de vorige avond*
veiller à	*waken, toezien op*
vente, la	*verkoop*
vérifier	*controleren*
véritable	*echt*
verser	*schenken*
vertu, la	*deugd, verdienste*
vice, le	*slechte eigenschap*
vif, vive	*levendig*
vigueur: entrer en ~	*in werking treden*
vocation, la	*roeping*
voile, le	*sluier, hoofddoek*
voile, la	*zeil*
vol, le	*diefstal; vlucht*
volant, le	*stuur*
voler	*stelen; vliegen*
volontaire, le	*vrijwilliger*
vote, le	*stem; stemming*
vrai(ment)	*echt, werkelijk*
vraisemblable	*waarschijnlijk*
vulnérable	*kwetsbaar*

Z

zèle, le	*ijver, vlijt*

© ThiemeMeulenhoff

Register op thema

thema & titel	moeilijkheids-graad	onderdeel	examentekst
Communicatie en media			
Le chiffre sept, avec ou sans barre?	★	**G4**	**2022-I: 11**
'Un numéro 100% green'	★	**H1**	**2023-I: 1**
Comment modérer la haine en ligne?	★★	**H6**	**2023-I: 6**
Les 'digital nomads'	★★	**I3**	**2023-II: 3**
My goodness, la francophonie!	★★★	**G11**	**2022-I: 6**
Kunst en cultuur			
Fan de BD	★	**G2**	**2022-I: 9**
La culture doit-elle toujours avoir un prix?	★	**G3**	**2022-I: 10**
Les secrets derrière les Nymphéas	★	**F9**	**2022-II: 9**
Le Passe-Muraille	★	**H2**	**2023-I: 2**
Les lettres d'amour ont plus qu'une valeur sentimentale	★★	**E5**	**2021-II: 3**
Un trompe-l'œil géant	★★	**F1**	**2022-II: 1**
De barbares à acceptables	★★	**F2**	**2022-II: 2**
Vers la beauté	★★	**H5**	**2023-I: 5**
Le visage le plus connu du monde de l'art	★★	**H9**	**2023-I: 9**
Faites-les entrer dans l'Histoire	★★	**I4**	**2023-II: 4**
Pourquoi j'écris en français	★★	**I6**	**2023-II: 6**
Schubert, Beethoven, Bach… Viens voir les (mathé) musiciens!	★★★	**F5**	**2022-II: 5**
Il s'appelait Jacques Brel	★★★	**H3**	**2023-I: 3**
Notes très élevées	★★★	**H8**	**2023-I: 8**
Les cloches ne sonnent plus	★★★	**I8**	**2023-II: 8**
Mens en maatschappij			
'L'enfer des enfers'	★	**E1**	**2019-II: 1**
Qui a choisi le soldat inconnu?	★	**E4**	**2021-II: 2**
'Papa' et 'Maman' universels	★	**H10**	**2023-I: 10**
Attention: gendarmes couchés!	★	**H11**	**2023-I: 11**
Pourquoi parle-t-on de rive gauche et de rive droite?	★	**I1**	**2023-II: 1**
La France et la petite reine	★★	**E6**	**2021-II: 4**
Éloge de la lenteur	★★	**E8**	**2021-II: 9**
Le massacre des éléphants en Afrique	★★	**F8**	**2022-II: 8**
Tout nu pour la bonne cause	★★	**G6**	**2022-I: 4**
'Il faut que je me cultive pour cultiver mes clients'	★★★	**I7**	**2023-II: 7**

© ThiemeMeulenhoff

thema & titel	moeilijkheids-graad	onderdeel	examentekst
Natuur, milieu en gezondheid			
Au diable la baguette!	★	**E2**	**2019-II: 12**
Pourquoi les chevaux de Camargue sont-ils blancs?	★	**E3**	**2021-II: 1**
Elle veut verdir la tour Eiffel	★	**G1**	**2022-I: 1**
Voler ou ne pas voler…	★	**I2**	**2023-II: 2**
SOS: Camargue en danger	★★	**G5**	**2022-I: 2**
Silence, on nage!	★★★	**F6**	**2022-II: 6**
'Pour le climat, il faut y aller, c'est tout.'	★★★	**H4**	**2023-I: 4**
'Nos actes individuels peuvent aider à changer le monde'	★★★	**I5**	**2023-II: 5**
Onderwijs, wetenschap en techniek			
Les Pays-Bas en lutte contre la perte de leur langue	★	**I10**	**2023-II: 10**
De la musique pour apprendre à lire	★★	**E7**	**2021-II: 8**
'Un nom qui claque'	★★	**G7**	**2022-I: 7**
Ce que ressentent les plantes	★★★	**E9**	**2021-II: 5**
Les maths expliquent le monde	★★★	**E10**	**2021-II: 6**
La fable du geek et du joueur d'échecs	★★★	**G9**	**2022-I: 3**
Le génie des plantes	★★★	**F4**	**2022-II: 4**
À la recherche de l'âme sœur sur son smartphone	★★★	**F7**	**2022-II: 7**
Politiek en economie			
Pourquoi juillet et août ont-ils 31 jours chacun?	★	**I11**	**2023-II: 11**
Mieux vaut passer à table!	★★	**G8**	**2022-I: 8**
Sous les pavés la ferme	★★★	**E11**	**2021-II: 7**
Le mont-de-piété	★★★	**F3**	**2022-II: 3**
Sport, recreatie en toerisme			
Le Gouffre de Padirac	★	**F10**	**2022-II: 10**
Les anti-foot	★★	**H7**	**2023-I: 7**
La folie du foot	★★	**I9**	**2023-II: 9**
Le touriste, aubaine et menace	★★★	**G10**	**2022-I: 5**

© ThiemeMeulenhoff

Cijferbepaling

Hier vind je de cijferbepaling van drie examens die integraal in deze bundel zijn opgenomen: 2022-II, 2023-I en 2023-II.

2022-II	
aantal behaalde punten	cijfer
0	**1,0**
1	**1,1**
2	**1,2**
3	**1,3**
4	**1,4**
5	**1,5**
6	**1,6**
7	**1,8**
8	**2,0**
9	**2,2**
10	**2,4**
11	**2,6**
12	**2,8**
13	**3,0**
14	**3,2**
15	**3,4**
16	**3,6**
17	**3,8**
18	**3,9**
19	**4,1**
20	**4,3**
21	**4,5**
22	**4,7**
23	**4,9**
24	**5,1**
25	**5,3**
26	**5,5**
27	**5,7**
28	**5,9**
29	**6,1**
30	**6,2**
31	**6,4**
32	**6,6**
33	**6,8**
34	**7,0**
35	**7,2**

2022-II	
aantal behaalde punten	cijfer
36	**7,4**
37	**7,6**
38	**7,8**
39	**8,0**
40	**8,2**
41	**8,4**
42	**8,5**
43	**8,7**
44	**8,9**
45	**9,2**
46	**9,6**
47	**10,0**

2023-I	
aantal behaalde punten	cijfer
0	**1,0**
1	**1,1**
2	**1,2**
3	**1,3**
4	**1,4**
5	**1,5**
6	**1,6**
7	**1,7**
8	**1,9**
9	**2,1**
10	**2,3**
11	**2,5**
12	**2,7**
13	**2,9**
14	**3,1**
15	**3,3**
16	**3,5**
17	**3,7**
18	**3,8**
19	**4,0**
20	**4,2**
21	**4,4**
22	**4,6**
23	**4,8**
24	**5,0**
25	**5,2**
26	**5,4**
27	**5,6**
28	**5,8**
29	**6,0**
30	**6,1**
31	**6,3**
32	**6,5**
33	**6,7**
34	**6,9**
35	**7,1**

2023-I	
aantal behaalde punten	cijfer
36	**7,3**
37	**7,5**
38	**7,7**
39	**7,9**
40	**8,1**
41	**8,3**
42	**8,4**
43	**8,6**
44	**8,9**
45	**9,2**
46	**9,6**
47	**10,0**

© ThiemeMeulenhoff

2023-II	
aantal behaalde punten	cijfer
0	**1,0**
1	**1,1**
2	**1,2**
3	**1,3**
4	**1,4**
5	**1,5**
6	**1,6**
7	**1,7**
8	**1,9**
9	**2,1**
10	**2,2**
11	**2,4**
12	**2,6**
13	**2,8**
14	**3,0**
15	**3,2**
16	**3,3**
17	**3,5**
18	**3,7**
19	**3,9**
20	**4,1**
21	**4,3**
22	**4,4**
23	**4,6**
24	**4,8**
25	**5,0**
26	**5,2**
27	**5,4**
28	**5,5**
29	**5,7**
30	**5,9**
31	**6,1**
32	**6,3**
33	**6,5**
34	**6,6**
35	**6,8**

2023-II	
aantal behaalde punten	cijfer
36	**7,0**
37	**7,2**
38	**7,4**
39	**7,6**
40	**7,7**
41	**7,9**
42	**8,1**
43	**8,3**
44	**8,5**
45	**8,7**
46	**8,9**
47	**9,3**
48	**9,6**
49	**10,0**

© ThiemeMeulenhoff

Colofon

Auteurs
Arja van Dam
Maran Lubsen

Vormgeving binnenwerk
Maura van Wermeskerken, Apeldoorn

Opmaak
Crius Group, Hulshout

Redactie
Marinell Bruys, Hoogerheide

Over ThiemeMeulenhoff
ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.
We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

Boek ISBN 978 90 06 37316 5
Pakket ISBN 978 90 06 31601 8
Eerste druk, eerste oplage, 2024

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO_2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

examen bundel

Slim leren, zeker slagen

Veel succes met je examens!

Meer hulp nodig? Op examenbundel.nl vind je alles om je optimaal voor te bereiden op je examens.

#ikgazekerslagen #geenexamenstress examenbundel.nl

examenbundel ›

vwo **Nederlands**
vwo **Engels**
vwo **Duits**
vwo **Frans**
vwo **Economie**
vwo **Bedrijfseconomie**
vwo **Maatschappijwetenschappen**
vwo **Geschiedenis**
vwo **Aardrijkskunde**
vwo **Wiskunde A**
vwo **Wiskunde B**
vwo **Wiskunde C**
vwo **Scheikunde**
vwo **Biologie**
vwo **Natuurkunde**

samengevat }

vwo **Economie**
vwo **Bedrijfseconomie**
vwo **Maatschappijwetenschappen**
vwo **Geschiedenis**
vwo **Aardrijkskunde**
vwo **Wiskunde A**
vwo **Wiskunde B**
vwo **Wiskunde C**
vwo **Scheikunde**
vwo **Biologie**
vwo **Natuurkunde**
havo/vwo **Nederlands 3F/4F**
havo/vwo **Rekenen 3F**

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidioom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

examenidioom

vwo **Engels**
vwo **Duits**
vwo **Frans**

zeker slagen !

voor vmbo, havo én vwo

9 789006 316018